RNI No. APTEL/2003/12253

భావవీణ

కళలు, సాహిత్య సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये
UGC
University Grants Commission
UGC Care List Group - 1
Journal Sl. No 34 under
Arts and Humanities
Category

BHAVA VEENA

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

Vol : 19 Issue No. 10(1) Monthly October 2022 ISSN No. : 2456-4702 Rs. : 15/-

తురగా జానకీ రాణి

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

(కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 19 - Issue. 10 (1) - October 2022 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/-

EDITORIAL BOARD

Chief Editor

Dr. PITTA SANTHI

M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu), Ph.D.,

C/o. Dr. Busi Venkataswamy

Holy Homes Apartment, Postal colony ,
4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Sri Padmavathi Mahila University,Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San)., M.A (Ling)., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu &
Chairman, BOS Philothrophy& Religion Studies,
Andhra University, Visakhapatnam.
5. **Dr. Thottempudi Sree Ganesh,** M.A., M.Phil (Computational Linguistics) Ph.D
Research Scientist, Centre for Applied Linguistics and Transalation Studies, Universityof Heidelberg, Germany.
6. **Prof. Darla Venkateswara Rao,** M.A., M.Phil., Ph.D.
HOD, Dept. of Telugu,
Hyderabad Central University, Hyderabad, Telangana.
7. **Prof. T. Ramaprasad Reddy**
Dean, Faculty of Arts & Education,
Yogi Vemana University Kadapa, Andhra Pradesh.
8. **Dr. T. Swaruparani,** M.Sc., M.Ed., M.Phil., Ph.D.
Principal,
St Joseph's College of Education for Women,
Sambasivapet, Guntur, Andhra Pradesh.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr. N. R. SADASIVA REDDY**, M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor,
Dept. of Telugu & Comparative Literature,
Sri Krishna Deva Raya University,
Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **Prof. V.SANKARA RAO**, M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
Madras University,
CHENNAI, Tamilnadu.
3. **Dr. D. SESHUBABU**, M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept.of Hindi,
Moulana Azad National Urdu University,
HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya,** M.A., M.Phil., PhD.
HOD, Dept. of Telugu
Telangana University, Dichpally,
Nizamabad, Telangana.

5. Prof. **N.V. KRISHNA RAO,** M.A.,M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu & O.L.,
Acharya Nagarjuna University,
Nagarjuna Nagar, Guntur District.

6. **Prof. A. JYOTHI,** M.A.,M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal District.
Telangana.

7. **Dr. J. VENKATA RAMANA,** M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept.of Modern Indian Languages,
Madhurai Kamaraj University, Madhurai,
Tamilnadu.

8. **Dr. N. Eswar Reddy,** M.A., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Yogi Vemana University, Kadapa.

9. **Prof. P. R. Harinadh,** M.A., M.Ed., M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu,
Regional Institute of Education (NCRT)
Manasa Gangothri, Mysore, Karnataka.

10. **Dr. B. Tirupathi,** M.A., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
University of Hyderabad, Gachibowli - 46.
Hyderabad. Telangana.

11. **Dr. T.SATYANARAYANA,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst.Professor, Dept. of Telugu,
Adikavi Nannaya University,
RAJAMUNDRY, East Godavari, A.P.

12. **Mr. D.ESWARA RAO,** M.A.,
Principal,
P.A.S.College, PEDANANDIPADU-522 235,
Guntur, A.P.

13. **Dr. P. VIJAYA KUMAR**, M.A.,M.Phil,PhD.
Vice Principal,
Govt. Degree College, Yemmiganuru.

14. **Dr. K. RAVI**, M.A., M.Phil,PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
Govt. Degree College, Narayanapuram.

15. **Dr. Kakani Sudhakar,** M.A., M.Phil., PhD.
Dept. of Telugu,
Govt. Arts College, Rajahmundry.

16. **Dr. P. Srinivasa Rao,** M.A., M.Phil., PhD.
Guest Faculty, Dept. of Telugu,
Potti Sriramulu University, Bommuru.

17. **Dr. Ch. Praveen Kumar,** M.A., M.Phil., PhD.
PDF Scholar, Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal.

18. **Dr. N. Rambabu,** M.A., M.Phil., PhD.
Project Senior Fellow, Dept. of Classical
Literature, Nellore.

19. **Dr. G. Sailamma,** M.A., M.Phil., PhD.
Editorial Assistat,
Centre for Publications Dravidian University,
Kuppam, Chittor Dist.

20. **Dr. M. Sangeetha Rao,** M.A., M.Phil., PhD.
Guest Faculty, Dept. of Telugu,
Central University of Andhra Pradesh,
Ananthapuram District. A.P.

21. **Dr. M. Prasad,** M.A., M.A. (San)., PhD. Diploma in Maliyalam.
School Assistant (Telugu)
Govt. High School,
Rapuru, SPSR Nellore.

22. **Dr. Mark Poloneyes,** M.A., M.Phil., PhD.
Principal & HOD,
P.G. Centre, Gadwal,
Palamuru University, Mahabobnagar, Telangana.

LEGALADVISER

Dr. A. GURAVAIAH, ***M.A., L.L.M., PhD.,***
Principal & Research Guide, Dept., of Law, A. C. Law College, GUNTUR - 522 002, A.P.

DTP & PRINTING

TENALI PRAKASH, G.L.S. GRAPHICS, LEMALLE, Guntur. 94 94 660 509.

గమనిక : రచయితల అభిప్రాయములతో సంపాదక వర్గమునకు సంబంధం లేదు - **ఎడిటర్.**

Edited, Printed, Published and owned by Kolla Srikrishna Rao, Rohini Towers, 2/11 Brodipet,
GUNTUR - 522 002. Andhra Pradesh. Cell : 7386529274, 7989781963.
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com.Printed at : GLS Enterprises, Kavitha Nagar, Guntur - 522 002. Ph. 94 94 660 509.

రేడియో అక్కయ్య తురగ జానకీరాణి

సామాజిక కార్యకర్తగా, రేడియో అక్కయ్యగా, రచయిత్రిగా ప్రసిద్ధి గాంచిన తురగా జానకిరాణి 1936 వ సంవత్సరం ఆగష్టు 31న కృష్ణా జిల్లా మచిలీపట్టణంలో జన్మించారు. ఈమె విద్యాభ్యాసం మచిలీపట్టణంలోనే సాగింది. తెలుగు మరియు అర్థశాస్త్ర విభాగాల్లో స్నాతకోత్తర విద్యలను అభ్యసించారు. ఈమె ప్రముఖ స్త్రీవాద రచయిత చలంకు స్వయానా మనుమరాలు.

సమాజంలో వెనుకబడిన వర్గాల సంక్షేమంకోసం అహర్నిశలు శ్రమపడేవారు. బడుగు బలహీన వర్గాల అభ్యున్నతికి కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలతో చర్చిస్తుండేవారు. కేంద్ర ప్రభుత్వ స్వచ్ఛంద సంస్థ సంక్షేమాధికారిగా బాధ్యతలు చేపట్టారు. బాగా వెనుకబడిన గిరిజన తెగలకు కూడా తన సేవలందించారు. వాంభిడి, అడ్డ తీగలు, అశ్వారావుపేట మొదలగు గిరిజన ప్రాంతాలలో నివసిస్తున్న గిరిజన కుటుంబాలకు కుటుంబ మరియు శిశు సంక్షేమ కార్యక్రమాలను ప్రారంభించారు. జానకీరాణి 'సుభాషిణి' బోర్డు అధికార పత్రికకు సంపాదకత్వం వహించారు. గిరిజన తెగలకు చేయూతనిస్తూ వారి హక్కులను వారికి తెలియజేస్తూ వారి అభ్యున్నతికి కృషి చేశారు. 1974 సంవత్సరంలో ఆల్ ఇండియా రేడియోకి ప్రొడ్యూసర్‌గా బాధ్యతలు చేపట్టారు. ఆమె పదవిలో ఉన్నంతకాలం మహిళల కోసం కొత్త ప్రయోగాలు చేశారు. స్త్రీల సమస్యలపై ముప్పై సంవత్సరాల క్రితమే "ఇది నా సమస్య అనే స్త్రీల కార్యక్రమం నిర్వహించారు. అప్పట్లో ఈ కార్యక్రమం పాఠకుల్ని విశేషంగా ఆకర్షించింది.

ఒకవైపు వృత్తిరీత్యా సంఘసేవా కార్యక్రమాలు, రేడియో కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తూనే మరొకవైపు ప్రవృత్తిపరంగా తనకు ఎంతో ఇష్టమైన సాహిత్యంపై కూడా తనదైన ముద్రను వేసుకున్నారు. చలం మనుమరాలు కావడంతో సాహిత్యపు వాసనలు అబ్బి మూడు కథా సంకలనాలు, రెండు నవలలు, రేడియో నాటకాలను సంకలనం చేశారు. చేతకాని నటి కవితా సంకలనం వెలువరించారు. తరుగా జానకీ రాణి కథల సంపుటి, మా తాతయ్య చలం అనే లేఖా సాహిత్యాల అనువాద గ్రంథాలు, 35 పిల్లల పుస్తకాలు, వివిధ అంశాలపై దేశ విదేశాలలో వందలకొద్దీ సందర్భాల్లో పాల్గొని వ్యాసాలు సమర్పించారు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉగాది పురస్కారం, పింగళి వెంకయ్య స్మారక సత్కారం, పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం పురస్కారాలు, బాలబంధు, బాల సాహితీరత్న, సుశీల నారాయణరెడ్డి సాహితీ సన్మానం మొదలగు గౌరవ సన్మానాలను అందుకున్నారు. ఆంధ్ర మహిళా సభ, ఆంధ్ర యువతీ మండలి, శ్రామిక విద్యాపీఠం వంటి సంస్థల్లో ప్రముఖ పాత్ర పోషించారు. లోక్‌సత్తాలో క్రియాశీలక సభ్యురాలు. యూనిసెఫ్ సేవ్ ది చిల్డ్రన్, యూకే, ఎన్‌సీఈఆర్‌టి వంటి సంస్థలకు సమాచార సలహాదారుగా సేవలందించారు. ఆరున్నర దశాబ్దాల పాటు తెలుగు సాహిత్యంలో కలిసి పయనించిన జానకీరాణి విలక్షణ రచయిత్రి, రేడియో అక్కయ్యగా, సామాజిక కార్యకర్తగా పేద బడుగు బలహీన వర్గాల వారికి సేవలందిస్తూ అక్టోబర్ 15, 2014 సంవత్సరంలో హైదరాబాద్‌లో పరమపదించారు.

- సంపాదకవర్గం

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253

భావవీణ

UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Contents (విషయ సూచిక)

1.	వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు - ఏకాంతసేవ	- డా॥. డి.ఉదయకుమారి	6
2.	జయంతి ప్రకాశ శర్మ కథలు-కుటుంబం, మానవతా విలువలు	- మొండి స్వామి	8
3.	సి.నా.రె. వచన కవితలో భావ చిత్రాల వైవిధ్యం	- ఆలకుంట్ల యాదయ్య	14
4.	బహుజనులు - సాంఘిక జీవన చిత్రణ	- బి. సత్యనారాయణ	19
5.	స్వర్గారోహణ పర్వము - కథా కథనం	- జక్కె పద్మ	26
6.	అంతరించిపోతున్న మానవత్వం - ఆచరించాల్సిన మార్గం	- డా॥. జె. వి. సుధీర్ కుమార్	29
7.	సిద్దిపేట సాహితీ వనంలో తొంభైరెండేళ్ళ గాంధీ	- పరుమల భరత్	31
8.	ప్రపంచీకరణ - వ్యవసాయ రంగం - గ్రామీణ స్థితిగతులు		
9.	ఆనందరావు పట్నాయక్ కథలు - సామాజిక విశ్లేషణ	- తోట రామకృష్ణ	38
10.	దేశ భక్తిని ప్రబోధించే ఖండ కావ్యం - పృథ్వీసూక్తమ్	- యాదగిరి	43
11.	తెలంగాణ దళిత కథ - విమర్శ, ప్రతి విమర్శ	- భీమరాం దిలీప్‌చంద్ర	52
12.	గ్రామదేవత - దండు మారెమ్మ గేయాలు	- పి. శాలిని	58
13.	మౌఖికం నుండి దృశ్య మాధ్యమంలోకి జానపద సాహిత్యం, కళలు	- డా॥. సకినాల పౌలు	61
14.	కొర్రాజుల పటం కథ - చారిత్రక నేపథ్యం	- డా॥. పిట్టా శాంతి & - డా॥. పెండ్యాల లావణ్య	69
15.	Understanding Cultural Poetics in Pedigree	- Aditi Bist & - Dr. Hemalatha K	73
16.	Kurt Vonnegut's Breakfast of Champions - A Metafictional Study	- Ch. Maruthi	76
17.	Power of Female Agency : Writing the Self and the Body in Devotion	- Disha Pokhriyal	80
18.	Tribal and Non Tribal Secondary School Teachers Effectiveness of using Information and communication Technology (ICT) in Relation to Usage of Computers	- Dr. Sridevi Gugulothu	85
19.	Documenting Subaltern Music Instruments	- Dr. Chandraiah Gopani	90
20.	Conflict of Man and Nature in Earnest Hemingway's novel *The Old Man and the Sea*	- Dr. Narasimha Murthy S V	95

21.	Representation of Cultural identity in Malayalam movie: A special reference study with the movie *Angamaly Diaries*.	- Arya M & - Dr.S. Rajesh Kumar	104
22.	An Introduction to Sandesakavya	- Dr. Asa Devi. G	112
23.	Work Place Harassment Impact on Organisation (Care about WHAT you say HOW you say it... Before you say it)	Dr. Shanmukha Rao Padala	115
24.	Four Decades of Writing Poetry	- K. Naresh & - Dr. G. Hampamma	122
25.	Achievement Motivation of Prospective Teachers in Relation to their Lifestyle	- Dr. Sandeep Kumar	134
26.	A Brief note on Phonological Processes of Lambada	- Krishna Banothu	146
27.	Smart and Assistive Technology for Creating Inclusive School Learning Spaces	- Dr. P. William Benarji, - Dr.R.S.S. Nehru & - Dr. P. Janardhana Kumar Reddy	151

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు - ఏకాంతసేవ

- డా॥. ఓ.ఉదయకుమారి, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్-కం-డిప్యూటీ డైరెక్టర్, ప్రసారాంగ,
ద్రావిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.

ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యంలో మధురభక్తిని స్పష్టంగా ప్రకటించిన కవులలో ప్రథమగణ్యులు వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు. ఈ ప్రణయశాఖలో అగ్రగణ్యమైనది వీరి 'ఏకాంతసేవ'. మధురభక్తి శాఖకు ప్రతినిధి కావ్యంగా సినారె దీనిని తమ సిద్ధాంత వ్యాసంలో వర్ణించారు. 1922లో ప్రచురింపబడిన ఈ కావ్యమే తదనంతర కవులను, కావ్యాలను ఈ శాఖవైపు మళ్లించిందనడం అతిశయోక్తి కాదు.

"ఏకాంతసేవ యట్టి మహాగ్రంథాలలో నగ్రస్థానమున లంక రించినవానిలో నొకటి.
కవనమున కుండవలసిన లక్షణము లన్నియు నిద్దానికి సంపూర్ణంగా కలవు.
నూతనాంధ్ర సారస్వతములో నిట్టి కావ్యము వేరొకటి లేదని నా నమ్మకము ఇది
భాగవతమువలె పఠింపదగినది. ప్రేమింపదగినది. శిరసావహింపదగినది. వేయేల
.....!? ఇదివిమర్శాతీతము. వంగభాషకు రవీంద్రుని గీతాంజలి యెట్టిదో మన
యాంధ్రమునకీ మహాకవుల యేకాంతసేవ యట్టిదని నా యభిప్రాయము..."

కృష్ణశాస్త్రి గారి ఈ మాటలు 'ఏకాంతసేవ' విశిష్టతను స్పష్టం చేస్తున్నాయి. పై వ్యాఖ్యలో ఏకాంతసేవను భాగవతంతో పోల్చారు కృష్ణశాస్త్రి. అంటే మధురభక్తి విషయంలో ఈ కావ్యం ఏ స్థాయిని అందుకొన్నదో గ్రహించవచ్చు. భక్తుడు తనను తాను ప్రేయసిగా సంభావించుకొని జీవితేశునికోసం వేదన పడడం, పరితపించడం, అన్వేషించడం, కోకిలలు - తుమ్మెదలను సఖులుగాను, పూవులను రథాలుగాను అనుకొని సందేశాలు పంపడం వంటి ఇతివృత్తంతో ఈ కావ్యం సాగింది. కవి(కవులు) స్వయం నాయికగా భావించుకొని నాయకుడైన పరమాత్మ కృష్ణుని కోసం పడే వేదన వివిధ స్థితులను, వివిధ రీతుల్లో వర్ణింపబడిందీ కావ్యంలో! కేవల విరహ వర్ణనమే కాక అందందు సాయుజ్య విషయం కూడా ప్రసక్తమైనది. ఇందలి అన్వేషణము భౌతికము, లౌకికము కాదు. అనిర్వచనము అవ్యక్తము అయిన అనుభూతిని కలిగించే రచన ఇది. అదే మధురభక్తికి ప్రధాన లక్షణం.

"ఈ అల్పశక్తితో నీ రేనుకణము ఈ మహత్తత్వము నందెనసిన దాక
ఈ ప్రేమరసముతో నీ యల్లవీచి ఈ సుధార్ణవము సందెనసిన దాక
ఈ సేహారనముతో నీ దీపకళిక ఈ దివ్య తేజమునందెనసిన దాక
ఈ పరీమళంబుతో నీ కప్పురంబు ఈ మహా నిలమునం దెనసిన దాక
ఈ చిన్ని.... సుడులతో ఈ ప్రేమగీతి ఈ దివ్య నాదమం దెనసిక దాక
ప్రాణేశ! నీ దివ్యపాద పద్మముల భావించి సేవించి భక్తి బూజింతు..."

మధురభక్తికి ఆత్మసమర్పణ ప్రధాన లక్షణం. ప్రేమ అహంకారాన్ని సహించదు. ప్రియుని పాదరేణువైపోతే చాలనే భావనతో, అంకితమైపోవాలనే తపనతో వెలువడిన ఈ వాక్యాలలో ప్రాణేశ్వరునికి ఉత్తమత్వ, ఉన్నతత్వం కూడా ప్రకటింపబడుతున్నాయి. అటువంటి నిరంహంకార, అవ్యాజస్థితిలోనే భక్తికి లేదా ప్రేమకు సార్థకత ఏర్పడుతుంది. రేణుకణము, అల్లవీచి పదాలు పై వివరణకు సమర్థనాలు. తన ప్రాణాంతం వరకు నిరంతరం ప్రాణేశ్వరుని ఆరాధనలోనే మునిగిపోవాలని

ప్రేయసి భావన.

జీవితేశునికి ప్రేయసియే భార్య అయినా, తల్లైనా, తండ్రైనా అన్నీ తానే అయి, అతడే తన సర్వస్వమని సకల సేవలతో ప్రియుని లాలిస్తుంది. సేవిస్తుంది. తరిస్తుంది. దానికై తపిస్తుంది.

''ఆకలైన యెఱుంగనైతివేమయ్య
అరగింపగ వేళయయ్యె రావయ్య...,''
అనడంలో ఈ భావమే వ్యక్తమౌతోంది.
ప్రకృతి యదియేమొ రాగసంపన్నమయ్యె
భావమదియేమొ ఆనందడభరితమయ్యె
జిత్తమదియేమొ ప్రేమ సంసిక్తమయ్యె
దేహమదియేమొ సాత్వికాధీనమయ్యె
విభుని శ్రీ పాదముల గొల్చు వేశయేమొ
రమణు నేకాంత సేవకు సమయమయ్యె...''

విభు సేవకై వేగిరపడే ప్రేయసి (గోపిక) చిత్తస్థితి ఇక్కడ వర్ణింపబడింది. మన మనసులో మెదిలే భావాలే లోకమంతా నిండినట్లు భావించడం లోక సహజం. తన మనసులోని పరవశం, చిత్తమందలి 'ప్రేమ సంసిక్త' భావం వంటి వాటితో పాటు దేహం 'సాత్వికాధీనం' కావడం వంటి అన్ని విషయాలు విభుసేవకు సమయమైందని భావించింది గోపిక. సాత్వికాధీనం అనడంలో అహంకార రాహిత్య భావన ప్రతిబింబిస్తున్నది. ఇది కూడ మధురశక్తి లక్షణంగా భావించవచ్చు.

''ఆత్మ సాక్షిగా నంతరంగాల యమున
జెలగు నీ మూర్తినే బెండ్లి చేసికొంటి
ప్రియుడనగు నీకె నను సమర్పించుకొంటి...''

ఆత్మార్పణము మధురభక్తికి చివరి గమ్యం. అత్యంత ప్రధాన లక్షణం. అదే సాయుజ్యం.

''హృదయేశ నీ విచ్ఛయింపని నాడు
బంగారు వీణతో బనియేమి నాకు....''

కేవలం ప్రియునికే తనసర్వస్వమును ధారవోసి తపించిన ప్రేయసి భావమిది. బంగారు వీణె ఆమె జీవితం. ఆమె సర్వస్వం. హృదయేశుడు కాదనినపుడు ఆమెకా జీవితంతో పనిలేదు. విభునికోసమే తన జీవనము అని ఆమె భావించి తత్సమర్పణకై ఆమె పరితపించినది. ఇది మధురభక్తికి పరాకాష్ట.

ఈ కావ్యంలో గోచరజగత్తును, అలౌకిక తత్త్వంతోను, అధిభౌతిక స్థితులను ఆధాత్మికంతోను సమ్మేళనం చేసిన రచనా విధానం కనిపిస్తున్నది. ప్రతీకాత్మకంగాను, సంకేత రూపంగాను ఈవిషయం వివరింపబడింది. ఇది భావ తీవ్రతకై కవులు ఎంచుకొన్న మార్గమే కాని అస్పష్టత కాదన్నది వాస్తవం.

''ప్రాచీనాంధ్ర శతకకర్తల భక్తిపాకము, కృష్ణ కర్ణామృతము,
కృష్ణలీలాతరంగిణి మున్నగు వానిలోని రాధామాధవుల శృంగారము మిళితమై 'ఏకాంతసేవ'గా వెలువడింది.''

కేవల గోపీకృష్ణ ప్రణయాన్ని వివరించిన ఈ కావ్యం మధురభక్తికి ఒక నిర్మాణాత్మకమైన రూపమిచ్చినట్లుగా చెప్పడం తప్పకాదు. తదనంతర కవులను ప్రభావితం చేసిందనడం అతిశయోక్తి కాదు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

జయంతి ప్రకాశ శర్మ కథలు – కుటుంబం, మానవతా విలువలు

– మొండి స్వామి, పరిశోధక విద్యార్థి , తెలుగుశాఖ, ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్, విశాఖపట్నం.

జయంతి ప్రకాశ శర్మ విజయనగరం జిల్లా బొండాడ వీధిలో పుట్టారు. విజయనగరంలోనే విద్యాభ్యాసం గడిచింది. తండ్రిగారు జయంతి కామేశ్వరరావు, తల్లిగారు జయంతి రామలక్ష్మి. జయంతి ప్రకాశశర్మ స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాలో ఉద్యోగం చేసారు. ఈయన రచనలు 1) ఎడారి పరుగు (కథల సంపుటి) 2) అయ్యకోనేరు గట్టు కథలు.

'మనష్యా మానుషా మర్త్యా మనుజా మానవా నరాः' అని అమరకోశం పేర్కొంటుంది.

మనువు వలన పుట్టినవారు మనుష్యులు, మృత్యువును పొందువారు మానవులు, మర్త్యలోకము (భూలోకము) నందు పుట్టినవారు మానవులు. మానవునిగా జన్మనొందిన తరువాత భూమిపై కొన్ని సంబంధాలు ఏర్పడతాయి. అవే మానవ సంబంధాలు. ఒక మనిషికి సాటి మనిషితో ఉండే సంబంధాలు 3 విధాలుగా ఉంటాయి. దేహ సంబంధాలు, వైదిక సంబంధాలు, మనోగతమైన సంబంధాలు.

జీవుడు ఒక శరీరంలో ప్రవేశించగానే ఏర్పడే అనుబంధాలు, జీవుడు ఉన్నంతకాలం ఉండే అనుబంధాల దేహ సంబంధాలు, అమ్మ, నాన్న, అక్క, అన్న చెల్లి, తమ్ముడు మొదలైనవి. వేద మంత్రముల ప్రమాణంగా వేసిన మూడు ముళ్ళ అనుబంధంతో ఏర్పడే సంబంధాలు వైదిక సంబంధాలు భర్త, అత్త, మామ మొదలైనవి. జన్మత: కానీ, వైవాహిక బంధం వల్ల కానీ కాక మనుసు రీత్యా, ఆచరించేటటువంటి పనులు రీత్యా పరిచయమై మనసును, మనుగడను ప్రభావితం చేసే సంబంధాలు. గురువు, స్నేహితులు, వృత్తిరీత్యా ప్రవృత్తి రీత్యా పరిచమయ్యేటటువంటి వ్యక్తులు.

ఈ మానవ సంబంధాల మధ్య మనుగడ సాగించే మనిషి పాటించే విలువలను బట్టి అతడు ఉన్నత పథానికి, హీన పథానికి, పునరావృత్తి రహిత పథానికి చేరుకుంటాడు. ఆయా కర్మలను ఆచరించేటపుడు అనుసరించే మంచి చెడు మార్గాలు అతని గమ్యాన్ని నిర్ధేశిస్తాయి. సాటివారితో సత్సంబంధాలు కలిగిన వారు మాత్రమే సఫలీకృతులు కాగలరనడంలో ఏ మాత్రం సందేహం లేదు.

మనం చిన్నతనం నుండి నిరంతరంగా, స్థిరంగా మన తల్లిదండ్రుల నుండి, పెద్దల నుండి, ఇరుగు పొరుగు వారి నుండి సమాజం నుండి విలువలను నేర్చుకుంటూనే ఉంటాము. ఇవి అంతర్గతంగా మనలోని వ్యక్తిత్వాన్ని, మనలోని ఆలోచనలను, కార్యాచరణను ప్రభావితం చేస్తాయి.

కృతజ్ఞత భావంతో, స్నేహపూర్వకంగా, మర్యాద పూర్వకంగా ఉదాత్తమైన భావాలను కలిగి ఉంటూ, ఇతరులతో మంచి సంబంధాలు కలిగి ఉండటం, మంచి నిర్ణయాలలో పాలు పంచుకోవడం, హృదయ పూర్వక పరివర్తనను కలిగి ఉండడం మొ॥ విలువలను వ్యక్తి తప్పక అలవరచుకోవాలి. వ్యక్తి కలిగి ఉండవలసిన మానవీయ, నైతిక విలువలను గూర్చి తెలుగు సాహిత్యంలో పలుచోట్ల, పలుమార్లు అనేక మంది కవులు ప్రస్తావించారు. ఆంధ్ర సాహిత్యంలో విశేష ప్రాచుర్యం పొందిన 'కథా ప్రక్రియ'లో జయంతి ప్రకాశ శర్మగారు 100కు పైగా కథలు రాశారు. వాటిలో కొన్ని కథలను పరిశీలించి వాటిలోని మానవతా విలువలను విశ్లేషించే క్రమంలో కుటుంబ వ్యవస్థలోని మానవ విలువలను అంచనా వేస్తున్నాను.

దారి తప్పిన మనుషులు :

కథానాయకుడు చిన్న కంపెనీకి మేనేజర్‌గా ఉంటాడు. అతనికి సంస్కరణ భావాలు అంటే మిక్కిలి

ఎక్కువ. ఎవరైనా ఏదైనా కొంచెం పొగిడితే చాలు ఎంత సహాయం చేయడానికైనా వెనుకాడడు. దీన్ని ఆసరాగా చేసుకుని కంపెనీలో పని చేసే వాళ్ళందరూ ఈయన్ని ఏదో విధంగా ఉపయోగించుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తుంటారు. కానీ మానవతా సంబంధాలు పెంపొందించాలనే ఆలోచన గలవాడు కావడంతో అందరితో ఆ విధంగానే కలిసిపోతూ పని చేస్తుంటాడు. కంపెనీలో ప్రమోషన్ ఇప్పించటం, ఎవరైనా పెళ్ళిళ్ళకి, పండగలకి ఆర్థిక సహాయం చేయటం, ఆఫీస్‌కి వచ్చి అవసరం కోసం అడుక్కునే వాళ్ళకి అందరి దగ్గర డబ్బులు వసూలు చేసి ఇవ్వడం లాంటివి చేస్తూ ఉంటాడు. ఒక సామాజిక స్పృహ ఉన్న వ్యక్తిగా అతనికి గుర్తింపు లభిస్తుంది. ఈ విషయంలోనే అతనికి తన భార్యకు అనేక పొరపొచ్చాలు వస్తాయి.

ఒకరోజు ఆఫీస్ అవ్వగానే ఇంటి ముఖం పడతాడు. ఆ దారిలో ఒక కొండ అడ్డుగా ఉంటుంది. కానీ రిక్షా వాళ్ళు కడుపు నింపుకోవడం కోసం ఎంత పెద్ద ఘాటీ అయినప్పటికీ రిక్షా లాగుతూనే ఉంటారు. ఇలా ఒక వ్యక్తి రిక్షా లాగటం చూసి అతని మనసు చలించి పోతుంది. ఆ కొండ దగ్గర్లోనే నాయకుని ఇల్లు కావడంతో ప్రతీ రోజు వచ్చే ముందు వెళ్లే ముందు ఇలాంటివి చూస్తూనే ఉంటాడు. అవసరం ఉన్నప్పుడు సహాయం కూడా చేస్తుంటాడు. ఆ మార్గంలో రిక్షా ఎక్కి వెళ్లడం అంటే తనకు మహా ఇబ్బంది అనిపిస్తుంటుంది. రిక్షా వాళ్లు పడే అవస్థలు చూసి, రిక్షా బేరమాడినప్పటికీ, ఆ డబ్బులు ఇచ్చేసి వెనక్కు తిప్పి పంపిన సందర్భాలు అనేకం ఉంటాయి.

ఒక రోజు ఇలాంటి పరిస్థితిలోనే నడుచుకుంటూ వస్తూ ఉంటాడు. ఒక రిక్షా వ్యక్తి రోడ్డు మీద బండి లాక్కుంటూ వస్తుండటం గమనిస్తాడు. అస్థిపంజరానికి అటు ఇటుగా ఉన్న అతనికి 50 సంవత్సరాలు పైనే ఉంటాయి. రిక్షానిండా సామాన్లు ఉంటాయి. బరువు ఎక్కువగా ఉందని గుర్తిస్తాడు. ఆ ఎత్తులో లాగలేక తెగ అవస్థ పడుతుంటాడు. ఐదడుగులు ముందుకు వేస్తే అర డుగులు వెనక్కి పోతుంటుందా బండి. జనమంతా అలా చూస్తుంటారు తప్ప ఎవరూ సహాయం చేయరు.

వెంటనే అప్రయత్నంగా కథానాయకుడు వెళ్లి అతని హోదాను పక్కనపెట్టి, అక్కడి పరిస్థితులన్నీ మర్చిపోయి, బ్రీఫ్ కేస్‌ని బండి మీద పెట్టి రిక్షాబండిని కొండ ఎక్కేవరకూ తోస్తాడు. సూటుబూటు వేసుకుని బండి తోస్తూ వస్తున్న అతన్ని జనం వింతగా చూస్తారు. వారిని అతను పట్టించుకోడు. బండి తోస్తూనే ఆ రిక్షా వ్యక్తి గురించి అడుగుతాడు. రోజంతా కష్టపడితే ఐదు రూపాయలు వస్తుంది అని చెప్తాడు. నలుగురున్న సంసారాన్ని ఈ ఐదు రూపాయలతోనే పోషించాలని చెప్తాడు. అతని కష్టాలు తెలిసి చాలా బాధపడతాడు కథానాయకుడు. చివర్లో వెళ్ళిపోతూ జేబులో నుంచి పది రూపాయలు తీసి అతనికిచ్చి వెళ్ళిపోతాడు. కృతజ్ఞతగా ఆయన వంక చూస్తూ ఉండిపోతాడు. ఆ సంఘటన జరిగిన తర్వాత ఇంటికి వచ్చి ప్రశాంతంగా నిద్రపోతాడు. గంట తర్వాత లేచి చీకట్లు కొద్దిగా కమ్ముతూ ఉన్న సమయంలో ఇంటి ఆవరణ బయటకు వచ్చేసరికి, అక్కడ ఒక సారా కొట్టు, ఒక బ్రాందీ కొట్టు కనిపిస్తుంటాయి. ప్రతి రోజు ఈ సమయానికి బయటికి వచ్చి ఒక గంట సేపు నడవడం అతనికి అలవాటుగా ఉండడంతో ఆ మార్గంలో నడుస్తూ ఉంటాడు. అదే రోజు అతను ముందు ఇద్దరు వ్యక్తులు మద్యం తాగి అతనికి దారివ్వకుండా మాట్లాడుకుంటూ పోవడం చిరాకు కలిగిస్తుంది. అయినాసరే వాళ్ళ వెంటే తన పని తాను చేసుకుంటూ వెళ్తుంటాడు. వాళ్ళు మాట్లాడుకుంటున్న మాటలు ఇతని చెవిలో సూటిగా పడుతుంటాయి. ఆ ఇద్దరిలో ఒకతను ఓ ఎర్రి బాగులోడు రిక్షాబండి వెనక నుంచి తోయడమే కాకుండా, నా మీద జాలి పడి ఓ పది రూపాయలు కూడా ఇచ్చాడు.ఆ డబ్బుతోనే ఈ రోజు పుల్లు కొట్టాను అనేసరికి ఒక్కసారిగా మధ్యాహ్నం జరిగిన సంఘటన గుర్తొస్తుంది కథానాయకునికి. ఆ మనిషి ఈ

మనిషని నమ్మకం కుదుర్చుకుని, తనలోతాను ఆవేదన పడతాడు.

సమీక్ష :

సమాజంలో మానవతా విలువలు గురించి కనీసం ఆలోచించాల్సిన అవసరముందని తెలియజెప్పిన కథ ఇది. మానవత్వం అనే మాటను తుంగలో తొక్కుతున్న మనుషులు వ్యవస్థలో విపరీతంగా పెరగటం ఈ మధ్యకాలంలో కనిపిస్తున్న వైనం. సాటి మనిషిని మనిషిగా గుర్తించని మనుషులు తనని మాత్రం మనిషిగా గుర్తించాలని కోరుకుంటారు. తన వరకూ వస్తే మానవ విలువలు పాటించాలని ఆరాటపడుతుంటారు. నిజానికి ఇలాంటి వ్యక్తుల్లో మానవ సంబంధాలకు ప్రాధాన్యత ఉండదు. విలువలకు అసలు ప్రాముఖ్యత ఉండదు. అందుకే రచయిత జయంతి ప్రకాశశర్మ 'దారి తప్పిన మనుషులు' అనే కథను నేటి సమాజానికి అనుగుణంగా చిత్రించారు. కథలోని పాత్రలు మూడే అయినప్పటికీ ఆ పాత్రల ద్వారా చెప్పిన విశేషాలు మాత్రం పరిశీలిస్తే మానవ విలువలు ఏ విధంగా ఉన్నాయనేది స్పష్టంగా తెలియవస్తుంది. ఈ కోణంలో పరిశీలన చేస్తే మానవ విలువలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చే పాత్ర ఒకటైతే, అసలు మానవతా విలువలు అంటే తెలియని పాత్ర మరొకటి ఈ కథలో దర్శనమిస్తుంది. పాత్రలపరంగా వైవిధ్య భరితమైనదిగా తీర్చిదిద్దినప్పటికీ, రెండింటి పాత్రల మధ్య వైవిధ్యం చూపించి చిత్రించిన విధానం ఆసక్తిగా కనిపిస్తుంది. ఈ రెండు పాత్రలకు పేరు పెట్టలేదు రచయిత. కానీ ఒక పాత్ర ఒక చిన్న కంపెనీకి యజమాని. మరొక పాత్ర రిక్షా నడుపుకునే వ్యక్తిగానే పరిచయం చేశాడు. ఒక పక్క కథానాయకుడైన కంపెనీ యజమాని మానవతా విలువలకు ప్రాధాన్యత ఇస్తూ జీవితాన్ని గడుపుతుంటే, మరోపక్క రిక్షా నడుపుకునే వ్యక్తి వాటిని పక్కదారి పట్టించే ప్రయత్నం చేస్తూ ఉంటాడు. ఈ రెండు పాత్రల్లో వైవిధ్యం సమాజంలో అనేక వ్యక్తుల్లో కనబడుతుంటుంది. ఈ రెండూ ఇలా చిత్రించడానికి ప్రధాన కారణం కూడా నేటి వ్యవస్థలో మనుషుల తీరుని తెలియజెప్పడం కోసమేనని అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ఎక్కడైనా సహాయం కావాలని అని ఎవరైనా అడిగితే ముందు వెనుక ఆలోచించకుండా సహాయం చేసే మనస్తత్వం కలిగినవాడు కంపెనీ యజమాని. ''ఈ సమాజంలో బ్రతుకుతున్నందుకు సాటి మనిషి కష్టాల్లో ఉన్నప్పుడు మనిషికి చేతనైన సహాయం చేయటం మన విధి అనేదే నా సిద్ధాంతం'' అని కంపెనీ యజమాని చేత చెప్పించిన మాటలు బట్టి సమాజంలోని మనుషుల దృక్పథాలను పూర్తి స్థాయిలో అంచనా వేసినట్లుగా రచయితను అర్థం చేసుకోవచ్చు. అలాగే ''నా నడవడికలో గాని, దృక్పథంలో గాని మార్పు రాలేదు. మార్చుకోవాల్సిన అవసరం కూడా లేదు'' అనే మాటలు మానవతా విలువలు కలిగిన యజమానికి అన్వయించడం అక్కడ చెప్పుకోదగ్గ విషయం. అయితే ఇలాంటి తత్వం ఉన్న వాళ్ళని మానవ సంబంధాలకు విలువ ఇవ్వని వారిగానే పరిగణించాలి.

మానవతా కోణంలో ఆలోచించే వాళ్ళు చాలా సులభంగా మోసపోతుంటారు. అటువంటి మోసాన్ని ఈ కథలో చెప్పించి, నిత్యం మనకు ఎదురయ్యే విషయాలను తెలియజెప్పే ప్రయత్నం రచయిత చేయటం ప్రధానంగా కనిపిస్తుంది. లాగలేక లాగలేక లాగుతున్న రిక్షా బండి వ్యక్తిని చూసి, అతని కష్టాన్ని గమనించి సహాయం చేయడానికి వెళ్తాడు కంపెనీ యజమాని. అతని కష్టాన్ని తెలుసుకుని కొంత సొమ్మును కూడా ఇస్తాడు. ఇలా ఇవ్వడంలో అతనిలో ఉన్న మానవతా దృక్పథాన్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు. ప్రతి మనిషి కూడా ఇలాంటి తత్వాన్ని అలవాటు చేసుకోవాలని చెప్పడంతో పాటు చేసే సహాయంలో మంచి చెడ్డలను గమనించాల్సిన అవసరం ఉందని కూడా ఈ పాత్ర చిత్రణలోనే తెలియజేశాడు రచయిత. సహాయం చేసి ఇంటికి వచ్చిన కంపెనీ యజమాని అదే రోజు సాయంత్రం తన ఇంటి ముందు ఇద్దరు వ్యక్తులు కడుపునిండా మద్యం

సేవించి వెళ్తున్నట్లు గమనిస్తాడు. అందులో ఒక వ్యక్తి మాటలు అతనికి బాధ కలిగిస్తాయి కారణమేంటంటే, అదే రోజు అతని కష్టాన్ని చూసి సహాయం చేసిన వ్యక్తి ఇతను. అలాగే సహాయం పొందిన వ్యక్తి అతను. ఇలాంటి వ్యక్తికా నేను సహాయం చేసింది అని అతను ఆలోచించుకుంటే నిజానికి ఇలాంటి దృశ్యాలు సమాజంలో అనేక చోట్ల దర్శనమిస్తూనే ఉన్నాయి.

కంపెనీ యజమానిలో ఉన్న మానవతా పరిమళాలు సమాజానికి పరిచయం చేయాలనే ఆలోచనతో పాటు, వ్యవస్థలో మార్పు తీసుకురావలసిన అవసరం ఉందని, రచయిత ఇతివృత్తాన్ని ఈ విధంగా మలిచారనిపిస్తుంది. కథానాయకుడు లాంటి వ్యక్తులు ఇంకా ముందు వెనక ఆలోచించడం సమాజంలో కనిపిస్తూనే ఉంది. అందుకే మనిషిని మనిషిగా గుర్తించే ప్రయత్నం చేశాడు రచయిత. గుర్తింపు ఉంది కాబట్టే ఆ రిక్షా మనిషికి సహాయం చేయగలిగాడు. కానీ అతను చేసిన సహాయాన్ని బూడిదలో పోసిన పన్నీరులా తీసిపారేసాడు రిక్షా నడిపే వ్యక్తి.

కంపెనీ యజమానిలో ఉన్న మానవతా దృక్పథం కనీసం ఒక్క శాతం కూడా రిక్షావాడిలో లేకపోవడం ఆశ్చర్యానికి గురి చేస్తుంది. మొత్తానికి రెండు పాత్రల మధ్య వ్యత్యాసం గమనిస్తే మానవ సంబంధాలకు విలువిచ్చే పాత్ర ఒక పక్క చిత్రిస్తూనే, వాటిని తుంగలో తొక్కే పాత్ర మరొక పక్కన చిత్రించి సమాజపు తీరుని ఎండగట్టినట్లు అర్థం చేసుకోవచ్చు. సమాజం మీద, వ్యవస్థ మీద ఇంత లోతైన విశ్లేషణ, పరిశీలన రచయితకు ఉంది కాబట్టి ఈ విధమైన పాత్రల ద్వారా, ఈ రకమైన ఇతివృత్తాన్ని స్వీకరించి ఈ కథను మలిచారని అర్థం చేసుకోవచ్చు.

సగం మనిషి :

ఇద్దరు భార్యాభర్తలు బంధువుల ఇంట్లో పెళ్ళి కోసమని రైల్లో విజయవాడ బయలుదేరుతారు. రైలెక్కిన దగ్గర నుంచి ఇద్దరి మధ్య లోపల అనేక బేధాభిప్రాయాలతో గొణుక్కుంటుంటారు. బయటకి వ్యక్తం చేసుకోరు గానీ భార్యాభర్తలుగా కలిసిమెలిసి వెళ్లే ప్రయత్నం చేస్తారు. భర్త చేసే పనులు మంచివే అయినప్పటికీ అవి అర్థం చేసుకోలేని మనసు భార్యది. వ్యవస్థను వ్యవస్థలా నడిపించాలనేది ఆమె మనస్తత్వం. కొన్ని సందర్భాల్లో మనుషులందరినీ సమానంగా చూడ కూడదనేది కూడా ఆమె అభిప్రాయం. కానీ ప్రతీ మనిషి మీద నమ్మకం ఉంచాలనేది భర్త ఉద్దేశ్యం. ఈ ఇద్దరి దృక్పథాలు వేరు వేరు అవటం వల్ల వివిధ సందర్భాల్లో అనేక పొరపొచ్చాలు వచ్చినప్పటికీ, భార్యభర్తలుగా 40 సంవత్సరాలు గడపడం వల్ల అర్థం చేసుకునే ప్రయత్నం ఇద్దరిలోనూ కనిపిస్తుంది.

రైలు బయలుదేరే ముందే అవసరానికి చిల్లర తీసుకురమ్మని భార్య చెప్తే, అతను పట్టించుకోడు. ఎవడైనా అవసరం అనుకుంటే వాడే ఇస్తాడులే అంటాడు. పిఠాపురం వచ్చాక స్టేషన్లో టీ తాగి, అతనికి 50 రూపాయలు ఇస్తే మళ్ళీ వస్తానని బయటికి దిగిన వ్యక్తి ట్రైన్ బయలుదేరే సమయానికి కూడా రాడు. దాంతో భార్య నేను చెప్పిన మాట మీరు వినరని, అన్ని సందర్భాల్లో మనుషుల మీద నమ్మకం ఉంచుకోవడం సమంజసం కాదని చెప్తుంటే, అదే సమయానికి చిల్లర ఇస్తానన్న వ్యక్తి మరల ప్రత్యక్షమయ్యి చిల్లర ఇస్తాడు. కానీ చిల్లర 50 రూపాయలకు ఇవ్వడం మానేసి, 10 రూపాయలకు మాత్రమే చిల్లరిస్తాడు. దీంతో అక్కడ కూడా కొంత నమ్మకాన్ని కోల్పోయినట్లవుతుంది. దీంతో ఇద్దరి మధ్య మళ్ళీ మళ్ళీ గొడవ మొదలవుతుంది.

ఇలా కాసేపటికి మౌనం ఆవరిస్తుంది. ఇద్దరిలో కూడా కొంత లోపం కనిపించేసరికి, ఆలోచనలలో ఉండాల్సిన తీరు ఇది కాదనిపిస్తుంది. చివరికి రైలు బయలుదేరి వెళ్ళిపోతుంది.

సమీక్ష :

ఈ కథలో ప్రధానంగా చెప్పుకోవాల్సిన అంశం మనిషి మీద నమ్మకం కలిగి ఉండటం. సాటి మనిషిని మనిషిగా గుర్తించనంత కాలం అతను కూడా మనిషి కాదు అనేది

రచయిత అభిప్రాయంగా వెల్లడవుతోంది. అయితే ప్రతీ మనిషి మన రక్త సంబంధీకులు అవ్వాల్సిన అవసరం లేదు గాని, మన అనుకునేవాళ్ళు కొంతమంది ఉన్నా, మరికొంతమంది మీద ఎంతో కొంత నమ్మకం ఉండాలనేది మనం అర్థం చేసుకోవాల్సిన ముఖ్య విషయం. అసలు నమ్మకమే లేకపోతే సమాజంలో బ్రతకటం చాలా కష్టం. ఇదే విషయాన్ని భర్త పాత్ర చేత చెప్పించిన రచయిత, కొన్ని సందర్భాల్లో మితిమీరిన నమ్మకం కూడా అనర్థాలకు దారి తీస్తుందని, అలాంటప్పుడు మానవతా దృక్పథం అనేది కనీసం ఒక స్థాయిలో కూడా చూడలేమని చెప్పడంలో రచయిత ఉద్దేశ్యం, అతను చేసిన ప్రయత్నం అవగతమవుతున్నాయి. ఇదంతా ఈ పాత్ర ధోరణిలోనే చిత్రింపజేశాడు రచయిత.

భార్య హెచ్చరించినప్పటికీ ఆ మాటను పరిగణలోకి తీసుకోకుండా, టీ అమ్ముకునే వ్యక్తిపై నమ్మకం ఉంచి యాభై రూపాయల నోటు ఇచ్చి ధీమాగా కూర్చోవడంలోనే అతని అతి నమ్మకం ఏంటో అర్థమవుతుంది. నిజానికి సాటి మనిషి మీద నమ్మకం ఉంచాల్సిన అవసరం ఉన్నా, ఆ సమయంలో అది ఎంతవరకు సమంజసమనేది ఆలోచించాల్సిన అవసరం ఉంది. అయితే ప్రతి మనిషి మోసం చేస్తాడనే దృష్టితోనే మనం జీవనం సాగిస్తే సమాజంలో ఎవరినీ నమ్మలేము. శాంతియుతంగా, ప్రశాంతంగా బ్రతకడం అనేది కష్టమవుతుంది. అలాగని ముందు వెనుకా ఆలోచించకపోతే ఉన్న జీవితాన్ని కూడా కోల్పోవాల్సిన అవసరం వస్తుందనేది రచయిత అభిప్రాయంగా తెలియవస్తుంది. కాబట్టి అదే అభిప్రాయాన్ని భార్య పాత్ర ద్వారా చెప్పించి, తను మోసపోయిన విధానాన్ని వ్యక్తీకరించే ప్రయత్నం చేశాడు రచయిత.

రైల్లో చిల్లర కోసం వెళ్లిన వ్యక్తి తిరిగి రాకుండా పోయినప్పుడు తన భార్యలో ఉన్న ముఖకవళికలు అతను తిరిగి డబ్బులు తీసుకువచ్చిన తరువాత కొంత ఊపిరి సలిపినట్లైంది. అయితే అంతకుముందు పారిపోయిన వ్యక్తిని చూసి, మానవత్వం ఉన్నవాళ్ళు చాలా తక్కువ అన్న భార్య కళ్ళల్లో మీరు మోసపోయారు అనే మాట పెదాల దగ్గరకు వచ్చి పోవడం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. అయితే ఈ రెండు పాత్రల ద్వారా రచయిత చెప్పాలనుకున్న సందేశం పరిశీలిస్తే, మానవ విలువలు అనేవి మనం ఎదుటి వారి మీద ఉంచే నమ్మకం మీద ఆధారపడి ఉంటాయని, అవి లేనప్పుడు మనిషిని మనిషిగా గుర్తించే అవకాశం కోల్పోతామని తెలియజెప్పడమేనని అర్థమవుతుంది. అందుకే ''మనిషి మీద నమ్మకం ఉంచడం మన కనీస కర్తవ్యం అనేది నా వాదన'' అనే భర్త మాటల్లో ఎంతైనా నిజం లేకపోలేదు. ఆ నిజాన్ని సమాజంపై ఉన్న పరిశీలన మీదే అర్థం చేసుకోవాలి గాని, ఆలోచన లేకుండా గర్వంతో ముందుకు వెళ్ళకూడదనేది రచయిత ఉద్దేశ్యంగా అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ఒక సందర్భంలో భార్య ఇలా అంటుంది ''మీరు అందరినీ నమ్ముతూ కూర్చోండి. ఎప్పుడో ఒక రోజు ఈ నమ్మిన మనుషులే మిమ్మల్ని నట్టేట్లో ముంచేస్తారు. అనేది ఆవిడ నమ్మకం, ప్రగాఢ వాంఛ కూడానేమో'' అనే మాటల్లో కూడా నూతన పరిశీలన కనిపిస్తుంది. కానీ వారి మనస్తత్వాలు పరిశీలిస్తే, ముఖ్యంగా భార్య పాత్రను అధ్యాయనం చేస్తే, సమయం సందర్భాన్ని బట్టి మనం ఇతరులను బేరీజు వేసుకుని ముందుకు వెళ్ళాలనేది ఈ మాటలను బట్టి అవగతం చేసుకోవచ్చు. మొత్తానికి మనిషిపై నమ్మకం ఉంటేనే మనిషి మనిషిగా గుర్తింపు పొందుతాడనేది ఇతివృత్తంగా, మానవతా విలువలను పెంపొందించే లక్ష్యంలోనే ఈ కథను ఇలా మలిచినట్లు అర్థం చేసుకోవచ్చు.

జయంతి ప్రకాశశర్మ గారి 'వీక్షణ' కథలో కూడా ఇలాంటి మనవతా విలువలే ఇతివృత్తంగా కనబడుతున్నాయి. ఇలాంటి వస్తువును తీసుకుని కథలు రాసే రచయిత ఒక సున్నితమైన సందేశాన్ని ఖచ్చితంగా ఇవ్వగలుగుతాడు. ఒక చిన్న విషయం తీసుకుని, అది మానవతా విలువలకు అనుబంధంగా, చక్కని విశ్లేషణతో

నడిపించి, మనుషుల తత్వాలను, వాటి లోతులను, మానవుల మధ్య ఉండాల్సిన సంబంధాలను తెలుపుతూ ఈ కథను మలిచారు. రచయిత దృక్కోణం పరిశీలిస్తే, సంప్రదాయాన్ని వదిలి నాగరికత పేరుతో అతికించుకుంటున్న కొన్ని కొత్త పోకడల వలన ఎదురయ్యే సున్నితమైన కష్టాలను, అంతే సున్నితంగా ఎత్తి చూపారు. తననుతాను సంస్కరించుకున్నానే పేరుతో సమాజంలోని వ్యక్తులకు సంస్కరణ దారి చూపి విలక్షణమైన రీతిలో పాత్రలను పరిశీలించి ఈ కథను మలిచారు రచయిత.

అలాగే మానవ సంబంధాలను ఎన్ని రకాలుగా పెంపొందించే ప్రయత్నం చేసినప్పటికీ, సమాజంలో మోసాలు మరో రకంగా దర్శనమిస్తాయని, వాటిని పాత్రల సంభాషణల ద్వారా చూపిస్తూ పరోక్షంగా మానవతా విలువలు నశించిపోతున్న విధానాన్ని పలు కథల్లో ఆవిష్కరించారు. అలాంటి వాటిల్లో 'మద్రాసి కామాల్', 'కొత్త బిచ్చగాడు' లాంటి కథలను చెప్పుకోవచ్చు. ఈ మానవీయ కోణాన్ని ఇతివృత్తంగా తీసుకున్న కథల్లో పాత్ర చిత్రణ, సంభాషణలు, సన్నివేశాలు చాలా అద్భుతంగా ఆవిష్కరించారు. ఇలాంటి అంశాలన్నిటినీ పరిశీలించాక రచయిత జయంతి ప్రకాశశర్మ గారి కథలు మానవ సంబంధాలు, మానవతా విలువలు, మానవతా దృక్పథం వంటి అంశాలకు అధిక ప్రాధాన్యమిచ్చినట్లు తెలుస్తుంది. కథా రచయితగా ఆయన చేసిన మానవతా విశ్లేషణ సమాజంలో మంచి మార్పును తీసుకొస్తుందని అనుకోవచ్చు.

ఈ విధంగా జయంతి ప్రకాశశర్మ గార కథల్లో చాలా వరకు కుటుంబ విలువలతో పాటు మానవ విలువలను కూడా అంచనా వేసే కథలున్నాయి.

ఆధార గ్రంథాలు :

1) అమర కోశం - అమర సింహుడు
2) ఎడారి పరుగు - జయంతి ప్రకాశ శర్మ
3) కథాశిల్పం - వల్లంపాటి వెంకట సుబ్బయ్య

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

సి.నా.రె. వచన కవితలో భావ చిత్రాల వైవిధ్యం

– ఆలకుంట్ల యాదయ్య, తెలుగు సహాయాచార్యులు, గవర్నమెంట్ డిగ్రీ కాలేజ్, జడ్చర్ల.

తెలుగు సాహిత్యంలో జ్ఞానపీఠ పురస్కారాన్ని పొంది కవితా జగత్తులో మానవతా దృక్పథానికి మనోజ్ఞరూపాన్ని దిద్దుతున్న శిల్పి సి.నా.రె. ఉత్తర, దక్షిణ ధ్రువాల్లా ఉండే సంప్రదాయం, ప్రయోగాలు ఆయనలో ఒక్కటిగా కలిసి పార్వతీ పరమేశ్వరుల్లా సమన్వయంతో దర్శనమిస్తాయి. మనిషిలోని మమతను, బాధను, విప్లవాన్నీ తన కవితలో కీర్తించడం ఈయన మతం. తెలుగు సాహితీ చరిత్రలో సుస్థిరమైన స్థానాన్ని పొందింది. సుదీర్ఘ సాహితీ జీవితం సి.నా.రె. సొంతం. ఆరు దశాబ్దాల సుదీర్ఘ రచనా జీవితంలో సి.నా.రె. అక్షరసృష్టి అనితరసాధ్యం అన్నట్టుగా సాగింది. మనిషిని మహోన్నతంగా నిలిపే మానవత్వం గల సమర్థుడైన సమగ్రకవి. మానవతను ధరించిన అభ్యుదయవాది. కవితాశిల్ప శాస్త్రంలోను, ప్రపంచ సాహిత్యాలలోనూ, లలితకళల్లోనూ లోతుపాతులు తెలిసిన నిరంతర చైతన్యశీలి.

ఆధునికాంధ్ర సాహిత్యంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞా పాటవాలతో అజరామరమైన వచన, కవితాశిల్పంతో, అసాధారణమైన విమర్శనాదృష్టితో, విశ్వమానవ హృదయాంత రాళాల్లోని చైతన్య జలపాతాల సవ్వడితో, సంప్రదాయం నుండి ప్రయోగాలకు ప్రస్థానం సాగించిన అత్యాధునిక కవి సి.నా.రె. మానవతాన్వేషణలో మానవతా దృక్పథానికి మనోజ్ఞరూపాన్ని దిద్దుతున్న అక్షరశిల్పి సి.నా.రె. జాతి, మత, కుల భాషాప్రాంతీయ దురభిమానాలకు దూరంగా ఉంటూ, నిష్కలుషిత విశ్వమానవతను మహోన్నతంగా నిలిపిన అభ్యుదయవాది. అతడు ఎంత గొప్పకవో, అంత గొప్ప విమర్శకుడు. వచన కవిత్వంలో మేరు పర్వతం లాంటి సినారె అదే ప్రక్రియను శ్వాసగా, ధ్యాసగా అనేక వచన కవితా రచనలను రచించి భాషను, భావాన్ని రెండింటిని నవ్యంచేసి వచన కవితకు స్థిరత్వాన్ని కల్పించారు. శ్లిష్టా, కుందుర్తి మొదలైనవారితో ప్రారంభమైన వచన కవితా వికాసానికి జవజీవాలు కల్పించి వచన కవిత్వానికి కొత్త భాషను, చూపును అందించిన వాడు సి.నా.రె. వచన రచనలు సుదూర తీరాలకు పయనించి అందరిమెప్పును పొందాయి.

కవి పదాల ద్వారా భావానికి బమ్మను చిత్రిస్తాడు, 'ఇమేజరీ' అను నాంగ్ల పదమునకు మన్ననకల్పనము లేదా సృష్టి అని అర్థము. సృష్టికి సాధన సామగ్రియుండవలెను కదా ! కావుననే ఉపమాద్యలంకార సామగ్రితోనే కవి రూపకల్పనము చేయును. ఈ రూపకల్పనమునకే పదచిత్రమనిగాని భావచిత్రమని గానియనవచ్చును అని డా॥కె.వి.ఆర్. నరసింహంగారి వివరణ.

1913 నుంచి 1915 వరకు ఈ భావచిత్రవాదానికి మూలపురుషుడు టి.ఇ.హల్మె (ఒ.జు.ఎబశ్రీఎవ). తర్వాత 'ఎజ్రాపౌండు'. దీని వ్యాప్తికి చాలా కృషి చేశాడు. అతడు '×ఎుస్రవతీఎ'ని ఇలా నిర్వచించాడు, 'An image is that which presents an intellectual and emotional complex in an instant of time' ఏకకాలంలో బుద్ధికీ హృదయానికీ అసాధారణ మానసిక స్థితిని లక్షణ మాత్రంలో ప్రకటించేది 'ఇమేజరీ' అని అనవచ్చు. సినారె భావచిత్రాల ద్వారా దేశ, కాల, ప్రాంత, సమాజ చిత్రణలను ఎలా బమ్మ కట్టించాడో ఆయన కవిత్వంతో చూడవచ్చు. సినారె కవిత్వానికి భావచిత్రాలు అదనపు విలువను సమకూర్చాయి. వచన కవితా ప్రక్రియలో కవి శక్తి పెరగడానికి భావచిత్రాలు దోహదం చేస్తాయని కుందుర్తి భావించినట్లు చెప్పవచ్చు.

సి.నా.రె. కవిత్వం ప్రగతిగామిగా అభ్యుదయ కంఠంతో అవని నుంచి ఆకాశానికి అక్షరాల నిచ్చనలేసింది. కొండవాగు, చెట్లు, పిడుగులు వంటి ప్రకృతి వస్తువులతో రాసిన కవితలో కూడా మనిషిని మున్ముందుకు నడిపించే ఉద్దీప్తి కన్పిస్తుంది. ఏ ప్రతికూల వాతావరణంలోనైనా

సంకల్పమే కవచంగా ధరించి సాగిపోవాలనీ, పరిధులు దాటి, పదుగురికీ కాంతిసుధలు పంచాలనీ ప్రబోధించిన పురోగామి కవి సినారె. 'రవి గాంచనిచో కవి గాంచును' అంటారు. సామాన్యుల దృష్టికీ, కవి దృష్టికీ చాలా అంతరముంటుంది. మహాకవుల చూపును ఎవ్వరూ తెల్సుకోలేరు. చెట్టులో దాగిన చివురునూ, వెదురులో మురళిని, మతంలో మంచినీ అంతర్నేత్రంతో చూడగల కవికి ప్రతి కణంలో ఏం కన్పిస్తోందో చూడండి.

పొగ రేపే కాలంతో చూపుచితికి
ప్రగతి మూల్గుతున్నది ప్రతి కణంలోన.
ఇది సినారె కలం చూపు.
పాత డప్పును గతం గోతిలో పూడ్చేసి
కొత్త చరితకు భేరి కొట్టింది.

సినారె భావచిత్రాలు అద్భుత 'అక్షర చిత్రాలు'. ఆకాశం మ్యూజియంలో ప్రతి మేఘాన్ని ఓ శిల్పంలా మలుస్తూ కవిలోని సామాజిక చైతన్యం మేలుకొంది. నారాయణరెడ్డి గారు రాస్తున్న నిరంతర కవిత్వంలో ఇంతవరకూ ఎప్పుడూ పలాయనం గానీ, నిరాశను గానీ గమనించం. చుట్టూ ఉన్న అశాంతినీ, అల్లకల్లోలాన్ని చెప్తూనే వెలుగు కోసం అన్వేషించే కవి సినారె. ఆ వెలుగు లభిస్తుందనే బలమైన ఆశను దశాబ్దాలుగా తన కవితా శ్వాసగా నిలబెట్టారు.

బలిస్తాన్ వేర్పాటువాద ధోరణి, ఆ పేరు మీద జరిగిన హింస ఆయన్ని బాగా కదిలించింది. ఒక కవితలో చిచ్చుగొంతుకతో ఇలా హెచ్చరించారు-

స్వర్ణాలయమా!
నాభి గూటిలో ఎలా దాచుకున్నావు
నరహంతకులనుగ?
'గురుబాణి' ధ్వనించే నీ గుండెలో
పరమ కిరాతకుల హుంకారాలా?
అవి అర్చనలా
హత్యాశిబిర శిక్షణలా?
తమాషా చూస్తున్నావా!
పారెయ్యి మతం ఆసరాగా
తల్లి నేలను చీల్చే దగాకోరుల్ని.

హైదరాబాదు నగరంలో జరిగిన మతకల్లోలాలను చూసి సినారె చాలా సార్లు స్పందించారు. ఆ అంశం మీద విలువైన కవిత్వం అందించారు. ఆయనెపుడూ రాజకీయాన్ని, రాజకీయ నాయకుల్ని ఓ కంట కనిపెడుతూనే ఉంటారు. వాళ్ళ ఊకదంపుడు ఉపన్యాసాల వల్ల లాభం లేదని ఆయనకు బాగా తెలుసు. ఈ అసహనం అన్యాపదేశంగా ఆయన కవిత్వంలో చాలా చోట్ల వ్యక్తమవుతూనే ఉంటుంది. ఈ పంక్తులు చూడండి. అవి ఈనాటికీ వర్తిస్తాయి.

వీధులు చెవుల్ని విసిరేసుకుంటాయి
ఎక్కడో పొగలా మూగిన కర్ఫ్యూ
ఇక్కడ భగ్గుమనే దొమ్మీల కుంపట్లు
ఏ సందులోనో ఓ చిన్న కత్తిపోటూ
ఇక్కడ నగరం నడిబడ్డులో హత్యాకాండలు
మైకుల్లోంచి కురుస్తూనే ఉంటాయి
మత సామరస్య హితధారలు
సామరస్యం సహజీవనం
అరిగిపోయిన రికార్డుకి రెండు పక్కలు
ప్రజాస్వామ్యం ప్రజా సంక్షేమం
పాలకవర్గం జపించే రెండు ముక్కలు

సినారె కవిత్వంలో నన్నయ 'అక్షర రమ్యత', తిక్కన 'లోకజ్ఞత' కనిపిస్తాయి. సినారె శాబ్దిక దృష్టి అంతా ప్రతీకలమయం. అలాగే ఆయన కవిత్వంలో భావచిత్రాలు ఇబ్బడి ముబ్బడిగా కనబడతాయి. అవి అర్థం చేసుకుంటే భావం సుబోధకమవుతుంది. ఈ లక్షణాలతో ఉన్న ఈ కవిత చదవండి సినారె భావార్థయుక్తి, కవితాశక్తి తెలుస్తాయి.

ఎన్ని బల్బులు కట్టినా
ఎన్ని వెలుగు కడ్డీలు పెట్టినా
దీపం దీపమే.

వత్తి మూలం లోంచి కొత్త నెత్తురు చేదుకునే దీపం
మార్క్సిజం బళ్లో
వర్గ సంఘర్షణ పాఠాలు నేర్చుకునే విద్యార్థి
కటిక చీకటి కారడవిలో

జ్యోతిలా తుపాకి ఎత్తిన గెరిల్లా.
పాగడ్తలు మూగుతాయి దీపం చుట్టూ
పురుగుల మందల్లా.
లాంగదు సరికదా దీపం
పాగిడే నాల్కల రెక్కల్ని తగలేసి పంపిస్తుంది
పైసాలకూ పదవీ విలాసాలకూ అమ్ముడుపోని
ప్రజాప్రతినిధి దీపం.

'కాలం అంచుమీద' కవితా సంపుటిలోని కవితలకు ఆధారాలన్నీ స్పందనలు, సంఘటనలు, లోకానుభవాలుగా గుర్తించాలి. సి.నా.రె. కవితా వస్తువులు విలక్షణంగా ఉంటాయి. తన కవిత్వంలో అంతగానే స్పందిస్తారు. పరిష్కారం కూడా ఆయనే ప్రకటిస్తారు. అంతిమంగా ఆయన ప్రజల పక్షమే వహిస్తారు. కొన్నిచోట్ల ఆయన భావాలు చాలా తీవ్రంగా ఉంటాయి. సినారె కవిత్వంలో కొన్నిచోట్ల బల్లగుద్ది ప్రశ్నించే ధోరణి కనబడుతుంది.

ఎంత వారలు ఏమనుకున్నా కవిగా ఆయన లెక్క చేయరు. ఈ కింది పాదాలు ఆయనలోని తెగువని బయటపెడతాయి.

మతముందా బుద్ధికి?
కులముందా సిద్ధికి?
మాణిక్యవీణా స్వరంలో
మాతంగ కన్యా స్మరణం
అగ్ర వర్ణాల కొవ్వుమంటలో
అంతిమ వర్ణాల దహనం.

'కాలం అంచుమీద' కవితా సంపుటిలో చాలా శక్తిమంతమైన కవితలు కనబడతాయి. ఏ కవితనూ తీసిపారేయలేము. ఏ కవితనూ చూసి వదిలేయలేము.

'కవిత్వం' ఒక 'ఆల్కెమి' అన్నాడు తిలక్. ఆ రహస్యం తెలిసిన కవులు అతికొద్ది మంది. వారిలో అగ్రగణ్యులు ఆచార్య సి.నారాయణరెడ్డిగారు. 'ఆల్కెమి' అంటే రసవిద్య. స్పృశించినంత మాత్రాన ఏ లోహాన్నయినా 'సువర్ణం'గా మార్చే 'సృష్టిలోని భౌతికావరణంలో' 'సజీవ చైతన్యాన్ని ఉద్దీప్తం చెయ్యటమే' రసవిద్య (ఆల్కెమి)' అని Polocoelho అనే పోర్చుగీస్ రచయిత చెప్తాడు. సినారె

ప్రగతిశీల మానవతావాదం
ప్రతిఘటన ఉండాలి
దుర్మార్గుల నిర్మూలనానికి కాదు
వారిని నిర్వీర్యులను చెయ్యటానికి.
పోరాటం జరగాలి
నెత్తురుటేరులు పారించటానికి కాదు
శాంతి కోసం! సుస్థిరత కోసం!
కవిత నా చిరునామా

లో కవితా ఖండికలెన్నో ఇదే సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదిస్తున్నాయి. ఈ అంశాన్ని సమాజంలోని అనేక కోణాలలోంచి లోతైన భావచిత్రాలతో, ఆహ్లాదకరమయిన రసధ్వనులతో, అచ్చమయిన ప్రకృతి ప్రతీకలతో, పాఠకులకు సాక్షాత్కరింప చేస్తాయి. ఈ సంకలనంలో కవితల్లో ఈ దర్శనానుభూతిని విశ్లేషించి చూపటం కష్టమే అయినా ప్రయత్నిస్తాను.

తలుపుతెరిస్తే వీధి అద్దంలో ముఖంలో
వీధిలేని యిల్లు బోసిది తృప్తిలేని సుఖంలా
అడుసు పక్కలో వెల్లకిలా పడుకుని
ఆకాశాన్ని పీల్చుకుంటుంది వీధి
మల్లెపూలు మాగుడు వాసనలను చెమటలో ముంచి
ఒళ్ళంతా పులుముకుంటుంది వీధి
గుడిసె బరలో పదును పెట్టుకుంటున్న
ఖడ్గస్వప్నం వీధి.

'వీధి' కవితలో వీధి సమాజానికి ప్రతీక..' 'తలుపు' తెరిస్తే వీధి అద్దంలో ముకంలా..' అంటారు. సినారె భావచిత్రాలలో గాఢత ఉంటుంది. కాని అస్పష్టత ఉండదు. ఆలోచిస్తే అర్థం అవగతమవుతుంది. మనసు తలుపులు తెరిస్తే సమాజ స్వరూపం తెలుస్తుంది. దానిలోని కల్మషమూ కనిపిస్తుంది. 'సమాజం అంత దౌర్భాగ్యస్థితిలో ఉండటానికి మన బాధ్యత కూడా అర్థమవుతుంది. అదే 'అద్దంలో కనిపించే ముఖంలా వీధి'. సమాజంలో ఎన్నెన్నో జరుగుతున్నాయి. పెళ్ళిళ్ళు, చావులు, నేరాలు, ఘోరాలు, ఎన్నెన్నో. అయితే అణచివేయబడ్డవారు

తిరగబడకమానరు. ఆ సన్నాహాలు సమాజంలో కని పిస్తాయి. దీనినే 'గుడిసె ఒరలో పదును పెట్టుకుంటున్న ఖడ్గ స్వప్నం వీధి' అన్నారు. సమాజం ఎప్పుడు స్తబ్దంగా ఉండదు. కాలంలో ఎన్నో మార్పులు. సమాజంలోనూ ఎన్నో పరిణామాలు. దీనినే 'కాలాన్ని జిహ్వ అంచుకు గుచ్చుకున్న కటిక నిజం వీధి' అన్నారు. సమాజాన్ని నిశితంగా పరిశీలించటానికి వీధిని మించిన విజ్ఞానం లేదు. అందుకే 'ఇప్పుడు చూసిన వీధి ఎప్పటికప్పుడు మహాబోధి' అనే బోధ ఆ కవితలో. వీధిని (సమాజాన్ని) సూది మందులా శరీరానికెక్కించుకోగలిగితే (సామాజిక చైతన్యం లోపల ఉంటే) అంతకు మించిన జవసత్వాలు అవసరం లేదని కవి విశ్వాసం. ఉద్యమించేది సమాజం కోసమే అయితే, చైతన్యం అదే వస్తుంది. గొంతులో పలికేది సమాజంలోని శోకమే అయితే, విశ్వమంతా ఆ మహానాయకుని అనుసరిస్తుంది.

వీధిని నడుముకు చుట్టుకుని నడువు
వెయ్యి వాల్టుల వేడి పుడుతుంది.
వీధిని గొంతులో తొడుక్కుని అరువు
విశ్వమే నీ వెంట పడుతుంది.

అని ముగింపు. సమాజంతో నిమిత్తం లేని భావ చైతన్యమో, అలౌకిక చైతన్యమో సినారెకి అక్కర్లేదు. సామాజిక ప్రగతి ఆయన లక్ష్యం. సినారె కవిత అంతా ప్రతీకాత్మకమూ, ధ్వనిమయమే. మానవులలోని వివిధ కుత్సిత ప్రవృత్తులకు సాక్షులు మెట్లు. ప్రతి మనిషికి ఎదగాలని వాంఛ. అందుకు ఎవరి ధోరణిలో వారు మెట్లు నిర్మించుకుంటారు. ప్రకృతి సహితం ఎదుగుతూనే ఉంటుంది.

మట్టిలో పొంగే మనుష్యుల తరంగాలు
సముద్రం ప్రసవించిన శిశువులు.

అద్భుతమయిన భావచిత్రం. అపూర్వం కూడా. సముద్రాన్ని సాధారణంగా 'సముద్రుడు' అని పురుష వాచకంగా ప్రయోగిస్తారు. బహుశ్ణ దాని కల్లోల గాంభీర్యాన్ని బట్టి కావచ్చు లేదా సకల నదీనదాలకు అంతిమ ధ్యేయం కావటం వల్ల కావచ్చు. సముద్రం భూమిలో ఒక భాగమే. భుజలాల సమ్మేళనం లేక సజీవ పాంచ భౌతిక సృష్టి సాధ్యం కాదు -అందుకే సముద్రం మానవ సమాజంలో ఎప్పటికప్పుడు సహానుభూతి పొందు తూనే ఉంటుంది.

ఆధునిక కాలంలో ఇంటర్వ్యూలు కపట నాటకాలుగా తయారవుతున్నాయి. ఉద్యోగం ఇయ్యాలో, ఇయ్య కూడదో ముందే నిర్ణయించుకుంటున్నారు. ఇంటర్వ్యూ దాని కనుగుణంగా సాగుతోంది. అభ్యర్థికి ఎంత వచ్చో తెలుసుకోవటానికి కాక, ఏమీరాదని నిర్ణయించటానికి వర్తమాన విషయంలో సంబంధం లేని ఏవో మూల మూలల విషయాలకు సంబంధించిన ప్రశ్నలడుగుతారు. ఈ వ్యవహారాన్నంతటినీ 'నిన్నటి ప్రశ్న కవితలో' ఇంటర్వ్యూల నిజ స్వరూపాలు బట్టబయలు చేశారు.

పొద్దులాంటి పసివాడా?
''ఇంటర్ వ్యూహ''ల మధ్య
ఇవాళ నువ్వు కోల్పోయిన అవకాశం
రేపటి సూర్యుణ్ని కుదిపేసిన ఆకాశం.

అని అభ్యర్థికి ఊరట కలిగిస్తున్నారు. కవి ఆశావాది కావటమే కాదు. అందరిలోను ఆశావాదాన్ని నింపుతారు.

'పడి ఉండటం కాదు. ప్రవహించాలి. అదే 'ప్రగతి' అంటున్నారు కవి. 'ప్రగతికి సంతకాలు' కవితలో. కవి సృష్టించిన భావ చిత్రం ప్రకృతిలోంచి వచ్చినది. చదువులు పరిశోధనలు అన్నిటి ఫలితంగా వ్యవస్థలో ఒక బోధి వృక్షం పెరిగి, ఒక జ్ఞాని వెలిగితే, అంతకు మించిన సార్థక్యం విద్యలకు లేదు. వెలుగు దిశగా నిరంతరారోహణే జీవిత లక్ష్యం. ఈ ఆరోహణలో 'తృప్తి'కి స్థానం లేదు. కవి దృష్టిలో 'వెలుగు' అంటే ప్రగతి.

ఉచ్ఛ్వాసల రెక్కలతో
ఊర్ధ్వముఖంగా సాగినప్పుడే
ప్రతి చూపు దీపాంజలి
ప్రతి దిక్కు సూర్యోదరి
కోటి ఉద్యమాలు ఒక్క ప్రగతిగా
వెలగాలని కవి ఆకాంక్ష

భూతకాలపు వైభవాలలోనో, ఆగామి సుందర స్వప్నాల

లోనో, తేలిపోవటం కాదు, జీవితం. త్రికాలాలలోనూ, ఏదో సాధించాలనే కసితో నిర్విరామంగా ఘోషించే సముద్రమే మానవ జీవితానికి ప్రతీక. కదలిక, పురోగమనం, వ్యక్తిత్వ శక్తి విస్తృతి, సి.నారాయణరెడ్డి కవిత్వంలోని అంతస్సవంతి. అయితే, సామాజకమైన అనేక అంశాలు కూడా ఆయన కవితలలో మనస్సు కదలిస్తాయి. అవి కూడా నినాదాల్లో, నిర్వచనాల్లో పర్యవసించవు. భావచిత్రాల్ని స్పష్టమైన సామాజికతతో అల్లుకుని ప్రయోజనాన్ని నెరవేర్చుకుంటై. కవి గుండెలోని భయం, అందరి గుండెలోనూ ప్రతిధ్వనిస్తుంది.

ప్రాణాలు నురగలకంటే తేలికయ్యాయి
చేతికందించిన పూలగుత్తిని నిమిరితే
పచ్చి నెత్తురంటుకుంటున్నట్లుంది
అడుగు చప్పుడైతే
మృత్యువు తలుపు తట్టినట్లు
అగ్గిపుల్ల గీకిన శబ్దం వింటే
తల మీది కప్పు తగలబడినట్లు
క్షణాలకు కంపరమెత్తించే కాలం
నరాలను కాల్చుకుతినే కల్లోలం
సహనం, సభ్యత, సంస్కృతి
బతుకు ముంగిళ్ళను వదిలేసి ఎప్పుడో పారిపోయాయి
హత్యలు, మానభంగాలు, దహనాలు
వర్తమానం నెత్తికెక్కి వీరంగం వేస్తున్నాయి...'

ఇలాంటి రక్తసిక్త వాతావరణమంతటికీ కలిపి, ఒక గొప్ప భావచిత్రం వేస్తారు కవి.

మారణశక్తుల పాశవిక జ్వాలల్లో
మానవాంకురం మసి కాకముందే
విరిచేయండి ఈ విషవాతావరణాన్ని
ఒక్కొక్కరూ ఓ అమృత బిందువులా మారి!

స్పష్టమైన వస్తువుల మీదనే కాకుండా, అలవోకగా తప్పించుకుపోయే సూక్ష్మాంశాలను కూడా కవితా వస్తువుగా చేసుకోవడం, ఈనాటి కవిత్వంలో పూర్వం కంటే విస్తృతంగా ఉంది. అటువంటి వస్తువులెన్నో సి.నారాయణరెడ్డి స్వీకరించారు.

అందుకే కవిత నిండా అనేక భావచిత్రాలు పరంపరగా వస్తాయి.

ఇదుగో ఇలాంటప్పుడే
గదులు గంగలై కదుల్తాయి

ఆ క్షణాల్లో కవికి, తాను చూచే ప్రతి వస్తువూ స్థిరంగా కాకుండా కదలికతో కూడి కనిపిస్తుంది. అందరికీ యిది అనుభవసిద్ధమే, 'కదలికతో' అంటే 'కదుల్తున్నట్లు' అని అర్థం కాదు. సంచలన భావకేంద్రాలుగానే అన్ని వస్తువులూ కనిపిస్తాయి. అదివరకు ఏ ఆలోచనలూ ఇవ్వనివి హఠాత్తుగా అనేక ఆలోచనల్నిస్తాయి. ఆ సంచలనానికి ఇచ్చిన భావ చిత్రాలే ఈ కవిత. ఉద్రిక్త క్షణాల్లో ప్రేమగాని, ప్రతీకార భావన గాని, సృజనాత్మకత గాని, ఏదైనా సరే, చరమసీమల్లో ప్రత్యక్షమౌతుంది. ఈ భావాలకి కవి యిచ్చిన రెండు మూడు భావ చిత్రాలు చూడండి.

పుస్తకాలు టేబుల్ మీంచి ఎగిరి దూకి
అక్షరాల పాదాలతో పరుగెడతాయి
క్షణాలు రగిలే ఇంధనాలై
చల్లబడ్డ కాలం కాళ్ళుచేతుల్లో
సంచలన శిఖలను ముట్టిస్తాయి
కండల కడుపులను చీల్చుకుని
భూమ్మీద రాలిపడే చెమట శిశువులు
నిప్పుకణికల భాష నేర్చుకుంటాయి.

ప్రత్యేకమైన వస్తువు, నిర్వహణ - ఈ కవితను జ్వలింపజేస్తున్నాయి.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. ఆధునికాంధ్ర కవిత్వం- సంప్రదాయాలు, ప్రయోగాలు, సినారె సిద్ధాంతగ్రంథం
2. తెలుగు సాహిత్య సమీక్ష, ఆచార్య జి.నాగయ్య
3. తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర, ద్వానాశాస్త్రి

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

బహుజనులు – సాంఘిక జీవన చిత్రణ

– ఖి. సత్యనారాయణ

బహుజనులు అనే పదానికి బహుళ సంఖ్యలో, అధిక సంఖ్యలో ఉన్న వారన్న అర్థముంది. ఈ పదాన్ని భారత దేశంలో మొట్ట మొదటగా వాడిన తాత్వికుడు గౌతమ బుద్ధుడు. ఈ దేశంలోని మూల వాసులను, మూల జాతులనందరినీ బహు జనులుగా గుర్తించాడు బుద్ధుడు బుద్ధని కాలం నాటికున్న వ్యవస్థలో బహుజనుల హితం చూడబడలేదు.

ఈ దేశ వాసులంతా సేవకులుగా. అన్ని కఠినాతి కఠినమైన పనులు చేసే పీడితులుగా ఉన్నారు. కుల వివక్ష విశృంఖల విహారం చేస్తుంది. అందుకే బోధి సత్వుడు. గణశాఖ ల నుండి వచ్చిన గౌతమ బుద్ధుడు బహుజన హితాయ బహుజన సుఖాయ: అన్నాడు. అంటే కుల పీడితులైన ఆర్యేతరులందరి నీ బహుజనులన్నాడు.

"విద్య ద్వారా సముపార్జించినటువంటి జ్ఞానం ఎవరి దగ్గర ఉంటుందో వారు ఈ విశ్వాన్ని శాసిస్తారు" అని 1845వ సంవత్సరంలో మహాత్మా జ్యోతిబా పూలే చెప్పాడు. "ఉత్పత్తి సాధనాలపై ఎవరిచెకైతే అజమాయిషీ ఉంటుందో వారు ఈ ప్రపంచాన్ని శాసిస్తారు" అని 1830 లో చెప్పారు. కానీ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా మార్క్స్ కున్న ప్రచారం పూలేకు జరగలేదు. దానికి కారల్ మార్క్స్ కారణ మేమిటో మనం అర్థం చేసుకోవాలి.

సర్వ సంపదల సృష్టికర్తలు బహుజనులు సమాజ పురోగమనానికి ఉపయోగపడే అన్ని పనులు చేసేది బహుజనులు, సర్వ కళలను సృష్టించింది బహుజనులు. ఈ బహుజనులే కళాకారులు, సామాజికావసరాలను తీర్చే అన్ని పనులు చేసేది బహుజనులే. ఒక్కప్పటి జాంబవతీయులు, పాలకులు బహుజనులే అన్ని సంపదలను సృష్టించేది, అన్ని పనులను చేసేది బహుజనులే అయినపుడు ఏళ్ళ దగ్గర సంపద ఉండాలి కదా కాని ఇవేవీ వీరి దగ్గర లేవు వీళ్ళంతా వెనుకబడున్నారు. వెనుక బడిన కులాలుగా ఉన్నారు.

వెనుక బడిన జాతులుగా ఉన్నారు. అంటరాని కులాలలుగా షెడ్యూల్డ్ క్యా స్టుగా ఉన్నారు. అడవుల్లో నివసించే షెడ్యూల్డ్ ట్రైట్స్‌గా ఉన్నారు. ఒకప్పుడు పాలకులుగా ఉన్న ఈ దేశపు మూల జాతుల వారైన బహుజనులు మరెందుకు వెనుకబడున్నారు.

జంబూద్వీపే భరతఖండే భరతవర్షి అని మన పంచాంగ కర్తలు మంత్రాలు చదివే బ్రాహ్మణులు చదవడం మనందరికీ తెలిసిందే. అంటే భారత దేశం ఒక్కప్పుడు జబూ ద్వీపంగా ఉండేదని, పిలువబడేదని అర్థం. జంబూ ద్వీపంగా పిలువ బడుతున్న కాలంలోని ఈ దేశ పౌరులు, వారి సంతానమంతా బహుజనులే ఈ దేశపు మూల జాతులే. వీరే సింధూ నాగరికత లాంటి అద్భుత నాగరికత నిర్మాతలు. ఆ కాలంలో కులాలు లేవు. మతాలు లేవు. దేవుడు కూడా లేదు. ఉండేదల్లా ప్రకృతి ఆరాధనే, కులాలు లేవు కాబట్టి తామే రాజులు, మంత్రులు, పాలకులు, పాలితులు. అంతా వీళ్ళే. భారత దేశం సంపద్వంతమైన దేశం అద్భుతమైన నదులు, సారవంతమైన భూములు స పరివాహక ప్రాంతాలు, పర్వతాలు, విశాలమైన సముద్ర తీరం, చెట్లు, అడవులు, ఖనిజాలు ఉన్న దేశం. పమ సంపద, వ్యవసాయిక నేల ఉన్న ప్రాంతం. ఉత్తరాన హిమాలయ పర్వతాలు. దక్షిణాన హిందూ మహా సముద్రం తూర్పున బంగాళా ఖాతం, పడ మరన అరేబియా సముద్రం ఎల్లలుగా ఉన్న భూమి. భారత దేశంపై మొట్ట మొదటగా కన్నేసిన వారు ఆర్యులు పశువుల పెంపకం దార్లుగా వచ్చిన ఆర్యులు పశ్చిమాసియా ప్రాంతం నుండి వచ్చిన శ్వేత జాతీయులు. భారత దేశపు మూల జాతులన్నీ నల్ల శరీరం

కలవారు. కష్ట జీవులు, పని సంస్కృతిని స్వంతం చేసుకున్న వాళ్ళు. ఆర్యులకు ఈ దేశీయులు అనాగరికులుగా కనబడ్డారు. అప్పటికే బాణాలను ఉపయోగించే విద్య వచ్చిన ఆర్యులు తమను తాము ఉన్నతులుగా భావించారు. ఈ దేవ సంపదను, అసంఖ్యాకంగా ఉన్న మూల జాతీయులను చూసింతర్వాత. వారి భోళా గుణాన్ని. మంచి తనాన్ని చూసింతర్వాత వీళ్ళను జయించడం సులభమనుకున్నారు. దేశ పాలకులుగా మారాలనుకున్నారు. సంఖ్యలో అతితక్కువే అయినా ఈ దేశ వాసులను జయించడం సులభమే అనుకున్నారు. ఆధిపత్యం కోసం ఈ దేశ ప్రజలతో యుద్ధాలు చేసారు. భారతీయుల్నుండి ఆర్యులకు తీవ్రమైన ప్రతిఘటన ఎదురైంది. దేశ మూలజాతులన్ని ఒక్కటై ఆర్యుల నెదిరించారు. వీళ్ళు ఇ లాగే ఐక్యంగా ఉంటే జయించడం కష్టమని అర్ధమైపోయింది ఆర్యులకు వీళ్ళలో విభజన తీసుకు రావాలని ఆలోచించాడు. తత్ఫలితమే వర్ణాల సృష్టి.

వర్ణాల్లోంచి వచ్చినవే కులాలు. అప్పుడైనా. ఇప్పుడైనా ఈ దేశ మూల జాతి ప్రజలు సహజంగానే అత్యధిక సంఖ్యలో ఉన్నారు. ఉంటారు. కాని తమ దేశంలో తాము పాలితులుగా, కుల వివక్షకు గురవుతూ సేవకులుగా బతకడం ఈ దేశం లోని ప్రధాన వైరుధ్యం. ఈ కులాల విభజన భారత దేశ ఆదిమ జంబూద్వీప నాగరికతను ధ్వంసం చేసి ఆర్య నాగరికతను, బ్రాహ్మణీయ నాగరికతను, వేద నాగరికతను ఈ దేశ నాగరికతగా చలామణి చేయడం పెద్ద కుట్ర అంటే బహుజను లంటే ఈ దేశంలోని ఆర్యేతర కులాల వారన్న మాట త్రివర్ణాలను అంటే బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యలను మినహాయించి ఈ దేశ పౌరులైన కులాలన్నీ కలిసి బహుజనులు.

స్వాతంత్ర్యానంతరం కూడా రాజ్యాలేలుతున్న అగ్రవర్ణ శూద్రులు బ్రాహ్మణీకరణం చెంది త్రివర్ణాల్లో చేరి పోయారు. త్రివర్ణాలను నయా క్షత్రి యులను కలిపి అగ్రవర్ణాలుగా, మిగతా శూద్ర అతి శూద్రులను బహుజనులుగా పేర్కొనడం జరుగుతుంది. విస్తృతార్థంలో బహుజనులంటే ఈ కాలపు బిసిలు, ఎస్సీలు, ఎస్టీలు, మైనారిటీలన్న మాట ఈ దేశంలో ముస్లింలుగా, క్రైస్తవులుగా మతం మార్చుకున్న వారిలో 5% మంది అంటరాని కులాలు, పీడిత బి.సి. కులాలకు చెందిన వారే కాబట్టి, వాళ్ళూ ఈ దేశ మూల వాసులే కాబట్టి మైనారిటీలు కూడా బహుజనులే అవుతారు. బుద్ధుని కాలంలోని శూద్రులు, అతిశూద్రుల్లోంచి వచ్చిన వారే ఈ దేశ మైనారిటీలు.

బుద్ధుని కాలం నాటికి ఈ దేశ పౌరులైన బహుజనులు కుల వివక్షకు గురవుతూ, అంటరాని తనం దుర్మార్గంలో బలవుతూ, సేవకులుగా, బానిసలుగా, పెట్టేవారుగా దుఃఖితులై ఉంటున్నారు. కా బట్టి బహుజన హితం బహుజన సుఖమౌదేశ హితం అన్నాడు. దేశం సుఖంగా ఉన్నది అని చెప్పాలంటే బహుజనులంతా సుఖంగా ఉన్నప్పుడే సాధ్యమవుతుందని బుద్ధుని అంతర్యం. అందుకే బుద్ధుడు తన బౌద్ధధర్మం:లో హిందూ మతంలో చోటు అభించని అస్పృశ్య కులాలకు చోటిచ్చాడు. ఆర్యేతర బహుజనుల పాలనను కోరుకున్నాడు కాబట్టి బహుజన హితాయ బహుజన సుఖాయ అన్నాడు. ఇలా బహుజను లంటే, ఈ దేశ పౌరులు, కుల పీడితులూ అయిన బి.సి, ఎస్సీ, ఎస్టీ. బహుజనులు (ఎస్.సీ ఎస్.టీ. బీ.సీ మైనారిటీ) అంతా ఈ దేశపు 'మూల వాసీలు ' దేశ జనాభాలో 95 శాతం వున్న బహుజనులను 5 శాతం ఉన్న మనువాదులు కొన్ని వందల సంవత్సరాలుగా బానిసలుగా పరికరాలుగా ఓటర్లుగా వాళ్లకు అనుగుణంగా మార్చుకుని పాలన కొనసాగిస్తున్నారు.

ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోతున్న వాడు ఏం జరుగుతున్నదో తెలియని అయోమయ పరిస్థితిలో ఉంటాడు.

గట్టు మీద ఉన్న వాడే ప్రమాదం పసిగట్టగడు. ప్రత్యామ్నాయం ఆలోచించి సహాయం చేయగలడు. నిన్నటి వరకు బహుజనులంతా ఆ ప్రవాహంలో కొట్టుకు పోయిన వాళ్లే. అయోమయంలో ఉన్న వాళ్లే, జ్యోతిరావు పూలే, అంబేద్కర్ వంటి వారు ఇంగ్లీషు వారి మిషనరీ విద్యవల్ల మనువాదులు చేసిన కుట్రను, వారి ద్రోహ పూరిత వ్యూహాలను అర్థం చేసుకుని పుట్టుకతో అందరూ సమానమే అందరూ అన్ని పనులు చేయగలరు'' అని ఆత్మవిశ్వాసాన్ని, చైతన్యాన్ని కలిగించే ప్రయత్నం చేశారు.

చైతన్యపరచడమనే ప్రక్రియ సుదీర్ఘంగా నిరంతరం కొనసాగించవలిసినది. ఏదో ఒక సమయంలో సందర్భంలో రచనలు చేయడం, సంకలనాలను వేయడంతో పూర్తయ్యేది కాదు. ఐదు శాతం మను (వు)షులు ఎక్కడి నుండో వలస వచ్చి పుక్కిటి పురాణాలతో, ఆధ్యాత్మికత పేరుతో మూడు కోట్ల దేవుళ్ల పేరుతో మతం మత్తెక్కించి బహుజనులను విభజించి అణిచి వేస్తున్నారు. ప్రశ్నించిన వారిని వారి అధికారం ముందు తలెత్తిన వారిని వెంటపడి వేటాడుతుంటే 'మనని కాదులే అని తమలో ఒకరి 'బలి'కి అంగీకరిస్తూ వారిని బలపరిచిన వాళ్ళు శూద్రులు అతిశూద్రులు , వాడిపాప భీతికి కర్మ సిద్ధాంతానికి భయపడి పరలోక సుఖానికి ఆశపడి వాడికి లొంగిపోయిన వాళ్ళు బౌద్ధులు, ముస్లింలు, క్రిస్టియన్ మైనారిటీల్లో 5% మంది మూలాలు ఈ దేశ మూల జాతుల, బహుజన కులా ల్లో ఉన్నాయి. అందు కొరకు వీరంతా బహుజనులే. బహుజనులనే పదమే ఈ దేశ మూల జాతులకు సరైంది. అంటే త్రివర్గాలు, అగ్రవర్ణాలను మినహాయించి ఈ దేశ పౌరులంతా బహుజనులు: అన్న మాట.

దాదాపు రెండు వందల కులాల బానిసలుగా బీసీలు చేతివృత్తులతో వస్తుత్పత్తులు చేసి ఐదు శాతం ఉన్న వారికి సేవలు చేస్తూ ఉత్పత్తి. కులాలుగా, సేవా కులాలుగా మిగిలి పోయారు. తమ గురించి తమ సేవ గురించి తమ పై జరిగిన దోపిడీ గురించి తమ అణిచివేత గురించి మాట్లాడే అవకాశమే లేని చోట సాహిత్య సృష్టి జరగలేదనే చెప్పవచ్చు. కొండొకచో ప్రస్తావించబడినా అలంకార ప్రాయంగా పొడరెద్దినట్లే కాని మరొకటి కాదు. బహుజనలు సేవకులుగా మారి పోయారు. పీడితులుగా మారి పోయారు. జంబూ ద్వీప కాలంలో పాలకులుగా ఉన్న ఈ చరిత్ర నిర్మాతలు రాక్షసులుగా, హీనులుగా, చండాలురుగా, సేవకులుగా బానిసలుగా చిత్రింపబడి పాలితులయ్యారు. అంటరాని వారయ్యారు పెట్టి వారయ్యారు. చేపలు పట్టేవారయ్యారు. డప్పులు చెప్పులు కుట్టేవారయ్యారు. బండలు కొట్టే వారయ్యారు. గొర్లు, బర్లు, పశువులు, పందులు మేపే వారయ్యారు. చెమటోడుస్తూ రాళ్ళు కొట్టి వారయ్యారు. నాగలి దున్నే వారయ్యారు. నేత పని వార య్యారు. జానపద బిచ్చగాళ్ళ య్యారు. సంచార తెగల వారయ్యారు. పాములు పట్టేవారు. గుడ్డేలుగుల నాడించే వాయ్యారు.

సర్వ సంపదలను సృష్టించే ఉత్పత్తి కులాల వారు. సర్వ కళలను కాపాడే కళాకారులయ్యారు. సైనికు లయ్యారు. ప్రాణాలర్పిం చారు. వీరి దగ్గర పనులుం టాయి కాని సంపదుండదు. సేవకులుగా ఉండాలి కాని అధికారాలుండవు. వీరిలో కొందరు అంటరాని వాడుగా ఊరికి దూర ముంచబడ్డారు. పెట్టితో జీవితాలను అర్పణం చేసారు. విదేశాల్లోని బానిస సమాజపు వాళ్ళకంటే కూడా హీనంగా దీనంగా చూడబడ్డారు. శూద్రులంతా ఖండింప బడ్డవాళ్ళే. ఆ శూద్రుల్లోంచి విభజింపబడ్డ వాళ్ళే అతిశూద్రులు. అతి శూద్రులు ఇపుడు ఎస్సీలుగా పిలువబడుతున్నారు. ఈ ఎస్సీల జాబితాలో ఒక్కో రాష్ట్రంలో ఒక్కో విధంగా బహుజనులు సంపద సృష్టించే, సర్వ కళలను సృష్టించిన సృష్టి కర్తలు. డప్పులు కొడుతూ. చెప్పులు కుడుతూ, మనిషి పుట్టుక నుండి చావు వరకు గల అన్ని పనులు చేస్తూ వెట్టి చేస్తూ, కొల్లు గుంటలు తవ్వడం మొదలుకొని శ్మశానంలో శవం కాల్చేవరకు ఆరికవసరమయ్యే అన్ని పనులు చేస్తూ అంటరాని వారిగా పరిగణింపబడే మాదిగలు మాదిగ ఉప కులాలకు

చెందిన వాళ్ళంతా బహుజనులే. సాయఖానలు కడిగే వాళ్ళు జమిడిక వాయిస్తూ కతలు చెప్పే పందాలవాళ్ళు చండాలురుగా హీన దీన స్థితిలో ఉన్న వారు, వెట్టి చేసే మాదిగ జాతి వాళ్ళంతా బహుజనులే. సుంకరితనం, బొందలు తవ్వడం పాలేరు తనం, నీరటి తనం, వ్యవసాయ కూలీలుగా చేసే మన్నె పోల్లు, మాలోల్లంతా బహుజనులే. మాదిగల నడుక్కుంటూ భాగోతులాడే చిందోల్లు, మాలల నడుక్కొనే మాట్లోల్లు, బాగోతులాడే మిత్తర య్యోర్లు, అర్జున కళాకారులు, వీధులూడ్చే పాయకాన్లు కడిగే పార మోతి వామిత్రి వాళ్ళంతా బహుజనులే. దొంబర, పైడి. గోసింగి, దాగా, రెల్లి, డక్కలి లాంటి హీన దీన మానవులంతా బహుజనులే. ముందుకు అడవుల్లో ఉంటూ అటవీ సంపదకు రక్షకులుగా ఉంటూ ఆదిమ భారతీయ జాతికి చెందిన ఎస్టీ కులాల వారంతా బహుజనులే. అడవుల్లో ఉంటూ నాగరికతకు దూరమై తమదైన ప్రత్యేక సంస్కృతిలో బతుకుతు న్న గిరి పుత్రులంతా బహుజనులే అడవిలో ఉంటున్నా అటవీ సంపదకు రక్షకులైనా చీరా సంపదను అనుభవించే వారు కారు. వీరు అమాయక జీవులు, అడవి అడవి జీవాలు వీరికి నేసాలు వీరిపై మెదాన ప్రాంతాల దోపిడీ విప రీతంగా ఉంటుంది. అటవీ ఉత్పత్తులన్నిటికీ కర్తలుగా ఉండవలసిన వీరు ఒంటి నిండా బట్ట కూడా లేని స్థితిలో ఉన్నారు. చదువుకు దూరంగా ఉన్నారు. బిల్లులు, చెంచులు, కోయలు, గోండులు, ఈ దేశ మూల జాతుల్లో ముఖ్యులు వీళ్ళంతా బుద్ధుడు చెప్పిన అంబేద్కర్ విభజించిన, వారు. ఆర్యుల రాకకు ముందు పాలకులుగా ఉన్నా. ఆ తర్వాత స్వాతంత్ర్యానంతరం కూడా పీడితులుగానే ఉన్నారు. వీరంతా గిరిపుత్రులు, గిరిజనులుగా పిలువబడుతారు. ఈ మైనారిటీలు ముస్లింలుగా, క్రైస్తవులుగా, బౌద్ధులుగా పిలువబడు తున్నారు. ఈ దూదేకుల, లాయిష్ పింజారీ, నూర్ భాషా, ముస్లింలు, క్రైస్తవ మతంలోకి మారిన భారతీయ క్రైస్తవులంతా ఈ దేశంలో మైనారిటీ మతస్థులుగా లెక్కింపబడుతున్నారు. అలాగే బౌద్ధులు కూడా. వీళ్ళలో కామంది దళిత కులాల నుంచి, అణగారిన బి.సి. కులాల నుంచి వచ్చిన వారే, హిందూ మతంలో ఉన్న భారత దేశపు మూల జాతులే ఆర్యులతో శూద్రులుగా ముద్ర వేయబడి చదువుకు, పాలనాధికారాలకు దూరంగా ఉంచబడి సేవకావృత్తిలో ఉంచబడిన వారే. కఠినతరమైన పనులన్నీ వీరే చేయాలి. దేశ ఉత్పత్తిని పెంచే ఆదాయ సంబంధమైన పనులన్నీ చేయాలి. కాని వాటి కర్తవ్యం. మాత్రం వహించ కూడదు. ఇక శూద్రుల్లోని కొందరు అగ్రవర్ణ శూద్రులుగా మారి నక్షత్రియులై ద్విజ వర్గాల్లో కలిసిపోయారు. సర్వ సంపదల సృష్టి కర్తలు, సర్వ కళాకారులు, సంచార తెగలకు చెందిన వారైన వీళ్ళంతా బహుజనులే. వ్యవసాయ పనులను చేస్తూ పంటలు పండిస్తూ, దేశ ఆకలిని తీర్చే వ్యవసాయదారులైన చిన్న రైతులు. కాపులు ఇతర వ్యవసాయక కులాల వారంతా బహుజనులే.

వ్యవసాయ పనులను చేస్తూ పంటలు పండిస్తూ మాంసం పాల ఉత్పత్తి చేసే గొల్లలు, ఉన్ని గొంగళ్ళను నేసే కురుమలు బహుజనులే. సురాపానంగా పేర్కొనబడే కల్లు ఉత్పత్తి దారులు, ఎన్నో ప్రమాదాల నెదుర్కొని కల్లు గీసే గౌడ కులస్థులు బహుజనులే. బట్టలు వేస్తూ ప్రపంచాన్ని బట్ట కట్టుకొని నాగరికంగా మార్చిన సాలీలు బహుజనులే. చేపలు పడుతూ. పండ్లు ఫలాలమ్ముతూ. ప్రజానీకానికి రుచికరమైన ఆహార పదార్థాల సందించే ముదిరాలు, బెస్తలు బహునులే బంగారు ఆభరణాలు చేసే అద్భుత పని నైపుణ్యం గల అవుసులోల్లు, కట్టె పని చేస్తూ వ్యవసాయ పనిముట్లందించే వడ్రంగులు, చిలలను శిల్పాలుగా చెక్కే ఎల్పులు. టోళ్ళు, కందుతో పాత్రలు చేసే కందరివాళ్ళు. ఇనుప పనిచేసే కమ్మర్లు విశ్వ కర్మ వారసులైన వీరంతా బహుజనులే.

బండలను పిండిచేస్తూ గృహనిర్మాణావసరాలకు కట్టు రవుతు నందించే ఎలా విల్పులు వడ్డెరలు బహుజనులే. మట్టిని మలి చిగృహావసరాలను తీర్చే కుండలు, మట్టి పాత్రలుగా మలిచే అద్భుత శిల్పులు కుమ్మరులు

బహుజనులే పల్లీలు, నువ్వుల నుండి నూనెను తీసే గాండ్ల తెలికల, రేవతికుల వాండ్లంతా బహుజనులే. వ్యవసాయం చేయడం సంచులు, బోరాలు కుట్టడం లాంటి పనులతో వ్యవసాయావసరాలు తీర్చే పెరికలు బహుజనులే. అద్భుత కళాకారులైన భట్రాజులు, మారు వ్యాపారులైన ధర్మ వ్యాధుడి వారసులు కటికలు, ఆరె కటికలు, తోలు బొమ్మలాడించే ఆరోల్లు, సూర్యబలిజ వాళ్ళు, కళా వంతులు బహుజనులే. అలనాటి వాల్మీకి వారసులైన బో యలు ఎల్లలు, కిరాతులు, నిషాదులంతా బహుజనులే. మురికి బట్టలుతుకుతూ తాము నీళ్ళలో నాని అనారోగ్యం పాలవుతూ గ్రామ ప్రజలను పరిశు భ్రంగా ఉంటే చాకలి వాళ్ళు బహుజనులే. అస్తవ్యస్తంగా ఉన్న తల వెంట్రుకలను అందమైన క్రాపులుగా తీర్చిదిద్దే మంగల్లు బహుజనులే. బట్ట ముక్కతో అద్భుతమైన ఆకారాల్లో దుస్తులు కుట్టే మేరన్నలు బహుజనులే. శూద్ర పూజారులు జంగం దేవరలు, తాగట, తొగటి, వేగ క్షత్రియులంతా బహుజనులే. గొల్ల, కుర్మలను అడు క్కుంటూ, కథలు చెపుతూ బతికే అద్భుత కళాకారులు, ఆశు సాంప్రదాయ కళావేత్తలు ఒగ్గువా ళ్ళు, మందెచ్చుల వాళ్ళు, రాజన్న వాళ్ళు, కొమ్మలు, పెద్దమ్మలొల్లు, ఎల్లమ్మలొల్లు, మతాలమ్మలొల్లు, మ్యాజిక్ కళాకారులు కాటిపాపలోల్లు బహుజనులేబికంక బొంగులతో అద్భుతంగా బుట్టలు, గుమ్ములు, చేటలు, గంపలు అల్లే మేదరి, మహేంద్ర కులం వారు బహుజనులే. ఫకీర్ సాలు, గారడి ముస్లింలు, గోసంగులు, గుడ్డేలుగుల నాడిస్తూ బతికే వాళ్ళు. గంగిరెద్దుల వాళ్ళు ఖురేషీలు, బండ గొట్టె తురక కాశవాళ్లు అత్తరు సాయెబులంతా బహుజనులే. చిరునామ కూడా లేకుండా దేశ సంచారం చేస్తూ ఎక్కడ పని దొరికితే అక్కడ పని చేస్తూ బతికే సంచార జాతులు, అద్భుతమైన కళా ప్రదర్శనలతో జనాన్ని రంజింపజేన్ బొమ్మర, కాటిపాపల, ములోల్లు బుక్క లయ్యావార్లు, గంగిరెద్దుల వాళ్ళు, పూసవెర్లోల్లు, నాటకాలోల్లు, తోలు బొమ్మల ఆరోట్లు, పాములోల్లు, గారడోల్లు, ఫకీర్లంతా బహుజనులే. వీరశైవ లింగాయ లు, లింగబలిజలు సాతానులు, దళిత క్రైస్తవులంతా బహుజనులే భారత దేశంలోని 50% ముస్లింలు, క్రైస్తవులు ఈ దేశమూలవాసులైన బహుజనులే హట్కరి పాట్ర చాదపులి, ఏకిరి దేవాంగులు, కోసి, బుడబుక్కల, అచ్చ కట్ల, తమ్మలి మాలి అతరు సాహదాం మొత్తంగా ద్విజవరాలకు చెందిన బ్రాహ్మణ.అత్తరు సాహెదాం మొత్తంగా ద్విజవర్గాలకు చెందిన బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులు వయా క్షత్రియులైన అగ్రవర్ణ శూద్రులు తప్ప ఈ దేశ శూద్రులు, అతి శూద్రులంతా బహుజనులే. భారతదేశ జనాభాలో 5% జనాలు, తెలంగాణాలో జనం బహుజనులే. అన్ని ఉత్పత్తులు చేసే వాళ్ళు సర్వ కళలను సృష్టించే వాళ్ళు ఈ దేశ చరిత్ర నిర్మాత లంతా బహు జనులే. వేల కులాలుగా విభజింపబడిన ఏళ్ళంతా అంబేద్కర్ పుణ్యాన బిసి, ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనారిటీలుగా కుదింప బడ్డారు. ఈ నాలుగు గ్రూపులకు చెందిన వాళ్ళు బహుజనులే డప్పులు కొట్టేవాళ్ళు చెప్పులు కుట్టేవాళ్ళు నీ రటి వాళ్ళు సుంకర్లు. గ్రామ రక్షకులు, బట్టలు నేసే వాళ్ళు గొర్లను, బర్లను మేపేవాళ్ళు పాల ఉత్పత్తి దారులు, మాంసం, చేపల ఉత్పత్తి దారులు, కుండలు చేసేవాళ్ళు. బంగారపు పనివాళ్ళు, అడవి రక్షకులు, అటవీ ఉత్పత్తిదారులు, బుట్టలు అల్లేవారు. సర్వ సంపదలను సృష్టించే వాళ్ళు పంటలు పండించే వాళ్ళు. పండ్ల ముత్పత్తి చేసేవాళ్ళు, బండలు గొట్టేవాళ్ళు భవనాలు కట్టేవాళ్ళు, ఇటుకలు గూనపింక లు చేసే వాళ్ళు సురాపానం అందించే వాళ్ళు గొంగళ్ళు నేసే వాల్లు సర్వకళలను పోషించే కళాకారులు, జానపద గాయకులు, కళాకారులు, ఇత్తడి పనిచేసేవాళ్ళు. ఇనుము పనిచేసేవాళ్ళు, శిల్పాలను చెక్కే వాళ్ళు, బట్టలు కుట్టే వాళ్ళు కళ్ళాలు ఉడ్చేవాళ్ళు వేటాడేవాళ్ళు, రంగులు అద్దేవాళ్ళు. బొందలు తవ్వేవాళ్ళు కాట్నం కాల్చేవాళ్ళు క్షవరం చేసేవాళ్ళు బట్టలు ఉతికేవాళ్ళు. తాళ్ళు పేసే వాళ్ళు, కోళ్ళు పశులను పెంచేవాళ్ళు అన్ని రకాల

పనిమంతులు, కళాకారులు సృష్టి కర్తలు, నూనె తీసే వాళ్ళు ఏళ్ళంతా బహుజనులే ఈ దేశపు మూల జాతుల వారంతా బహుజనులే. ఉత్పత్తికుల సృష్టికర్తలైన బిసిలను సబ్బండ కులాల వారనడం సరైందే. ఎస్సీ, ఎస్టీ, బి.సి. మైనారిటీలంతా బహుజనులే అయినా ఎస్సీలు దళితులుగా, ఎస్టీలు మూలవాసగిరిజనులుగా, మైనారిటీలు ముస్లిం, క్రైస్తవ, బౌద్ధ మైనారిటీలుగా పిలువ బడుతున్నారు. బిసిలు సబ్బండకుల సృష్టికర్తలుగా పిలువ బడుతున్నారు. ఈ నలుగురూ ఐక్యంగా బహుజనులుగా ఏకం కావాలి.

జనాభాలో 95 శాతం ఉన్న బహుజనులంతా (ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనార్టీలు) ఐక్యంగా వ్యూహాత్మకంగా కార్యచరణ యోగ్యమైన ప్రణాళికను సిద్ధం చేసుకునే రచనలు రావాలి. తమకు జరిగిన జరుగుతున్న అన్యాయాలకు ప్రత్యామ్నాయం రాజ్యాధికారమే. 'పొలిటికల్ పవర్ ఈస్ ద మాస్టర్ కీ' అన్న అంబేద్కర్ సూక్తి మార్గదర్శకం. చట్టసభల్లో తమ గళాన్ని వినిపించి తమ సంక్షేమాన్ని కోరే రాజకీయ ప్రతినిధులను తయారు చేసే సాహిత్యం రావాలి. తమకు సంక్షేమాన్ని కలిగించే అభివృద్ధి పథకాలు రాయాలి. వాటి అమలుకు నిధులు కేటాయించి అమలు పరిచేందుకు కావల్సిన మార్గ దర్శకాలతో కూడిన రచనలు రావాలి. అందు కోసం కావల్సిన కార్యాచరణను సిద్ధ పరుచుకునే రచనలు: రావాలి. సమాచార సేకరణ జరగాలి. పరిశోధన జరగాలి. పర్యటనలు జరగాలి. ఏ.సి. గదుల్లో కూర్చోని వేటగాళ్లు రాసిన కాకి లెక్కలు ముందు పెట్టుకుని తయారు చేసే ఏంటిక చిక్కు' వంటి రచనల వల్ల చైతన్యం రాకపోగా ప్రాథమిక అవగాహన లేని వారికి అయోమయాన్ని కలిగిస్తుంది. గందరగోళం సృష్టిస్తుంది. అనైక్యత మిగులుతుంది. అవగాహన లేని కార్యకర్తలు, నిబద్ధతలేని మేధావులు ఇటువంటి సాహిత్యోద్యోమానికి కీడు కలిగిస్తారు. వారు రోగగ్రస్తశరీరం వంటి వారు. రోగ నిరోధక శక్తికి వీరు ప్రతినిధులమంటూ వ్యాధిని మోసుకొచ్చే వాహకాలుగా మొత్తానికి నష్టం కలిగిస్తారు,

పూలే దంపతులు బ్రాహ్మణ సమూహాల పీష్వాల నుండి సమాజాన్ని రక్షించేందుకు చైతన్య పరిచేందుకు విద్య ఒక్కటే ఆయుధమని గ్రహించి అందరికీ విద్య అందించే ప్రయత్నం చేశారు. జీవిత కాలం కృషి చేశారు.భాగ్యరెడ్డి వర్మ అనేక సభలను నిర్వహించి అది హిందూ మహాసభ ద్వారా 2400 ఉపన్యాసాలతో నిరంతర శ్రమతో నాటి సమాజాన్ని చైతన్య పరిచాడు. 1931 జనాభా లెక్కల్లో శూద్రులను కూడా చేర్చగలిగాడు.

అంబేద్కర్ అధ్యయనం చేస్తూ అనేక వేల ఉపన్యాసాలతో లక్షల మందిని బౌద్ధం వైపు మళ్లించగలిగాడు. స్వయంగా బౌద్ధాన్ని స్వీకరించి ప్రజలకు ముఖ్యంగా శూద్రులకు అవసరమైన మార్గదర్శకం చేశాడు. మాన్య కాన్షీరామ్ బహుజనులకు రాజ్యాధికారం కోసం జీవిత కాలం కృషిచేసి విజయవంతం అయ్యారు ఉత్తర్ ప్రదేశ్.

విద్య అంటే అక్షర జ్ఞానమొక్కటే అనే అజ్ఞానంలో ఉన్న అత్యధిక శూద్ర ప్రజలను మనువాదులు ఉపయోగించుకుంటున్నారు. లౌకిక ప్రజాస్వామిక దేశమయిన భారత దేశంలో సరస్వతీ శిశుమందిర్ వంటి సంస్థ ద్వారా అనేక మందిని మనువాదానికి అనుచరులను తయారు చేస్తూ బహుజనులను విడదీశారు. ఊహ తెలిసినప్పటి నుండి ఛాందస భావజాలాన్ని పెంచుకున్న వారిని చైతన్యపరచడం కష్టమే కాని అసాధ్యమేమి కాదు.

లౌకిక రాజ్యంలో పాఠశాలల్లో మత పరమైన హిందూ దేవుళ్లకు సంబంధించిన పురాణాలను రామాయణం ద్వారా భారత భాగవతా ద్వారా సనాతన మనువాదాన్ని బాహాటంగా ప్రచారం చేస్తున్నా నిస్సహాయంగా చూస్తున్నారు బహుజనులు. అందుకు భిన్నంగా వ్యాసాలు రచనలు బహుజన వాదులు చేయగలగాలి, తమ మూలాల గురించి తమకు జరిగిన జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని గురించి మూల వాసులందరిని వలస వచ్చిన మనువాదులు ఏ విధంగా బానిసలుగా మార్చుకున్నది అంటరానితనం పేరుతో విభజించిన విషయం

శూద్రులతో పై శూద్రులతోనే ఏ విధంగా దాడులు చేయించినది సవివరంగా తెలియజేయాలి. చుండూరు కారంచేడు. లక్ష్మీపేట సంఘటనలను. న్యాయస్థానాల్లో జరిగిన న్యాయం గురించి సవివరంగా రచనలు సాగాలి. పురాణాలను ప్రశ్నించినందుకు తపస్సు చేసినందుకు విద్య నేర్చినందుకు వదించబడిన వారి గాధలను చార్వాకుడు శంభూకుడు, ఏకలవ్యుడు, శూర్పణక వంటి కథలను బహుజన కోణంలో ప్రచారం చేయవసి ఉన్నది. అంబేద్కర్ అధ్యయనం వల్ల ఎదిగి మనువాదులకు వత్తాసు పలికే అంబేద్కరిష్టుల పట్ల ఎలా వ్యవహరించాలి. ఆధిపత్య ధోరణులు బహుజనుల్లో ఏ విధంగా ఉన్నాయి. వాటిని అధిగమించడం ఎట్లా విద్య అహంకారాన్ని పెంచినప్పుడు దాన్ని అధిగమించడం కోసం బహీనతలు మన సమాజానికి నష్టం కలిగిస్తే ఏమి చేయాలి.

ఎవరి మీదో అక్కసు వెళ్లగక్కేందుకు కాకుండా బహుజనులను చైతన్యపరిచేందుకు రచనలు కొనసాగాలి. అంతర్జాలలో జరుగుతున్న చర్చల్లో కూడా పాలు పంచుకోవాలి. చెట్టులాగా బహుజన వాదం విస్తరించాలి. రాజ్యాధికారానికి మార్గం చూపే బోధవృక్షమయి జ్ఞాన ప్రచారం చేయాలి.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

స్వర్గారోహణ పర్వము – కథా కథనం

– జక్కెపల్లి, పరిశోధకురాలు, కాకతీయ యూనివర్సిటీ

మహాప్రస్థానిక పర్వంలో పంచపాండవులు, ద్రౌపది, ఒక శునకం మహాప్రస్థానానికి బయలుదేరే ముందు ద్రౌపది, సహదేవుడు, నకులుడు, అర్జునుడు, భీముడు ఇలా ఒక్కొక్కరుగా నేలపై పడిపోయి చివరకు స్వశరీరంతో కేవలం ధర్మరాజు మాత్రమే స్వర్గానికి చేరబోయే సమయంలో ఇంద్రుడు ధర్మరాజు ఒక్కడినే రథాన్ని ఎక్కమనటం, శునకంను వదలనని సంభాషణ జరిగిన తరవాత ధర్మరాజు యొక్క ధర్మనిరతికి సంతోషించి శునకం (కుక్క) రూపంలో ఉన్న యమధర్మరాజు నిజరూపం ధరించి, చివరగా ధర్మరాజు స్వశరీరంతో స్వర్గానికి చేరిన తరువాత జరిగిన సంభాషణయే ఈ స్వర్గారోహణ పర్వం.

మహాప్రస్థానం ద్వారా ధర్మరాజు స్వర్గారోహణ చేసిన తరువాత స్వర్గంలో మా కురు వంశీకులు ఎవరెవరు ఏయే స్థానాలను పొందినారో తెల్పండి అని జనమేజయుడు వైశంపాయనుడిని అడుగగా ఆ వైశంపాయనుడు ఈ విధంగా చెప్పడం ప్రారంభించాడు.

ధర్మరాజు కోరిక మేరకు ఇంద్రుడు ఒక దూతను ఇచ్చి ధర్మరాజుతో పంపించగా మొట్టమొదటగా అంగరంగ వైభవంగా ప్రకాశిస్తున్నటువంటి దుర్యోధనుడు కనిపిస్తాడు. దుర్యోధనుడిని ఆ విధంగా చూసిన ధర్మరాజుకు మనస్సు చాలా గాయపడి పరమ దుర్మార్గాలు చేసిన దుర్యోధనుడు ఇలాంటి సుఖాలను అనుభవించడం ధర్మరాజు తట్టుకోలేక పోవడం అనేది ధర్మరాజులో మానవ స్వభావం ఇంకా పోలేదని అర్థమవుతుంది. ఎందుకంటే ధర్మరాజు ఇంకా మానవ శరీరంతోనే ఉన్నాడని మనం గమనించాలి.

అప్పుడు నారదుడు దుర్యోధనుడు వీరమరణం పొందడం వలన ఇలాంటి సుఖాలను అనుభవిస్తున్నాడని వివరిస్తాడు. అయినా నీవు మానవ స్వభావాన్ని మానుకోవాలని చెబుతాడు.

ధర్మరాజు కర్ణున్ని చూడాలన్న కోరిక వెల్లడించుట:

బంధువులందరికీ ధర్మరాజు తిలోదకములు ఇస్తున్న సమయంలో (యుద్ధంలో మరణించిన వారికి) కుంతి ధర్మరాజు వద్దకు వచ్చి కర్ణుడు తన కుమారుడని తన జన్మరహస్యమంతయు వెల్లడించింది. మేమిరువురం కలిస్తే ఆ ఇంద్రుడైన మమ్మల్ని ఎదురించలేడనే ఈ పద్యం ధర్మరాజుకు శత్రువులను జయించాలనే బలమైన కోరిక కలిగివున్న క్షత్రియుడని అర్థమవుతుంది.

సీ॥. సంగ్రామ మృతులైన సకలబంధులకుఁ ది ।
లోదకం బే నిచ్చుచుండ వచ్చి
కుంతి కర్ణుడు తన కొడుకని చెప్పినా । కతని
జన్మము తెఱంగంతవట్టు
విదితంబుగాఁ జేసినది మొదలుగ నమ్మ ।
హావీరుఁ దలచిన యప్పుడెల్ల
నుల్లంబు సంతాప మొందుఁ దదీయపా ।
దంబు లద్దేవి పాదంబులట్ల (14)

ఆ॥. యని సభక్తికముగ నర్చితంబులు సేయ ।
గానకునికి నేను గరము వగతు
నతడు నేను నైన నమరేంద్రుడును మమ్ముఁ ।
జెనయునే త్రిలోకసేవ్యులార

అని అతడి (కర్ణుడి) పాదాలను, మాతృమూర్తి కుంతి పాదాలను దర్శించాలని, వారిరువురు కలిసి ఉంటే ఎంతటి శత్రువులనైన ఎదురించవచ్చని అతనితో ధర్మరాజు తన అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ తన సోదరులను చూపించమని, ఒక వేళ వారు ఈ స్వర్గంలో లేకుంటే నేను ఇచట ఉండలేను. వారు ఎక్కడ ఉంటే నాకు అక్కడే స్వర్గం అని తెలుపుతాడు.

అప్పుడు ఆ దేవదూత ధర్మరాజును ఒక భయంకరమైన దృశ్యాలు, అరుపులు, దుర్గంధం నెలకొన్న స్థలానికి

తీసుకెళ్ళి ఇదే మనం రావలసిన చోటు అని చెప్పగా ధర్మరాజు మనసు కలత చెందుతుంది. అక్కడికి చేరిన ధర్మరాజు తిరిగి వెళ్ళిపోతున్న క్రమంలో ఓ పుణ్యాత్మ మీరు మరికొంత సమయం ఇక్కడే ఉండండి. మీ నుండి వీచే సువాసనతో మా మనసు ఆహ్లాదపడుతుంది. అని మరలా మరలా అవే మాటలు వినబడి ఆశ్చర్యాన్ని పొందుతాడు ధర్మరాజు. మీరు ఎవరిని వారిని అడుగగా వారందరూ వరుసగా కర్ణుడు, భీముడు, అర్జునుడు, నకులుడు, సహదేవుడు, ద్రౌపదిని అని చెప్పగానే ధర్మరాజు హృదయం ద్రవించిపోతుంది.

పాపాలు చేసినటువంటి దుర్యోధనుడు సుఖాన్ని అనుభవించడం, పుణ్యాలు చేసినటువంటి పాండవులు నరకాన్ని అనుభవించడమే ఈ పర్వంలో ప్రత్యేకంగా కనబడుతుంది.

ఈ విధంగా పాండవులు కష్టాల్ని, దుర్యోధనుడు సుఖాల్ని అనుభవించడం వలన ధర్మరాజు మనసు గాయపడి ఈ దేవతలకు న్యాయం లేదు. ధర్మం లేదు. నేను కూడా వీరి వద్దనే ఉంటాను. నాకు ఏ స్వర్గసుఖాలు వద్దు నీవు ఎక్కడి నుండి వచ్చావో వారి వద్దకు వెళ్ళి జరిగిన విషయమంతా వివరిస్తాడు.

ఇంద్రుడు వెంటనే వసు, రుద్ర, ఆదిత్య మొదలగు సర్పముల సమూహంతో ధర్మరాజు వద్దకు వచ్చి పాప పుణ్యములను గూర్చి ఈ విధంగా వివరిస్తున్నాడు. భూలోకంలో పుణ్యాలు చేసినవారు మరణించిన తర్వాత మొదట అతి తక్కువ కాలం నరకం అనుభవించి తరువాత స్వర్గ సుఖాన్ని చాలా కాలం అనుభవిస్తారు. అలాగే పాపాలు చేసినవారు మొదట అతి తక్కువ కాలం స్వర్గ సుఖం అనుభవించి తర్వాత ఎక్కువ కాలం నరకం అనుభవిస్తారు. అని చెప్పి నీవు ఇప్పటివరకు ఇక్కడే ఉండటం వలన నీ మానుష్య స్వభావ వికారాలు నశించాయి. యోగం ప్రాప్తించింది. ఇక ఇప్పటివరకు నీవు దు:ఖాన్ని అనుభవించావు, ఇక ముందు స్వర్గ సుఖాన్ని అనుభవించు. అంటూ నీవు ఆకాశగంగలో స్నానమాచరించి సుఖప్రాప్తిని పొందుము. ఇంద్రుడు ధర్మరాజుతో చెప్తాడు. ఇంకా సుఖాలను అనుభవిస్తున్న కర్ణుడు, భీముడు, అర్జునుడు, నకులుడు, సహదేవుళ్ళను, ద్రౌపది, ద్రౌపది పుత్రులను, కుంతి, మాద్రి, పాండురాజు మొదలగు వారిని చూడుము అంటాడు.

అంతటా యమ ధర్మరాజు ధర్మరాజుతో నేను నిన్ను మూడు సార్లు పరీక్షించాను. మొదట ద్వైతవనంలోని అరణి విషయంలో, రెండోసారి మేరు పర్వత సమీపంలో కుక్కతో వచ్చినపుడు, మూడో సారి ఇపుడు నీ సోదరుల స్వర్గప్రాప్తి విషయంలోను పరీక్షించాను. మూడు సార్లు కూడా నిశ్చల స్వభావంతోనే ఉన్నావు కానీ ఎచ్చోటను ధర్మాన్ని తప్పలేదు. కావున అన్నింటిలో విజయాన్ని సాధించావు.

క్షత్రియుడైన వాడు తప్పకుండా నరకం చూడాల్సి ఉంటుంది. కాబట్టి నిన్ను అక్కడికి పంపాల్సి వచ్చింది. నీ సోదరులు, ద్రౌపది పడిన కష్టాలన్ని మేము ఆడిన కపట నాటకములే. వారందరూ పుణ్యలోకాలనే అనుభవిస్తున్నారు అని చెప్పగా ఆకాశగంగలో స్నానమాచరించి మానవ దేహాన్ని విడిచి దివ్యదేహాన్ని పొందాడు ధర్మరాజు అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి చెప్తూ ధర్మరాజు, ఇంద్రుడు, యమ ధర్మరాజు మొదలగు వారు కలిసి వెళ్తుండగా ఒక సుందరమైన చోట శ్రీమన్నారాయణుడు, అతనితో అర్జునుడు నమస్కరిస్తూ కనబడుతాడు.

సూర్యమండలంలో అద్భుతకాంతితో కర్ణుడు, భీముడు, అశ్వినీ దేవతల వద్ద నకుల సహదేవులను చూచాడు. దివ్యతేజస్సుతో వెలుగొందుతున్న స్త్రీని చూచి ఈమె ఎవరిని అడుగగా, ఈమె శ్రీమహాలక్ష్మీ. ద్రౌపదిగా మిమ్మల్ని వరించి మీకు ధర్మపత్నిగా సేవలందించిన అయోనిజ. ద్రుపదుని కూతురు. ఆమె వద్దనున్న వారు గంధర్వ వరులు ఉప పాండవులు, గంధర్వ పతి ధృతరాష్ట్రుడు, కర్ణుడు, సాత్యకి, కృతవర్మ, అభిమన్యుడు, పాండురాజు, భీష్ముడు మొదలగువారిని చూపించాడు.

జనమేజయుడు వైశంపాయున్ని ఈ కౌరవులందరూ

ఇక మీదట స్వర్గంలోనే ఉంటారా అని అడుగగా దుర్యోధనుడు కలిపురుషుడిలో, దుశ్శాసన మొదలగు వారు రాక్షసులలో కలిసి పోయారు. కర్ణుడు సూర్యుడిలో, భీష్ముడు అష్టవసువులలో ఒకడుగా, విదురుడు, ధర్మరాజు యమ ధర్మరాజుతో కలిసి పోయారు.

మొదట అతి తక్కువ కాలం స్వర్గ సుఖం అనుభవించి తర్వాత ఎక్కువ కాలం నరకం అనుభవిస్తారు. అని చెప్పి నీవు ఇప్పటివరకు ఇక్కడే ఉండటం వలన నీ మానుష్య స్వభావ వికారాలు నశించాయి. యోగం ప్రాప్తించింది. ఇక ఇప్పటివరకు నీవు దు:ఖాన్ని అనుభవించావు, ఇక ముందు స్వర్గ సుఖాన్ని అనుభవించు. అంటూ నీవు ఆకాశగంగలో స్నాన మాచరించి సుఖప్రాప్తిని పొందుము. ఇంద్రుడు ధర్మరాజుతో చెప్తాడు. ఇంకా సుఖాలను అనుభవిస్తున్న కర్ణుడు, భీముడు, అర్జునుడు, నకులుడు, సహదేవుళ్ళను, ద్రౌపది, ద్రౌపది పుత్రులను, కుంతి, మాద్రి, పాండురాజు మొదలగు వారిని చూడుము అంటాడు.

ముగింపు :

ఈ విధంగా చేసిన కర్మ ఫలితములను అనుసరించి స్వర్గములో ప్రాప్తి లభిస్తుంది అని, కష్టము, సుఖము రెండూ జంటగా ఉంటాయని జనమేజయునితో వైశంపాయనుడు ఈ కథ ద్వారా తెలియజేసాడు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. కవిత్రయ విరచిత శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతం - తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం
2. తిక్కన కావ్యశిల్పము - కేతవరపు రామకోటి శాస్త్రి
3. శ్రీ మహాభారతం - శాంతి సప్తకము - డా॥ దాశరథి రంగాచార్య
4. కవిత్రమ భారత జ్యోత్స్న - శలాక రఘునాధ శర్మ

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

అంతరించిపోతున్న మానవత్వం - ఆచరించాల్సిన మార్గం

- డా॥. జె. వి. సుధీర్ కుమార్, ఆంధ్రోపన్యాసకులు, టి.జె.పి.యస్. కళాశాల, గుంటూరు.

సాహిత్యం సత్యాన్ని దర్శిస్తుంది. శాస్త్రం సత్యాన్ని నిరూపిస్తుంది. సత్యాన్వేషణలో మనిషి దాన్ని గ్రహిస్తూ, దానికి దూరమయ్యాడు. ఫలితంగా శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలలో ఉన్నత శిఖరాలను అధిరోహిస్తూ, మానవీయ విలువలను పాటించడంలో అధఃపాతాళానికి నెట్టబడుతున్నాడు. యాంత్రికతకు దగ్గరై నడిచే యంత్రం అయ్యాడు. అందువల్ల మానవుడు 'సజీవ స్పందనల స్వరూపం' అని కాకుండా 'రోబో' అనే పదానికి నిలువెత్తు నిర్వచనంగా మారాడు.

విద్య ద్వారా వివేకవంతుడు కావడమంటే ఏమిటో స్వామి వివేకానంద ఇలా నిర్వచనమిచ్చారు. "To me the very essence of Education is concentration of mind, not the collecting of facts". సకల విద్యాసారం సత్యాలను గ్రహించడం మాత్రమే కాదు, గ్రహించిన వాటిని ఏకాగ్రచిత్తంతో మన గుణాలుగా మలచుకోవడం అని సందేశమిచ్చారు. ఇటువంటి విధానం మనలో లోపించడంవల్లనే ఇవాళ మనిషిలో పుష్కల జ్ఞాన సంపద ఉంది కానీ, వాటిని అన్వయించుకునే పద్ధతి మాత్రం శూన్యంగా మారింది.

'వాక్కులమ్మ వరపుత్రుడు', 'అభినవ పోతన' బిరుదాంకితుడు అయిన డా॥ అందెశ్రీ ఇదే విషయాన్ని 'మనిషి' అనే గేయంలో సృష్టీకరించారు. ఏ వృత్తిలో మానవుడు జీవిస్తున్నాడో వాటి ధర్మాలను కాపాడుకుంటూ మానవోత్తముడిగా బ్రతకాలి. అలా మనుగడ సాగించేవారు లేకపోబట్టే ...

"మాయమైపోతున్నాడమ్మా
మనిషన్నవాడు
మచ్చుకైనా లేడు చూడూ
మానవత్వం వున్నవాడూ
నూటికో కోటికో ఒక్కడె ఒక్కడు
యాడవున్నాడో కాని కంటికీ కానరాడు"

ఇంతమంది మనుషులున్న ఈ సమాజంలో డా॥ అందెశ్రీ గార్కి మనిషనేవాడు మాయమైనట్లు ఎందుకు అనిపించింది? ఎందుకు కనిపించింది?

ఎందుకంటే ... మనిషంటే - నిస్వార్థత, ఆత్మీయత, ప్రేమ, దయ, నీతిపరుడుగా జీవించడం, కులమత బేధాలకు అతీతంగా జీవించడం, మూఢభక్తి లేకుండా మనగలగడం, సిఫార్సులు లేకుండా దైవాన్ని స్తుతించడం, రూపాయిని ప్రేమించకుండా దాని సృష్టికర్త అయిన మానవుడు గొప్పవాడని గుర్తించడం, స్వచ్ఛత, సత్యత, పవిత్రత, దయ మొదలైన మానవీయ గుణాలకు ఆలవాలమై మానవుడు జీవించగలగడం - అని కవి భావించారు.

పైన పేర్కొన్న గుణ సంపదను సాధించడం ఎవరికైనా సాధ్యం అవుతుందా? అంటే సాధ్యమే అని సాహిత్యం నిరూపించింది. చూస్తున్న, చదువుతున్న, వింటున్న అంశాలను నిష్పాక్షికంగా మొదట గ్రహించాలి. పిదప జీవితానికి వాటిని అన్వయించుకుని ఆచరించాలి.

మానవత్వాన్ని కలిగి ఉండటం గుణ సంపదగా భావించాలి. దేశమంటే మట్టికాదని, మనుషులని తెలుసుకోవాలి. మనుషులంటే కదిలే మరబొమ్మలు కాదని, సౌశీల్య సంపదకు నిలువెత్తు నిర్వచనాలని భావించి జీవించాలి.

15వ శతాబ్దంలో ఆంధ్ర మహా భాగవతాన్ని మన కందించిన 'పోతన' 'వామనావతార ఘట్టం' లో ... రాక్షసుడైన బలిచక్రవర్తితో వామనుడిగా వచ్చిన విష్ణుమూర్తి ఎదుట తాను నమ్మిన సిద్ధాంతాన్ని ఇలా ప్రకటించాడు.

"నిరయంబైన నిబంధమైన ధరణీనిర్మూలనంబైన దు
ర్మరణంబైన గులాంతమైన నిజము రానిమ్ము
కానిమ్ము పో
హరుడైన హరియైన నీరజభవుండభ్యాగతుండైననౌ
దిరుగన్నేరదు నాదు జిహ్వ వినుమా ధీవర్య ! వేయేటికిన్ !

తన శిష్యుడు మూడడుగుల దానాన్ని ఇవ్వడానికి సిద్ధపడటం గురువైన శుక్రాచార్యుల వారికి నచ్చలేదు. వద్దని నివారించబోయాడు. సుతరామూ నచ్చలేదు ఆచార్యుల వారి మాట బలికి. అందుకే ఎన్ని నష్టాలు, కష్టాలు, విపత్తులు వచ్చినా, ఇస్తానని పలికిన మాట తప్పనని, వచ్చిన యాచకుడు త్రిమూర్తులలో ఎవరైనా తాను పట్టించుకోనని ధీరుడై సత్యసంధుడుగా నిలిచాడు. గొప్ప దేవుడు, గొప్ప మనిషి అని మనం, మన మన విశ్వాసాలను బట్టి ప్రస్తుతి చేస్తాం. భాగవతంలో బలి - 'గొప్ప రాక్షసుడుగా' కీర్తించబడ్డాడు. ఇక్కడ 'గొప్ప' అనే పదానికి గుణాలే తప్ప జన్మలు ప్రతీకలు కాదని సహజపండితుడైన పోతనామాత్యుల వారు శ్లాఘించారు. 'అభినవ పోతన' బిరుదాంకితుడైన 'అందెశ్రీ' కూడా 'మనిషి' గేయంలో ఇదే విషయాన్ని స్థిరపరిచారు. కాలం మారినా ప్రకటించిన అంశం ఒక్కటే. అదే - మానవీయత ప్రధానంగా మనిషి జీవించడం అని.

ప్రపంచంలో ఒకరు గొప్పవారుగా, మరొకరు అల్పులుగా పేర్కొనబడుతున్నారు అంటే అర్థం 'శ్రద్ధ' లోపించడం. మానవీయ విలువలను పెంపొందించడంలో, వాటికై మనం శ్రమించడంలో శ్రద్ధ పెడదాం! విలువైన జీవితాన్ని బ్రతికున్న కాలంలో సాధిద్దాం !

ఆధార గ్రంధాలు :

1. భాగవతం - బమ్మెర పోతన
2. మనిషి - డా ॥ అందెశ్రీ
3. నేను సైతం - డా ॥ బి. వి. పట్టాభిరాం

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

సిద్దిపేట సాహితీ వనంలో తొంభైరెండేళ్ళ గాంధీ

– పరుమల భరత్, తెలుగు అధ్యాపకులు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, సిద్ధిపేట.

ఉద్యమాల పురిటిగడ్డ సిద్దిపేట.పూర్వం నవనాథ సిద్ధుల్లో ఒకరు ఈ ప్రాంతంలో సిద్ధి పొందడం వలన 'సిద్దపురి'గా ప్రసిద్ధి చెంది కాలక్రమేణా 'సిద్దిపేట'గా మారింది.మరో కథనం ప్రకారం నిజాం నవాబుల కాలంలో ఈ ప్రాంతానికి పర్యవేక్షకుడిగా ఉన్న 'సిద్దిఖీ' పేరు మీదుగా 'సిద్దిపేట' పేరు స్థిరపడిందని చెబుతారు. ప్రస్తుతం లభిస్తున్న మిట్టపల్లి, శనిగరం, దుద్దెడ ఏకశిలా శాసనాలు, ఇతర చారిత్రక ఆధారాల ప్రకారం సిద్దిపేటను బాదామీ చాళుక్యులు, రాష్ట్ర కూటులు, కళ్యాణి చాళుక్యులు,కాకతీయులు పాలించినట్లు తెలుస్తున్నది. కొమురవెల్లి మల్లన్న జాతర, కూడవెల్లి జాతర, బందారం దర్గా ఉర్సు ఉత్సవాలు, గజ్వేల్ గ్యారా షాహీద్ జాతర వంటి భిన్న సంస్కృతి సిద్దిపేట సొంతం.అంతర్జాతీయ చిత్రకారుడు కాపు రాజయ్య, సంగీత విద్వాంసులు విశాల చంద్రమౌళి,రాజమౌళి, విధుమౌళి (మౌళిత్రయం), పేరిణి నృత్యంలో ప్రసిద్ధులు గజభీంకార్ రమేష్, ప్రస్తుత తెలంగాణ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి కె. చంద్రశేఖర్ రావు,తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సలహాదారు డా.కె.వి. రమణచారి, తెలంగాణ సాహిత్య అకాడెమీ ఛైర్మన్ డా.నందిని సిధారెడ్డి వంటి ప్రముఖు లెందరో సిద్దిపేట బిడ్డలే.

సిద్దిపేటలో సాహితీ చైతన్యం ఎక్కువ ఉండటానికి కారణం ఇక్కడ స్థాపించి నిర్వహించబడిన సాహిత్య సంస్థల కృషి ఫలితమే.1960లో వేముగంటి నరసింహాచార్యులు, శ్రీహరిపురం వేంకట రామయ్య, జి.గట్టయ్యలు నిర్వహించిన సాహితీ వికాస మండలి, సిద్దిపేట ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల తెలుగు అధ్యాపకులుగా పని చేసిన పరాశరం గోపాలకృష్ణమూర్తి 1967 లో స్థాపించిన భారతీయ రచయితల సమితిల ద్వారా కవులు, రచయితలను జాగృతం చేశారు. అనంతరం శ్రీరంగ కృష్ణమాచార్యులు, వేముగంటి నరసింహాచార్యులు, మల్యాల దేవీ ప్రసాద్ కలిసి ఏర్పాటు చేసిన మెదక్ జిల్లా రచయితల సంఘం,1969లో ఉమాపతి పద్మనాభ శర్మ, రుక్మాభట్ల కృష్ణమూర్తి, జాలపల్లి చంద్రారెడ్డి, విశాల శ్రీకాంతశర్మలు స్థాపించిన నవచైతన్య భారతి,1976 నుండి 1982 మధ్య కాలంలో ముదిగొండ ఆంగీరస శర్మ, శాస్త్రుల రఘురామశర్మ నడిపిన మెదకు మండల సాహిత్య పరిషత్తు, 1986లో జాతీయ సాహిత్య పరిషత్ సిద్దిపేట శాఖ,1986లో డా.నందిని సిధారెడ్డి రూపకల్పన చేసిన మంజీరా రచయితల సంఘం(మరసం), 14 అక్టోబర్ 2001లో ఆవిర్భవించిన తెలంగాణ రచయితల సంఘం, 2010లో ఏర్పాటు అయిన యువసాహితీ సంస్థ, హుస్నాబాద్ లో ఏర్పాటు చేసిన నూతన సాహితి సమితి, పర్కపెల్లి యాదగిరి ఏర్పాటు చేసిన వెన్నెల సాహితీ సంగమం, వంగా గాలిరెడ్డి ఏర్పాటు చేసిన మైత్రి మిత్ర మండలి వంటి అనేక సాహితీ సంస్థలు కవులు, రచయితలు అనే మొక్కలను వృక్షాలుగా ఎదిగేలా తోడ్పాటునందించి సిద్దిపేటను సాహితీ క్షేత్రంగా మలిచాయి.

వంగా గాలిరెడ్డి బాల్యం – విద్యాభ్యాసం (జీవితం -విశేషాలు) :

సిద్దిపేట మండలం రంగధాంపల్లి గ్రామంలో వంగా రాధవ్వ, మల్లారెడ్డి దంపతులకు 1930(తేదీ నమోదు చేయలేదు)లో జన్మించిన వంగా గాలిరెడ్డి, తన విద్యాభ్యాసాన్ని గ్రామంలోని కాన్గీ బడిలో 'ఇస్మాయిల్' అనే ఉపాధ్యాయుని వద్ద 3వ తరగతి వరకు ఉర్దూ మీడియంలో పూర్తి చేశారు.అనంతరం వ్యవసాయం పనుల్లో తల్లిదండ్రులకు చేదోడుగా ఉన్నారు. తన 4 వ తరగతిని సిద్దిపేటలోని లాల్ కమాన్ వద్ద నాసర్ ప్రభుత్వ

పాఠశాలలో (నాసర్-భవనం పేరు) పూర్తి చేసి, సిద్ధిపేట లోని మెదక్ రోడ్డులో గల ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాలలో పూర్తి చేశారు.అప్పటి ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాలలోని తెలుగు అధ్యాపకులు పరాశరం గోపాలకృష్ణ సలహా మేరకు ఆంధ్రమెట్రిక్ పరీక్ష గుంటూరులోని హిందూ కళాశాలలో పరీక్షలు రాస్తుండగా టైఫాయిడ్ వల్ల వాటిని పూర్తి చేయలేక మధ్యలోనే ఇల్లుచేరవలసి వచ్చింది. సంవత్సరానికి కానీ పూర్తిగా కొలుకోలేదు. మళ్ళీ తనకెంతో ఇష్టమైన వ్యవసాయ పనుల్లో నిమగ్నమయ్యారు.ఈ సమయంలోనే అప్పటి గాంధీ స్మారకనిధి రాష్ట్ర బోర్డు మెంబర్ కొండపాక రామనాథం గారు గాలిరెడ్డి గారి గురించి తెలుసుకొని ఆ సంస్థలో 1964లో ఉద్యోగాన్ని ఇప్పించారు.ఇక్కడి నుండే తన సామాజిక సేవా ప్రస్థానం ప్రారంభమయ్యింది గాంధేయవాదంలో...

ఉద్యోగం - సామాజిక కార్యక్రమాలు :

జాతిపిత మహాత్మా గాంధీ గారు అనుసరించిన, నమ్మిన సిద్ధాంతాలను ఆధారంగా చేసుకొని వాటి వ్యాప్తి కొరకు దేశవ్యాప్తంగా గాంధీ స్మారక నిధి కృషి చేస్తుంది.ఏ వ్యక్తి అయిన ఉద్యోగంతో పాటు సామాజిక సేవ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొంటారు. కానీ సామాజిక సేవా కార్యక్రమాలనే తన ఉద్యోగముగా చేసే అవకాశం గాలిరెడ్డి గారిని వరించింది.చిత్తూరు జిల్లాలోని కార్వేటి నగరంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ గాంధీ స్మారక నిధి 1964-66 మధ్య రూ.60 జీతంతో గ్రామసేవక్‌గా విధులు నిర్వహించారు. పారిశుద్ధ్య కార్యక్రమాలు, చదువు చెప్పడం, గాంధీ ఆశయాలను, సిద్ధాంతాలను వ్యాప్తి చేయడమే వారి పని. ఆయన పనితనాన్ని గుర్తించిన అప్పటి గాంధీ స్మారక నిధి రాష్ట్ర కార్యదర్శి కోదాటి నారాయణరావు బెంగుళూరుకి దగ్గరలో గల విశ్వనీడం అనే ప్రాంతంలో ఖాదీ మరియు గ్రామీణ పరిశ్రమ సంస్థలో కర్ణాటక గాంధీ స్మారక నిధి ఆధ్వర్యంలో ఏర్పాటు చేసిన శిక్షణ కార్యక్రమానికి గాలిరెడ్డిని ఎంపిక చేశారు. వారు గాంధీ సిద్ధాంతాలు, పారిశుద్ధ్యం, మరుగుదొడ్ల నిర్మాణం వంటి పలు అంశాలపై శిక్షణ పొందారు. అనంతరం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర గాంధీ స్మారక నిధి సహాయి ఆర్గనైజర్‌గా నియమితులయ్యారు. తన స్వగ్రామానికి దగ్గరగా సిద్ధిపేట శివారు గ్రామమైన పొన్నాల కేంద్రంగా పనిచేస్తూ తన సేవలను రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా అందించారు. దీనిలో భాగంగా గాంధీ సిద్ధాంతాలను, పరిశుభ్రతను, అక్షరాస్యత ఆవశ్యకతను గురించి ప్రచారం చేస్తూ శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం, విజయవాడ, పెనమలూరు, కొవ్వూరు ప్రాంతాలలో అవగాహన కార్యక్రమాలను నిర్వహించారు. అప్పుడే తన కుటుంబం ఆర్థిక ఇబ్బందుల్లో ఉందని తెలుసుకొని స్వగ్రామం రంగధాంపల్లి చేరుకొన్నారు.కరువు పరిస్థితిని ఎదుర్కొనేందుకు అప్పటి ప్రభుత్వం అధిక దిగుబడినిచ్చే విత్తనాలను అందిస్తుందని తెలుసుకొని తన పొలంలో వాటిని సాగు చేసి, ఇతర రైతులకు వాటిపై అవగాహన కల్పించి ఆదర్శంగా నిలిచారు.ఇలాంటి కరువు పరిస్థితుల్లో 1969లో గాంధీ శతాబ్ది ఉత్సవాల్లో భాగంగా వాడవాడల భజన చేస్తూ అప్పటి మున్సిపల్ ఛైర్మన్ రాజమల్లయ్య, గాంధేయవాదులు అరిగె సదానందం, సావిత్రమ్మ, రామనాథం, కనకయ్య శాస్త్రి మరియు ప్రజలతో కలిసి 'పిడికెడు బియ్యం' అనే కార్యక్రమం చేపట్టి ప్రజల వద్ద బియ్యాన్ని సేకరించి పేదలకు పంచిపెట్టారు.

నిరక్షరాస్యత నిర్మూలన కోసం ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన అక్షరప్రభ కార్యక్రమంలో భాగంగా ఆయన మిత్రులు విలేకరి అంజయ్య మరియు సిద్ధిపేట వయోజన విద్యా కార్యక్రమ ఇంచార్జీ మోహన్ రావు సహకారంతో అందరికీ పలకలు, బలపాలు, పుస్తకాలు అందేలా చేసి తన గ్రామంలో విద్యను అందరికీ నేర్పించే ప్రయత్నం చేశారు.అంతేకాకుండా అప్పటి సిద్ధిపేట శాఖ గ్రంథాలయం యొక్క గ్రంథపాలకులు ఫసియోద్దీన్ సహకారంతో ముగ్గుల పోటీలను నిర్వహించి అందరినీ అక్షర ప్రభలో చేరేలా ప్రోత్సాహక కార్యక్రమాలను నిర్వహించారు. సిద్ధిపేట సమీప గ్రామం దుద్దెడ ప్రక్క

గ్రామం ఆరేపల్లి వద్ద మోతయ్య అనే ఉపాధ్యాయుడు మరియు గ్రామస్తుల సహకారంతో పాఠశాలను ఏర్పాటు చేశారు. మంచి ఫలితాలు రావడంతో కుకునూరుపల్లి దగ్గర గల సింగాటం,తిప్పారం గ్రామలల్లో అప్పటి సర్పంచ్ దయానంద్ రెడ్డి (ఆర్యసమాజ్ కార్యకర్త) సహకారంతో పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేశారు. తద్వారా నిరక్షరాస్యత నిర్మూలనకు కృషి చేశారు.

1970లో అప్పటి కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయంతో నిధులు లేక గాంధీ స్మారక నిధి మూత పడటంతో తన సేవలను తన గ్రామాభివృద్ధికి పరిమితం చేశారు.రంగధాంపల్లిలో విద్యుత్తు సౌకర్యం, ఇందిరా గ్రంథాలయం, రైతులకు అవగాహన కార్యక్రమాలు, అక్షరాస్యతను పెంచే కార్యక్రమాలతో పాటు ప్రజలకు పొదుపు పట్ల అవగాహన ఉండాలని ఆర్థికంగా నిలదొక్కు కోవాలంటే పొదుపు చేయాలని హన్మకొండ సహకార వికాస్ సంస్థ సహకారంతో 1999లో మహిళలకు, పురుషులకు ప్రత్యేకంగా పొదుపు సంఘాలను ఏర్పాటు చేశారు.వీరిని ఆదర్శంగా తీసుకొని చుట్టుపక్కల గ్రామాల వారు పొదుపు సంఘాలను ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. ఆ సంఘాలన్నిటికి ప్రస్తుతం గాలిరెడ్డి గారు వ్యవస్థాపక అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు.

తెలంగాణ ఉద్యమంలో దీక్షా శిబిరం-వంగా గాలిరెడ్డి :

తెలంగాణలో ప్రత్యేక రాష్ట్రం కావాలన్న డిమాండ్ ఉన్నదని, రాష్ట్ర సాధనకు 2001లో కె.చంద్రశేఖర్ రావు గారు తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి పేరుతో పార్టీ ఏర్పాటు చేయడంతో ఆకర్షితుడైన వంగా గాలిరెడ్డి గారు తెలంగాణ మలిదశ ఉద్యమంలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు.పార్టీలో పూర్తికాలం సభ్యునిగా లేకపోయినా కెసిఆర్ పిలుపు మేరకు అనేక ఉద్యమ కార్యక్రమాలలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. 29 నవంబర్ 2009న రంగాధంపల్లి అమరవీరుల స్తూపం వద్ద ఆమరణ నిరాహార దీక్షను తల పెట్టిన కెసిఆర్ ను కరీంనగర్ అల్గునూరు వద్ద అరెస్ట్ చేసి ఖమ్మం జైలుకు తరలించడం, తెలంగాణలో ఉద్రిక్త పరిస్థితులు, ప్రజల నిరసనలు, కేసిఆర్ 11 రోజుల ఆమరణ నిరాహార దీక్ష ఫలితంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రకటనతో తెలంగాణ ప్రజలు సంతోషించే లోపే తెలంగాణ అంశం సున్నితమైనది అని అందరి ఆమోదం కావాలని ప్రకటన వెనక్కి తీసుకోవడంతో మళ్ళీ తెలంగాణ అంతటా నిరసనలు ప్రారంభమయ్యాయి. దీనిలో భాగంగా తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన కొరకు తెలంగాణ జాయింట్ యాక్షన్ కమిటీ సిద్దిపేట అధ్వర్యంలో అప్పటి ఎమ్మెల్యే టి.హరీష్ రావు గారి సూచనతో పాత బస్టాండ్ వద్ద 2012 సెప్టెంబర్ 24 న రిలే నిరాహార దీక్షా శిబిరాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.దీనికి నిర్వహకులుగా వంగా గాలిరెడ్డి గారు నిర్విరామంగా 2014 మార్చి 14 (విజయోత్సవ ముగింపు సభ) వరకు 1531 రోజులు నిర్వహించడం ఆయన నిబద్ధతకు నిదర్శనం.ఈ దీక్షా శిబిరం విజయవంతం కావడానికి ఎమ్మెల్యే టి.హరీష్ రావు, మాజీ మున్సిపల్ ఛైర్మన్ కడవేర్గు రాజనర్సు, జెఏసి ఛైర్మన్ డా.జి.పాపయ్య, ప్రముఖ కవి డా.నందిని సిధారెడ్డి, దేశపతి శ్రీనివాస్, గ్రామాల సర్పంచులు, నాయకులు, కవులు, కళాకారులు, విశ్రాంత ఉద్యోగులు, అన్ని వర్గాల ప్రజలే కారణమంటాడు వంగా గాలిరెడ్డి.

1531రోజులు విజయవంతంగా దీక్షా శిబిరాన్ని నిర్వహించేంత ఓపిక, పట్టుదల గాలిరెడ్డి గారికి గతంలో గాంధీ స్మారక నిధిలో అనుభవం వల్లనే సిద్ధించి ఉంటుంది.ప్రతీ రోజు ప్రణాళికను రూపొందించుకోవడం, వాటిని అమలు చేయడం, అందరినీ కలుపుకుపోతూ వారికి ప్రోత్సాహాన్ని అందించడానికి కవులు, కళాకారులను ఆహ్వానించడం ఇలా 1531 రోజులు సుమారు ఒక లక్ష యాభై వేల మందిని దీక్షా శిబిరానికి రప్పించగలిగారు గాలిరెడ్డి గారు.ఈ సందర్భంగా 2010లో 'కదం కదం' తెలంగాణ ఉద్యమ కవితలు అనే పేరుతో కవితా సంకలనాన్ని, 'నా నోట తెలంగాణ పాట' అనే పుస్తకాన్ని ప్రచురించి అందరిలో ఉద్యమం పట్ల ఉత్తేజాన్ని నింపే ప్రయత్నం చేశారు.దీనికి తన మిత్రుల సహకారం తోడైంది ఈ సందర్భంగానే 'మైత్రి మిత్ర మండలి' అనే సాహిత్య

సంస్థను స్థాపించి పుస్తకాలను ప్రచురిస్తున్నారు.తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడి దీక్షా శిబిరం ముగిశాక 1531 రోజులు శిబిరంలో ఏ ఏ కార్యక్రమాలు నిర్వహించారో, ఏ ఏ ప్రముఖులు హాజరయ్యారో వంటి వివరాలతో పాటు ఉద్యమ నాయకులు, కవులు, కళాకారులు,దీక్షా శిబిరంలో కీలకంగా వ్యవహరించిన వారి వివరాలతో 'మహాదీక్ష' అనే పుస్తకాన్ని 2014 నవంబర్ లో విడుదల చేశారు. ఇలా ఉద్యమంతో సాహిత్యాన్ని మమేకం చేసి దీక్షా శిబిరాన్ని ముందుకు నడిపించారు వంగా గాలిరెడ్డి గారు.

వంగా గాలిరెడ్డి - రచనలు :

విద్యార్థి దశలోనే వీరి రచనా ప్రస్థానం ప్రారంభ మయ్యింది. సిద్దిపేటలోని డా.బి.ఆర్. అంబేద్కర్ యూనివర్సిటీ సెంటర్‌లో డిగ్రీ చదువుతున్నప్పుడు అప్పటి ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో యూనివర్సిటీ స్టడీ సెంటర్లలో సార్వత్రిక విద్యను అభ్యసిస్తున్న విద్యార్థుల కవితలను సేకరించి 1985-86లో 'సార్వత్రికం' పేరుతో తొలి సంకలనాన్ని అప్పటి యూనివర్సిటీ వైస్ ఛాన్సలర్ డా.సినారె గారితో సిద్దిపేటలో ఆవిష్కరించడం విశేషం. ఆ పుస్తక ప్రచురణ బాధ్యతలతో పాటు, సభా నిర్వహణ బాధ్యతలు గాలిరెడ్డి గారు దగ్గరుండి చూసుకోవడంవల్ల చిన్నప్పుడే సినారె గారి అభినందలు పొందారు. తెలంగాణ మలిదశ ఉద్యమ కాలంలో తెలంగాణ ఉద్యమ కవిత లను సేకరించిన 'కదం కదం' (2011) అనే సంకలనాన్ని, ప్రకృతిని కాపాడుకోవాలనే సందేశాన్ని ఇస్తూ 'నేలతల్లి వందనం'(2012) అనే సంకలనాన్ని, ఉద్యమానికి బాసటగా నిలుస్తూ ప్రజలకు ప్రేరణ కల్పించడం కోసం 'నా నోట తెలంగాణ పాట' (2012) అనే సంపుటిని, ఉద్యమ కాలంలో నిర్వహించిన దీక్ష శిబిరం విశేషాల్ని తెలియజేస్తూ 'మహాదీక్ష' (2014) అనే పుస్తకాన్ని, తాను కాశీ యాత్ర చేసినప్పుడు తాను చూసిన ప్రదేశాలు,తన అనుభూతులు,విశేషాలతో యాత్రచరిత్రను 'కాశీయాత్ర' (2017) అనే పుస్తకాన్ని,ఈ ప్రపంచంలో గాలి పుట్టకపోతే?, ఒక ఆలోచన పుట్టకపోతే?, భూమి పుట్టకపోతే? లాంటి ప్రశ్నలను తన కవితలుగా తాత్విక దృష్టితో రాసిన 'ఆ ఒక్కటి పుట్టకపోతే' (2017) అన్న కవితా సంపుటి, 'మాట'(2021) అనే దీర్ఘ కవిత, తెలంగాణ పల్లె సంస్కృతిని వివరిస్తూ 'పదహారెడ్ల బండి'(2022) అనే సంపుటిని విడుదల చేశారు.దానికి కొనసాగింపుగా 'బండెన్క బండి'(ముద్రణలో ఉంది) ఇలా తొంభై రెండేళ్ళ వయస్సులో సైతం తన రచనా ప్రస్థానాన్ని కొనసాగిస్తున్నారు. యువ రచయితలకు కవితలు రాయడం సులభంగా ఉంటుందని ప్రాస పదాలను సేకరించి తెలుగు ప్రాసపద సంపద-జమిలి ప్రాస అనే పుస్తకాన్ని తీసుకు రానున్నారు.తాను రాసిన రచనలు, సేకరించిన కవితలను పుస్తకాలుగా తీసుకురావడమే కాకుండా తోటి రచయితల పుస్తకాలకు ఆర్థిక సహకారం అందించి త్రిశేఖర్ 'పాటల ప్రభంజనం' (2011), ఫసిబాయి తెలంగాణ పాటలు(2011), కందుకూరి తెలంగాణ రథం(2013),దాగుడు మూతలు-సంపుటి (2015), అమ్మ అమ్మనే -సంకలనం(2015), పోలేరమ్మ పలుకులు (2017) తదితర పుస్తకాలు ముద్రణలోకి వచ్చేలా కృషి చేశారు వంగా గాలిరెడ్డి.

ఆయన నిర్విరామ కృషిని గుర్తించిన ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కెసిఆర్ గారు 'సిద్దిపేట గాంధీ' అని, శ్రీ వేముగంటి నరసింహాచార్యులు గారిచే 'సాహితీ బంధు' అని శ్రీ రామాచంద్రమౌళి గారిచే 'ఆచరణాత్మక సాహిత్య-సృజనశీలి' అని శ్రీమహమూద్ పాషా గారిచే 'గౌరవ శ్రీ' అనే బిరుదులతో పాటు అనేక సన్మాలను, సత్కారాలను అందుకున్నారు వంగా గాలిరెడ్డి గారు.ఇలాంటి వారి గురించి మరింతగా పరిశోధనలు జరగవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

సంప్రదింపులు :

1. బాలశ్రీనివాసమూర్తి గుమ్మన్న గారి. సాహితీ మంజీర. 1st ed., సిద్దిపేట, జాతీయ సాహిత్య పరిషత్, ఖీవఎ.1993.
2. గాలిరెడ్డి వంగా. ఆ ఒక్కటి పుట్టకపోతే. సిద్దిపేట, మైత్రి మిత్రమండలి, చీశీజ. 2017.
3. గాలిరెడ్డి వంగా. కాశీయాత్ర. సిద్దిపేట, మైత్రి మిత్రమండలి, చీశీజ. 2017.
4. గాలిరెడ్డి వంగా. కదం కదం. 1st ed.. సిద్దిపేట, మైత్రి మిత్రమండలి, జీబశ్రీఎ 2011.
5. గాలిరెడ్డి వంగా. మాట. సిద్దిపేట, మైత్రి మిత్ర మండలి, ఖీవఎ. 2021.
6. గాలిరెడ్డి వంగా. మహాదీక్ష. సిద్దిపేట, మైత్రి మిత్ర మండలి, చీశీజ.2014.
7. గాలిరెడ్డి వంగా. నా నోట తెలంగాణ పాట. సిద్దిపేట, మైత్రి మిత్ర మండలి, చీశీజ.2012.
8. గాలిరెడ్డి వంగా. నేలతల్లి వందనం. సిద్దిపేట, మైత్రి మిత్ర మండలి, 2012.
9. రాజిరెడ్డిపప్పుల.సిద్దిపేట జిల్లా సాహిత్య చరిత్ర. 1st ed.., హైదరాబాద్, తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి, Aug. 2019.
10. గాలిరెడ్డివంగా.పదహారెడ్ల బండి. సిద్దిపేట, మైత్రి మిత్ర మండలి, Aug. 2022.
11. గాలిరెడ్డివంగా."వంగా గాలిరెడ్డి గారి జీవితం,సామాజిక సేవ,రచనలు-విశేషాలు." Received by భరత్ పరుమల, 11 Sept 2022.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

ప్రపంచీకరణ - వ్యవసాయ రంగం - గ్రామీణ స్థితిగతులు

- - డా॥ వి. శాంతిలక్ష్మి, ఎమ్.ఎ. సైకాలజి, ఎమ్.ఎ. తెలుగు, పిహెచ్.డి., అతిథి ఉపన్యాసకురాలు,
తెలుగు విభాగం, బెంగుళూరు విశ్వవిద్యాలయం, బెంగుళూరు, కర్నాటక.

మన భారతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ ప్రధానంగా గ్రామాల మీద ఆధారపడి ఉంది. యాభై ఏళ్ళపాటు ప్రణాళికా బద్ధమైన అభివృద్ధి విధానాలను మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనుసరించింది. మన గ్రామీణ రంగం దేశంలోని ఇతర ఆర్థిక రంగాలతో, ఇతర ప్రపంచ దేశాలతో సజీవ సంబంధాలను ప్రభుత్వపరంగా కొనసాగిస్తూ పురోగతి, రకరకాల అభివృద్ధి పథకాలను అమలు చేసింది. మన ప్రభుత్వం ఒక నియమంగా, బాధ్యతగా వ్యవసాయ రంగాన్ని సంరక్షించి, ప్రోత్సహించింది. ఐతే ఆంధ్రదేశ గ్రామాల స్థితిగతులలో మార్పులు చాపకింద నీరులా వచ్చాయి.

భారతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ నేటికి కూడా ప్రధానంగా గ్రామీణ రంగం మీదే ఆధారపడి ఉంది. ఆదాయం, జీవన ప్రమాణాల విషయంలో గ్రామాలకూ పట్టణాలకూ మధ్య అంతరం చాలా వేగంగా పెరిగిపోతోంది. గ్రామాల్లో ప్రధాన జీవనోపాధి మార్గం వ్యవసాయం. మన దేశంలో మొత్తం శ్రామికుల్లో వ్యవసాయరంగం మీద ఆధారపడి జీవిస్తున్నవారి సంఖ్య చాలా ఎక్కువ. కానీ జాతీయోత్పత్తిలో వ్యవసాయ రంగం వాటా రోజురోజుకూ వేగంగా పడిపోతోంది. మొత్తం జాతీయ ఆదాయంలో వ్యవసాయ రంగం నుంచి వస్తున్న వాటా కంటే వ్యవసాయరంగం మీద ఆధారపడి ఉన్న జనాభా సంఖ్య ఎక్కువని చెప్పవచ్చు. చిన్న, సన్నకారు రైతులు, దినసరి కూలీల సంఖ్య పెరిగింది. మన వ్యవసాయ రంగంలో అమలవుతున్న ఆర్థిక సంస్కరణల ఉత్పత్తి తీవ్ర సంక్షోభంలోనికి నెట్టివేయడం వలన చివరికి దేశవ్యాప్తంగా రైతులు ఆత్మహత్యలకు పాల్పడాల్సిన దుర్భర దయనీయ పరిస్థితి నెలకొంది.

ప్రపంచీకరణ - వ్యవసాయ రంగం :

ఆర్థిక సంస్కరణలు గ్రామీణ ప్రాంతం మీద తీవ్ర ప్రభావం చూపిస్తున్నాయి. వ్యవసాయ రంగం మార్పులకు లోనవుతూ మార్కెట్ వర్గాల కబంధ హస్తాల్లోకి జారిపోతోంది. అన్ని తరగతుల్లో సగటు సాగుభూమి విస్తీర్ణం తగ్గిపోతోంది. ధనిక రైతాంగం ప్రాబల్యం పెరిగింది.

గ్రామాల్లోని భూవిస్తీర్ణంలో సగభాగం ధనిక రైతు కుటుంబాల చేతుల్లో ఉండగా అధిక సంఖ్యలో ఉన్న చిన్న సన్నకారు రైతాంగం చాలా తక్కువ శాతం అందులోనూ నిస్సారమైన భూమిని కలిగి ఉంది. ధనిక రైతుల ఆధీనంలోని భూములు పేదరైతు భూముల కంటే చాలా మెరుగ్గా ఉన్నాయి. దున్నేవాడికే భూమి దక్కేలా చేసేందుకు ఉద్దేశించిన కౌలుదారుల చట్టం ఆ లక్ష్యాన్ని చేరుకోలేకపోయింది. సంస్కరణలన్నీ కొన్ని వర్గాల ప్రయోజనాలకే పరిమితమవుతున్నాయి. భూ సంస్కరణల వల్ల అంతిమంగా లాభ పడుతున్నవారు మాత్రం పెట్టుబడిదారీ భూస్వాములు.

వ్యవసాయంపై రాజకీయ - ఆర్థిక పరిణామాలు:

కొత్తగా ప్రవేశ పెట్టిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానం లాభదాయకమైన అవకాశాలను ముందుంచింది. కానీ ఈ అవకాశాలను కేవలం ధనిక రైతాంగం మాత్రమే అందుకోగలిగింది. ప్రభుత్వ విధానాల రూపకల్పనలో భాగమయిన 'సస్య విప్లవం' లేదా 'హరిత విప్లవం' ప్రవేశపెట్టిన కొత్త కొత్త సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని చిన్న, సన్నకారు రైతులు చేరుకోలేకపోయారు. భూ పంపిణీ విషయంలో భూ సంస్కరణలు ఎటువంటి మార్పునూ తేలేకపోయింది. ధనిక రైతులకు, చిన్న సన్నకారు రైతులకు మధ్య తీవ్ర

ఆర్థిక వ్యత్యాసాలు ఏర్పడ్డాయి. పరిజ్ఞానాన్ని అంది పుచ్చుకోగలిగిన తెలివితేటలు ఉండి కేవలం ఆర్థిక సామర్థ్యం లేక ఆటుపోట్లను తట్టుకునే శక్తి లేకపోవడం వల్ల కళ్లముందే కొత్తమార్గాలు కనపడుతున్నా కూడా ఏమీ చేయలేని నిస్సహాయమైన, దుర్భరమైన విపత్కర పరిస్థితుల్లో చిన్న సన్నకారు రైతులు చిక్కుకుపోయారు.

1991 నుండి మనదేశం అధికారికంగా సంస్కరణలను చేపట్టి వివిధ రంగాల్లో నయా ఆర్థిక సంస్కరణలను అమలు చెయ్యడం ప్రారంభించింది. ఇందులో భాగంగా ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ [WTO] ఆవిర్భవించింది. వ్యవసాయంలో అంతర్జాతీయ వాణిజ్యాన్ని బాగా సరళీకరించారు. దీంతో మన వ్యవసాయ రంగంలో మార్కెట్ శక్తుల పాత్ర వాటి ప్రమేయం బాగా పెరిగింది. ఆర్థిక సంస్కరణల్లో భాగంగా భారతీయ వ్యవసాయ రంగానికి సంబంధించి తీసుకున్న కొన్ని కీలక విధాన నిర్ణయాలు, వాటి పర్యవసానాలు వ్యవసాయ రంగంపై తీవ్ర ప్రభావాన్ని చూపుతున్నాయి.

"ఎ.డబ్ల్యూ.టీ.ఓ ఒప్పందాలకు అనుగుణంగా 1997 నుండి మొత్తం భారతీయ ఉత్పత్తులన్నింటినీ జనరలైజ్డ్ సిస్టం ఆఫ్ ప్రిఫరెన్సెస్ [GSP] కిందకు తెచ్చారు. 1998లో దాదాపుగా 470 వ్యవాసాయిక ఉత్పత్తులపై అప్పటి వరకూ కొనసాగుతున్న పరిమాణాత్మక నియంత్రణలను [QRS] ఎత్తివేశారు. దీనికి తోడుగా 1999లో మరో 1400 వ్యవసాయక ఉత్పత్తులను ఓపెన్ జనరల్ లైసెన్సింగ్ ళిూ+ూరి విధానం కిందకు తెచ్చారు. మన వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను ప్రభుత్వం ఆధ్వర్యంలో విదేశాల్లో విక్ర యించే విధానాలను చాలా వరకూ తిరోగమన మార్గం పట్టించారు. వ్యవసాయిక దిగుమతుల మీద విధించే సుంకాన్ని గణనీయంగా తగ్గించి వేశారు. 1990లలో సగటున 100 శాతం ఉన్న సుంకాలను 1997 నాటికి 30 శాతానికి తగ్గించారు. దేశ ఆహారపరమైన అవసరాల్లో కొంత శాతం తప్పని సరిగా దిగుమతి చేసుకోవాలని సూచించే 'మినిమమ్ కామన్ యాక్సెస్'కు మన దేశం విధానపరంగా, సూత్రప్రాయంగా విముఖమే అయినా వాస్తవానికి ఇప్పటికే మన ఆహార అవసరాల్లో 2 శాతం విదేశాల నుంచి దిగుమతి చేసు కుంటున్నాం." (డి. నరసింహారెడ్డి - ఆర్థిక సంస్కరణలు వ్యవసాయ సంక్షోభం - గ్రామీణుల దుస్థితి - 2006, పుట - 15)

"1991 నుండీ మన విత్తన పరిశ్రమల్లో నూరుశాతం విదేశీ వాటాలను అనుమతించారు. విత్తనాల దిగుమతిని మరింతగా సరళీకరించారు. ఎరువులపై ఇస్తున్న రాయితీ లను 1991 నుంచీ క్రమేపీ తగ్గిం చుకుంటూ వస్తున్నారు. ప్రపంచ బ్యాంకు ప్రోద్బలంతో 1997 నుంచీ ఆంధ్రప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రాల్లో విద్యుత్ సంస్కరణలను ఆరంభించారు. దీంతో విద్యుత్ చార్జీలు గణనీయంగా పెరిగిపోయాయి. విద్యుత్ రంగంలో ప్రైవేటు రంగానికి తలుపులు తెరిచారు. కొన్ని రాష్ట్రాల్లో నీటి తీరువా చార్జీలు బాగా పెరిగాయి. సాగునీటి నిర్వహణలో రైతులకూ భాగస్వామ్యం కల్పించాలన్న ప్రయత్నాలు మొద లయ్యాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రాలు భారీ నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులను చేపట్టి వాటికి కావల్సిన పెట్టు బడుల్లో వాటి వినియోగదారులు కూడా తమ వంతు భాగస్వామ్యం పంచుకోవాలన్న నిబంధనను తప్పనిసరి చేశారు. వాణిజ్య బ్యాంకులు రైతులను ప్రాధాన్యత వర్గంగా గుర్తించి రుణాలు మంజూరు చేయటాన్ని ఖుస్రో కమిటీ, నరసింహన్ కమిటీ ళి1992రిలు బాగా నిరుత్సాహ పరిచాయి. రుణాలు ఇచ్చే విషయంలో మొదట నుంచీ గ్రామీణ ప్రాంత బలహీన వర్గాలకు ప్రాధాన్యత ఇస్తూ వచ్చిన ప్రాంతీయ గ్రామీణ బ్యాంకులు [RRB] 1997 నుంచీ క్రమేపీ బలహీన వర్గాలను నిర్లక్షం చెయ్య నారంభించాయి. నిత్యావసర వస్తువుల చట్టంలో మార్పులు, రాష్ట్రాల మధ్య వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల రవాణాపై ఉన్న నియంత్రణలను సడలించటం, నమూనా - ఆదర్శ వ్యవసాయ మార్కెట్ చట్టాన్ని తీసుకురావడం, కాంట్రాక్టు సేద్యాన్ని ప్రోత్సహించటం, వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల 'పార్వర్డ్ మార్కెట్ల'ను పెంచటం

వంటి మార్పులు చేర్పులు చోటు చేసుకున్నాయి'' (డి. నరసింహారెడ్డి - అర్థిక సంస్కరణలు వ్యవసాయ సంక్షోభం -గ్రామీణుల దుస్థితి - 2006, పుట - 16, 17)

ఇందులో భాగంగా విత్త, ద్రవ్య లోటును తగ్గించటమే ప్రధాన లక్ష్యంగా దిగుమతి సుంకాల తగ్గింపు, ప్రభుత్వ వ్యయం తగ్గింపు వంటి విత్త సంస్కరణలు చేపట్టారు. ఫలితంగా వ్యవసాయం మీద, గ్రామీణ మౌలిక సదుపాయాల మీద ప్రభుత్వ, ప్రజా ధనాన్ని వెచ్చించ టమన్నది బాగా తగ్గిపోయి, తీవ్ర విపత్కర పరిస్థితులు నెలకొన్నాయి.

ఉపసంహారం :

ప్రపంచీకరణ అనేక రంగాలపై చూపిస్తున్న ప్రభావం దేశ అభివృద్ధికంటే దేశ సంక్షోభానికే ఎక్కువ దారి తీస్తోందన్న విషయం స్పష్టమవుతున్నది. వ్యవసాయ రంగంలో అంతర్జాతీయ వాణిజ్యాన్ని బాగా సరళీ కరించారన్న విషయం కూడా అవగతమవుతున్నది. దీని కారణంగా మన వ్యవసాయ రంగంలో మార్కెట్ శక్తుల పాత్ర, వాటి ప్రమేయం బాగా పెరిగిందని చెప్పవచ్చు. భారత దేశానికి సంబంధించిన వివిధ వస్తువులను, ఉత్పత్తులను 'జనరలైజ్డ్ సిస్టం ఆఫ్ ప్రిఫరెన్సెస్ [GSP] కింద ఉంచడం వల్ల డబ్ల్యూటీవో సభ్యదేశాలు అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల కోసం ప్రత్యేకంగా ఎటువంటి ఉదార వాణిజ్య విధానాలనూ అనుసరించాల్సిన అవసరం ఉండదు. పరిమాణాత్మక నియంత్రణల నుంచి [Quantitative Restrictions - QRs] తొలగించటం వల్ల సుంకం కడితే చాలు ఎంత పరిమాణంలోనైనా దిగుమతి చేసుకోవచ్చన్న పరిస్థితి నెలకొంది. ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల ద్వారా నిర్వహించే పద్ధతికి దాదాపుగా స్వస్తి చెప్పటంతో ఓపన్ జనరల్ లైసెన్సింగ్ [OGL] విధానం వలన వాణిజ్యం చాలా వరకూ ప్రైవేటుపరమైంది.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

ఆనందరావు పట్నాయక్ కథలు – సామాజిక విశ్లేషణ

– తోట రామకృష్ణ, పరిశోధక విద్యార్థి, తెలుగు శాఖ, అదికవి నన్నయ విశ్వావిద్యాలయం, రాజమహేంద్రవరం.

ఆనందరావు పట్నాయక్ తెలుగు రాష్ట్రేతర రచయిత. వీరి జన్మస్థలం ఒడిశా రాష్ట్రం రాయగడ వీరు రాసిన మూడు కథా సంపుటాలలో ప్రతికథా విలక్షణమైనదే.వీరి కథలు తేలిక పదాలతో వ్యవహారిక భాషలో ఉంటాయి. గ్రాంధిక పదజాలం వీరి రచనాశైలిలో ఉండదనే చెప్పాలి. ప్రస్తుతం నా పరిశోధనాంశం కథలకు సంబదించినది కాబట్టి వీరి కలం నుంచి వెలువడినా 'అమూల్య కానుక' కథా సంపుటాలోని, అమూల్య కానుక, పరిమళించిన మానవత్వం, పందిరిమంచం, బికరి నిలయం, కథల్లో సామాజికాశాలను విశ్లేషిస్తాను.

అమూల్య కానుక :

ఈ కథ వెయ్యి అబద్ధాలు ఆడైన ఒక పెళ్ళి చెయ్యాలనే తెలిపే ఈ కథలో ప్రణీత్ తన భార్యతో కలిసి తన స్నేహితుడైన అనురాగ్ పెళ్ళికి విజయవాడ వెళ్ళితాడు. బస్సు ప్రయణంలో నిద్రలో జారుకున్న ప్రణత్‌కి తన భార్యతో కలిసి ఐదు నక్షత్రాల అందమైన హోటల్లో శోభనం జరిగినట్లు కలగంటాడు. మైలకువ వచ్చిన తరువాత తన వంటి మధ్యతరగతి వాడికి జరిగే పని కాదని మనసులో అనుకుంటాడు. అప్పటికే విజయవాడ స్టేషన్‌లో వున్న అనురాగ్, ప్రణీత్ దంపతులను ఆహ్వానించి విడిదింటికి తీసుకెళ్తాడు. ముహూర్త సమయం దగ్గర పడటంతో తాళికట్టు సమయంలో అనుకున్నంత కట్నం పూర్తిగా ఇవ్వలేదని పెళ్ళికొడుకు తండ్రి అగ్గిమీదగుగ్గిలం అవుతాడు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో ప్రణీత్ పెళ్ళికొడుకు తండ్రి దగ్గరకు వెళ్ళి మామా మన ఎదురుగా ముగ్గురు పోలీసు ఆఫీసర్లు వాళ్ళు మారువేషంలో వచ్చారు మనం గొడవ చేస్తే పోలీసు స్టేషన్‌లో వేస్తారని కావాలని పెళ్ళికొడుకు తండ్రిని భయపెడతాడు. పెళ్లి జరిగిపోతుంది. మర్నాడు ఫైవ్‌స్టార్ హోటల్లో శోభనం. కాని పెళ్ళికూతురు అమూల్యకు హోటల్లో కంటే సొంత ఇంటిలో ఇష్టమని తన భర్తతో చెబుతుంది.స్టార్ హోటల్‌లో ఉన్న రూమ్‌ను ప్రణీత్ దంపతులకు ఎలాట్ అవుతుంది.మెన్నటి వరకు తాను కలగా భావించిన ఫైవ్‌స్టార్ హోటల్లో శోభనం ఈనాడు నిజమయ్యింది. ఆపదలో ఉన్న వారిని ఆదుకోవాలని తెలిపే ఈ కథ పురుషాధిక్య సమాజంలో స్త్రీలు తరతరాలుగా అణీచివేయబడటం,ముఖ్యంగా పెళ్ళి, కట్నకానుకల విషయంలో మగపెళ్ళివారు ఎక్కువ డిమాండ్ చేయడం, అడిగినంత కట్నం ఇవ్వకపోతే పెళ్ళిపీటల మీద పెళ్ళి ఆపడం వంటి ఇతివృత్తంతో ఈ కథ వుంది. మానవ సంబంధాలను ఆర్థిక సంబంధాలు ఏవిధంగా ప్రభావాతం చేస్తాయో రచయిత మనకు ఈకథ ద్వారా తెలియ చేశారు.

పరిమళించిన మానవత్వం :

వృత్తి ధర్మాన్ని పాటిస్తూ సామాజిక,నైతిక విలువలను తెలిపే ఈ కథలో తాజుద్దీన్ ముఖ్య పాత్రధారి. తాజుద్దీన్ వృత్తిరీత్యా కారుడ్రైవర్. తన ప్రయాణీకులైన రావ్, ఘోష్ దంపతులను కలకత్తా నుంచి మాయాపూర్ బయలు దేరుతారు. మాయాపూర్ కేంద్రంగా చేసుకొని ఉన్న ఇస్కాన్ సంస్థ నందుగల చైతన్య ప్రభువును దర్శించడానికి వెళ్ళతారు. తాజుద్దీన్ డ్రైవింగ్‌ను రావ్, ఘోష్ దంపతులు మెచ్చుకుంటారు. దర్శనానంతరం తిరుగు ప్రయాణంలో ప్రయాణికుల విజ్ఞప్తి మేరకు తాజుద్దీన్ కారు వేగంగా నడుపుతాడు దారిలో ఒక పల్లెటూరి అల్లరిమూక కారు ట్రాలీని డీకొట్టిదని నెపంతో తాజుద్దీన్ నుండి డబ్బులు ఇమ్మని అడుగుతారు. ట్రాలీకి డ్యామేజేమి జరగలేదు కదా ఎందుకు కట్టాలని త్యాజుద్దీన్ ప్రశ్న వేస్తాడు.''కార్లో కూర్చున్న బడాబాబులను బయటకు లాక్కురండి''

అంటూ ఆర్డర్ వేస్తాడు అల్లరిమూక నాయకుడు. డ్రైవర్ చేతులు జోడించి వారు నా అతిథులు వారినేమీ చెయ్యొద్దు అంటూ బ్రతిమాలడుతాడు. ఇది చూస్తున్న కారులో ప్రయాణికులు తమ వద్ద ఉన్న నగలు దోచుకోరుకదా అని అనుకుంటారు ఆడాళ్ళిద్దరూ. నగలు కనపడకుండా పైటల్ని మెడచుట్టూ కప్పుకుంటారు. అల్లరిమూక నాయకుడు ఒక వెయ్యి రూపాయలు మాకు కావాలి నీ దగ్గర లేకపోతే మీ యజమానులను అడిగి తీసుకురా అని కోపంగా అడుగుతాడు. ''నేనడగను వాళ్ళు ఇస్తానన్న ఇవ్వనీయను'' ఇది అన్యాయం వాళ్ళు నా అతిథులు అని మరింత స్థిరంగా చెప్పుతాడు తాజుద్దీన్. అయితే నీకు హజామత్ తప్పదని తాజుద్దీన్‌ను చెట్టుకి కట్టేసి కొడతారు. ఇదంతా చూసిన రావ్,ఘోష్ దంపతులు వేరే టాక్సీ ఎక్కి వెళ్ళిపోతారు. మరునాడు ఉదయం ఆరుగంటలకు త్యాజుద్దీన్ ఒంటినిండా గాయలు,చిరిగిన దుస్తులతో ఘోష్ ఇంటికి వెళ్లతాడు తాజుద్దీన్ చూసిన పెద్దలు తమ మీద పగతీర్చుకోవడానికి వచ్చాడని అనుకుంటారు. ''సాబ్ ఆప్‌కా పర్స్ గాడీమే గిర్‌గయా'' డబ్బు లెక్కపెట్టుకోండి'' అంటూ ప్రయాణంలో రావు జేబులోంచి కారులో పడిపోయిన మనీపర్సును ఘోష్, రావ్‌ల ముందుంచాడు. తన కర్తవ్యం నెరవేరినట్లు నిరిష్తంగా వెనుదిరుగుతాడు తాజుద్దీన్.

ఈ కథలోని తాజుద్దీన్ పాత్ర మానవత్వ విలువను, సామాజిక బాధ్యతలను తెలుపుతుంది. తనను నమ్ముకొని వచ్చిన ప్రయాణికుల కోసం అల్లరి మూక జనంతో దెబ్బలు తింటాడు. కారు ప్రయాణంలో తాజుద్దీన్ డ్రైవింగ్ మెచ్చుకొని బహుమతులు ఇస్తామన్న పెద్దలు తాజుద్దీన్ ఆపదలో ఉన్నప్పుడు పట్టించుకోకుండా కారుదిగి వేరే టాక్సీ ఎక్కి వెళ్ళిపోతారు. తాజుద్దీన్ అవి ఏవి తన మనసులో పెట్టుకోకుండా కారులో పడిపోయిన పర్సును వారి ఇంటి వద్దకు వెళ్ళి ఇస్తాడు. ధనం కంటే గుణం గొప్పదని ఈ కథ తెలియచేస్తుంది.

పందిరిమంచం :

వృద్ధనారీ పతివ్రత: అన్నట్లు తెలిపే ఈ కథలో చిట్టెమ్మ ప్రధాన పాత్రధారి.చిట్టెమ్మ పన్నేండేళ్ల పరువంలో అరమగ్గిన జామపండులా ఉండేది. తొమ్మిదో తరగతి చదువుతున్న చిట్టి పెద్దమనిషి కావడం, ఆ తర్వాత మగ పిల్లల కళ్ళన్నీ చిట్టి మీదే ఉండేవి.ఆ వయసులో క్లాసులు ఎగొట్టి ఏటిఒడ్డున పరింకాయలు తింటూ,కొండ గుహల్లో మగపిల్లలతో దోబూచులాటలు ఆడుకొనేది. ఫలితంగా ఆ సంవత్సరం పరీక్ష తప్పింది. దాంతోపాటు నెల తప్పింది ఇది తెలిసిన తల్లీదండ్రులు నెత్తీనోరూ బాదుకున్నారు. నెత్తి బాదుకుంటే లాభం లేదని చిట్టి పెద్దమ్మ ఉంటున్న ఊరికి వెళ్ళి కడుపు తీయించారు. కొన్నాళ్ళు పెద్దమ్మ ఇంటి వద్ద ఉంచారు. కొన్ని నెలల తరువాత చిట్టి పెద్దనాన్న చిట్టి వెంటకొని వచ్చి వాపోతాడు. అక్కడ ఏ పాలేరుతోనో, పాపాల్రావ్ తోనో పడుకుంది మళ్ళీ కడుపు! దీని లాంటిది ఇంట్లో ఉంటే మిగతా ఆడపిల్లలకి కూడా కడుపు లొస్తాయని 'రామ్ రామ్'' అంటూ వెళ్ళిపోతాడు. ఊర్లో అబార్షన్ స్పెషలిస్ట్ ఒకాయన చేత రహస్యంగా కడుపు తీయించి ఇంట్లోనే అట్టిపెట్టుకున్నారు చిట్టిని అయిన ఉదయిస్తున్న సూర్యుణ్ణి చేత్తో ఆపే శక్తి ఎవరి కుంటుంది చిట్టి ప్రక్కింట్లో బ్రహ్మచార్లుండేవారు వాళ్లకీ వీళ్లకీ కంబైన్డ్ లెట్రీన్ ఫలితంగా చిట్టికి మూడోసారి కడుపు వచ్చింది. చిట్టి తండ్రి రుద్రుడై పోయాడు. చిట్టిని తంతుంటే కిమ్మన లేదు. అదే టైములో చిట్టి మేనమామ వచ్చి అయిందేదో అయింది జరగవలసిన సంగతి చూడు అన్నాడు. ఇద్దరు బామ్మర్దులు మంతనలు చేసి కూడ బలుక్కున్నారు. వెంటనే సంబంధాలు చూడటం మొదలు పెట్టారు.చిట్టి మేనమామ నక్కబుద్ధి ఉపయోగించి తన ఊళ్లో ఉన్న గుర్నాధానికి కట్టబెట్టాడు. గుర్నాధానికి కొన్ని సరదాలున్నాయి. జరదా కిళ్ళీ, చీట్ల పేక, బీడీ కాల్చడం అతని హాబీలు. వాడిని పోషించడం - ఊర్లో అంబోతుని పోషించడం ఒకటేనని గుర్నాధం తల్లిదండ్రులు చిట్టిని కట్టబెట్టి చేతులు కడుకున్నారు. పెళ్లి రోజునే కార్యం

గుర్నాధం పుంగవుడే కాని పురుషుడు కాదని కార్యంనాడే తెల్సిపోయింది. చిట్టికి తండ్రిచ్చిన ఇల్లు ఆ ఊరి నడిబొడ్డున ఉంది అక్కడొక చిల్లరకొట్టు నడుపుతుండేది. చిట్టికి పాప పుట్టింది.చేతకాని భర్త కావడం, రుచి మరిగిన దేహం, డబ్బులేమి చిట్టికి చిల్లరకొట్టుతో పాటు తనను కూడా అమ్మకానికి పెట్టాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది.సరకు చక్కగా ఉంటేచాలు కొనుగొలుదారుడు ఎంతైనా ఇచ్చి కొనుక్కుంటారు. సరుకులకు చిల్లరకొట్టు చిట్టెమ్మ మదనకేళి గృహం అయింది. రోజులు మారుతున్నాయి చిల్లర కొట్టు మూడంతస్థుల మేడ అయ్యింది. ఎక్కడ వడితే అక్కడ జాగాలు కొనడం, అమ్మడం ప్రారంభంచింది. అప్పటి నుంచి జాగాలు చిట్టెమ్మ అని పిలిచేవారు. చిట్టికి వయసు మళ్లిన తరువాత తన వద్దకు వచ్చిన వారి సంఖ్య పూర్తిగా తగ్గిపోయింది.ఈ విషయం చిట్టి అర్థంచేసుకుంటుంది. 'వృద్ధనారీ పతివ్రత:' అన్నట్లు చిట్టెమ్మ దినచర్య మారిపోయింది.వేకువఝామున లేవడం గుళ్ళు, గోపురాలు తిరిగిరావడం, ఒంటిపూట భోజనం ఇలా కార్యక్రమం మొదలైంది విష్ణు ఆలయం పూజారికి సంవత్సరం, సంవత్సరం గ్యాస్ పోయ్యి, కుక్కర్ లాంటివి బహుమతులివ్వడం అనవాయితీ అయ్యి పోయింది. కొద్ది రోజుల్లో చిట్టెమ్మ దానధర్మాలు అందరిని ఆశ్చర్యంలో ముంచాయి. వెంకటేశ్వరుడి గుడికి అరఎకర భూమి దానం ఇచ్చింది చిట్టెమ్మ. గుడి నిర్మాణం కూడా పూర్తి అయ్యింది.

అప్పటి నుండి చిట్టెమ్మను మహా ధర్మాత్మురాలిగా ఊరి ప్రజలు గుర్తించారు. ఈ కథ సమాజంలో జరుగు తున్న సంఘటనలకు ఆధారంగా చేసుకొని వుంది. డబ్బు ఉంటే చేసిన తప్పులును సమాజం మరిచిపోతుందని, డబ్బు ఉన్న వారినే సమాజం గౌరనిస్తుందని సమాజ పోకడలను ఆనందరావ్ పట్నాయక్ గారు ఈ కథ ద్వారా మనకు తెలియ చేసారు.

బికారి నిలయం :

మేలు చేసిన వ్యక్తులను మరిచి పోకుండా వారి పట్ల కృతజ్ఞత భావం కలిగివుండాలని తెలిపే కథ అప్పలనాయుడు శ్రీకాకుళం జిల్లా మారుమూల ఒక గిరిజన పాలెంలో హెడ్‌కానిస్టేబుల్ గిరిజన ప్రాంతం కావడం వల్ల నాయుడుగారి మామ తన కూతుర్ని పంపించడు. నాయుడు మిగతా కానిస్టేబుల్స్‌తోపాటు స్టేషనులోనే ఉంటాడు. ఆఫీసు తాళాలగుత్తి నాయుడు దగ్గరే ఉంటాయి. ఒక నాడు చెరువులో స్నానం చేసినప్పుడు తాళాలగుత్తి పోతుంది. తెల్ల ప్రభుత్వం ఉద్యోగం నుండి తొలిగిస్తుంది. నాయుడు కృంగి పోకుండా తన వద్దనున్న డబ్బులతో వెండి వ్యాపారం చేస్తాడు. అంతానజావుగా సాగుతున్న సమయంలో దేశంలో కరువు రావడం, వల్ల నాయుడు బాగా దిగాలు పడిపోయాడు.

తనకు ఈ ఊరు అచ్చిరాదని వేరే ఊరు వెళ్ళాలని నిశ్చయించుకుంటాడు. షాపు ప్రారంభమైన నాటి నుండి రోజు తన దగ్గరకు వచ్చే బిచ్చగాడు ఆఖరి రోజున వచ్చి బిక్షం అడుగుతాడు. "లేదు లేదు వెళ్ళవయ్యా" అన్నాడు నాయుడు ''ఏటి బాబయ్యా'' ఇయ్యాల మనసు బాగానేదా? ఆప్యాయంగా అడిగాడు. ముష్టివాడు. నాయుడు నుంచి సమాధానం లేదు "మదిలోని దుక్కము మనవి సేయండి దొరా సులకన అవుతుంది" అన్న మాటలకు బికారి అప్పుడిలా కనిపించాడు. వ్యాపారంలో నష్టపోయానని పెట్టుబడికి కావాల్సిన డబ్బు లేదు చెప్పాడు."అయితే దొరా! కొద్దిగా కూకో ఉప్పుడొస్తా!" అని బికారి వెళ్ళిపోయాడు. సాయంత్రం కొట్టుమూసి ఇంటికి వెళ్ళబోయే టైముకి బికారి వచ్చి తన బొంతలోన ఉన్న చిల్లర మెత్తాన్ని అప్పలన్నాయుడుకి ఇస్తాడు.బికారి నోటు రాయించుకోవడానికి కూడా ఒప్పుకో లేదు.అవసరం పడితే ఒక్క రూపాయి మాత్రమే తీసుకొనే ఒప్పదం మీద బికారి వెళ్ళిపోయాడు. అప్పలనాయుడు సుడి తిరిగింది. ఊరంతటికీ, ఆపై జిల్లాకి, ఆ తరువాత రాష్ట్రానికంతటికి మంచి బంగారు నగలు వర్తకుడని పేరు వచ్చింది లెక్కతెలీని డబ్బుకి యజమాని అయ్యాడు.

రెండువేలకు రెండు రూపాయలు మాత్రమే అందుకున్న బికారి కన్పించలేదు. బికారి చేసిన మేలును మర్చిపోకుండా అప్పలనాయుడు ప్రతి పుణ్యక్షేత్రంలో ఒక భవంతి కట్టించి దానికి ''బికారి నిలయం'' అనే పేరు పెట్టారు.బీద విద్యార్థులకు 'బికారి' పేరుమీద కొన్ని స్కాలర్‌షిప్‌లు ఏర్పాటు చేసి కొంతలో కొంతైనా ఋణం తీర్చుకున్నానని అనుకుంటాడు నాయుడు.

అప్పలనాయుడు ఆదర్శ జీవితాన్ని తెలిపిన ఈ కథలో అప్పలనాయుడు వ్యాపారం చేసి నష్ట పోయినపుడు బికారి వద్ద సహాయం పొంది బంగారు నగలు వ్యాపారం చేసి లాభాలు పొందుతాడు బికారి చేసిన మేలును మర్చిపోకుండా 'బికారి' పేరుతో వసతులు, స్కాలర్‌షిప్‌లు ఇచ్చి బీద విద్యార్థులను ప్రోత్సహించాడు. మేలు చేసిన వ్యక్తులను మరిచిపోకుండా, అదే స్ఫూర్తితో ఇతరులకు సహాయపడాలని ఈ కథ తెలుపుతుంది. అమూల్య కానుక కథా సంపుటిలో భిన్నకథలు ఎన్నో వున్నాయి. ప్రతి కథలో విలక్షణమైన పాత్రలు ఉన్నాయి. ప్రస్తుత వ్యాసంలో తీసుకున్న కథలు ఇతివృత్తం విభిన్నమైనవి. ఆనందరావు పట్నాయక్ గారు ప్రతి కథలో సమాజంలో జరుగుతున్న సంఘటనలను ఇతివృత్తంగా తీసుకొని మన కళ్ళకు కట్టినట్లు ఆ కథలు రాసారు. ఈ కథల ద్వారా సమాజంలో జరుగుతున్న వరకట్నము లాంటి దురాచారాలను, వ్యభిచార వ్యవస్థను, ఆనంద రావు పట్నాయక్ ఖండించారు. మానవత్వపు విలువలను, కృతజ్ఞత భావం కలిగేవుండాలని తెలిపిన పరిమళించిన మానవత్వం, బికారి నిలయం వంటి కథలు సమాజ హితాన్ని కోరేవిగా ఉంటాయి.

ఆధార గ్రంథాలు :

1) అమూల్య కానుక (కథా సంపుటి) (జయంతి పబ్లికేషన్స్-2006) - ఆనందరావు పట్నాయక్

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

దేశ భక్తిని ప్రబోధించే ఖండ కావ్యం - పృథ్వీసూక్తమ్

- యాదగిరి, పరిశోధక విద్యార్థి, ఉస్మానియా యునివర్శిటీ, తార్నాక, హైదరాబాద్.

మ॥ ఇది నాదేశము, వీరు నా యనుజులిందే
నాకిహంబున్ పరం
బిది నా కోరికలల్లుకొన్న దివి ఇందే పుట్టి,
జీవించి, పొం
దుదు చిత్సంగతి ఈ ధరా రజములో దొర్లాడి
ఈ గాలులన్
హృదయాశావధి నిల్పి ఈ జనని నర్చింతున్ పరాదేవిగా

శ్రీ భండారు సదాశివ రావు గారి ప్రసిద్ధ కావ్యం పృథ్వీసూక్తంలోనిదీ పద్యం. ఇందులో దేశభక్తిని, దైవభక్తిని మేళవించి చెప్పారు. ఇవి రెండు ప్రతి వ్యక్తిలో ఉండా లన్నారు. అందులో తనను అనుసంధించుకొని ఆత్మ నివేధనతో చెప్పుకొన్న పద్యమిది. ఇదొక నాందీ పద్యం. నాటకానికి నాందీ శ్లోకం ఎంత ప్రధానమో అది కావ్య వస్తువునెలా సూచిస్తుందో అలాగే ఈ పద్యం సదాశివ రావు వృదయాన్ని వారి సాహితీ వ్యానంగ ఉద్దే శ్యాన్నింతటినీ ఆవిష్కరిస్తోంది. ఈ భావనయే సదాశివరావు ఆత్మ, ప్రాణము, ఊపిరి.

ఇది నా దేశము. వీరందరు నా సోదరులు. నాకు ఈ భూమే స్వర్గం. నా కోరికలకు పుట్టినిల్లు ఈ పుడమి. ఇక్కడే పుడతాను. జీవిస్తాను. పరమాత్మలో కలిసిపోతాను. ఈ మట్టిలో దొరలుతాను. ఈ గాలులను గుండెనిండా నింపుకొని ఈ నేలతల్లిని ఆది పరాశక్తిగా పూజిస్తానన్నారు. ఇలా దేశం పట్ల సదాశివ రావు తన తాదాత్మ్యభావాన్ని వ్యక్తం చేశారు. ఈ గొప్ప దేశభక్తి అనుభూతి మూలాలు మనకు ప్రాచీన, ఆధునిక సాహిత్యంలోనూ కనపడతాయి.

"మాతా భూమిః పుత్రోహం పృథివ్యాః - ఈ పుడమి మా తల్లీ మేమామె పుత్రులము" అని అధర్వణ వేదం పృథ్వీసూక్తం చెపుతుంది. ఈ భావన హృదయంలో నిలిచి పై పద్యంగా పరిణమించింది.

॥అపి స్వర్ణమయీ లంకా నమే లక్ష్మణ రోచతే। జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపీ గరీయసీ॥

లక్ష్మణా! బంగారు లంక అయినా నాకు ఈ రాజ్యం అక్కరలేదు. కన్న తల్లీ, జన్మభూమి స్వర్గంకంటే గొప్పవి" అని శ్రీరాముడు అన్నాడు. ఈ జన్మభూమి స్వర్గం కంటే గొప్పది అనే భావంలో నుంచి పుట్టిందే పై పద్యం.

"త్వంహి దుర్గా దశప్రహరణ ధారిణీ... / వందే మాతరం" నీవు సాక్షాత్ దుర్గామాతవు. పది రకాల ఆయుధాలను చేతపట్టుకున్న పరాశక్తివి, సరస్వతివి, లక్ష్మి దేవిగా పూజలు అందుకుంటున్న తల్లీ! నీకు వందనం" అని బంకించద్ర చటర్జీ తన ఆనంద మఠ్ నవలలో వర్ణించారు. ఈ భూమి పరాశక్తి అనే భక్తి భావనతో పుట్టిన పద్యం అది.

కం॥ దేవుడన మాతృదేశము / దేవతలన ప్రజలు, యజ్ఞదీక్షయనంగా
సేవావ్రతనిష్ఠయు, ఇవి / జీవన సూత్రములుగా ప్రసిద్ధింగనుమా

జన్మనిచ్చిన దేశమే దేవుడు. ప్రజలు దేవతలు. సేవా వ్రతమే యజ్ఞం. ఇవే ప్రసిద్ధమైన జీవిత సూత్రాలు. అని తుమ్మల సీతారామ మూర్తిగారు సూత్రీకరించారు. ఈ ఆలోచనలకు అక్షరరూపమే పై పద్యం అని చెప్పవచ్చు.

"మన దేశంలో స్వధర్మం, సత్యం, సంస్కృతి పట్ల స్వాభిమాన భావనే దేశభక్తి"... "To be proud of Dharma, Sanskriti to be proud of being a Hindu" అని స్వామి వివేకానంద అన్నారు. స్వామీజీ చికాగో విశ్వమత మహా సభలో పాల్గొని స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చినపుడు... భారత గడ్డపై కాలుపెడుతూ ఇలా అన్నారు. ఇంతకు ముందు ఈ భూమి పవిత్రమైనది అను కున్నాను. కాని ఇప్పుడు అణువణువు పరమ పవిత్రమైనదే అంటూ నేలపై దొర్లాడి

మట్టిని ముద్దాడి నాడట. స్వామి వివేకానందుల వలే ఈ భూమిలో పొర్లాడుతామన్నారు భండారు సదాశివ రావు.

"హిమాలయాలు నా కిరీటం. కన్యాకుమారి నా పాద పీఠం. తూర్పు, పశ్చిమలు నా విశాల బాహువులు... నేను నడిస్తే భారతమే నడుస్తుంది. నేను మాట్లాడితే భారతమే మాట్లాడుతుంది..." ఇది భారత దేశం అంటే స్వామి రామతీర్థకు ఉన్న భావన. దేశము, దేహము ఒక్కటే అనే అద్వైత స్థితి రామతీర్థ స్వామిది. ఈ ఆలోచననే సదాశివ రావు కొనసాగించారు. ఈ ఒక్క పద్యంలో ఇన్ని భావాలు నింపినందు వల్ల శ్రీ భండారు సదాశివ రావు వ్యక్తిత్వానికి మూర్తి మత్వానికి ఈ పద్యం దర్పణంగా నిలిచిందనే చెప్పాలి.

దేశం కోసం జీవించడమే ఆశయంగా కలిగిన మహానుభావులెందరో ఉన్న ఈ దేశంలో సదాశివ రావు గారొకరు. ఆజన్మాంతం అణువణువునా భారత భక్తిని నింపుకొని జీవించిన మనీషులు. వీరు నిజ జీవితంలోను సాహితీ జీవనంలోను ఎన్నో ఒడిదుడుకులు, కష్టసుఖాలు చవిచూశారు. అయినా ఒక చేత సంఘ సంస్కరణను, మరొక చేత జాతీయ, సాంస్కృతిక, సాహిత్య రంగాలను చేపట్టి ముందుకు నడిచిన స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు, సాహితీ మూర్తి శ్రీ సదాశివరావు.

సాహిత్యంలో దేశ భక్తి పరంపర :

చిలకమర్తివారి 'భరతఖండంబు' అన్న పద్యము తెలుగులో భారత జాతీయోద్యమసంబంధ తొలిరచన అని చెప్పవచ్చును. ఈ పద్యంతో జాతీయోద్యమ కవిత్వానికి అంకురార్పణ జరిగినది. 1905 సంవత్సరం నాటికి శైశవ దశలో ఉన్న జాతీయాభిమానము అనంతర కాలంలో ఇంతింతై వటుడింతై.. అన్నచందంగా ఎదిగింది. రాజమండ్రిలో బిపిన్‌చంద్రపాల్ గారి ఉపన్యాసం విన్న చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహంగారు...

భరత ఖండంబు చక్కనిపాడియావు / హిందువులు లేగదూడలై యేడ్చుచుండ
తెల్లవారను గడుసరి గొల్లవారు / పితుకుచున్నారు మూతులు బిగియగట్టి

ఈ పద్యం సభలో ఉత్సాహం నింపింది. తెలుగునాట నిత్య పఠనంగా మారింది. సభలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలలో పై పద్యాన్ని తప్పక పాడేవారు. ఆబాలగోపాలం పాడుకున్నారు. దేశభక్తితో ముందుకు నడిచారు. విదేశీ వస్త్రాలను, వస్తువులను బహిష్కరించారు. సంగ్రహాంధ్ర విజ్ఞానకోశంలో దిగవల్లి వేంకటశివరావు వందేమాతరం ఉద్యమ తీవ్రతను గురించి.... "చిన్నపిల్లలు, తుదకు గోరువంకలుగూడ 'వందేమాతరం, మనదేరాజ్యం' అని పలుకుట పరిపాటియైనది..." అని వ్యాసం రాసారు.

1907 మే నెలలో ప్రభుత్వం లాలాలజపతిరాయ్ అరెస్టు చేసింది. అందుకు నిరసనగా ఆంధ్రప్రాంతమంతా సమ్మె చేశారు. వందేమాతరం పతాకాలు చేతపట్టి ఊరేగింపులు సాగించారు. ఈ దారుణ దమనకాండకు చలించిన చిలకమర్తి వారు

చెరసాలల్ పృథు చంద్రశాలలె యగున్, చేదోయి గీలించున / య్యెరదండల్ విరిదండలయ్యెడును..... స్థిరుడై యే నరుడాత్మ దేశమును భక్తింగొల్చు నవ్వానికిన్

చలించని భక్తితో మాతృదేశాన్ని కొలిచే వారికి జైలే ఏసీ గదులు, బేడీలే పూలమాలలు, సహించనిదైన జైలుకూడే పరమాన్నం, మొరటు కంబళ్ళే పట్టు శాలువాలు అంటారు.

మంగిపూడి వెంకటశర్మగారు 'భారతమాత' అను శీర్షికతో భారతదేశ ప్రాచీన వైభవాన్ని గానం చేశారు. జన్మభూమి గొప్పతనాన్ని వెల్లడించారు. 1911 ఆంధ్రపత్రిక ఉగాది సంచికలో

చెలగినేను విదేశ సీమలయందు / బహుసుందరో ద్యాన వనములయందు / విహరించు చున్నాను, వేవేగమునను /
నా జన్మభూమికి నన్ను గొంపోవ / వాయువునకు నేను స్వాగతం బిడుదు

ఇలా సంప్రదాయ సహజత్వం ఉట్టిపడే విధంగా జాతీయాభిమాన కవితా రేఖలు మంగిపూడి శర్మ రచనలలో కనిపిస్తాయి. భావకవులలో భారతజాతీయతను ప్రబోధించినవారిలో దువ్వూరి, బసవరాజు, రాయప్రోలు తదితరుల ఉన్నారు. వీరి రాకతో దేశభక్తి కవిత్వం వృద్ధి చెందింది. రాయప్రోలు వారు భారత జాతీయతకు సంబంధించి రాసిన శీర్షికలు మకుటాయమానంగా నిలిచాయి. వారి జన్మభూమి గేయం జాతీయ కవిత్వానికి తలమాణికం.

ఏ దేశ మేగినా, ఎందుకాలిడినా / ఏ పీఠమెక్కినా ఎవ్వరేమనినా
పొగడరా నీతల్లి భూమి భారతిని / నిలుపరా నీజాతి నిండు గౌరవము...

తెలుగు ప్రజలలో జననీ జన్మభూమి గౌరవాన్ని చాటిచెప్పే చైతన్యాన్ని రగిలించారు. ఇంతకు ముందెవ్వరూ ఇలా గానం చేయలేదు. 'లేదురా యిటువంటి భూదేవి యెందు...' అనుటలో మాతృదేశంపై వారికిగల అభిమానమును, మక్కువను తెలుపుతుంది. భారతదేశ ప్రాచీన వైభవము, ఆధ్యాత్మిక శక్తి, పౌరుషపరాక్రమాలు స్మరించారు. కీర్తిపతాకలు రెపరెపలాడినవి. అవమానమేలరా, అనుమానమేలరా, / భారతీయుడనంచు భక్తితో పాడు... అంటూ స్వాభిమానాన్ని రగుల్కొల్పిన ప్రబోధ గీతం. దేశమంతా వందేమాతరానికి ఎంత ప్రాధాన్యం వచ్చిందో, తెలుగునాట ఈ గీతం అంతే ప్రఖ్యాతి పొందింది. అసంఖ్యాక సభలలో గానం చేశారు. జాతీయ భావ జాగృతి కల్గించడంలో అగ్రస్థానంలో నిలిచింది.

దువ్వూరి రామిరెడ్డి గారు దేశీయాత్మను మేల్కొలిపారు. వీరు జాతీయతకు అస్థిపంజరాలను ఆడించే శక్తి ఉందని గుర్తించారు. స్వాతంత్ర్యభావ రథం వినువీధులలో సాగుతుంది. అధిష్టాన దేవత స్వాతంత్ర్య దేవి ఒక చేత రక్తపు పాత్ర, వేరొకచేత అమృతపాత్ర పూని... కరుణావేశంతో.. పచ్చినెత్తురు నమృతంపు పాత్రబోసి... దివ్యదుగ్ధంబుగా... మార్చినదని అభివర్ణించారు. పచ్చినెత్తురు అమృతం కలసిపోయినట్లుగా పార తంత్ర్యము విరిగి స్వాతంత్ర్యము పొందడం అని అర్థం చేయిస్తాయి 'మాతృమందిరం' లోని పద్యాలు.

వేదుల సత్యనారాయణ శాస్త్రి గారు తమను తాము ఒక పువ్వుగా భావించికొని భారతమాత పాదాలందు వాలిపోవాలనుకున్నారు గౌతమీకోకిల. కానుకగా రాజుల కాళ్ళదగ్గర పడిపోవాలనిలేదు. ఇంటి గుమ్మాలకు తోరణంగా ఉండలేను. దోసిట చేరి తనువు కోల్పోలేను... అంటారు. మరి తనకు ఇష్టమేమై ఉంటుందో కింది పద్యంలో వివరించారు.

నీచపు దాస్యవృత్తి మననేరని శూరత మాతృదేశ సే / వా చరణమ్ముసం దనువులర్పణ జేసినవారి పార్థివ శ్రీ చెలువారుచోట దదసృగ్రుచులన్ వికసించి, వాసనల్ / వీచుచు, రాలి పోవగవలెం దదుదాత్త సమాధి మృత్తికన్

బానిసత్వాన్ని అంగీకరించని వీరులు మాతృదేశ సేవలో తమ ప్రాణాలు అర్పించిన చోట పూసి, సుమధుర వాసనలు వెదజల్లుతూ ఆ సమాధుల మట్టిలో రాలిపోవాలని ఉంది. ఇదొక విలక్షణమైన రీతి. తానొక పూవుగా మారి దేశభక్తుల ఋణం తీర్చుకోవాలనే తపన వారి అకుంఠిత దేశభక్తికి మచ్చుతునక.

గుఱ్ఱం జాషువా తన ఖండకావ్యం మూడవ సంపుటిలో భారతమాతను అమ్మలగన్న అమ్మగా కీర్తించారు. చక్రవర్తులను, కాళిదాసులు మొదలుగాగల సత్కవులను, బుద్ధాదులైన మునులను కన్న తల్లీ. మా భారతమాత పచ్చిబాలింతరాలు అని కీర్తించారు.

సీ॥. సగర మాంధాతాది షట్చక్రవర్తుల, / అంకసీమల నిల్పినట్టి సాధ్వి...
...పచ్చి బాలెంతరాలు మా భరతమాత, / మాతలకు మాత సకల సంపత్సమేత ॥

ఆంగ్లేయుల కళ్ళుగట్టి భారత్‌లో మాయమై కాబూలులో కాలుపెట్టిన అపూర్వ చమత్కారి సుభాష్

చంద్రబోస్ ఆయనకు ఎవరు సాటిలేరంటారు జాషువ... బోసు పేరు వింటేనే బ్రిటీష్‌వారు ఉలిక్కిపడేవారట. అంత సింహస్వప్నమైనాడు.

అదిగో! వచ్చె సుబాసుబోసనెడు భీతాహంబు గర్భంబులో / బదివేల్గాడిద తన్నులై మెలగ సప్తద్వీప సామ్రాజ్య సం
పద సాధించిన రాచవారలకు సింహస్వప్నముల్ సేసె, చా / లది మా జాతి చరిత్రయం దొక సువర్ణాధ్యా యమై నిల్చెడిన్

భావకవులు రచించిన జాతీయగీతములలో గాంధీని కీర్తించిన వారిలో బసవరాజు అప్పారావుగారు ముఖ్యులు. "కొల్లాయి గట్టితేనేమి..." అనే పాట ఆనాడు ఆబాల గోపాలమును, పండిత పామరులను రంజింపజేసిన గుళిక. విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణ, ఖాదీ, స్వదేశీ ఉద్యమం సందర్భంగా ప్రచారంలో ఉన్న గీతం...

సిగ్గులేదానీకు శెరములేదా, అన్నమైనా లేక బీదలల్లాడుతుంటేను, సీతాకోక చిలుకలాగ సీమగుడ్డ గట్టితిరుగ।
పూటకూడు లేని ప్రజకు రాట్నమొకటే పెన్నిదుండ, మోటంచు పవిత్రమైన రాట్నం ఖద్దరు వెక్కిరింప ॥

అని విదేశీ బట్టలు కట్టువారిని తీవ్రంగా మందలించి ఖద్దరు పవిత్రతను, ప్రాధాన్యాన్ని, ఆవశ్యకమును బోధించారు బసవరాజు అప్పారావు. దువ్వూరివారు "తిప్పవే రాట్నమా దేశచరితంబు, విప్పవే రాట్నమా విజయ కేతనము" అని గానం చేశారు. ప్రచార గీతాలతో ప్రజలలో స్వాతంత్ర్య శంఖారావం చేసిన కవులలో గరిమెళ్ల సత్య ఎనారాయణ అగ్రగణ్యులు. "మాకొద్దీ తెల్లదొరతనమూ..." అనే పాట యువకుల పెదవులపై నాట్యమాడేదట. ఈ విధంగా అనాటి జాతీయోద్యమంలో ప్రతి అంశం కవులను కదిలించింది. ఈ విధంగా పౌరాణికమో, చారిత్రికమో ఏదోక వస్తువును తీసుకొని భారత జాతీయతను ప్రభోదించిన కవులు, రచనలు ఉన్నాయి. "ద్రౌపదీ సందేశం" రూపంలో దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు. "పాంచాలీ సాంత్వనం" అనుశీర్షికతో చామర్తి రాజశేఖర రావు గారు, కరుణశ్రీ గారు "ధనుర్భంగం" అనుశీర్షికన జాతీయతను గుబాళించారు. తుమ్మల సీతా రామ్మూర్తిగారు "ఆదర్శవీరుడు" అను కావ్యంలో సిక్కువీరులను భారతజాతీయ శక్తికి ప్రతినిధులుగా కీర్తించారు.

భారతజాతి గర్వించతగ్గ రెండు కావ్యాల గురించి తప్పకుండా గుర్తుచేసుకోవాలి. మొదటిది "రాణా ప్రతాపసింహ చరిత్ర". ఇందులో భారతీయులు బానిసత్వంలో నలిగిపోరని "స్వాతంత్ర్యం భారతీయుల జన్మహక్కు" అను సత్యం నిరూ పించుటయే ప్రధాన ధ్యేయంగా రాజశేఖరావధాని మలిచారు. "ఈ కావ్యం అస్వతంత్ర జాతికొక స్మృతిగ్రంథం వంటిది" అని విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారన్నారు. రెండవది "శివభారతం". దీనిలో గడియారం వెంకటశేష శాస్త్రిగారు శివాజీని వీరుని గానే గాక ధర్మ తత్పరునిగా తీర్చిదిద్దారు. దాదాజీ, రామదాసుల రాజనీతి బోధనలతో ధర్మసంగ్రహం జరిపి హిందూ పద పాదుషాహిగా పట్టం గట్టుకొన్నాడు. ఈ కావ్యాలు దేశ స్వాతంత్ర్య దీక్షను సడలకుండా చూశాయి. పోరాటయోధులకు దారిచూపాయి.

ఇలా భారత మాతృవైభవాన్ని ఖండకావ్యాలుగా, కావ్యాలుగా రచించిన వారున్నారు. పద్యాలు, గేయాలు, కవితలు, నాటకాలు, దేశభక్తుల జీవిత చరిత్రలను తీర్చిదిద్ది, తమ దేశభక్తిని చాటుకున్నారు. ఈ దారిని నడిచిన వారే శ్రీభండారు సదాశివ రావు. వారి ఖండ కావ్యమే పృథ్వీసూక్తమ్.

పృథ్వీసూక్తమ్ :

కీ.శే. శ్రీ భండారు సదాశివ రావు, స్వాతంత్ర్య సమర యోధులు, న్యాయవాది, వరంగల్ వాస్తవ్యులు. అఖిల భారతీయ సాహిత్య పరిషత్ వ్యవస్థాపక సభ్యులు. అఖిల భారతీయ అధ్యక్షులుగా పనిచేశారు. వారు రాసిన "పృథ్వీసూక్తమ్" ఖండ కావ్యాన్ని పరిశీలిస్తే...

పృథ్వీసూక్తమ్‌లో మొత్తం 19 ఖండికలున్నాయి. ఇదం నమమ, సందేశ ధుని, ఎవనిదా?, పృథ్వీసూక్తమ్, ఆత్మగతం, జీవనశీలము, ఉభయసంధ్యలు, చేదు కోవయ్యా!, కోజాగర్తి, కవి, వైతాళికుడు, అద్వైతం, ఆహ్వానము, ప్రజాకవి, దురహంకారి, సంక్రాంతి, శునిచైవ, అన్నదాత!, అవతారిక.

పృథ్వీసూక్తం పద్య కావ్యం. సదాశివరావు గారి సమర్పణా భావాన్ని ఆవిష్కరించే మొదటి పద్యం "ఇదం నమమ". మాతృ భూమిని ఇలా స్మరించారు...

శా॥ నీ కానంద మొసంగు గాథ మది నన్వేషించగా నెంచ ని / న్నే కావ్యంబుగ పాడ ఊహపాడ గంటిన్ తల్లీ! విశ్వాకృతీ
శ్రీ కైవల్య పద ప్రసూత రస రాశీభూత సారస్వతా! / నీకై వ్రాయుట కర్పురమ్మగ నెదన్ నీరాజనమ్మిచ్చుటే.

తల్లీ విశ్వాకృతీ! మోక్షదాయిని! నవరస సాహితీ రాశీరూపమా! నీకు ఆనందం కలిగించే కథను మనసులో అన్వేషించగా... ఈ కావ్యం పాడాలనే, రాయాలనే ఊహ తట్టినదమ్మా! నీకై రాయటం నా హృదయాన్ని కర్పూర దీపంగా వెలిగించటమే తల్లీ. భారతమాత పట్ల తన సమర్పణా భావాన్ని ఈ పద్యంలో వ్యక్తీకరించారు సదాశివ రావు. రచయితకు భారతమాత, భారత దేశం అంటే ఎనలేని భక్తి ఉందని తెలుస్తుంది. విశ్వాకృతీ అనడంలో ఈ భూమండలం అంతా ఒకే శక్తి స్వరూపం. అమే భూదేవి. ఆది పరాశక్తి. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకు రాలు భారతమాతనే అనే భావాన్ని సదాశివరావు గారు ఆవిష్కరించారు. ఈ అమ్మలగన్న అమ్మను గురించి కావ్యాన్ని రాయాలను కున్నప్పుడు భారతమాత స్వరూపం తన మనసులో మెదిలిందీ అని రచయిత అన్నారు. సదాశివ రావు ఈ భూమిలో దేవీతత్వాన్ని చూశారని తెలుస్తుంది. రచయిత తన హృదయ పరిపక్వతను ఈ విధంగా వివరిస్తారు...

కం॥ ఇది నా ఎద పండిన సం / పద నా బ్రతుకంత దీన పదిలమొనర్తున్
మది పొంగి ఒసంగిన దీ / ని దయామతివై గ్రహింప నిష్కృతి కలుగున్!

అమ్మా! ఇది నా గుండెలోతుల్లో గూడుకట్టుకున్న భావ సంపద. నా బ్రతుకంతా ఈ అనుభూతినే పదిలంగా దాచుకుంటాను. నా మనస్సులో పొంగిన కవిత్వాన్ని నీకు సమర్పిస్తున్నాను. దయతో ఈ కృతిని స్వీకరిస్తే నాకు ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకున్న ఫలితం కలుగుతుంది. నిష్కృతి అనే పదానికి ప్రాయశ్చిత్తం అని శబ్దరత్నాకరం వివరిస్తుంది. శాస్త్రోక్తంగా అమ్మవారికి అర్చన చేశాక, పూజా విధి విధానంలో చేయని తప్పుకు అడిగేది ప్రాయశ్చిత్తం. తెలియకుండా ఏదైనా తప్పు జరిగుంటుదేమోనని భావించి, అత్యంత భక్తిపూర్వకంగా, వినయంతో పూజ చివరలో ప్రాయశ్చిత్తం చెప్పుకుంటారు. ఈ భావమే సదాశివరావుగారిలో మనకు కనిపిస్తుంది. వారిలోని హృదయ సంస్కారం అది. అందుకే ఈ ఖండికను "ఇదం నమమ" అన్నారు. సాధారణంగా ఎవరైనా కావ్య రచన గణపతి స్తుతితో మొదలుపెడతారు. సదాశివరావు మాత్రం జగన్మాత అయిన భారతమాతను అధిష్టాన దేవతగా స్తుతించారు. తరువాత ఖండిక "ఎవనిదా...?" ఇందులో ఈ భూమికి వారసులెవరో వివరించారు...

ఈ భూమికి వారసులెవరు ?

ఆంగ్లేయుల డివైడ్ & రూల్ పాలసీలో భాగంగా ఈ దేశం ఒకటి కాదు. ఈ దేశం ఎవరిదీ కాదు. ఇక్కడ భిన్న జాతుల సమూహం ఉంది. ఆర్యులు, ద్రావిడులు బయటి నుండి వచ్చిన వారే అనే భ్రమను నిర్మాణం చేశారు. ఇదే ఆర్యాద్రవిడ సిద్ధాంతం. ముస్లింలు, చివరికి ఆంగ్లేయులమైన తాము... ఇలా అందరు బయటినుండి వచ్చినవరే అని నమ్మించారు. భారతీయుల మనస్తత్వాన్ని మార్చేశారు. దీనికి ఇంగ్లీష్‌ను చదివిన భారతీయ మేధావులు తలలూపి, బ్రిటీష్ విదేశీ చరిత్రకారులు చెప్పిందే నిజమని నమ్మారు. ఈ థియరీనే నిరూపించే

ప్రయత్నం చేస్తూ... ఉన్నారు. దీనిపై అనేక పరిశోధనలు జరుగుతూ... ఉన్నాయి.

గమ్మత్తేమిటంటే ఈ ఆర్యద్రవిడ సిద్ధాంతం ఇప్పటికి "వచ్చి ఉండవచ్చు, - వచ్చారట..." అనే ఊహలతోనే సాగుతున్నది. "అంతటి తెల్లవాళ్ళు చెప్పగా వాళ్ళ భాష, చదువూ నేర్చి గొప్పవాళ్ళమైన మనం వారి వాదనను కాదనడం బాగుంటుందా!" అనే సూత్రమే మన చరిత్ర రచనకు, రాజకీయ సిద్ధాంతాలకు ఆధారమైంది. హిందూకుష్ పర్వతాగ్రాల మీద కూర్చుని దూరదర్శినితో ఆర్యులనబడే పసులకాపరుల తండాలు అలా వస్తూం డగా సాక్షత్తూ చూచినట్టే చరిత్ర వ్రాయ బడుతున్నది."

భారతీయులు ఎక్కడి నుండీ రాలేదు. వాళ్ళు ఈ దేశంలోని వాళ్ళే అని ప్రామాణికంగా పలికిన చరిత్ర కారులున్నారు. కాని మన పూర్వప్రభువులు, వారి సిద్ధాంతానుచరులైన నేటి మేధావులు ఆ ప్రత్యామ్నాయ వాదాన్ని త్రొక్కిపడుతున్నారు. ''ఆర్య ద్రావిడ వాదం"సామ్రాజ్యవాదుల కుట్ర అని చెప్పలేక పోతున్నరు. అని సదాశివరావు తన ''నాల్గు మాటలు'' పేరుతో ముందు మాటలో రాశారు. ఇదే విషయాన్ని "ఎవనిదా?" అనే ఖండికలో ఈ భూమికి వారసులెవరో వివరించారు ఇలా...

సీ॥. ఈ కాశ్యపీ ఖండ మెవనిదా? ఎవడు స్వత్వ స్థైర్య ఖనియెు అవ్వాని దవుట
దేవ దుర్లభమైన ఈ వసుధ ఎవనిదా? మగటిమిగల స్వామి దవుట
ఈ రత్నగర్భకు ఎవడు ప్రభుండనియ? ఎవడు దక్షుడో ఆతడె యగుట
ఈనేల ఏలగ నెంచ అర్హత ఎవనిద? వీర సంపద అదియునగుట

తే.గీ. కాల సాక్షి ఎరుంగు అఖండ శస్త్ర । కౌశలశ్రీ గలట్టి విక్రమమెరుంగు,
ఎరుగు రాఘవు కోదండ, మెరుగు సవ్యసాచి గాండీవ నారీ ప్రసార రవము

ఈ కాశ్యపీ ఖండం ఎవరిది? ఎవడు సత్వము, ధైర్యము గలవాడో వానిదే అవుతుంది. దేవతలకు లభించని ఈ భూమి ఎవరిది? పౌరుషంగల స్వామిది అవుతుంది. రత్నాలను తనలో దాచుకున్న ఈ వసుధకు ఎవడు రాజు? ఎవడికి సామర్థ్యంగలదో వాడే రాజు అవుతాడు. ఈ నేలను పాలించాలంటే అర్హత ఎవరి కున్నది? ఇది వీరుల సంపదే అతుంది. కాలమే దీనికి సాక్షమని తెలుసుకోవాలి. నశించని ఆయుధ శక్తి, విజయాన్ని సాధించే బుద్ధికుశలత, పరాక్రమము గురించి తెలుసుకోవాలి. రఘురాముని కోదండం గురించి తెలుసు కోవాలి. అర్జునుని గాండీవ ధ్వనిని గురించి తెలుసుకోవాలి.

అందరు బయటినుండి వచ్చారు. ఈ నేల ఒక బంజరు భూమి. ఒక ధర్మ సత్రం. ఎవడు బలవంతుడో వాడిదీ భూమి. మీరు వచ్చిన వారే, తాము వచ్చిన వారమే అనే ఇంగ్లీషు వారి వాదనకు సమాధానం ఈ విధంగా చెప్పారు సదాశివరావుగారు. అదే సమయంలో ఇక్కడి ప్రజలకు రాముడు, అర్జునుడు... వీరు మన పూర్వీకులు అని గుర్తుచేశారు. బుద్ధికుశలతకు, పరాక్రమానికి పుట్టినిల్లు ఈ దేశం అని జ్ఞాపకం చేశారు అనిపిస్తుంది. భారత దేశానికి ప్రాచీన కాలం నాటి పేరు ''కాశ్యపీ ఖండం''. అందుకే ఈ విశేషణాన్ని రచయిత వాడారనిపిస్తుంది. ఇవే కాకుండా అజనాభము, జంబూద్వీపం, భరతవర్షం, భరతఖండం, భారతదేశం, నేటి ఇండియా (ఆంగ్లేయులు పెట్టిన పేరు) ఇలా అనేక పేర్లున్నాయి. భారత దేశ ప్రాచీన వైభవాన్ని గుర్తుచేసి "ఆర్యద్రావిడ వాదం" ఒక చెల్లని సిద్ధాంతం అన్నారు. ఈ దేశానికి నిజమైన వారసులు ఇక్కడి వారే. ఇక్కడ పుట్టిన వారే. ఎవరు బయటి నుండి రాలేదని తెల్చేశారు. దేశం స్వాతంత్ర్యం పొందడానికి ఒకడి ఆమోదం అవసరం లేదంటారు. గుండెల నిండా దేశభక్తిగల సదాశివరావుగారు ఇలా...

మ॥. ఒకడామోదము చూపగా దొరకుచో ఊహించ స్వాతంత్ర్యమౌ /
నొకొ, ఎవ్వాని ఎడంద లోతుల మహోద్యోగమ్ము మేల్కాంచి, వె

ల్గు, కవాటమ్ములు భళ్ళు మంచు తెరిపిళ్ళున్ పొందు ఆ గుడెమం /
టకు, పైకెత్తిన బావుటా వలె ధరన్ స్వాతంత్ర్య మొప్పారెడున్

ఒకడు ఆమోదం చూపిస్తే దొరికిన స్వాతంత్ర్యము ఊహించవచ్చునా...! ఎవని గుండెలోతుల నుండి మహా ఉద్యమం మేలుకొని, వెలుగులు విరజిమ్ముతుందో అప్పుడే సంకెళ్ళ భళ్ళుమని తొలగిపోతాయి. ఆ గుండె మంట పైకి ఎత్తిన స్వాతంత్ర్య పతాకం వలె ఈ భూమిపై రెపరెపలాడుతుంది. దేశ ప్రజను నిద్రలేపినట్టుందీ పద్యం. ఉద్యమం చేయడానికి ఉసిగొల్పుతుంది. ఈ భూమి వీరులది. పోరాడి సాధించుకోవాలి గాని ఒకరి దయా దాక్షిణ్యాలపై ఆధారపడకూడదు అనే స్వాభిమానాన్ని సదాశివరావు వెల్లడించారు. కేవలం ఇది నా దేశం అంటే చాలదట...

శా॥. నాదీ మేదిని యంచు చాటుకొని నంతన్ చాలదీసృష్టిలో / నాదివ్యావని సీమమీరి ఎవడైనన్ ముందుకాల్వెట్టెనా
ఆ దుర్మార్గము సంహరించగల బాహాశక్తి, చైత్యమ్ము లీ / నాదేశాన సమీకరించుకొని చిన్నాదమ్ము విన్పించెదన్

ఇది నా దేశం అని చెప్పుకున్నంత మాత్రాన సరిపోదు. ఈ సృష్టిలో నా పుణ్యభూమి సరిహద్దు దాటి ఎవడైనా ముందుకు కాలు పెట్టాడా... ఆ దుర్మార్గుని సంహరించే భుజబలాన్ని, చైతన్యాన్ని నా దేశంలో కూడగట్టుకొని సింహనాదం వినిపిస్తాను. ఎంత ధైర్యమో, అంతే తెగింపు రచనలో కనిపిస్తుంది. అది కలమా, ఖడ్గమా అనిపించక మానదు. భారతమాత ఉపాసకులు, శక్తి ఆరాధకులు సదాశివ రావు గారు. శక్తి ఎందుకు అవసరమో ఈ పద్యం చదవండీ...

తే॥. శక్తి గాదన్న ఏతర్క యుక్తి నేని / పరిగణించదు లోకమ్ము పథ్యమిదియ
శక్తిగల వాడహింసాప్రశంస సేయ / పొగడు వాడర్భకుండాడ తెగడుచుండ్రు.

శక్తిలేని ఏతర్కాన్ని యుక్తి(ఉపాయం) అని ఈ లోకం గుర్తించదు. ఇది నిషేధము. శక్తిగలవాడు అహింసను గురించి మాట్లాడితే అందరు మెచ్చుకుంటారు. అంతే కాని అమాయకుడు, బలహీనుడు అహింసను గురించి చెపితే అందరు వెక్కిరిస్తారు. సదాశివ రావు దేశ ప్రజలకు శక్తి సాధించవలసిన ఆవశ్యకతను గుర్తుచేశారు. బలమున్న వాని మాటనే ప్రపంచం నమ్ముతుంది. బలహీనుని శాంతి వచనాలను ఎవరు పట్టించుకోరు. అందువలన శక్తి ఉంటేనే శివం, లేనిచే అది శవం అని ధ్వనిస్తోంది. ఈ ప్రపంచం ఒంచగలవానికే వంగుతుంది అంటారు రచయిత. ఈ దేశాన్ని ముందుకు నడిపించగలది ఏమిటో చెపుతున్నారు...

తే॥. ముందు తత్వ రథమ్ము విల్లంది నడచు / వీర యోధుడు వెనుక కన్పించు నపుడె
శస్త్రమైనను, శాస్త్ర ప్రశస్తియైన / పుడమి తలదించు, కీర్తించి పులకరించు.

ఈ దేశంలో తత్వ జ్ఞాన రథం ముందు నడుస్తుంది. జ్ఞానాన్ని రక్షించడం కోసం శక్తివంతులైన యోధులు వెనకాల నడుస్తారు. జ్ఞానానికి లోకం తలదించుతుంది. కీర్తితో పరవసిస్తుంది.

ఈ దేశం ధర్మం ఆధారంగా నడుస్తుంది. అదే భారతీయ తత్వం (ఫిలాసఫీ). దీనినే శాస్త్రం అని ఆధునిక కాలంలో సైన్స్ అంటున్నారు. ప్రపంచ శాంతిని కోరే ఆచారాల్ని రక్షించడానికే శక్తి అవసరం. భారతదేశంలో అనాదిగా ఇదే ప్రయత్నం జరుగుతూ వస్తుంది. దీనిని కొనసాగించాలని దేశ ప్రజలకు రచయిత సూచిస్తున్నారు. ఈ నేల తత్వం ఏమిటి? అనే అంశాలను ''పృథ్వీ సూక్తమ్''లో స్పష్టం చేశారు.

సీ॥. ధర్మమే బ్రతుకుగా, తపమునే క్రతువుగా, / జీవింప నేర్పిన సిద్ధవేది

ఇహపరంబుల మేళవించిన శ్వాసయే, /
ప్రాణమై వరలిన భవ్యమూర్తి
.....

తే॥ భరత భూమి యనంగ నీ భావమేమి /
కల్పపాదప శాఖ నీ కరముపట్ట
గంటముగ లభించె దిశల కాగితము / వ్రాయు
మిక మానవామృత రాగచరిత

ఇక్కడి ప్రజలు ధర్మాన్నే ఆధారం చేసుకొని బతికారు. వారు చేసిన యజ్ఞయాగాలే తపస్సుగా అనుకొని జీవింప నేర్పిన సిద్ధవేది ఈ భారత భూమి. మానవలోకము, స్వర్గము రెండు సమన్వయం చేసుకోవడమే శ్వాసగా, ప్రాణంగా కీర్తించబడిన భవ్యమూర్తి. అన్ని జీవులలో సమన్వయాన్ని సాధించి పరమేశ్వరుని చూసే పరమ ధన్య భారతదేశం. చీమలో, పాములో, సింహములో, ఏనుగులో దేవుడిని దర్శించే పవిత్ర చరిత్రగల పావన భూమి. భారతదేశం అనగానే యుగయుగాలుగా ఈ భావమే మనసులో మెదలుతుంది. చెట్టు కొమ్మలనే కలముగా పట్టుకొని దిశలనే కాగితమ్ముపై మానవ అమృత జీవన చరిత్రను రాయండి అంటారు.

ఈ పద్యంలో భారతీయుల జీవన తత్వ దర్శనాన్ని ఆవిష్కరించారు సదాశివరావుగారు. భూమండలం అంతా ఒకటే "వసుధైవ కుటుంబకమ్" అనే భావాన్ని అనుభూతి చెందారనిపిస్తుంది. తాత్కాలిక అంశాలతో కవిత్వం రాయకూడదు. శాశ్వతమైన మానవ జీవన అమృత చరిత్ర రాయమనడం "విశ్వశ్రేయః కావ్యం-విశ్వానికి మేలుచేసేదే కావ్యం" అనే కావ్య లక్షణానికి బలం చేకూర్చారని చెప్పవచ్చు.

వేదాలు భగవంతుని ముఖంనుండి వెలువడ్డాయి. శ్రీరాముడు కోదండంతో ఈ భూమి రక్షించాడు. ఇది ఈ నేల పొందిన గౌరవమ్ము. అందుకే ఇది వేదభూమిగా, శ్రీరామ జన్మభూమిగా పిలువబడుతుంది. శుక మహర్షి ముఖం నుండి వెలువడిన భాగవతంతో పుకరించిన పుడమి ఇది. చాణుక్యుని నీతి సూత్రాలతో వైభవ సామ్రాజ్యంగా పేరుగాంచిన భూమి. ధర్మము, సంస్కృతి మేళమించిన కర్మభూమి. దుర్మార్గులకు శిక్ష విధించినప్పుడే ప్రపంచ శాంతి అనే అభిప్రాయంతో ప్రకాశించిన దేశం.

"తల ఎత్తి హిమగిరి దైవసీమల గెల్చి.../ పరమ కల్యాణ గుణఖని భరత జనని.తల ఎత్తిన హిమాలయాలు దేవలోకాన్ని గెలిచి అమృతము వంటి గంగా జలాన్ని భూమిపైకి తెచ్చాయి. మూడువైపుల సముద్రం మహా రక్షణవలయంగా ఏర్పడి శత్రువులకు అడుగు పెట్టడానికి కూడా వీలులేకుండా ఉంది. గుండెల నిండా మంచి నీటిని నింపుకొని భూమిని సస్యశామలము చేస్తుంది. వింధ్యా పర్వత శ్రేణిని నడుముకు బంగారు ఆభరణంగా ధరించి గొప్ప తేజస్సుతో వెలుగొందుతోంది. రెండువైపులా పర్వతాలు అభయ హస్తాలుగా, పొడవైన ఖడ్గరీతిలో ఉన్నాయి. సృష్టి మొదలుకు ఆధారమైన పరమ శుభ గుణాలు కలిగినది ఈ భారత భూమి.

"శ్రుతి కల్పవల్లి కరుణ ప్రసవించిన... / పరమ కళ్యాణ గుణఖని భరతజనని" వేదాలకు నిలయం. మహాత్ములైన ఋషులకు జన్మనిచ్చిన ప్రాంతం. కామధేనువువలె అమృత జలాలను ఇచ్చే గోశాల. ఇతిహాసాల అలలు పొంగిపొరలి ప్రజలకు ప్రేరణను, ఆనందాన్ని కలిగించెడి సాధు భూమి. పురాణ పారిజాత సువాసనలు వెదజల్లిన దేవ భూమి. సంస్కృతి, గుణసంపదలతో ప్రాణి పుట్టుకకు తొలిదైవంగా నిలిచిన కర్మభూమి. పరమ శుభాలు కలిగించునది ఈ భారత భూమి.

"భవ్యగుణవల్లి, శివముల పాలవెల్లి / భారతావని పున్నెంపు పసిడి మూట" గొప్ప సుగుణాల తల్లీ. శుభాలనిచ్చే కల్పవల్లీ. అమృతాన్ని తన గర్భంలో దాచుకున్న దయాంతరంగ. భూలోకానికి, స్వర్గానికి వారధి. పుణ్యపు రాశి. బంగారు మూట ఈ భారత దేశం అని వర్ణించారు కవి.

ఈ పావన భూమి భగవంతుని ఇష్టమైనది. పరమాత్మ

అవతారాలకు వేదిక అయ్యింది. అనేక మంది ధర్మాత్ములకు జన్మస్థానం ఈ భారత దేశం. సదాశివరావుకు ఈ భూమిపైన భక్తి ఉన్నది. ఆరాధనా భావమున్నది. ఈ దేశాన్ని జగజ్జననిగా భావించారు. అందుకే ఈ భూమితో ఇక్కడి ప్రజలతో విడదీయరాని బంధాన్ని చెప్పుకున్నారు. ''ఇది నా దేశం వీరు నా యనుజులు...''అని అన్నారు. సత్యాన్ని, ధర్మాన్ని పట్టుకొని జీవించండి. అంతిమ విజయం ధర్మానిదే. ఇది సృష్టి నిలబడే మార్గం. ఇది నియమము. వేరే దారే లేదంటారు ఈ పద్యంలో...

తే॥ ఇది జగన్నియమము సత్యమిది ఋతమ్ము /
సృష్టి నిలబడు మార్గమ్ము శీలమిదియ
లోకమందున పరమ స్వత్వాకరుండు / బ్రతుక
గల్గును, వెరొక్కబాట లేదు.

శ్రీ భండారు సదాశివ రావు ప్రజలందరు దేశభక్తితో జీవించాలి. శక్తిసంపన్నులు, గుణ సంపన్నులు కావాలని కోరుకున్నారు. తన కలంతో వాడి, వేడి పుట్టించే కవిత్వాన్ని అందించారు. ప్రజలను ఈ ''పృథ్వీసూక్తమ్'' తట్టి లేపుతుంది. దేశసేవ చేయడానికి, స్వాభిమానంతో బతకడానికి బాట చూపుతుంది. ఇవన్నీ నేటి తరానికి అత్యవసరం. చివరగా ఒక్క వాక్యంలో చెప్పాలంటే దేశ భక్తిని ప్రబోధించే ఖండ కావ్యం - పృథ్వీ సూక్తం అనడం అతిశయోక్తి ఎంత మాత్రం కాదు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

తెలంగాణ దళిత కథ – విమర్శ, ప్రతి విమర్శ

– భీకురెం దిలీప్‌చంద్రు, పరిశోధక విద్యార్థి

కాలం పరిణామవంతం అవుతున్న నేపథ్యంలో అస్పృశ్యత దళితుని మొదటి సమస్య. తరాలుగా మర్యాదకూ. మన్ననకూ దూరమై సంపదకూ సమానత్వానికి కడుదూరమై, గ్రామం వెలుపలికి నెట్టబడిన వారే దళితులు. వీరు గ్రామం వెలుపల వాడల్లో నివసిస్తున్న వారు. మ్లేచ్ఛులు, చండాలురు, అస్పృశ్యులు, పంచములు, అంటరానివారు, హరిజనులు, ఈ పేర్లు అనంతర కాలంలో 'దళితులు'గా రూపాంతరం చెందాయి. రేపు మరో పేరు కూడా రావచ్చు.

"కథకులు కథల గురించి ఆలోచిస్తే. దళితేతర కథకులు ఎక్కువ దళిత కథకులు చాలా తక్కువ శ్రీపాదచలం, కరుణ కుమార కా.రా లాంటివారు తమ శక్తిమేర దళిత జీవితాన్ని తమ కథానికల్లో చిత్రించారు. బి.యస్.రాములు పులికంటి కృష్ణారెడ్డి కాలువ మల్లయ్య, స్వామి, చిలుకూరి దేవపుత్రలు దళిత సమస్యలను కథలుగా రాశారు. రాస్తున్నారు. దళిత కథకులు గురించి ఆలోచిస్తే 1972 అనంతరం కొలకలూరి ఇనాక్ ఊరబావి లాంటి దళిత కథానికలు రాయలేకపోయారు. బోయ జంగయ్య గ్రామీణ దళిత జీవితాన్ని శక్తివంచన లేకుండా కథలుగా రాస్తూనే వున్నారు. పైడి తెరేస్ బాబు నగర దళితుల జీవన చిత్రణకే పరిమితయ్యారు. నాగప్పగారి సుందరరాజు కథలు తెలంగాణాలోగానీ, ఉత్తరాంధ్రలో గానీ సామాన్య పాఠకుడు చదివి అర్థం చేసుకోవాల్సి ఉంది. సదలపల్లి స్వరూపారాణి సీరియస్‌గా ఎదగాల్సి ఉంది. గ్రామీణ దళిత జీవితం నుండి కథానికలు రావాల్సి ఉంది. దళిత సాహిత్యం స్తబ్ధతకు లోనయ్యింది దళిత సాహితీవేత్తలు మౌనం వహించారు. వీరు దళిత సమస్య గురించి కొత్త ఆలోచనకోసం ఒక కొత్త అనుభూతి కోసం ఒక కొత్త అభివ్యక్తి కోసం ఆలోచిస్తున్నారు.

కులవ్యవస్థ కారణంగా ఎవరైనా ప్రజలు అణచి వేయబడుతుంటే వారిని దళితులుగా, వారి సాహిత్యాన్ని దళిత సాహిత్యంగా అంగీకరించవచ్చు. దళిత ఉద్యమ నాయకుడు అంబేద్కర్ అంటరాని కులాలకు చెందిన ప్రజలనే దళితులుగా భావించాడు. తన రచనల్లో Touchables/Untouchables అనీ, Castes /Out castes అనీ స్పష్టంగా రాయడంలో ఉద్దేశం ఇదే. అంటరాని ప్రజల స్థితి బానిసలకంటె, నల్లజాతి ప్రజలకంటె ఏవిధంగా దారుణంగా వుందో అంబేద్కర్ తన రచనల్లో వివరించడానికి కారణము, అంటరానితనం ఒక ప్రధాన మయిన అణచివేత రూపంగా భావించడం వల్లే. ఇవాళ దళిత ఉద్యమం, దళితకవిత్వం నిర్ద్వంద్వంగా నిస్సందేహంగా పురోగామి శక్తులు. అవి బలపడినపుడు మాత్రమే, ఆ దళిత శక్తులు సంపూర్ణ వికాసం చెందినపుడు మాత్రమే మనకు భవిష్యత్తు వుంటుంది. అణచివేతకు గురైన వర్గాలన్నీ యివాళ దళిత, స్త్రీవాదాలవైపు చూస్తున్నాయి. ఏ కొత్త ప్రశ్నలకు ఏ కొత్త సమాధానాలు వెదుకుతున్నారా అని. ఎంతో నమ్మకం ఉంచుతున్నారు మనమీద. అందువల్ల దళిత స్త్రీవాదుల బాధ్యత ఎంతో పెరిగింది. మనం చేసే చర్చల్లో ఈ బాధ్యత కన్పించాలి. బిసి, ఎస్.సి, ఎస్.టి, మైనారిటీలందరూ దళితులనే వాదం ఒకటి బలంగా వచ్చింది. దాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ కూడా నాదాలు వచ్చాయి. బీసీలు దళితులు కారనీ, వాళ్ళూ ఊరి దళితులనీ అంటున్నారు. ఇందులో నిజం లేకపోలేదు.

బి.దామోదరరావు రచించిన "ఊరిబాయి" కథలో అగ్రవర్ణాల వాళ్ళు దళితుల్ని నీళ్ళు చేదుకోనివ్వకపోతే పోచవ్వ తల్లి ఆబావిలో దూకి వాళ్ళకు బుద్ధి చెబుతుంది. మనుషులందరికీ జీవనాధార మైన నీటి విషయంలో అస్పృశ్యత అనే దురాచారం సృష్టించిన సామాజిక

సంఘర్షణను, దళితులు తమ సమస్యల్ని ఎట్ల కాలాను గుణంగా చైతన్యానుగుణంగా తమదైన పద్ధతిలో నిరసనను తెలపడం ప్రతిఘటించడం ఈ కథలు ప్రదర్శిస్తున్నాయి.

మాదిగ దానికి ఏం వైభోగం పట్టిందిరా'' ''దీన్ని ఉంచుకోరా.... నీ కూపడ్తుంది. వైభోగం'' ఉప్పునీళ్ళు (సదానంద శారద) వంటి సంభాషణలు సంస్కారం కోల్పోయిన జాతి జీవితానికి దర్పణాలు. తెలంగాణాలో ప్రజలు సాయుధ పోరాటం ముగిసిపోయి, పోరాటం విరమింపబడి, తెలంగాణా భారత యూనియన్లో విలీనమైపోయి పంచవర్ష ప్రణాళికలు అమల్లోకి వచ్చినా అక్కడి దళితుల పరిస్థితులో రావలసినంత మార్పు రాలేదని దాశరధి రంగాచార్య కథ 'చదువు' (1956) స్పష్టం చేస్తున్నది.

''అవ్వదొర కొడుకు చదువుకుంటాందే. నాకు సదవాలని ఉన్నది'' అన్నఎంకటితో ''కొడకా! దొర లెక్కడ? మనమెక్కడ ? దొరలు దొరలే - బాంచలు బాంచలే'' అని తల్లి అంటుంది. బి.ఎస్.రాములు కథ ''సదువు'' చదువుకి కొత్త అర్థం చెబుతుంది. దళితకులాల అంతర్గత వైరుధ్యాలకు ప్రతిబింబాల కాలువ మల్లయ్య ''వైరుధ్యాలు'' ఈ వైరుధ్యాన్ని మరింతగా చర్చకు పెట్టింది. ''బ్రాహ్మణులతో పోటీపడి పైకెదిగి ఎదిగి సివరకు ఆళ్ళలో కూరుకుపోయాడు. ఇప్పుడాడు హరిజనుడుకాడు. హరిజన బ్రాహ్మడు.'' అన్న ముసలివాని వ్యాఖ్య అభివృద్ధి చెందినదళితులు ఆలోచించవలసినది. అల్లం రాజయ్య ''మధ్యవర్తులు'' కథ ఈ సత్యాన్నే మరింత శాస్త్రీయంగా నిరూపించింది. ఇలా పరిశీలించుకుంటూ పోతే ఈ కథానికలు భారతీయ సమాజాన్ని ప్రపంచ వేదికమీద తలవంచుకొనేట్లు చేస్తున్న అమానవీయాంశ విరాట్ స్వరూపం మనల్ని తీవ్రంగా హెచ్చరిస్తుంది. ఒక అనాగరిక చారిత్రక తప్పిదం భారతీయ సమాజ జీవితంలో లేసిన సుడిగుండాలు కనిపిస్తాయి. పీడితుల మనోవేదనలు వినిపిస్తాయి.

సమాజం ఎలా ఉండకూడదో ఎలా ఉండాలో సూచిస్తాయి. భారతీయ సమాజంలో రావలసిన తీవ్రమైన మార్పుల గురించి ఆలోచించమని మేధావుల్ని నిద్రలేపుతాయి ఈ కథలు. కుల దురహంకారుల హీన సంస్కారాన్ని ఎండగడతాయి. ఉత్తమ సంస్కారాన్ని నేర్పుతాయి.

నిజానికి ఈ కథానికల్ని అగ్రవర్ణాల వాళ్ళు ఎక్కువగా చదవాలి. మారవలసింది అగ్రవర్ణాల వాళ్ళు. మానవత్వం కావలసింది అగ్రవర్ణాలవాళ్ళకు. సాహిత్యంలోని హితాన్ని ఈ కథానికలు చదివి తెలుసుకోవచ్చు. కులోన్మాద విష సర్ప పరిష్వంగంలో చిక్కుకున్న భారతీయ సమాజాన్ని విముక్తం చెయ్యడానికి ఈ కథానికలు అనేక మార్గాలను పరిష్కారాలను మనముందుంచు తున్నాయి. తెలుగు కథానికారచయితలు నిర్వహించిన మహత్తర సామాజిక బాధ్యతకు నిదర్శనాలు ఈ కథానికలు.

ఈ కథానికా రచయితల్లో దళితులున్నారు. దళితేతరులున్నారు. వీళ్ళు విభిన్న కాలాలకు విభిన్న భావజాలాలకు విభిన్న నేపథ్యాలకు విభిన్న చైతన్యాలకు చెందినవారు ఆయా భేదాలు, పరిమితులు వాళ్ళ కథానికల్లో కని పిస్తాయి. అయ్యో పాపం అన్న వాళ్ళున్నారు, చీ కొట్టిన వాళ్ళున్నారు, బుద్ధి చెప్పినవాళ్ళున్నారు, మొట్టికాయలు వేసిన వాళ్లున్నారు, పళ్ళు కొరికినవాళ్ళు, పిడికిళ్లు బిగించినవాళ్ళు ఉన్నారు. ప్రతీకారం తీర్చుకున్నవాళ్లున్నారు. మనం ఒకటి గమనించాలి. ఏ సమాజానికైనా ఒక చరిత్ర ఉంటుంది. దానికొక గతి ఆగతికోకరీతి అందుకను గుణంగా ఉంటుంది. ఈ చలన సూత్రాన్ని మనం మరచిపోకూడదు. ఈ కథల్లో తొలి రోజుల్లో అయ్యోపాపం కథలే వచ్చాయి. క్రమ క్రమంగా సామాజిక పరిణామ క్రమానికి అనుగుణంగా పిడికిళ్ళు బిగించే కథానికలు వచ్చాయి. అసలు ఏ సమస్యకైనా 'అయ్యోపాపం' నుంచే పరిష్కారం మొదలౌతుంది. ఈ పరిణామ దృష్టితో ఈ కథానికల్ని చదువుకోవాలి.

ఈ సంకలనాల్లోని కథానికలు సభ్యసమాజం ముందు ఈ వేదభూమిముందు ఈ పవిత్ర భూమిముందు వెదజలుతున్న ఆవేదనలు ఆక్రోశాలు ప్రశ్నలు సందేహాలు విమర్శలు వినండి. తిట్లు శాపనార్థాలు ఆలకించండి. ఎరుపెక్కుతున్న కంటి జీరల్ని గమనించండి. కులాల మధ్య సమన్వయం సాధించాలంటే కనీసం నాలాంటి ప్రేమ పెళ్ళిళ్ళయినా తల్లిదండ్రుల చేతుల మీదుగా జరగాలిగదా'' (బి.ఎస్.రాములు: బందీ)

రాయలసీమ వంటి ఫాక్షనిస్టు రాజకీయాలున్న ప్రదేశం సంగతెలా వున్నా సముద్ర కెరటాల్లా ఉద్యమాలు ఉవ్వెత్తున లేచిన తెలంగాణా గ్రామాల్లోనూ ఇంకా అస్పృశ్యత లాంటి దున్నదన్న విజం మధుసూదనకు మింగుడు పడడంలేదు''. (కాలువ మల్లయ్య:వైరుధ్యాలు)

సార్ ! దయచేసి కులాల మాటెత్తుకండ్రి. నేనీ కులంలో పుట్టినందుకేం చిన్నబుచ్చికుంట లేను. పైగా గర్వపడుతున్న. మారెక్కల కష్టంతోని మేంబతుకుతం. అన్ని పనులు చేస్తం. అన్ని పంటలకు సృష్టి కర్తలం మేం. అయినా ఏకులం గొప్పెనా ఏందిసార్...? ఎవ్వల కులం వాళ్ళకే గొప్ప'' (కాలువ మల్లయ్య - నా తెలంగాణా). యేమి ! బేపనోన్ని గోస్తే పాలు, మాదిగోన్ని గోస్తే నీల్లు వస్తయ్యా ! జాతి జాతి అంటుడదే నా ముంగలజాతి యాడుండది ?'' (ఎండ్లూరి సుధాకర్: జాతంటే యాంది)

పేదరికం అన్నింటికీ ఆటంకమే. టాగోరు గానీ, జిడ్డు కృష్ణమూర్తి గానీ, బుద్దుడు గానీ పేదరికం లేకుండా పెరిగారు గనక స్వేచ్ఛ విలువలను చెప్పగలిగే స్థాయికి, ఇతరులను అందుకు ఒప్పించగలిగే స్థాయికి ఎదిగారు. గంగధరి పుట్టిన కులం వల్ల పేదరికం వల్ల అతనికా అవకాశం లేదేమో'' (బి.ఎస్. రాములు:సదువు)

సద్వులు సద్విరాజ్యాలేలే రాతలు మనకేడివి బిడ్డా ! కూటికి లేనోల్లం''. (దేవరాజు మహారాజు- పాడవని పాద్దు) 1996లో విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్ ద్వారా మొదటి సంకలనం వచ్చినప్పటికి, భార్గవీరావుగారి ''ఇంకానా ఇకపై చెల్లదు'' అనే పది కథల సంకలనం వచ్చింది. ఈ సంకలనాలన్నీ పూర్తయ్యే లోపల నాగప్పగారి సుందరరాజు గారి మాదిగోడు, మావూరి మైసమ్మ వచ్చాయి. ఎండ్లూరి సుధాకర్ అంటరానోళ్ళ ఆత్మకథలు రాశారు. పి.కనకయ్య గారు ఎదురు చూపులు మరో దళిత కథా సంకలనం తెస్తున్నారు. ఈ నేపధ్యంలో ఈ ఎనిమిది దళిత కథా సంకలనాలు పాఠకుల ముందు కొచ్చాయి. ఈ కృషిలో ప్రధాన భూమిక వహించిన శ్రామికుడు డా.లక్ష్మీ నారాయణకు అభినందనలు. ఆధునిక సాహిత్యంలో బోయజంగయ్య కథకుడుగా ప్రసిద్ధులు. బోయ జంగయ్య కథకుడుగా ప్రసిద్ధులు. బోయజంగయ్య కథలు బోజకథలుగా ప్రసిద్ధి.

తెలంగాణలో ఒక ప్రదేశాన్ని చదునుచేసి నాగళ్ళ ఇరువాలు బాగా దున్ని విత్తనాలు నాటడానికి వేసే సాళ్ళని బోజ అంటారు. ఈ బోజ వేసి కాలువలు, పీజలు చేసి, జంగ, జంగకు ఒక విత్తనం నాటి, వాటికి లవణం కల్గిన ఉప్పు నీరు పోసాడు జంగయ్య. అందుకే ఆ విత్తనాలు మొక్కలై. వృక్షాలై ఇప్పపూలు, అడవిపూలు పూసాయి. అందుకే అవి బోజకథలైనాయి.

బోజకథలు, ఉప్పునీరు కథలు, ఇప్పపూలు కథలు, అడవిపూలు కథలు. మొదలగు కథా సంపుటలు వెలువరించారు. జంగయ్య రచనల్లో సామూహిక నిబద్ధత అంతసూత్రంగా కనబడుతుంది. అందులోను తను పుట్టి పెరిగిన కులం కుదురుచుట్టూ జరిగిన రాజకీయ కుట్రను పసిగట్టాడు. లోకంలో ఉన్న అన్యాయాన్ని, అసమానతను, ఆకలినీ, అంటరానితనాన్ని, మూఢ నమ్మకాలని సూటిగా సహజసారళ్యంతో కథల్లో వ్యక్తీకరించాడు. జంగయ్య కథల్లో 'గొర్రెలు' 'దున్న' కథలు రాష్ట్రం లోని రెండు విశ్వవిద్యాలయాలలో, ఎం.ఏ. తెలుగు విద్యార్థులకు పాఠ్యాంశాలుగా ఎన్నికయ్యాయి.

బోయ జంగయ్య కథలు-దళిత దృక్పథం: స్వాతంత్ర్యానికి ముందు, వెనక తెలుగు కథా ప్రక్రియలో దళితుల గురించి చాలా కథలున్నాయి. అవి దళితులే రాయలేదు. దళితులు చేసే ఉద్యమాలే దళిత

ఉద్యమాలు గానూ, దళిత కవులు కథకులు రాసే సాహిత్యాన్ని దళిత సాహిత్యంగానూ భావించాలి అని ఎస్.వి.సత్యనారాయణ మొదలగు విమర్శకులు అభిప్రాయపడ్డారు. ఇతని కథలలో అస్పృశ్యత, నీటి సమస్య, రాజకీయాధికారం, నీచ కులవృత్తులను నిషేధించటం, కులపీడన, భూస్వామ్య పెత్తందారి వ్యవస్థ సమస్యలు జంగయ్య కథల్లో కనిపిస్తాయి.

పసునూరి రవీందర్ అవుటాఫ్ కవరేజ్ ఏరియా సంపుటిలోని మొదటి కథ "వెరెవర్ యూగో" లోనే ఈ లక్షణానికి నాంది పలుకుతాడు. ఇప్పటికీ మనలోని కొంతమంది "లౌకికులు" మనకు ఏ కులాలూ మతాలూ ప్రాంతాలూ లేవని వొక అమూర్త మానవ ముఖాన్ని (ఫుఎర్‌తీఫుఖీ ఫ్రబఫుఅ టుఫుఎవ) తొడుక్కొని వుంటారు. వాళ్లు తొడుక్కుంటే పర్లేదు కాని, ఇతరులు కూడా అలాంటిదేదో ముసుగు తొడుక్కోకపోతే అనుమానంగా చూస్తారు. కాని, కులాలూ మతాలూ ప్రాంతాలూ ఇంకా ఇంకా బలంగా మన ఉనికిని నిర్ణయిస్తూనే వున్నాయని, అవి వేరే రూపం దాల్చి మన మధ్యనే వున్నాయని గుర్తించడానికి నిరాకరిస్తారు.

వూరు మారినా, వృత్తి మారినా ఎంత పెద్ద చదువులు చదివినా కులం మారటం లేదు. అవమానం మారటం లేదు. "దళిత జీవితమంటే నిత్యం పచ్చిగాయాల కుండ కదా" ఈ విషయం అనుభవిస్తే తప్ప అర్థంకాదు. అందుకే రవీందర్ "వేరెవర్ యూ గో.... ది క్యాస్ట్ ఫాలోస్" అన్న వాస్తవాన్ని చెప్పగలిగాడు. ఈ తరంలో చదువుకున్న దళితులకున్న సమస్య గ్రామీణ కులవివక్ష కొనసాగింపుకు స్పృహతో ఎదురొడ్డి నిలబడటం.

ఎహే గీ కాలంల క్యాస్ట్ గీస్ట్ ఎక్కడిది ?' అని దబాయించే వాళ్లంతా ఆధిపత్య కులాల్లోని అవకాశాలను అనుభవిస్తున్నవాళ్ళే ! రవీందర్ తన కథలతో వాళ్లని టార్గెట్ చేసాడు. ప్రశ్నకు ప్రశ్న, సమాధానానికి సమాధానం తన కథల ద్వారా చెబుతున్నాడు. తనకు ఎదురైన ఏ సంఘటననీ రవీందర్ వొదులుకోలేదు. అందుకే చదువు, పెళ్లి, చావు, ఉద్యోగం, రాజకీయం, ఇల్లు కొనుక్కోవటం వంటి జీవితంలోని ప్రధాన సంఘటనలన్నీ రవీందర్ కథా వస్తువులుగా మారిపోయాయి. అలా మారడమే కాదు అయా సందర్భాలు దళితుల జీవితంలో ఎలాంటి పరిణామాలను తెస్తాయో, ఎలాంటి అవమానాల్ని దుఃఖాన్ని, గాయాల్ని మిగిలిస్తాయో ఈ కథల అద్దంలో చూడొచ్చు.

అనేక తరాల నుంచి తెలంగాణ పల్లెలు అగ్రకుల బూర్జువా భూస్వామ్య పాలనలో కుల అణిచివేతను ఎదుర్కొంటున్నాయి. అంటరానితనం అనేక రూపాల్లో దళితులను అణిచివేసింది. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉన్న బ్రాహ్మణ, దేశ్‌ముఖ్, వెలమ, రెడ్డి దొరల పాలన కుల విభజనని తూచా తప్పక అమలు పరచడం చారిత్రక సత్యం. దొరల దాష్టికం, గడీల నిరంకుశ పాలన కింద దళితులు తీవ్రమైన అంటరానితనాన్ని ఎదుర్కొన్నారు. నిజానికి రంగారెడ్డి, మహబూబ్‌నగర్, మెదక్, నల్గొండ వంటి హైదరాబాదు అతి సమీప జిల్లాలో కూడా తీవ్రమైన అంటరానితనం వుంది. దొరల పాలన అధికారికంగా అంతరించినా, సామాజికంగా ఇంకా చాలా గ్రామాల్లో వివిధ రూపాల్లో దొరతనం కొనసాగుతూనే ఉంది.

అస్తిత్వ ఉద్యమాలు వెలుగు చూసాకే మరుగునపడిన తెలంగాణ దళితుల జీవన వాస్తవాలు సాహిత్యంలో వెలుగు చూస్తున్నాయి. అట్టడుగున మరుగున పడి కనిపించకుండాపోయిన చరిత్రలను లోలోతుల దాకా తవ్వి వెలికి తీస్తున్న దళిత సాహిత్యకారుల కాలమిది. మోసాలను, రహస్యాలను బట్టబయలు చేస్తున్న కాలం ఇది. తెలంగాణ నేల మీద సుదీర్ఘ కాలంగా దళితులు అనుభవిస్తున్న వెతలు కతలుగా, కవితలుగా వెలుగు చూస్తున్న కాలం ఇది.

తెలంగాణ అణిచివేతను భరించలేని దళితులంతా ఎంతో చైతన్యంతో, ఆశతో మార్క్సిస్టు ఉద్యమంలోకి వరదలా వెళ్లి ఉద్యమాల్లో పాల్గొన్నారు. దళితుల దప్పు, దళితుల పాట మార్క్సిస్ట్ ఉద్యమానికి గొంతుక అయింది.

కొన్ని తరాల పాటు ఎర్రజెండా ఉద్యమాలలో పాల్గొన్నా దళితుల జీవితంలో మార్పు రాలేదు. అందుకే పసునూరి రవీందర్ 'శేఖర్ని' ఎన్నుకున్నాడు. శేఖర్ లాంటి కొద్దీ గొప్పో చదువుకున్న దళితులే తమ సమాజానికి కావాల్సిందేంటో గుర్తించారు. సోమిరెడ్డి లాంటి నాయకులను నిలదీశారు. మరే మహోద్యమం ఆ పని చెయ్యలేదు. ఆనాటి తెలంగాణ సాయుధం పోరాటం నుంచి ఈనాటి ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమం దాకా దళితులు లేని ఉద్యమం లేదు. దళితుల రక్తంతో తడవని పోరాటం లేదు. కాని తెలంగాణ చరిత్రలో దళితులది గుర్తింపుకు నోచుకోని పాత్ర.

గ్రామాలు భారతీయ సంప్రదాయానికి పట్టు గ్రాములు, గ్రామాలు సంస్కృతిని ప్రతిబింబించే కేంద్రాలు. లాంటి జాతీయ అబద్దాలను సంప్రదాయ వాదులు బ్రాహ్మణీయవాదులు ఊదరకొడుతుంటే, చైతన్యవంతులైన దలితులు సైతం ఆ మాయలో పడి గ్రామాలు గొప్ప ఆదర్శ సాంఘిక నిలయాలని నమ్ము తున్నారు. ప్రపంచీకరలు కారణంగా ఆ సంస్కృతి ధ్వంసమయి పోతోందని వ్యధ చెందుతున్నారు. కన్నీరు పెడుతున్నారు గానం చేస్తున్నారు. నిజానికి ప్రపంచీకరణ ఎవరికేం చేసినా దళితులను మాత్రం వర్ణవ్యవస్త అంటగట్టిన నీచమయిన కులవృత్తుల నుండి బయటికి రప్పిస్తోంది. !

బీసీ, దళిత కులాల్లో పుట్టిన పిల్లలు నడక నేర్చు కోవడం కంటే ముందే ఆయా వృత్తుల్లో తల్లిదండ్రులకు సాయపడుతుంటారు. ఐదారేళ్ల వయసుకే పనిలోకి వంగుతారు. చిన్ని చిన్ని శరీరాలతో అత్యంత ఒడుపుగా డప్పు కొడతారు. చెప్పులు కుడతారు, మన్ను నొక్కుతారు, బట్టలుతుకుతారు. చాపలు, బుట్టలు, అల్లుతారు, పాములను పట్టుకుని ఆడిస్తారు, పశువులను అడవికి తోలుకెళ్లి మేపుకొస్తారు. వీటన్నింటికీ మించి గొడ్డు కారంతో చాలీ చాలని తిండి తిని, ఏ తప్పు చేయకుండానే అవమానాన్నీ, అంటరాని తనాన్ని మోస్తూ బడిలో ఫస్టు నిలబడి వెయ్యికి తొమ్మిదొందల ఇరవయ్యో తొమ్మి దొందల అరవయ్యో మార్కులు సంపాదిస్తారు. తెలివి వాళ్ల అయ్య జాగీరు కాదుని నిరూపిస్తారు. ఇంతా జేసి సమాజ నిర్మాణానికి ఉపయోగపడే ఈ ప్రతిభ ప్రతిభగా గుర్తింపు పొందలేదు. దళిత మహిళా వాదానికి గుండె బలాన్నిచ్చే పై రెండు కథలు 'అవుటాఫ్ కవరేజ్ ఏరియా' 'ఊగి ఊగి ఉయాల' ఈ రెండింటిలో దళిత మహిళలలకి శత్రువు పురుషస్వామ్యం కాదని అగ్రకులమేనని తేల్చాడు పసునూరి రవీందర్. అగ్రకుల ఆడశరీరాల్లో దాగి వున్న మనువుల్ని గుర్తించాడు. దళిత మహిళలు అగ్రకుల స్త్రీవాదం వరదలోపడి కొట్టుకు పోకుండా డప్పుకొట్టి 'ప్రమత్త' ప్రకటన చేసాడు.

ఇది దళిత మహిళలకి అగ్రకుల స్త్రీల నుండి ఏదో ఒక రూపంలో నిత్యం ఎదురయ్యే సంఘటనే. ఖైర్లాంజీ అంత పెద్ద సంఘటనలు కాకపోవచ్చు. కాని... అంత ప్రమాద స్థాయి సంఘటనలే !! తన కథలకు ఇంగ్లీషులో అవుటాఫ్ కవరేజ్ ఏరియా' అని పెట్టడంలోనే ఆధునికత, దళిత చైతన్యం కనిపిస్తయి. దళిత తాత్వికతను, అంబేద్కరిజాన్ని జోడించి తనదైన ఆలోచనతో ఆవిష్క రిస్తాడు. ఇట్లా ఆయన కథలన్నింటిలో ఆ జీవం కనిపిస్తది.అభ్యుదయ, దిగంబర.. పైగంబర, విప్లవ, స్త్రీవాద, తెలంగాణవాద సాహిత్య ఉద్యమాలన్నీ కులవాస్తవికతను నిరాకరించటమో లేదా గుర్తించి విస్మరించటమో చేశాయి. కానీ దళితవాదం, ముస్లిం వాదం మాత్రం కులవ్యవస్థకు మూలమైన బ్రాహ్మణవాద భావజాలం మీద అవిరామ పోరాటం చేస్తూనే వున్నాయి. దళితకథ నిజమైన జీవితాన్ని చిత్రించింది. మాదిగకథ సమాజ చలన సూత్రాన్ని వివరించింది. సామాజిక వాస్తవికతలోని సంభావ్యతలను దళితకథ చిత్రికపడితే, మాదిగకథ కులవాస్తవికతను సూటిగా నిర్మించింది. అందుకే, కులవాస్తవికతను నగ్నంగా ప్రదర్శించే కథా రూపం కూడా ఎలాంటి ఆభరణాలు లేకుండా నిరాడం బరంగా నిలబడి పకపకా నవ్వుతుంది. డా.పసునూరి

రవీందర్ రాసిన ఈ కథలు అగ్రకుల పాఠకులను చికాకు పెడుతాయి. ఆగ్రహం తెప్పిస్తాయి. అగ్రవర్ణ పాఠకులకు కోపం తెప్పించేలా, వారిలో మార్పు తెచ్చేలా కథలు రాసేవాడే నిజమైన కథకుడు.

దళితులు ఈ కథలో చిత్రించినట్టే ఎన్నో అవమానాల పాలవుతున్నారు. కథకుల చిత్రికకు దొరకనంత చిత్ర వధను అనుభవిస్తున్నది నిజమే ! వలస పాలనా కాలానికి ముందూ, అగ్రవర్ణాలకు అధికారం బదలాయించబడిన ఆరు దశాబ్దాల తర్వాత కూడా అంతే స్థాయిలో అతి భయంకరమైన అవమానాలకు, అత్యాచారాలకు, గురవుతున్నారు. బ్రిటీషు పాలన నుంచి విముక్తి లభిస్తే అన్ని సవ్యంగా మారిపోతాయని గాంధీ నమ్మబలికాడు గానీ, అంబేద్కర్ ఏ మాత్రం నమ్మలేదు. అధికారం అధిపత్యం కులాలకు అప్పగిస్తే దళితులకు బానిసత్వం వస్తుందని అంబేద్కర్ వారు. గాంధి కోరుతున్నది దేశానికి స్వతంత్రమా లేదా దేశంలోని ప్రజల స్వతంత్రమా స్పష్టం చేయాలని (Freedom of the Country or Freedom of the people of the Country) అంబేద్కర్ డిమాండ్ చేశాడు. ఆయన అడిగిన ప్రశ్నకు అనాడు ఎవరూ బదులివ్వ కుండానే దాటేశారు. అధికారం గాంధీ వారసులకిచ్చి బ్రిటీషువాళ్లు వెళ్లిపోయారు. అంబేద్కర్ ఇచ్చిన రాజ్యాంగం విలువ తెలుసుకోలేక, ఆయన అడిగిన ప్రశ్నల లోతు తెలుసుకోలేక దళితులు కూడా గాంధీ వారసులకే తమ అధికారాన్ని అమ్ముకుంటున్నారు.

"కంప్యూటర్ హవా ముగిసింది. ఇప్పుడంతా రియల్ ఎస్టేట్ హవా నడుస్తుంది. గేటేడ్ కమ్యూనిటీలన్నీ అగ్రవర్ణ గేరీలయ్యాయి. అత్యాధునిక అపార్టుమెంట్ బిజినెస్ దళితులకు ఒక్క ప్లాటూ అమ్మటం లేదు. రియల్ ఎస్టేట్ వెంచర్లు దళితులకు ప్రవేశం లేదంటున్నాయి. 'గోవర్ణం' కథలో రియల్ ఎస్టేట్ నిజ స్వభావాన్ని చూపించింది. దళిత ఉద్యమకారుల వైఫల్యాలను 'ఊగి.. ఊగి.. ఉయ్యాల' చూపిస్తుంది. 'మేరా నెంబర్ కట్ అయేగా...?' కథ పల్లెసీమలను పట్టిపీడిస్తున్న కులాధిపత్యాన్ని ప్రతిఫలిస్తుంది. ఆధునిక కులరాజ్యం (మోడర్న్ క్యాస్ట్ స్టేట్) దళితులను సామూహిక నరమేధం చేస్తుంది. ఈ సామూహిక హనన క్రియ కోసం అది కొత్త ఆయుధాలను ఉపయోగిస్తుంది. తాగుడుకు బానిసను చేసి దళితులను చంపేస్తుంది. ఈ హత్యాకాండకు 'సంపుడు పంజెం' కథ సాక్ష్యం. కంప్యూటర్, క్యాస్టు రెండూ కలిసి జ్ఞానాన్ని కూడా వెక్కిరిస్తు న్నాయని జాగీర్ కథ వివరిస్తుంది. ఒక్కటేమిటి, ఈ సంకలనంలోని ప్రతికథ అమూల్యమైనది. ఇలాంటి కథలు రాయాలని ఈ కథకుడికి ఎలా తోచింది ? తెలంగాణ ఉద్యమంలో ఒళ్లు తెలియని పూనకంతో వూగిపోతున్న కాలంలోనే ఈ కథలన్నీ రాశాడు.

దళితవాదం, అంబేద్కరిజం తమ అంతిమ లక్ష్యం రాజ్యాధికారం అని చెబుతాయి. రాజ్యాధికార తొలి మెట్టు ఊరిలో సర్పంచి పదవి దగ్గరే మొదలవుతుంది. ఎన్ని ఒడిదుడుకులొచ్చినా తమను తాము పాలకులుగా నిరూపించుకునే అవకాశాన్ని వదులుకోవద్దని, ముఖ్యంగా దళిత మహిళలు రాజ్యాధికారం విషయంలో ఎలా ఆలోచించాలో ఈ కథల్లో చెప్పింది. సుభద్ర రాజరికాల కాలం పోయినా రాణిర్కమ్ రావాలని కాంక్షిస్తుంది.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. వెంకటేశ్వరరావు,దార్ల. వీచిక(సాహిత్య విమర్శ వ్యాసాలు): స్వీయ ప్రచురణ: హైదరాబాదు, 2009.
2. లక్ష్మీనారాయణ, కె. దళిత కవిత్వం- పరామర్శ ; రమా పబ్లికేషన్, ఏప్రిల్ 2013.
3. అంబేద్కర్,బి.ఆర్. ఆధునిక భారతంలో అంటరానితనం (తెలుగు అనువాదం - కాత్యాయని) హైదరాబాదు బుక్‌ట్రుస్టు, సెంటర్ ఫర్ దళిత స్టడీస్, అక్టోబర్, 2006.
4. ప్రసాద్, కలేకూరి.దళిత ఉద్యమం - దళిత సాహిత్యోద్యమం, హైదరాబాదు:1999.

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

గ్రామదేవత - దండు మారెమ్మ గేయాలు

- పి. శాలిని, పరిశోధకురాలు, ఆచార్య మూలె విజయలక్ష్మి, పర్యవేక్షకులు, తెలుగు అధ్యాయనశాఖ,
శ్రీపద్మావతి మహిళా విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి.

ఆదిమానవులు కొండల్లో కోనల్లో, అడవుల్లో నివసించే వారు నాడు ప్రకృతి వైపరీత్యాలకు, క్రూరమృగాలకు, విషసర్పాలకు రోగాలకు విపరీతంగా భయపడేవారు. తమకు తెలియని అదృశ్య శక్తి వల్ల కష్టనుఖాలు కలుగుతున్నాయని భావించి వారు దైవాన్ని సృష్టించు కున్నారు. ఈ విధంగా ప్రాచీన కాలంలో మానవుల మనసులో భక్తిభావం కలిగింది.

కాలక్రమంలో ఎన్నో మార్పులకు లోనైమానవులు నాగరికతను పెంచుకున్నారు. వేటమాని వ్యవసాయం ప్రారంభించారు. సంఘజీవితానికి ప్రతీకలుగా గ్రామాలు వెలిశాయి. తర్వాత గ్రామదేవతలను ప్రతిష్టించుకున్నారు. మానవ పరిణామంలో మతాలు ఆవిర్భవించాయి. మానవులు ఆరాధించే దృష్ట్యా ఎన్నోరకాలైన భక్తిమార్గాలు ఏర్పడ్డాయి.

గ్రామాన్ని అధిష్టించేదే గ్రామ దేవత. ప్రతి గ్రామ పొలిమేర్లలో గ్రామ దేవతలుంటారు. వీరు తమ గ్రామాల్లో సంభవించే కలరా, అమ్మవారు, పశువ్యాధులు వ్యాపించ కుండా అరికట్టారని, సకాలంలో వర్షాలు పడేట్టుచేస్తారని, ప్రజల విశ్వాసం. గ్రామ దేవత విగ్రహ రూపంలో ఉండలనే నియమం ఏమీలేదు. ఓ చిన్నరాయి రూపంలో కూడా ఉండొచ్చు.

ఆరాతికి పసుపు, కుంకుమబొట్లు పెట్టారు "ఈ శక్తి పూజా పద్ధతి ప్రాచీన వేదాల్లోనే కాక సింధూనది నాగరికతలో కూడా గమనించవచ్చునని డా॥ పుష్పేంద్ర కుమార్ గారి అభిప్రాయం. పురాణాల్లోనూ, ఉప పురాణాల్లోనూ శక్తి దేవత ప్రాధాన్యం వహించింది. ఆమె ఒక విశ్వమాత (World Mother)గా ఆరాధింపబడింది. దేవీ భాగవత పురాణం, దేవీ పురాణం, కాళికాపురాణం, మహాభాగవత పురాణాల్లో శక్తి దేవతకు అధిక ప్రాధాన్యమీయ బడింది".

డా॥ నాయని కృష్ణకుమారి గారు తెలుగు జానపద గేయగాథల్లో 'తల్లిదేవత' ను గూర్చి ప్రస్తావిస్తూ "మనుషు లను పీడించు ప్రేతాత్మల నుండి రక్షణకై ఆ మనుష్యుడే. భగవద్రూపమును కల్పించుకొని, తనకు సంరక్షకునిగా నిలబెట్టుకొనెను. ఇట్టి భగవద్రూపకల్పనమునందు మొదటి కల్పన తల్లిదేవత" అని పేర్కొన్నారు.

గంగమ్మ, పోలేరమ్మ, మారెమ్మ, అంకాళమ్మ, మాతమ్మ, ఎల్లమ్మ, ముత్యాలమ్మ, వేషాలమ్మ, నేరేళ్లమ్మ, నూకాలమ్మ వంటి గ్రామ దేవతలు ఊరురా పూజలందు కుంటున్నారు. ఆయా గ్రామాల్లో గ్రామస్థులు జాతర్లు జరపుకుంటారు. గ్రామదేవతారాధనలో బలులుంటాయి.

స్థానిక గ్రామ దేవత - దండుమారెమ్మ :

చిత్తూరు జిల్లాలోని మదనపల్లి నుంచి 23 కి॥మీ॥ దూరంలో ముదివేడు గ్రామం ఉంది. ఈ గ్రామాన వెలసిన తల్లియే దండుమారెమ్మ ఈమె కురబలకోట మండలంలోనే అత్యంత ప్రసిద్ధిగాంచిన గ్రామదేవతగా విరాజిల్లుతోంది.చుట్టు పక్కల గ్రామాలు, మండలాల్లో కెల్లా దండుమారెమ్మ తిర్నాలు చాలా విశేషంగా జరుగు తుంది. ఈ తిర్నాలకు బయటి జిల్లాలు, రాష్ట్రాల నుండి కూడా కొంతమంది క్రమం తప్పకుండా వచ్చి మొక్కు బళ్ళు చెల్లించుకొని వెళ్తుంటారు.

ఈ తిర్నాల మార్చి నెలలో వున్నమి పోయిన 5వ రోజున చేస్తారు. ఒకవేళ 5వ రోజు సోమ, శనివారాలు గనుక వస్తే మరుసటి రోజుకి మార్చి దండోరా వేయిస్తారు ఊరిపెద్దలు.

చాటింపు తర్వాత ఆ తల్లికి అమ్మగారింటి నుంచి

(సిద్దేవారిపల్లి) పసుపు కుంకుమ సారె తీసుకొని వచ్చి ఆ అమ్మను రాత్రి నుండి తెల్లవారే వరకు మెరువని తీస్తారు. రేయి తిర్నాలు రోజు ఉదయాన్నే ఇల్లూ, వాకిలి శభ్రంగా అలుక్కోని, బోనాలు పెడతారు (పొంగల్లు పెట్టడం). మెరవని చేసేంత సేపు పైన పేర్కొన్న అన్ని కులాల వారూ ఊరేగింపుతోనే ఉంటారు.

ఇక్కడి ప్రజలందరూ కూడా గ్రామ దేవతలను ఎంతో భక్తి శ్రద్ధలతో కొలుస్తూ గ్రామ దేవత గూర్చి పాటలు పాడుకుంటూ ఉంటారు.

భక్తులు ఆ తల్లి కోరిన కోర్కెలు తీరుస్తూ కష్టాలు తొలగించి, భక్తుల పాలిట బంధువై, సిరిసంపదలిస్తున్న తల్లి అని ఎంతో పరవశంతో కీర్తిస్తారు. అంతేకాకుండా కష్టాలు కన్నీళ్లు బాపి, ఆరోగ్యాన్ని, సిరిసంపదలను, సంతాన భాగ్యాన్ని కల్గించమనీ, పిల్లాపాపల్ని చల్లగా చూడమని ప్రార్థిస్తారు.

అమ్మలు కన్న అమ్మ నీవు ఆదిశక్తివమ్మా అని భక్తితో భక్తులు వేడుకుంటున్నారు. శరణువేడిన వారికి వరాలు ఇచ్చి కాపాడమని, పాపాలు పోగొట్టి కష్టాల నుంచి రక్షించమని, ఆశీర్వదించమనీ వేడు కోంటారు.

అమ్మలు కన్న అమ్మనీవు ఆదిశక్తివమ్మా
కొలిచేదమ్ము నిన్ను తలిచేదమూ తల్లీ
శ్రీ ముదివేడు మారెమ్మా....మా దండు మారెమ్మా
శరణనివేడితి తల్లీ కరుణ చూడూ కల్పవల్లీ
కరములు జోడించే మొక్కెదమూ ఆ....ఆ....ఆ...
వరముల ఇచ్చే దీవించవమ్మా.... ॥అమ్మా॥

నమ్ముకొంటిమే అమ్మా...
మమ్ము ప్రోచే మారెమ్మా...
పాపవినాశినీ రాయమ్మా.....ఆ....ఆ....ఆ... ॥అమ్మా॥

పల్లె ప్రజలు మనసుల్లోని ఎంతో ఆత్రురతతో ఆ అమ్మ దగ్గరకు పోయి వద్దాము రారండీ అనే పిలుస్తూ పాటపాడుతన్నారు.

కష్టాలు కడగండ్లు తీర్చమనీ. యోగులైనా బోగులైనా వేడుకోగానే కరుణించే తల్లి భక్తివైరాగ్యాలనిచ్చే తల్లి, ముక్తి మార్గంజూపే తల్లిని దర్శించి దీవెనలు పొందుదామని, చక్కగా అలంకరించుకొని రారమ్మ అని పిలుచుకుంటూ పాడేపాట.

శ్రీ మారెమ్మ తల్లినీ సూసేవత్తాము రారండీ...
ముదివేడు మారమ్మ తల్లినే.....
ఇడుములు బాయమని వేడుకుందము...
ఆడమగయని తేడాలేకా ....ఆ.....ఆ.....ఆ...
అందరీ ముందర వేడుకుందము....
భవతీ బిక్షాందేహీ అనగా....
భక్తుల బాదలూ తీర్చే తల్లివే....
మాతాయనంచు మదిలో వేడగా ....ఆ....ఆ....ఆ....
మరవక బాదలు తీర్చే తల్లీనీ జూచే
యోగులకైన బోగులకైనా..
మాతాదేహీ అవతల నోగునే
హరహరనెరిగి పరుగునవచ్చి.....ఆ...ఆ...ఆ...

మా గ్రామదేవత దండుమారెమ్మ నిన్నే కొలుస్తాము. నిన్నే తలుస్తాము, నీ దయగల చూపు మాపై ఉంచి మా పిల్లపాపల్ని దీవించగా రావమ్మా అంటూ పల్లెవాసులు పాడుతున్నారు.

కొలిచేము నిన్నే దండుమారెమ్మ ॥2॥
తలిచేదము నిన్నే మా కన్న తల్లి
తొలిసూపుతో మమ్ము కరుణించరాయమ్మా
మీ సల్లని సూపుతో మెల్లగా రావమ్మా ॥2॥
నీ ముద్దు మోమైన సూపన ఓ సారీ.
ఈ కన్నుల్లో నిన్ను కనలేమా ఓ తల్లి
నిజరూపము గల తల్లివే నీవమ్మా ॥2॥
సత్యరూపము నీవమ్మా
నీ అడుగు జాడల్లో నిలుపు ఓ తల్లీ ॥2॥
రండి పోదము రారండీ...

ముదివేడులో ఏలేటి దండుమారెమ్మకు తలుపులు తీరినాయి అంటే తలుపులను తయారు చేయడం. అల్లం,

చెరుకు బెల్లం పండింది అవి ఆలయంలోని దేవుళ్ళకు ప్రసాదం చేయడానికి పండింది అని అర్థం. ఎగువ తిరుపతి అంటే తిరుమల శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామికి, వాయల్పాడులో రామాలయం, మదనపల్లెలో మారెమ్మకు కురబలకోట కుచ్చులతల్లి, తెట్టు సంతాన వేణుగోపాల స్వామికి, ముదివేడు ఆంజనేయస్వామి వారి వారి ఆలయాలకు తలుపులు తయారు చేయబడ్డాయి అని అర్థం.

ముదివేల్లో వేలేటి, ముదివేల్లో వేలేటి
దండుమారెమ్మకు తలుపులు దీరినాయి
నందిలోన దాలమందరాలు. దీరినాయి నందిలోన
అల్లంబండిందిరా నందిలోన సెరుకు బెల్లం
బండిందిరా నందిలోన
ఎగ్వదిరుపతిలో వేలేటి ఎగ్వదిరుపతిలో వేలేటి
వెయ్యంకటేసున్కి తలుపులుదీరినాయి
॥నందిలోన॥ ॥అల్లం॥

వాయల్పాడు వేలేటి వాయల్పాల్లో వేలేటి
రామసామికి తలుపులు దీరినాయి
॥నందిలోన॥ ॥అల్లం॥

మదనపల్లి వేలేటి మద్నపల్లిలో వేలేటి
మారెమ్మకు తలుపులు దీరినాయి
॥నందిలోన॥ ॥అల్లం॥

కుర్లకోట వేలేటి కుర్లకోటల్లో వేలేటి
కుచ్చులమ్మకు తులుపుదీరినాయి
॥నందిలోన॥ ॥అల్లం॥

తెట్టు లోవేలేటి తెట్టులో వేలేటి వేణుగోపాలసామికి
తలుపులు దీరినాయి
॥నందిలోన॥ ॥అల్లం॥

ముదివేడు వేలేటి ముదివేల్లో వేలేటి
ఆంజనేయసామికి తలుపులు దీరినాయి
॥నందిలోన॥ ॥అల్లం॥

గ్రామ దేవతలను జానపదులు ఒక మూఢ విశ్వాసంతోనే ఆరాధిస్తారు తమకు కలుగబోయే వ్యాదులే కాక, పశువులకు వచ్చే రోగాలు కూడా నయమవుతాయనే విశ్వాసం నేటికీ జానపదుల్లో నాటుకొని వుంది. గ్రామదేవతల్ని ఆరాధించటం వల్ల వర్షాలు సకాలంలో పడతాయనీ, పంటలు బాగా పండుతాయనీ అంటారు. గ్రామ సంరక్షణ భారం గ్రామ దేవతదే అనే విశ్వాసం నేటికి ఉంది.

జాతరలు, తిర్నాళ్ళు మతదృష్టితో ఏర్పడ్డవే అయినా వీటిలో సామాజిక, సాంస్కృతిక దృక్పథం కనిపిస్తుంది. తిర్నాళ్ళు మూలకంగా జనులందరూ ఒకచోట గుమి కూడతారు. ఆప్తుల, బంధుమిత్రుల సమాగమం ఏర్పడుతుంది వార్తా ప్రసారాలు లేని నాటి కాలంలో జాతరలు వార్తాప్రసార మాధ్యమాలుగా ఉండేవనడంలో సందేహం లేదు. ఒక ప్రదేశంలోని పలురకాల భాషలు, జాతులు, కులాలు, సామాజిక అంతస్తు కల్గిన ప్రజా సముదాయాన్ని ఒకచోట చేర్చి వాళ్ళలో ఆస్తిక్య భావాన్ని పెంపొందించే సాంస్కృతిక, సామాజిక క్రియగా జాతర రూపొందింది. ఐకమత్యం, సమైక్యతా భావం జాతర్లు/తిర్నాళ్ళవల్ల వృద్ధి చెందుతాయి.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

మౌఖికం నుండి దృశ్య మాధ్యమంలోకి జానపద సాహిత్యం, కళలు

– డా॥. సకినాల శైలు, ద్రావిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.

ప్రజల నాడి, సమాజం యొక్క గొప్ప సంపద జానపద విజ్ఞానం. ఈ భూమండలంపై తరతరాలుగా నివసిస్తున్న సమాజపు ఉనికిని, ఏ ఖండమైనా, ఏ దేశమైనా, ఏ ప్రాంతమైనా వారి బహుముఖీనమైన సంస్కృతిని, నాగరికతను, చరిత్రను, భవిష్యత్తును కొనసాగించటానికి మూలాధారం జానపద విజ్ఞానం. ఈ సమాజం ఎప్పటి నుండో పరస్పరాపేక్షతో తమకుతాము సాంఘిక, ఆర్థిక రంగాల్లో కొన్ని కట్టుబాట్లను, అలవాట్లను, ఆచార వ్యవహారాలను, కళాస్వరూపాలను ఆమోదయోగ్యంగా నిర్ణయించుకొన్న ఒక ప్రత్యేకమైన సంఘజీవన సమ్మేళనం. ప్రాచీన కాలం నుండి నేటి వరకు ఆయా సంస్కృతుల యొక్క ఛాయలు నేటి నవీన సంస్కృతిలోనూ చోటు చేసుకొని, సమాజిక జీవనం నుండి విడదీయరాని బంధాన్ని ఏర్పరచుకొని వివిధ కళారూపాల్లో వ్యక్తీకరించ బడుతున్నది. జానపద విజ్ఞానం గురించిన అధ్యయనాలు పంతొమ్మిదవ శతాబ్దం కాలం నుండి ఐరోపాలో, ముఖ్యంగా జర్మనీలో జరిగినట్లు గుర్తించబడినాయి. పండితులు, మేధావులు వారి ప్రాంతాల్లోని సామాజిక మూలాలను తెలియపరచడానికి ఇతర శాస్త్రాలవలె జానపద విజ్ఞానాధ్యయనం ద్వారా జానపద కథలు, జానపద పాటలు, సాంప్రదాయ ఆచారాల అధ్యయనం, సేకరణలో తీవ్రమైన ఆసక్తిని కనబరచడం ప్రారంభించారు.

క్లుప్తంగా జానపద విజ్ఞాన నిర్వచనం, అర్థం :

జానపద విజ్ఞానకోశంలో జానపద విజ్ఞానంకు 21 నిర్వచనాలు అర్థవంతంగా ఇవ్వబడినాయి. పలువురు పాశ్చాత్య పండితులు ఇచ్చిన కొన్ని నిర్వచనాలు పరిశీలిస్తే ఈ క్రిందివిధంగా ఉన్నాయి.

విలియం. ఆర్. బాస్కమ్ జానపద విజ్ఞానాన్ని "శాబ్దిక కళ, లేదా వాగ్రూప కళ" అని పేర్కొన్నాడు.

డాన్ బెన్ అమోస్"చిన్న సమూహాలలోని కళాత్మక సంభాషణ" అని నిర్వచించాడు.

అలన్ డండస్ ప్రకారం"ఏదైనా ఒక సాధారణ కారకాన్ని భాష, వృత్తి, మతం అనే పట్టింపులు లేకుండా పంచుకునే వ్యక్తుల సమూహం అని నిర్వచించాడు".

బి.ఎ. బోట్కిన్ అభిప్రాయంలో"శుద్ధమయిన వాగ్రూప సంస్కృతి ఏదైనా జానపద విజ్ఞానమే" అని నిర్వచించాడు.

క్లింట్‌బర్గ్ ప్రకారం "పదాలు, చర్యల ద్వారా వ్యక్తుల మధ్య సంభాషించబడే సాంప్రదాయ, సాంస్కృతిక రూపాలుగా వైవిధ్యంగా ఉనికిలో ఉండునది" అని నిర్వచించాడు.

విల్ హెల్మ్, జాకోబ్ అనే గ్రిమ్ సోదరులు తమ కాలంలో సేకరించిన ప్రసిద్ధి పొందిన జానపద కథలను 'పాపులర్ ఆంటిక్విటీస్'ను జర్మను భాషలో 'వోక్స్ కుండె' అనే పేరుతో పిలిచేవారు. ఈ పదానికి సమానర్థంగా1846 వ సంవత్సరంలో ఆగస్టు 22 వ తారీఖున డబ్ల్యు. జె. థాంస్ మహాశయుడు 'ఆంబ్రోస్ మెర్టన్' అనే కలం పేరుతో 'ది అథీనియం' అనే పత్రికకు లేఖరాస్తూ ఫోక్ లోర్ అనే పదం జానపద విజ్ఞానం అనే మాటకు సరియైనదేనా అని సూచించాడు. అప్పటి నుండి ఫోక్ లోర్ అనే పదం ఒక గ్రంథనామంగా కూడా ఉపయోగించడమైనది. 'ఫోక్' అనే పదానికి తెలుగులో జానపదం, జనపదము అంటే ఏదైనా ఒక జన సమూహము, గుంపు అనే అర్థంలో ఉపయోగిస్తున్నాము. 'లోర్' అనే పదానికి తెలుగులో తరతారాలుగా సంక్ర

మిస్తున్న జానపదుల, ప్రజల విజ్ఞానం లేదా పాండిత్యమనే అర్థంగా చెప్పబడింది. సాహిత్యకారులు జనపదం అంటే పల్లెటూరు, పల్లెటూర్లలో నివసించే వారిని జనపదులన్నారు. మానవ శాస్త్ర పండితులు గత కాలపు అనాగరిక, నాగరికపు ఆచార సంప్రదాయాల్ని పాటించే వారిని జనపదులన్నారు. కళాత్మక జీవితం గడుపుతూ కావలసిన నైపుణ్యాలు కలిగియుండటాన్ని విజ్ఞానం అంటారు. జానపద విజ్ఞానాన్ని మౌఖిక లేదా జానపద సాహిత్యం, సాంఘిక జానపదాచారం, వస్తు లేదా భౌతిక సంస్కృతి, జానపద కళలు అని నాలుగు రకాలుగా వర్గీకరించారు. జానవద విజ్ఞానం నహజమైనది, అనలైనది, అప్రయత్నంగా, సులభంగా, సుఖదుఃఖాలతో ముడిపడిన వ్యక్తీకరణ. జానపద విజ్ఞానం సహజమైనది, అసలైనది, అప్రయత్నంగా, సులభంగా, సుఖదుఃఖాలతో ముడిపడిన ధారావాహిక. అక్షర జ్ఞానం లేని కాలం నుండి ఎక్కడో, ఎప్పుడో అలవోకగా సృష్టించుకొని ఒక తరం నుండి తరువాతి తరాలకు సంక్రమిస్తూ వచ్చిన మౌఖిక జానపద సాహిత్యంలోని కథలు, గేయాలు, గాథలు, కళలు ఆయా సమూహ ప్రజలకు లేదా జాతులకు గుర్తింపునిచ్చాయి. జానపద విజ్ఞానాన్ని కేవలం ఒక సమాజానికో, సమూహానికో ముడిపెట్టలేనిది, ప్రజల మానసిక స్థితిగతులతో మమేకమైన జీవన తత్వం. అందుకే జానపద విజ్ఞానం ప్రకృతిలో, గ్రామీణ జీవితంలో పుట్టి పెరిగి ప్రతి మనిషికి ప్రత్యక్ష సంబంధం కలిగి వంశపారంపర్యంగా పట్టణ, నగర ప్రాంతాలుగా, విద్యావంతులుగా మారినా వారితో పాటే ఏదో ఒక సాంప్రదాయబద్ధమైన ఆచరణలో కనిపిస్తుంది. కానీ కాలగమనంలో ఆధునికత ప్రభావంతో విప్లవాత్మకమైన మార్పులకులోనైంది. ప్రధానంగా వాగ్రూప, ప్రదర్శన కళలపై తీవ్ర ప్రభావం ఏర్పడింది.

దృశ్య మాధ్యమంలోకి జానపద సాహిత్యం :

జానపద సాహిత్యం నిష్కళంకమైన, స్వచ్ఛమైన మేధోసంపద లేదా విజ్ఞానం, ఎటువంటి అహంకార భావాలు కనిపించక ప్రత్యక్షంగా జీవితంలోని కష్ట సుఖాలతో ముడిపడి వ్యక్తీకరించబడినదే జానపద మౌఖిక సాహిత్యం. జానపద సాహిత్యంలో అనేక రూపాలున్నాయి. అవి పాటలు, కథలు, వీరగాథలు, పురాణ కథలు, సామెతలు, పొడుపు కథల రూపంలో ఉంటాయి. దీనిని కళా దృష్టితో, సామాజిక కోణంలో చూస్తే ఇందులోని రసానుభవాలు శ్రోతల మనస్సుకు అత్యంత సమీపంగా చేరుతాయి. అందుకే జానపద సాహిత్య కూర్పు ఏ ఒక్కరి సొంతం కాదు కాబట్టి ఖండాంతరాలు దాటినా వ్యక్తీకరణలో ప్రాంతాన్ని బట్టి కొత్త కొత్త పదాల కూర్పు స్వాభావికంగా జరిగినా నష్టం లేనిదిగా శ్రోతలను భావోద్వేగాలకు గురిచేయగల లక్షణాలుంటాయి. ఇంకా వివరంగా చెప్పాలంటే ఒక దేశంలో పుట్టిన ఒక సాంకేతిక ఆవిష్కరణ మరొక దేశానికి ప్రయాణించడం దానివల్ల జరిగే ఫలితాలు జాతిభేదం లేకుండా అందరికీ అందుబాటులోనికి రావడం అనే ప్రక్రియ కూడా ప్రపంచీకరణంలో ఒక ముఖ్యభాగమే అని సామాజిక శాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి. పూర్వ కాలంలో ఆహార సేకరణ జీవన స్థాయి నుండి పశుపోషణ, వ్యవసాయం, స్థిర నివాసాలు ఏర్పరచుకొన్న తరువాతి కాలానికి కూడా తమకంటూ ఒక గుర్తింపు తెచ్చింది, ఇచ్చింది. ఇటువంటి మౌఖిక సాహిత్య ప్రక్రియ, వస్తువు, శైలి తదితర అంశాల పరంగా విప్లవాత్మకమైన మార్పులకు లోనైంది. ఈ మార్పుల వెనుక పలు రాజకీయ, సామాజిక, ఆధునికత ప్రభావాలు ఉన్నాయి. రాజుల కాలంలో తమ ఆస్థానాల్లో మనసును రంజింపజేసుకోవడానికి, వారి ప్రశస్తిని కీర్తించటానికి, శౌర్య పరాక్రమాలు పాడటానికి జానపద కళాకారులను నియమించుకొన్నారు. జానపద సాహిత్యానికున్న ప్రత్యేకతే మిటంటే భాష వేరైనా, ప్రాంతం వేరైనా ప్రతి జానపద గేయంలో, గేయగాథల్లో, కథాగానాల్లో పాండిత్యం కంటే తాళగతులకే ప్రాధాన్యత ప్రధానంగా కనిపిస్తుంది. అందుకే జానపద గేయాల విషయంలో పాల్కుర్కి సోమనాథుడు రచించిన 'బసవ పురాణం' సాహితీవేత్తలు, విద్యావంతులు ప్రామాణికంగా భావిస్తారు. 12,13 శతాబ్దాలకు

లకు సంబంధించిన ఇతర కవులు, అలంకారికులు, లలితకళా విద్వాంసులు కూడా ఆ కాలంలోనే జానపద గేయాల అస్తిత్వాన్ని ప్రస్తావించటమే జానపద సాహిత్యానికున్న ప్రాముఖ్యతను గమనించ వచ్చు. ఆనాటి నుండి కాలానుగుణంగా మార్పులకు, ఆధునిక ప్రభావాలకులోనై నిర్లక్ష్యానికి గురైన జానపద సాహిత్యం చలనచిత్రాల్లో అడపాదడపా కనిపిస్తున్న తరుణంలో ఊహించని ప్రత్యేకతను, ఆకర్షణను సంత రించుకుంది.

తెలుగు చలనచిత్రాల్లో జానపద గేయాలు, కథలు:

ప్రపంచీకరణం జరుగుతున్న నేపథ్యంలో అధునాతన సాంకేతిక యుగ సామాజిక జీవనంలో అన్ని రంగాలలో చాలా మార్పులు తీసుకొచ్చి తీవ్రమైన ప్రభావాన్ని చూపినవిధంగానే జానపద విజ్ఞానం అనువర్తనం ద్వారా ప్రభావితమైంది. ఆంగ్ల భాష అధ్యయనం, పాశ్చాత్య భావాలను తెలుసుకోవడం, అలవాటు చేసుకోవడం వంటివి, కథానికలు, నవలలు, పండిత సాహిత్య ప్రక్రియల అభివృద్ధి, సాహితీవేత్తలు, కవులు, రచయితలు జానపద సాహిత్యానికి మూలమైన వ్యవహారభాషను తమదైన సాహిత్యసృష్టికి ఉపయోగించుకున్నారు. జానపద సాహిత్య ప్రక్రియలను అనువర్తింపజేసుకొని భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం, కమ్యూనిజం వంటి రాజకీయ ఉద్యమాలు, ఆర్యసమాజం, బ్రహ్మసమాజం తదితర సామాజిక ఉద్యమాలు ప్రజలను వేగంగా చేరుకొనడానికి, ప్రేరణ కల్పించడానికి జానపదుల సాహిత్య సహకారంతో లోతుగానూ, విస్తృతంగానూ ప్రభావితం చేయగలిగారు. ఇక ఆంగ్ల సాహిత్యాధ్యయనం వల్ల జానపద సాహిత్య ప్రక్రియ, వస్తువు, శైలి వంటి విషయాల్లో పాశ్చాత్య సాహిత్య ప్రభావం మరింతగా విస్తరించుకున్నది. తద నంతర కాలంలో కాలంలో అచ్చుయంత్రపు వాడకం పెరిగిన కొద్దీ పుస్తకప్రచురణ పెరిగి ప్రతుల అమ్మకం ద్వారా కూడా కవి రచయితలకు ధనసంపాదన మార్గ మైంది. పత్రికలు సాహిత్యానికి ప్రధానమైన వేదికగా, సాహితీవేత్తలకు సంపాదన మార్గంగా నిలిచాయి. అదే విధంగా రేడియో రంగంలో నాటకరచన, కథారచన, గీత రచనలకు ఉద్యోగావకాశాలు ఏర్పడటంతో కవి, రచయితలకు సంస్థలో చోటుకల్పించింది. సినిమా రంగంలో శ్రీశ్రీ, సినారె, ఆరుద్ర, మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి వంటి ఎందరో సాహితీవేత్తలు సినీకవులు, రచయితలుగా స్థిరపడ్డారు. తెలుగులో ప్రజాకవులుగా, రచయితలుగా పేరొందిన గూడ అంజయ్య, గద్దర్, సుద్దాల అశోక్ తేజ, గోరటివెంకన్నలు ప్రధానంగా జానపదుల మౌఖిక సంప్ర దాయాలైన జానపదాలు, గేయాల బాణీలపైన, జానపద కథలు, ఇతిహాసాలు, పురాణాలు, పురాగాథలు మొదలగు వాటిపై దృష్టి సారించారు. ప్రాచీన సందర్భానికి, వర్తమాన సందర్భానికి ఉన్న తేడాను, అవసరాన్నిబట్టి చూస్తే మౌఖికం నుండి గ్రంథస్థం, గ్రంథస్థం నుండి దృశ్య మాధ్యమాల్లోకి వాణిజ్య వస్తువుగా పరిణతి కనిపిస్తుంది.

ప్రపంచీకరణ ప్రభావం వల్ల వచ్చిన పత్రికలు, రేడియోలు, టీవీ ఛానెళ్ళు వాటి ప్రభావం వలన జానపద సాహిత్య ప్రక్రియలు అనువర్తన ప్రక్రియలుగా మార్పు చెందాయి. పురాగాథలు, కథలు, జేయగాథలు, పాడుపు కథలు, సామెతలు శిష్ట సాహిత్య ప్రక్రియల్లో విరివిగా ఉపయోగించబడుతున్నాయి. దీని వల్ల ఒక ప్రాంతంలో పుట్టిన మౌఖిక సాహిత్యం వివిధ ప్రాంతాల్లోకి విస్తరించి ఆ ప్రాంత బాణీల్లో, భాషలో, యాసలో స్థిరపడుతున్నది. సినిమాల్లో జానపద గేయాల బాణీలు, సాహిత్యాన్ని ఉ పయోగించి వందల్లో పాటలొచ్చాయి. తెలుగు సినిమాల్లో గమనిస్తే తడిక పాటలు, అత్తాకోడళ్ల పాటలు, బావ మరదళ్ళ శృంగార గేయాలు, హాస్య గేయాలు, భక్తి గేయాలు, పల్లెపడుచు పాటలు, రేల రేలా, ఓలియా ఓలియా, ఓ లచ్చా గుమ్మాడి, సారంగ దరియా, ఇలా వందల్లో పాటలు జానపద సాహిత్య సంపదనుండి గ్రహించబడినవే. కొన్ని జానపద గేయాలు యథాతథంగా సినిమాలలో ప్రవేశిస్తే, కొన్ని జానపద గేయాలు మటుకు సంధర్భ, సన్నివేశానుసారం రూపాం తరం చెందినా తమ ఉనికిని మాత్రం పోగొట్టుకోకుండా కనిపిస్తాయి. ఇలాంటివి విన్నప్పుడు సినీకవులు ఇంత అద్భుతంగా

ఎలారాసారా అనిపించేలా ఉంటాయి కానీ తరచి చూస్తే కొన్ని పాటల మాతృకలు, జాడలు, బాణీలు, పదాలు జానపద గేయాలలో ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తాయి. చలనచిత్ర పరిశ్రమకు నాంది జానపద సాహిత్యమే. ఆనాటి మూకీ నుండి ఇప్పటి సంబాషణల వరకు జానపద గేయాల పరంపర కొనసాగుతూనే ఉంది. ఏడాదిలో 20 సినిమాలు విడుదలైతే సుమారుగా 15 సినిమాలలో సామాజిక మూలాలైన పల్లెల యాస నుంచి వస్తున్న ఈ పాటలను దర్శకులు తమ సినిమాల్లో ప్రదర్శింపజేసేందుకు ఆసక్తి చూపిస్తున్నారు. అలాంటి పాటలే ఇప్పుడు సామాజిక మాధ్యమాల్లో కొత్త పరంపరను సృష్టిస్తున్నాయి. ఎన్నడూ లేని విధంగా ఈ మధ్యకాలంలో అనుకోని రీతిలో యూ ట్యూబ్ వంటి సామాజిక మాధ్యమాల్లో కొత్త రికార్డులను సొంతం చేసుకుంటున్నాయి.

నందమూరి తారకరామారావు, అక్కినేని నాగేశ్వరరావు, శోభన్ బాబు, కాంతారావు, కృష్ణ మొదలగు నటుల చలనచిత్రాల్లో అనేక జానపద గేయాలను ఉపయోగించు కున్నారు. అయితే జానపద మాద్యమంలోనే ఉన్నా, ఆధునిక సంగీతం పరికరాల హోరులో అచ్చ దనాన్ని కోల్పోయినట్లుగా గమనించవచ్చు. ఈ మధ్య కాలంలో విడుదలైన చలనచిత్రాల్లోని మరికొన్ని జానపద అనువర్తన సాహిత్య ప్రక్రియలను ఉదాహరణకు ఇక్కడ తెలియజేస్తున్నాను. సామాజిక మాధ్యమాల్లో లవ్ స్టోరి చలనచిత్రంలో వచ్చిన 'సారంగ దరియా' పాట వీక్షణల్లో ప్రదమస్థానంలో ఉంది. శ్రీకారం చిత్రంలోని 'వస్తానంటివో పోతానంటివో' పాట, పలాస చిత్రంలో ఉత్తరాంధ్ర జానపద గేయాలనుండి సేకరించబడిన 'నక్కిలీసు గొలుసు', 'బావొచ్చాడు లక్కా బావొచ్చాడు' పాట యూ ట్యూబ్‌లో రికార్డులు సృష్టించాయి. అల వైకుంఠ పురములో చిత్రంలోని 'సిత్తరాల సిరపడు' ప్రేక్షకులను బాగా ఆకట్టుకుంది. కృష్ణార్జున యుద్ధం చిత్రంలోని 'దారి చూడు దమ్మూ చూడు మామ' అంటూ వచ్చిన చిత్తూరు జిల్లా జానపద గేయం తెలుగువారందరిని ఉర్రూత లూగించింది. బ్రహ్మోత్సవం సినిమాలోనూ 'నాయుడో రింటికాడ' అంటూ సాగే జానపదగేయం చిత్రానికి ప్రత్యేక ఆకర్షణ. మగధీర చిత్రంలోని జానపదం 'ఏం పిల్లడో ఎల్దామొస్తవా' అంటూ సాగే జానపదం అప్పట్లో చర్చనీయాంశంగా మారినా ప్రేక్షకులకు కనువిందు చేసింది. రాజా ది గ్రేట్ చిత్రంలోని జానపద గేయం 'గున్నాగున్నా మామిడి' సినిమా హాలులోనే కేరింతలు కొట్టించింది. అనుభవమున్న, జానపద గీతాల రుచినెరిగిన సంగీత దర్శకులు జానపద గాయకులతోనే పాడిస్తూ వాటి ప్రత్యేకతను చాటుతున్నారు. ఒకరకంగా జానపద గాయకులను, గ్రామీణ కళాకారులను సినిమాల ద్వారా పరిచయం చేయడంవల్ల ప్రేక్షకాదరణ, గుర్తింపు పొందు తున్నారు.

దృశ్య మాధ్యమంలోకి జానపద కళలు :

గ్రామీణ జీవితంలో పుట్టి పెరిగి ప్రకృతి నుండి సమాజానికి అవసరమైన సాధన సంపత్తిని ఉత్పత్తి చేయడంలో, వ్యవస్థీకరించుకున్న పద్ధతుల్ని అనుసరిస్తూ వ్యక్తిగత నైపుణ్యంతో మెరుగులు దిద్దడమే కళ. ప్రాచీన కాలం నుండి సంప్రదాయాలను, ఆచారాలను అంటి పెట్టుకొని సమాజ విజ్ఞాన వినోద ప్రభోదాత్మక విషయా లను ఆలోచింపజేస్తూ అవసరాలకనుగుణంగా ఉత్పన్న మయ్యి నృత్య రూపంలో జానపదులచే ప్రదర్శించ బడినవే జానపద ప్రదర్శన కళలు. మానవుడు తన జీవితానికి కారణభూతమైన దైవశక్తిని ప్రాచీన కాలం నుండి ఆరాధిస్తూ దైవాత్మలను, తన మనస్సును నెమ్మది పరుచుకున్నాడు. ఈవిధంగా దేవతారాధన క్రమంలో పుట్టిన పాట, నృత్యంతో తనలోని అసాధారణ ప్రతిభను వ్యక్తపరుస్తూ, అర్థవంతమైన నేపథ్యం కలిగిన కళగా మార్చి సామాజిక వినోదం కోసం, జీవనాధారంగానూ మార్చుకున్నాడు. వీటినే జానపదుల కళలు అంటారు. ఈ కళల్లో అభినయ ప్రధానమైనవి, గేయ ప్రధానమైనవి, వాద్యప్రధానమైనవి, సంగీత ప్రధానమైనవిగా ఉన్నాయి. జానపద కళలు మానవుడు భౌతికంగా జీవించడానికి

గాలి, నీరు, వెలుతురు, ఆహారం ఎలా అవసరమో సంగీతం, సాహిత్యం, కళ అనేవి కూడా అతడు మానసికంగా, ఉల్లాసంగా జీవించడానికి అంతే అవసరమయ్యాయి. జానపద ప్రదర్శన కళలను గమనిస్తే జానపద నృత్యం, జానపద సంగీతం, వీధినాటకం, తోలుబొమ్మలాట, బుర్రకథ, యక్షగానం, జముకుల కథ, పిచ్చుకుంటుల కథ, పగటి వేషాలు, బయలాట, కోలాటం ఇలా ఎన్నో వందలాది కళారూపాలు పల్లె ప్రజలకు విజ్ఞానాన్ని, వినోదాన్ని కలిగించేవెన్నో ఉన్నాయి. మనిషియొక్క అనుభూతులకూ, మానసిక చైతన్యానికి, విజ్ఞాన వినోదాలకూ అనందోత్సాహాలకూ ప్రతీకలైన జానపద కళలు, కథాగేయాలు మొదలగు ప్రక్రియలపై సాంకేతికత తీవ్ర ప్రభావాన్ని చూపింది.

సాంకేతికత అనగానే మనకు గుర్తుకొచ్చేది రేడియో, టెలివిజన్, సినిమా, మొబైల్ ఫోన్ మొదలగు సాంకేతిక పరికల్పనలు. జానపద ప్రక్రియలపై టెలివిజన్, సినిమా, సామాజిక మాధ్యమాల ప్రభావం ఏవిధంగా ఉందంటే ఈ రోజు మొబైలు ఫోను లేని మనిషి, టెలివిజన్ లేని ఇల్లు, సినిమా హాలు లేని ఊరు లేదు అంటే ఆశ్చర్య పోవలసిన అవసరం లేదు. ఈ ప్రభావంతో సినిమా అన్నది ఎంతగా వ్యాపించింది అంటే ఎప్పుడో నెలకో రెండు నెలలకో ఒక రోజున పట్టణానికి పోయి సినిమా చూసిన గ్రామీణుడికి సినిమా చూడడం అన్నది దాని ద్వారా వినోదాన్ని పొందడం అన్నది ఈ రోజున నిత్యజీవితంలో ఒక భాగం అయింది. ఇక సీరియళ్ళ సంగతి చెప్పనే అక్కరలేదు. గ్రామీణ ప్రజలను బాగా ఆకర్షించిన ప్రక్రియగా వివిధ ఛానళ్ళలో ప్రసారం అయ్యే రోజువారీ సీరియళ్ళు ఈ రోజు ప్రజలను ముఖ్యంగా మహిళలను బాగా ఆకట్టుకుంటున్నాయి. ఈ పరిణామం సామాజిక జీవితంపైన, జానపద ప్రక్రియలపైన తీవ్రంగా ఉంది. ఈ టీవీ ఛానళ్ళ ప్రక్రియ. ఈ సాంకేతిక మహమ్మారికి ముందు పొలంలో అలసిపోయి ఇంటికి వచ్చిన వ్యక్తికి, పగలంతా రకరకాల వృత్తులు నిర్వహించిన వ్యక్తికి ప్రతిరోజూ కాకపోయినా కొన్ని రోజులైనా జానపద కళలు వినోదాన్ని కల్పించేవి. జానపద కళలు ప్రదర్శించడానికి కొంత సమయం ఉండేది. వృత్తి కళాకారులు కాకపోయినా గ్రామీణులు తమకు తాము తమకు వచ్చిన జానపద కళలను ప్రదర్శించుకునేవారు. రాత్రిపూట నలుగురు ఒక చోటికి చేరడం సామూహికంగా కొన్ని జానపద కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం జరిగేది. ఇప్పుడు ఈ పరిస్థితి పూర్తిగా మారిపోయింది. ఈ తీరిక సమయం అంతా ప్రజలు టీవీలు, సినిమాలు, మొబైల్ ఫోన్ చూడడానికి వాడుకుంటున్నారు. టీవీ ఆకర్షణనుండి అందులో వచ్చే అత్యంత జనరంజక కార్యక్రమాలను వదిలి బయటికి వచ్చి జానపద కళలను చూడడానికి వచ్చే గ్రామీణులు కనిపించడం అరుదు అయింది. జానపద కళల ప్రదర్శనలు లేకుండానే ఇది చేయడం ఒక ఎత్తు అయితే ఉన్నకొద్దిపాటి ప్రదర్శనలలో కూడా ఆధునిక నాగరికత ప్రవేశించి ప్రదర్శన రీతిలో కూడా చాలా మార్పులు తెచ్చింది. జానపద ప్రదర్శనలో వేష, భూషణాలలో, రీతిలో చాలా మార్పులు రావడానికి ఈ సామాజిక పరిణామం ఒక కారణం అయింది. ఇతర జానపద సాహిత్య ప్రక్రియలపైన కూడా టీవీ ప్రభావం చాలా ఉంది. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని చిన్న పిల్లలు కూడా పోగో ఛానళ్ళు, కార్టూన్ నెట్ వర్కు చూసి ఆనందించే పరిస్థితి ఉంది.

సాంకేతిక ప్రభావం వల్ల జానపద కథలు సీరియల్ ద్వారా, ఇతర కార్యక్రమం ద్వారా జానపదులు కాకుండా నటీనటుల ప్రదర్శనలతో అందుబాటులోనికి వచ్చాయి. ఇది వృత్తి కళాకారులపై, వారి జీవితాలపై తీవ్ర ప్రభావం చూపించాయి. అయితే జానపద కథ జానపద మాధ్యమంలో కాకుండా ఆధునిక దృశ్య మాధ్యమంలోనికి మారిపోవడాన్ని ఇక్కడ గమనించాలి. ఒక ఛానల్ పంచ తంత్ర కథలను బొమ్మలాట రూపంలో చాలా భాషల్లో ప్రసారం చేసి దేశ దేశాల ప్రజలకు అందుబాటులోనికి తెచ్చి చాలా విజయవంతం అయింది. ఇటువంటి

బొమ్మలాటలను నేపథ్యంగా తీసుకొని కథా రచయితలు అనువర్తింప జేసుకున్నారు. అప్పటి నుండి చాలా జానపద కళలు అనువర్తన జానపద కళలుగా మారిపోయి దృశ్య మాధ్యమాల్లో దర్శనమిస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు బొమ్మలాటనే నేపథ్యంగా తీసుకొని దానిలో ఆధునిక కాలానికి అందుబాటులో ఉన్న మార్పులు అన్నీ చేసి వినూత్నమైన బొమ్మలాటగా దాన్ని మార్చింది. అంటే ఒక జానపద కళ తన నిజమైన రూపాన్ని టీవీ, సినిమా కారణంగా ఆధునిక రూపాన్ని సంతరించుకుంది. ఇలాగే పంచతంత్ర కథలు అనే జానపద కథా మాధ్యమం, క్వచిత్తుగా మౌఖిక మాధ్యమంలో ఉన్న ఈ కథలు దృశ్య మాధ్యమంలోనికి ప్రవేశించడం ఒక పరిణామం.

ఇక ప్రస్తుత సందర్భంలో మరికొన్ని ప్రభావాలు, పరిణామాలు కూడా జానపద కళలపై ఉన్నాయి. రాజకీయ కార్యక్రమాలు, ప్రభుత్వ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో జానపద సాహిత్య కళాప్రక్రియలు విరివిగా వినియోగంలోనికి వచ్చాయి. వ్యక్తులు, సంస్థలు జానపద కళలను వారికి అనుకూలంగా బాగా అనువర్తనం చేసుకొని ప్రదర్శిస్తున్నాయి. రాజకీయ పార్టీలు జానపద ప్రదర్శన కళలను తమ సామాజిక రాజకీయ అవసరాలకు అనువర్తనం చేసి వినియోగించుకోవడం. స్వాతంత్ర్యానికి ముందు కాలం నుండే వీటి వినియోగం ఉంది. ప్రజానాట్య మండలి ఇతర సంస్థలు, వ్యక్తులు, పార్టీలు జానపద కళలను బాగా వినియోగించుకున్నాయి. వివిధ సామాజిక ఉద్యమాలలో కూడా పాట, నృత్యం, నాటకం ఉపయోగపడ్డాయి. ఈవిధంగా జానపద కళల ప్రక్రియల అనువర్తన ప్రక్రియ ఇప్పటికీ కొనసాగుతూ వస్తూ ఉంది. పాట, బుర్రకథ, ఒగ్గుకథ, వీధినాటకం ప్రక్రియలు ఈ రోజు కూడా అనువర్తన ప్రక్రియలో చాలా వినియోగంలో ఉన్నాయి. విప్లవ గేయకారులు, ప్రదర్శన కారులు అయిన గద్దర్, వంగపండు ప్రసాదరావు వంటి కళాకారులు, ప్రజా కవులు, గాయకులు సృష్టించిన పాటల సాహిత్యం అంతా కూడా అనువర్తన జానపద సాహిత్యమే అవుతుంది. వారి కళారూపం కూడా అనువర్తన జానపద కళారూపం అవవుతుంది. వీరు ప్రత్యక్షంగా కొన్ని జానపద గేయాలను తీసుకొని వాటి భాషను, బాణిని గ్రహించి అదే పద్ధతిలో వారికి కావలసిన సామాజిక వస్తువును గ్రహించి కొత్త పాటలను సృష్టించుకుంటున్నారు.

తెలుగు చలనచిత్రాల్లో జానపద కళారూపాలు :

వర్తమాన సందర్భంలో అంటే ఆధునిక నాగరికతలో జానపద సంప్రదాయాలలో అసలు జానపద విజ్ఞానం, అనువర్తిత జానపదం, సార్వత్రిక జానపదం అని మూడు రకాలుగా కనిపిస్తుంది. సంగీతం, తాళం, లయ, నృత్యం, అభినయం, ఆహార్యం, వాయిద్యం, లయబద్ధమైన కలయికా, క్రమశిక్షణ కలిగిన జానపద కళలు, కళారూపాలను అన్ని భాషల్లోని చలనచిత్రాల్లో ఉపయోగించుకున్నారు. మరాఠి, భోజ్పురి, తమిళ, మళయాల చలనచిత్రాల్లో 90% జానపద ప్రక్రియల ఉపయోగాన్ని చూడవచ్చు. జానపద నృత్యాలను, వస్త్రధారణను, వేషధారణను అనుకరిస్తూ ఎన్నో పాటలున్నాయి, గేయ గాథల ఆధారంగా నిర్మించిన చిత్రాలు కూడా ఎక్కువగా కనిపిస్తాయి. జానపద ప్రదర్శనా కళలు, కథలు, గేయగాథలు పిల్లల్ని, పెద్దల్ని అలరించడంలో వీటి పాత్ర విశిష్టమైనది. మంత్ర తంత్రాలు, పేదరాశిపెద్దమ్మలు, వింతమనుషులు, విచిత్ర వస్తువులు ఇలా ఎన్నో అద్భుతాలని తమలో నింపుకున్న ఈ కథలు ప్రేక్షకులను అద్భుత లోకాల్లో విహరింపజేస్తాయి. కథలోని సన్నివేశాలను, విశేషాలను వందల చలనచిత్రాలుగా అనువర్తించి, తెరకెక్కించి దర్శకులుగా గొప్ప గుర్తింపు పొందినవారెందరో ఉన్నారు. మంత్రాలూ, మంత్రాంగాలు, పరకాయ ప్రవేశాలు, గుర్రపు స్వారీలు, కత్తి ఫైటింగులు, వింత పక్షులు, జంతువులు, పురైలు అస్థిపంజరాలు మౌఖిక ప్రచారంలో ఉన్న కథలకు ప్రాణం పోసి ఒక రూపాన్నిచ్చి, చలనచిత్రాలుగా మలచిన వాటిని చూస్తుంటే ఓ కొత్తలోకం ఉండేదేమో అన్నట్టుంటుంది. అత్యంత ప్రజాదరణ పొందిన బాలనాగమ్మ కథ, సన్యాసమ్మ కథ, పల్నాటి వీర చరిత్ర, కాటమరాజుకథ మొదలగునవన్నీ జానపదుల మౌఖిక సాహిత్య జ్ఞాన

నంపదలు. అంతేకాకుండా జానపద కథలు, కథాగేయాలు, ఇతర ప్రక్రియల ఆధారంగా వచ్చిన తెలుగు సినిమాలు ఈవిధంగా ఉన్నాయి. అగ్గివీరుడు, ఆలిబాబా 40 మంది దొంగలు, గండికోట రహస్యం, జగదేక వీరుడు అతిలోక సుందరి, మాయాబజార్, రామాయణం, మహాభారతం, సింహబలుడు, పరమానందయ్య శిష్యుల కథ, పాతాళభైరవి కథలు, భైరవ ద్వీపం, యమలీల, ఈగ మొదలగు చిత్రాలన్నీ జానపద కథల్లోని వస్తువు ఆధారంగా చిత్రీకరణలో ఒకఅక పాత్రగా తీసుకొని విశేష ఆధరణపొందిన చలనచిత్రాలనెన్నో జానపద కథలు, ఇతిహాసాలు, ప్రదర్శనా కళల ఆధారంగా నిర్మించారు.

తెలుగు రాష్ట్రాల్లో జాతరలు, ఉత్సవాలు, పండుగల సందర్భంగా ప్రదర్శించే జానపద ప్రదర్శన కళలు, ఆటలు, బతుకమ్మ పాటలు, నృత్యం, ఉట్టికొట్టుట, బోనాల నృత్యం, గిరిజన నృత్యాలు, కోలాటం, వీధి నాటకం ఇటువంటి ప్రక్రియలన్నింటినీ దర్శకులు, డాన్సు మాస్టర్లు ఉపయోగించుకుంటున్నారు. తమిళ చలన చిత్రాల్లో నయ్యాండి నృత్యం, తెలుగు రంగస్థలం చలన చిత్రంలో తప్పెటగుల్లు కళాకారులు, గిరిజన నృత్యాలు, వేషభూషణలను అనుకరణ వందల తెలుగు చలన చిత్రాల్లో చూడవచ్చు. జాతరలలో ఫైటు, పాట, ప్రేమ సన్నివేశాలు, గ్రామీణ వాతావరణం, పండుగలు, ఉత్సవాలు సినిమా కథకు కేంద్రబిందువుగా వచ్చిన చలన చిత్రాలున్నాయి. ఈవిధంగా ప్రపంచీకరణ ప్రభావంతో మానవ జీవనంలో ఎన్నో మార్పులు సంభవించాయి. తద్వారా మనిషి జీవన శైలిలో, తన అలవాట్లలో విప్లవాత్మకమైన ప్రభావం చోటు చేసుకుంది. పగలంతా అడవుల్లో, పొలం పనుల్లో, కుటుంబ పోషణలో శ్రమించిన మనిషి తన శ్రమను మరిచిపోయి మానసిక ఉల్లాసాన్ని పొందేందుకు రాత్రివేళల్లో గ్రామంలో ప్రదర్శించే జాన పద కళలకు ప్రాధాన్యతమివ్వడం ప్రాచీన కాలం నుండి సంతరించుకున్న అలవాటు. ఈ క్రమంలో సాంకేతికంగా అభివద్ధి జరిగి మానవ జీవన శైలిలో, అలవాట్లలో మార్పు చోటు చేసుకుంది. దాంతో సాంకేతికతకు పెద్దపీట వేయడంతో సినిమా, టీవీలు ఆవిర్భవించాయి. కొత్తదనంతో ఆకట్టుకోవడంతో జానపద కళారూపాలకు ప్రజల నుంచి ప్రాధాన్యత కొరవడకుండా సినిమా కథ రచయితలు, నృత్య దర్శకులు, సినిమా దర్శకులు జానపద కళారూపాలకు ప్రాధాన్యతనిచ్చి కొంత ఆదరణకు, గుర్తింపుకు పరోక్షంగా కారకులయ్యారని చెప్పవచ్చు.

శతాబ్దాలుగా రాజులుపోయినా, రాజ్యాలు మారినా, జానపద కళలు మాత్రం ప్రజాహృదయాలలో అలాగే నిలిచి ఉండటానికి కారణం సామాజిక దృశ్య మాధ్యమాలలో ప్రసారమౌతుండటం. కానీ అసలైన జానపద కళాకారులకు జీవనాధారం లేకుండాపోయింది. వెనుకటి రోజుల్లో ఎన్ని ఆటుపోటులు వచ్చినా జానపద కళలను, కళాకారులను ప్రజలు పోషించారు, కన్నబిడ్డలుగా చూసుకున్నారు. నాటకం, సినిమా, రేడియో, టెలివిజన్ లాంటి ఆధునిక సాంకేతిక ప్రక్రియలు రావడంతో ఈనాడు వాటివల్ల కళలపై మోజు పెరిగింది కానీ కళాకారులను పోషించే వారు తగ్గిపోయారు. దృశ్యమాధ్యమాల్లోకి ప్రవేశించిన కళారూపాలపై ఉన్న ఆసక్తి నిజమైన కళాకారుల నుండి వినడానికి, చూడటానికి కనిపించడంలేదు. తప్పని పరిస్థితుల్లో కడుపుకోసం ఆ కళలనే పట్టుకుని దేశసంచారులుగా తిరుగుతూ అక్కడక్కడ కళా ప్రదర్శనలను ప్రదర్సిస్తూ చాలీచాలని ఆదాయలతో కడుపు నింపుకుంటూ జీవిస్తున్నారు. ఎన్నో కళా రూపాలు చితికి జీర్ణమై కాలగర్భంలో కలిసిపోయి వాటి స్వరూప స్వభావాలు ఎలా వుంటాయో కూడ తెలియకుండా శిధిలమై పోతున్న సమయంలో కొత్తగా రూపాంతరం చెంది వెండితెరలపై, బుల్లి తెరలపై, సామాజిక మాధ్యమాల్లో దర్శనమిస్తున్నాయి. ఏదేమైనా జానపద కళాకారుల సమిష్టి బృందాలు, సమిష్టి ప్రదర్శనలు నాశనమై వ్యక్తిగత పాత్రలుగా, చిల్లర వేషాలుగా మిగిలిపోయాయి. ఆ వేషాలతో రైళ్ళలో, గ్రామాల్లో బస్టాండుల్లో బిచ్చమెత్తుకుంటూ జీవిస్తున్న పరిస్థితులు దృశ్యవిదారకం.

ఆధారగ్రంథాలు:

1. ఆర్వీ.ఎస్. సుందరం.1983. ఆంధ్రుల జానపద విజ్ఞానం, ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి ప్రచురణలు, హైద్రాబాద్.
2. జి.ఎస్. మోహన్, 2001. జానపద విజ్ఞానధ్యయనం, శ్రీనివాస పబ్లికేషన్స్, బెంగళూరు.
3. చిగిచెర్ల కృష్ణారెడ్డి, 2012, తెలుగు జానపద కళారూపాలు, పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ప్రచురణల విభాగం, హైదరాబాద్.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

కొర్రాజుల పటం కథ - చారిత్రక నేపథ్యం

- డా॥. పిట్టా శాంతి
తెలుగు అధ్యాపకురాలు,
గుంటూరు.

- డా॥. పెండ్యాల లావణ్య
అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ,
ఆంధ్రా విశ్వవిద్యాలయం, విశాఖపట్టణం.

ఆదివాసీయులు భారతీయ సంస్కృతికీ మూల వాసీయులు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనే దాదాపు 33 తెగల ఆదివాసీయులు జీవిస్తున్నారు. 33 తెగల్లోని ఆది వాసీయుల్లో 'తోటి'తెగవారు ఒకరు. 'తోటి' తెగనే 'బిరుదు గోండ్' అని పిలుస్తారు. ఈ తెగవారు ఆదిలాబాద్ పరిసర ప్రాంతాల్లో జీవిస్తున్నారు. కాలక్రమేణా వీరిలో కొందరు కొర్రాజుల పేరుతో వివిధ ప్రాంతాలకు వలసపోయి జీవిస్తున్నారు. 'తోటి' తెగవాళ్లు గోండ్ల తెగల వాళ్లకి వారసత్వపు పాటలు వినిపించే ఆశ్రిత కులం వారుగా జీవిస్తున్నారు. తోటీలు గోండ్లు జరుపుకునే పండుగలు, కర్మకాండల్లో పాల్గొంటారు. తోటీలు గోండ్ల యొక్క వంశ చరిత్రను గానం చేస్తూ వారిచ్చిన దానాన్ని స్వీకరించి జీవనం సాగిస్తున్నారు.

గోండ్లు, ప్రధానులు, తోటీలు, కోలామ్‌లు అనే గిరిజన తెగలు ఒకేచోట నివశిస్తారు. వీరంతా ఒకే విధమైన సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు అనుసరిస్తారు. ముఖ్యంగా 'తోటీ'లు గోండ్ల తెగల ఇళ్ళల్లో జరిగే శుభ, అశుభ కార్య క్రమాలకు కీకిరి, డక్కు, కాలికామ్, ప్రేపేర్ అనే వాయిద్యాల్ని వాయిస్తూ వాళ్ళ చరిత్రను చెప్పడం ఆన వాయితీ. గోండ్లు వాళ్ళ ఇళ్ళల్లో జరిగే ఏ కార్యక్రమానికైనా కథ చెప్పాలంటే అదే ఇంటి పేరుగల తోటి వారే కథలు చెప్పాలి. అలా చెప్పడం హక్కుగాను,ఆచారంగాను భావిస్తారు. కథ చెప్పినందుకు గోండ్లు తోటివాళ్ళకు మేక, దూడ, ఆవు, సొమ్ములు, చనిపోయినవారి ఆభరణాలు, బట్టలు కట్నంగా ఇస్తారు. కట్నం అనగా వీరి భాషలో కానుకలుగా భావించాలి. గోండ్లకు తోటీలకు మధ్య కంచం పొత్తు మాత్రమే ఉంటుంది కాని వివాహ సంబంధాలు ఉండవు.

తోటీలు, కొర్రాజులు, నాయకపోడలు ఎక్కువశాతం పటం కథలు చెప్పుకుంటూ పొట్టపోసుకుంటున్నారు. వీరి పటం కథలకి ఒక ప్రత్యేకత వుంది. ఆంధ్ర దేశంలో జానపద కళా రూపాల్లో కళారూపాలు ఆశ్రిత కళా రూపాలు నూట యాభైకి పైగా ఉన్నట్లు పరిశోధనల వలన తెలుస్తుంది. ప్రదర్శనా విధానాన్ని బట్టి జానపద కళారూపాలు తొమ్మిది రకాలుగా పేర్కొన్నారు. అవి బొమ్మలాట, ఆచార సాంప్రదాయమైన లేదా అనుష్ఠాన కళారూపాలు, వాద్య కళారూపాలు, పటం కథలు, ఇంద్రజాల ప్రదర్శనలు, నృత్యాలు, కథాగాన కళా రూపాలు వేషాలతో కూడిన కళారూపాలు, భజనలు మరికొన్ని ఇతర కళారూపాలను పేర్కొనవచ్చు.

జానపద కళారూపాల్లో ఒకటైన పటం కథలు పదకొండు రకాలుగా ఉన్నాయి. అందులో పద్మశాలి, మాదిగ, మాల, చాకలి, గౌడ, మంగలి, కుమ్మరి, యాదవులు, ముదిరాజు మరియు నాయకపోడు గిరిజన తెగ ఈ కులాలకు సంబంధించిన కుల పురాణాలను చెప్పే ఆశ్రిత కళారూపాలు వరుసగా కూనపులి, డక్కలి, గుర్రం, మాసయ్య, గౌడ జెట్టి, ఏనూటి, అద్దపువారు, కాకి పడిగెల, కొర్రాజులు వీరంతా తమ కుల పురాణాలకు సంబంధించిన ముఖ్యమైన సన్నివేశాలను బొమ్మల రూపంలో వరుసగా ఒక పటంపై చిత్రించి దాని ఆధారంగా కథ చెబుతారు. పటం తయారు చేయటానికి ప్రత్యేకమైన నకాశి కళాకారులున్నారు. నకాశివారు వరంగల్ జిల్లా చేర్యాలలో నివసిస్తున్నారు. ఈ పటాలు నాలుగు అడుగుల వెడల్పుతో ప్రారంభమై ఇరవై అడుగుల పొడవు వరకు పెంచుకుంటారు. అంటే కథలను బట్టి పటం తయారు చేయబడుతుంది. కథను చెప్పేటప్పుడు కథకు

సంబంధించిన బొమ్మలను కర్ర సహాయంతో పటంలో చూపుతూ కథ చెపుతారు.

పటం కథలు అతి ప్రాచీనమైన చరిత్ర వాడుకలో ఉంది. వైదిక వాఙ్మయంలోని యమ పటాల ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది. యమ పటాల ద్వారా వైదిక సంస్కృతికి సంబంధించిన ప్రచారం జరుగుతుండేది. బౌద్ధ, జైన మతస్థులు తమ ధర్మ ప్రబోధనలకు, జాతక కథల ప్రచారానికి పటం కథలను ఉపయోగించుకున్నారు. బౌద్ధ, జైన మతాలు తమ బోధనలను ప్రజలు మాట్లాడే భాషల్లోనే ప్రచారం చేయడం వలన సామాన్య పామర జనులకు పటం కథలు ఆకర్షించబడ్డాయి. జైన, బౌద్ధ మతాలు క్షీణించడం వలన జానపదులు తమ కుల పురాణాల ప్రచారానికి పటం కథలను ఎంచుకుని నాటి నుండి ప్రచారంలోకి వచ్చి జనాదరణ పొందాయి.

పటం కథలు యావత్ భారతదేశమంతా కూడా విస్తృత ప్రచారంలో ఉన్నాయి. ఒక్కొక్క ప్రాంతంలో ఒక్కొక్క రకంగా ఈ పటం కథలను ప్రదర్శిస్తున్నారు. బీహార్, బెంగాల్, ఒరిస్సా, కర్ణాటకల్లో పటం కథలను 'పట' చిత్రాలని, మహారాష్ట్రంలో 'పట్'లని, రాజస్థాన్‌లో 'బాబుజీ కాపట్' అని వ్యవహరిస్తున్నారు. భారత దేశంలోనేకాక చైనా, ఇండోనేషియా, నేపాల్, బర్మా, టిబెట్ వంటి విదేశాల్లో కూడా పట చిత్రాల ప్రదర్శిస్తున్నారు. ఈ పటం కథలనే కులవృత్తిగా చేసుకుని జీవిస్తున్న ఆదివాసీ తెగలు ఆంధ్రదేశంలోని తెలంగాణా ప్రాంతంలో అధికసంఖ్యలో ఉన్నారు.

పటం చిత్రాలను తయారు చేసే నకాశి వారు వీరి పూర్వీకులు ఉత్తరదేశం నుండి వచ్చారని, సోమకుల క్షత్రియులని పేర్కొంటారు. వీరు పటాలను చిత్రించే శైలి మాచర్ల వీరభద్ర స్వామి దేవాలయంపై కప్పులోని చిత్రాలను పోలి ఉందని ప్రముఖ చిత్రకారుడు కొండపల్లి శేషగిరిరావు అభిప్రాయపడ్డారు. ఈ వీరభద్ర స్వామి ఆలయం కాకతీయుల కాలంనాటిది కావున పటం కథలోని చిత్రకళ మధ్యయుగం నాటిదని తెలుస్తుంది.

పటం చిత్రాల తయారీ విధానం :

పటం కథల కళాకారులు పటం కథల్లో ఏ కథలు జనాదరణ పొందుతున్నాయో గ్రహించి వాటినే పటంపై చిత్రించుకుంటారు. ముందుగా పట చిత్రాలు వేసే నకాశి వారిని కలిసి వారికి కథను వివరిస్తారు. ఆయా కథకు తగ్గట్టుగా నకాశి వారు పట చిత్రాలను వేస్తారు. పటం తయారు చేయటానికి పాడవైన తెల్లటి నూలు గుడ్డను తీసుకుని దానిని చదునుగా ఉన్న నేలపై పరుస్తారు. చింతగింజల అంబలి, గంజిని కలిపి మిశ్రమాన్ని తయారు చేసి దానికి వెడల్పయిన కుంచెతోగాని, గుడ్డతోగాని నూలుగుడ్డపైన సమంగా పూస్తారు. నూలుగుడ్డ ఎండి పోయిన తర్వాత బొగ్గుతో కళాకారులు చెప్పిన కథాంశాలకు సంబంధించిన సన్నివేశాలను చిత్రీకరిస్తారు. బొగ్గుతో బొమ్మల అచ్చులను చిత్రించి వాటిని రకరకాల రంగులతో అలంకరిస్తారు. స్ఫటికరాళ్ళు, మసి, సుద్దపొడి, పిడకల బొగ్గు, తడికెచెట్టు, బంకలతో రంగులను తయారు చేసుకుని బొమ్మలకు వేస్తారు. చిత్రాల్లో నీలం, నలుపు, తెలుపు, ఆకుపచ్చ, ఎరుపు, పసుపు పచ్చ రంగులను వాడతారు. పటం చిత్రాలను తయారు చేయటానికి నెలరోజులపైన పడుతుంది. నెలరోజులపాటు పటం కళాకారులు నకాశి వారి దగ్గరే ఉండి మరి పటం వేయించుకుంటారు. ఒక్కొక్క పటం పొడవు పదిమూరల నుండి పదిహేను మూరలు, వెడల్పు నాలుగు మూరలు ఉంటుంది. పటం తయారైన తర్వాత మంచిరోజు చూసుకుని పటాన్ని తీసుకెళతారు. పటం తయారు చేసినందుకు పదివేల నుండి పదిహేను వేల రూపాయల వరకు ఖర్చు అవుతుంది.

పటం కథలు ప్రదర్శనకు అందుబాటులో ఉన్న కళారూపాల్లో డక్కలి పటం కథ, మాసయ్య పటం కథ, గుఱ్ఱం పటం కథ, గౌడజెట్టి పటం కథ, ఏనూటి పటం కథ, అద్దం సింగులు పటం కథ, పెక్కర్ల పటం కథ, తెలచీర పటం కథ, కాకి పడిగెల పటం కథ, కూనపులి పటం కథ, పూజారి పటం కథ, కొర్రాజుల పటం కథ

(తోటి) మొదలైనవి చెప్పుకోవచ్చు. ఈ పటం కథలన్నీ వరుసగా మాదిగ, మాల, చాకలి, గౌడ, మంగలి, కుమ్మరి, యాదవ, ముదిరాజ్, పద్మశాలి, నాయక్‌పోడ్ కులాలకు సంబంధించిన కుల పురాణాలను కథాగాన పద్ధతిలో ప్రదర్శిస్తారు.

కొర్రాజులకి మూల పురుషుడైన కొర్రాజు రామ చంద్రయ్యకు సాక్షాత్తు శ్రీకృష్ణ భగవానుడు పటం ఇచ్చాడు. ఆ పటంపై పద్మనాయకుల వృత్తాంతం బొమ్మలు కథల రూపంలో చెప్పుకుంటూ త్యాగం చేసుకుంటూ జీవించమని వరం ఇచ్చారు. నాటి నుండి కథలను చెప్పుకుంటూ జీవిస్తున్నారు. స్థూలంగా కథను పరిశీలించినట్లయితే కొర్రాజులు అనగా 'కొర్రి' (అగ్ని) నుండి పుట్టినవారని అర్థం. కొర్రాజులు చెప్పే పద్మ నాయకుల వృత్తాంతం ప్రకారం శ్రీ మహా విష్ణువు శ్రీకృష్ణుని అవతారమెత్తినప్పుడు శ్రీ సాంబవుని పట్టణంలోని వెండి గుడిలో లక్ష్మీదేవి అవతరించింది. ఒకరోజు చెరువు దగ్గరకు వెళ్ళినప్పుడు ఆమె ఒంటిమీద ఉన్న చెమట బిందువులు చెరువు వికసించిన పద్మంపై పడి ఐదుగురు పద్మనాయకులు జన్మించారు. వీరందరిని పెంచి పోషించి లక్ష్మీదేవి సాంబవుని పట్టణానికి ఐదుగురుని రాజులను చేసింది. పద్మ నాయకులలో మొదటి వాడిపేరు పద్మ నాయకుడు. రెండవ వాడిపేరు భీమనాయకుడు, మూడవవాడి పేరు రామానాయకుడు, నాలుగవ వాడిపేరు సూర్యనాయకుడు, ఐదవవాడి పేరు చంద్రనాయకుడు, ఐదుగురు సాంబవుని పట్టణాన్ని పరిపాలిస్తూ లక్ష్మీదేవిని నిత్యం పూజిస్తూ శాఖాహారులుగా జీవించారు. లక్ష్మీదేవి యుక్తవయస్సు వచ్చిన పద్మ నాయకులకు పెళ్ళి చేయాలని సంకల్పించి తన చెల్లెలైన గంగాదేవి దగ్గరకు వెళ్ళి వరాలు కోరుకొమ్మని పంపిస్తుంది.

గంగాదేవి దగ్గరకు వెళ్ళి పద్మ నాయకులందరు ప్రార్థిస్తున్న సమయంలో గంగాదేవి మహిమ వలన ఐదుగురు ఆడపిల్లలు ఉద్భవించారు. వారికి పద్మ నాయకమ్మ, భీమ నాయకమ్మ, రామ నాయకమ్మ సూర్యనాయకమ్మ, చంద్రనాయకమ్మ అని నామకరణం చేసి అక్క దగ్గరకు అందరిని పంపిస్తుంది. పద్మ నాయకులు గంగాదేవి ప్రసాదించిన ఐదుగురు కన్యలను వివాహం చేసుకుని జీవిస్తుంటారు.

ప్రతిరోజు ఐదు జంటలు లక్ష్మీదేవిని ఆరాధిస్తు సుఖంగా జీవించసాగారు. పాండురాజు ఒకరోజు శిస్తు వసూలు చేయడానికి సాంబవుని పట్టణానికి వచ్చి పద్మ నాయకుల్ని శిస్తు చెల్లించమని అడుగుతారు. పద్మ నాయకులు పాండురాజుతో మా దగ్గర సొమ్ముతో లక్ష్మీదేవికి గుళ్ళు గోపురాలు కట్టించాము. ఇప్పుడు మా దగ్గర సొమ్ములేదు. మీకు శిస్తు కట్టే పరిస్థితిలో లేము అని చెప్పి పాండురాజును పూలమాలతో గౌరవిస్తారు. పద్మ నాయకుల అతిథి సత్కారాలను స్వీకరించి వారి ప్రార్థనను అంగీకరించి పాండురాజు మీ ఇలవేల్పు లక్ష్మీదేవిని నాకు దానంగా ఇమ్మని అడుగుతాడు. లక్ష్మీదేవి బాలిక రూపదాల్చగా పద్మనాయకులు ఆ బాలికను పాండురాజు చేతిలో పెడతారు. పాండురాజుతో వెళ్ళిపోతున్న లక్ష్మీదేవి 'పద్మ నాయకులారా! నేను మిమ్మల్ని విడిచి వెళ్ళిపోతున్నాను. మీరు నాకు ప్రతిరోజు పూజలు చేస్తూ మధుమాంసాలకు దూరంగా ఉంటూ జీవించండి అని చెప్పి వెళ్ళిపోతుంది.

లక్ష్మీదేవి చెప్పిన ప్రకారం పద్మనాయకులు తమ భార్యలతో కలిసి నిష్ఠగా పూజలు చేస్తుండేవారు. అయితే ఒకరోజు రెండవ వాడైన భీమా నాయకుడు, మూడవ వాడైన రామా నాయకుడు, నాలుగవ వాడు సూర్య నాయకుడు వీళ్ళ ముగ్గురు లక్ష్మీదేవి ఆజ్ఞను ధిక్కరించి అడవికి వెళ్ళి పంది, ఉడుము, కుందేలు మాంసాలను తిని ఇంటికి వస్తారు. పద్మ నాయకుడికి విషయం తెలిసి కోపంతో భీమనాయకుడిని కోయగాను, రామా నాయకుడికి యానాదిగాను, సూర్య నాయకుడికి చెంచుగాను జీవించమని శపిస్తాడు. తమ్ముళ్ళు చేసిన తప్పుకు బాధపడి పద్మనాయకుడు తీవ్ర మనోవేదనకు గురై

అగ్నిగుండం ఏర్పాటు చేసుకుని ఆత్మ త్యాగానికి సిద్ధపడతాడు. అగ్నిగుండంలో పద్మనాయకుని చెమట బిందువు అగ్గిలో పడి అందులోంచి కొర్ర (అగ్ని) రాజుకుంటూ కొర్రాజు అనేవాడు ఉద్భవించాడు. కొర్రాజు పద్మనాయకుడిని చూసి నమస్కరిస్తూ నేను ఏ విధంగా జీవించాలని అడుగుతాడు. పద్మనాయకుడు కొర్రాజుతో నువ్వు నా చెమట బిందువు వలన పుట్టినవాడివి నా ఆడబిడ్డవు అని అతడిని ఆదరించి కొర్రాజుల రామ చంద్రయ్య అని నామకరణం చేస్తాడు. నాటినుండి కొర్రాజుల రామచంద్రయ్య పద్మనాయకుడిలానే లక్ష్మీదేవి పూజచేస్తూ జీవించసాగాడు.

పాండురాజు కొలువులో ఉన్న లక్ష్మీదేవికి, శ్రీ కృష్ణుడికి వివాహం నిశ్చయిస్తారు. వీరి వివాహానికి పద్మనాయకుడు, నాలుగవ వాడైన చంద్రనాయకుడు, కొర్రాజు రామ చంద్రయ్యలు వెళ్తారు. వివాహానంతరం శ్రీకృష్ణుడు పారుటాకులు తెప్పించి దానిమీద దేవతల బొమ్మలు పటంగా వేయించి కొర్రాజు రామచంద్రయ్య చేతికి ఇచ్చి లక్ష్మీదేవి గుడిలో పూజలు చేస్తూ, పద్మనాయకుల కుల పురాణాన్ని చెప్పి త్యాగం తీసుకుని జీవించమని వర మిచ్చాడు. ఈ విధంగా నాటినుండి నాయపోడు (పద్మ నాయకులు) గిరిజనులకు ఆశ్రితులుగా ఉం టున్నారు. నాయపోడు కులదేవతలకు సంబంధించిన పద్మనాయక వృత్తాంతం పటం కథ చెబుతారు కాబట్టి వీరిని కొర్రాజుల వారని, మిగతా సమయంలో పాండవుల కథలు (మహా భారత కథలు) చెపుతారు కాబట్టి తోటి (పాండవుల) వారని పేర్కొంటారు. వీరి కులం తోటి గిరిజన తెగ కావడంతో 'తోటి' వాళ్ళ పేర్లతోనే పిలుస్తారు.

ముగింపు :

ఈ విధంగా పటం కథలు జానపద, గిరిజన సాహిత్యాలలో ప్రత్యేకతను సంతరించుకున్నాయి.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. జానపద కళోత్సవాలు, నల్లకొండ, యన్. భక్తవత్సలరెడ్డి.
2. పటం కథ, మడేలు పురాణం, డా॥. రావి ప్రేమలత, రాష్ట్రస్థాయి జానపద కళోత్సవాలు, నల్లకొండ.
3. జానపద సాహిత్యం - కొర్రాజుల సంస్కృతి, డా॥. శ్రీమంతుల దామోదర్.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Understanding Cultural Poetics in *Pedigree*

- Aditi Bist
Research Scholar, Gurukul Kangri
(Deemed to be university),
Haridwar, Uttarakhand.

- Dr. Hemalatha K
Dept of English, Gurukul Kangri
(Deemed to be university),
Haridwar, Uttarakhand.

Abstract :

Stephen Jay Greenblatt is an American historicist and literary critic and one of the pioneers of understanding of the cultural milieu. He gave the term Cultural Poetics in the 1980s, moving away from the term New Historicism and defined it as studying the collective markers of society, the reasons behind its formation and its effects. By addressing this theoretical framework, the paper aims to analyse the merging of the personal with the historical in Patrick Modiano's *Pedigree*. The paper examines the post war Paris, and the cultural connotations of a defragmented society in the light of a defragmented family. The revisitation is nothing but an appeal by the author, to understand the nuances and the effects of the Second World War, both on the society, and its microcosm, the family.

Keywords: Stephen Greenblatt, Cultural Poetics, Patrick Modiano, Memory, New Historicism

Cultural Poetics is defined as 'the study of the collective making of distinct cultural practices and inquiry into the relations among these practices (Nayar, 212). During the late 1980s, Stephen Greenblatt termed this cultural poetics and replaced New Historicism. Poetics, is a theory of literature, where cultural theory is concerned

with the aspect of the study where the background is towards the cultural scenario and the understanding behind the why and how of the circumstances which surround a particular system of practices.

Clifford Geertz uses the term 'thick description' to help understand the method of studying cultures and to be present in the vicinity of the people whose culture one is incorporating. It is this difference in culture and what Matthew Arnold terms as high and low culture that the problems begin. Culture is a powerful tool for survival and nothing but a set of signifying practices. In Matthew Arnold, culture is often associated with class hostility, refinement of oneself and distinction between classes. Sir E.B Tylor in his *Primitive Culture* defines it as being encompassing of knowledge belief, art , morals, law and customs which are not given but gained by being a member of society. T S Eliot further calls culture as becoming the initial point of contact between man and society. He further writes in *Three Senses of Culture* that what is unearthed by archaeologists is not culture but culture patterns. Therefore culture is not acquired but is ordinary and comprises of inheritance also. Whenever any culture differs, the pattern of the society also metamorphose.

Patrick Modiano is a French Nobel prize winner who has extensively written about the memories and the intricacies of the past. He has portrayed it through his art of memory, through which he has been able to depict the socio-cultural aspect of the Occupation period

of France during the Second World War. Thus it would be safe to state him as a historical novelist. In the introduction to *Cultural Poetics and Social Movements Initiated by Literature,* Maryann P. DiEdwardo writes that 'Scholars in cultural poetics consider a literary phenomenon, literary work, writer, school, or style as something based on a specific cultural context, and consequently connect its emergence and development with various social and cultural factors.'(DiEdwardo,1). Patrick Modiano, through the revisiting of the past, has managed to create and bring to life the historical background also. In Pedigree, often considered to be his autobiographical novel,

When one travels in the world of Modiano, all one can think of is the solace he finds in his past, he builds it brick by brick in a manner which makes such a scenario for the reader so that they come across his life as if it's a cinematic experience The novel is autobiographical when he talks about his brother, mother, or the ever absent and dubious identity of his father. Being the product of post World War II society, Modiano's present affects him in ways that are incomprehensible to him, his present is bleak and shaky because his past is so, hence he is in awe of capturing and holding onto his bygone life, if only with the tiniest of detail. Like here as he talks about a cigarette case

I was so sure of it, of its presence, that I usually forgot all about it. Except when I was feeling down. Then I would ponder it from every angle. It was the only object that bore witness to a period of my life I couldn't talk to anyone about, and whose very reality I sometimes doubted. (Modiano, 119)

In his 2015 autobiographical work, *Pedigree*, Modiano assesses the past events in the context of its effect on the socio- cultural times, and especially in the post war generation. Modiano's father was lost in the midst of the cultural dichotomy prevalent in France at a time where the Jews were not only being ostracised but mass murders were being held all over Europe. The undertone of the predicament felt by the Jewish community is predominantly Modiano's theme. Pedigree traces the history of Modiano where he addresses his childhood, his parents lineage and his adulthood till the age of twenty-one. He entwines the history of Paris with his own, and in this process he depicts his own life. 'The city they called "capital of the ruins" had been flattened by bombardments during the Normandy invasion, and many survivors had lost all trace or proof of their identity.'(Modiano, 83) Henceforth *Pedigree* analyses the identity issues also dominant in the Parisian community. Unlike the other historical fictional novels, Pedigree is based on the true facts of Modiano's life, however straying in places to make the narrative lucid and fluid. The novel is replete with recurring names, and events with life continuing with 'no clear sense of why at a given moment you found yourself with certain individuals rather than others' (93)

The practice of hidden identity, and the lack of a source point to where one can go back to find the loss of self and identity hence become the defining cultural practices in the context of the society bearing the after effects of a society gone berserk with the war and its implications. Modiano further asserts, 'Perhaps all those people, whom I met during the 1960s and never

saw again, are still living in a kind of parallel world, impervious to time, with the same faces as back in those days.(Modiano, 108).

Hence the cultural and the social aspects are stated clearly in *Pedigree* and the heightened sense of nostalgia and the merging of the past and present is done through the lens of cultural poetics.

References :

1. Modiano, Patrick, and Mark Polizzotti. *Pedigree: A Memoir*. MacLehose Press, 2015.
2. Nayar, Pramod K. *Contemporary Literary and Cultural Theory: From Structuralism to Ecocriticism*. Pearson India Education Services Pvt Ltd, 2017.
3. Modiano, Patrick, et al. *Suspended Sentences: Three Novellas*. Yale University Press, 2015.
4. DiEdwardo, Maryann P. "Cultural Poetics and Social Movements Initiated by Literature." Accessed 27 Aug. 2022.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Kurt Vonnegut's *Breakfast of Champions* - A Metafictional Study

- ***Ch. Maruthi***, Ph.D Scholar, Department of English, Osmania University, Hyderabad

Abstract :

Metafiction is a prominent technique in writing postmodern literature. Postmodern writers used metafiction as a strategy to write fiction during the second half of the 20th century. Instead of focusing on human nature or reality, it focuses on the art of fiction writing. Hence, readers may conclude that "history" and "reality" are human constructions, and it is impossible to perceive the ultimate truth. Kurt Vonnegut is a prominent postmodern novelist whose works criticize American culture and war. The aim of this article is to examine metafiction in Kurt Vonnegut's *Breakfast of Champions*. Vonnegut's major works use metafiction to question the traditional notions of "history" and "reality."

Key words : Postmodernism, Metafiction, Realism, fiction,self-reflexive novel.

Authors of the Postmodern era mostly believed that there was no reality to reflect or imitate; there was no absolute truth and the universe had no center; consequently, coherence and meaning did not exist in the world nor in a text.

The term 'metafiction' itself was used for the first time in 1970 by the American novelist and critic, William Gass, in his essay *Fiction and the Figures of Life* (1970) (Waugh 2) . As Waugh stated, Gass labeled the novel's self-reflexive tendency as metafiction; fictional writing which " self-consciously and systematically draws attention to its status as an artifact in order to pose questions about the relationship between fiction and reality"(2).

In his critical book *Postmodernism* (2003) Glenn Ward expressed that "novel can be described as 'metafictional' when it wears its artificiality on its sleeve. As defined by Patricia Waugh, a work of this kind knowingly lays bare the conventions of fiction, and draws attention to the language(s) and literary style(s) it uses. In short, it is fiction about fiction" (Ward 37).

As Waugh stated, metafictional work is notable for its language and manner of writing, as well as its subject matter in the book, *Metafiction: The Theory and Practice of Self-Conscious Fiction* (1984), she mentioned *The French Lieutenant's Woman* (1969) by John Fowles as an example of metafiction.

As a form of creative expression, meta-fictional writers adhere to the traditions of fiction in a critical and ironic manner. As Waugh puts it, they aim to "simultaneously create a fiction and to make a statement about the creation of that fiction" (6). Metafiction, like the majority of postmodern elements, has existed for an extended period of time. The literary subgenre is nearly as old as fiction itself. Put it simply, metafiction has always been a part of the tradition of the novel. Patricia Waugh even claims that "metafiction is a tendency or function inherent in all novels" (5). Nevertheless, only in recent writings does this trend become predominant.

In the 1960s, several renowned American writers, such as John Barth, Robert Coover, Thomas Pynchon, and Donald Barthelme, used metafiction in some degree. These authors did

not invent metafiction , but they did develop it to the point that critical responses attempting to explain metafiction evolved. In 1975, writer and literary critic Raymond Federman said, "the main purpose of fiction will now be to show that it is fiction" (8–9). *The Life and Opinions of Tristram Shandy* (1767) by Lawrence Sterne was the first metafictional novel. Sterne departs greatly from the novel-writing traditions of his day in this masterpiece. Numerous critics at the time criticized the unconventional chronological structure and self-proclaimed discursive method. In contrast, Tristram Shandy has endured all of the formal and technical changes that novels have undergone throughout time. It is now regarded as a masterpiece and a predecessor to postmodern metafictional books.

The French Lieutenant's Woman (1969) by John Fowles is among the finest instances of metafictional fiction. This book is about a nineteenth-century romance, and up to the thirteenth chapter, the narrative is flawless. The reader follows the fortunes of Charles, his fiancée, Ernestina, and a mysterious woman named Sarah. Fowles begins chapter thirteen with a sly flirtation with the reader: "I do not know. This story that I am telling is all imagination. These characters I create never existed outside my own mind" (85).He attempts several interpretations, as the reader will not experience a genuine finish since these ends are not closed. According to Brain McHale "double ending represents a minimal structure of nonending "(110).

Kurt Vonnegut's *Breakfast of Champions* (1972) is the narrative of "two lonely, skinny old men on a planet that was dying fast" (7). One of these individuals is Dwayne Hoover, a "fabulously well-to-do" Pontiac dealer, and the other is Kilgore Trout, a "unknown" and unsuccessful science-fiction writer. These two characters are destined to meet in Midland City, and Kilgore Trout's novel "*Now It Can Be Told*" will transform Dwayne Hoover into a "homicidal maniac." Obviously, there are so many distractions and subplots that the reader occasionally loses focus of the primary storyline. The novel criticizes a variety of issues, including slavery, racism, commercial greed, jingoism, ecology, capitalism, imperialism, overpopulation, etc., many of which are specifically directed at contemporary American society.

The Breakfast of Champions has several illustrations by Kurt Vonnegut. In addition to their primary function within the setting of the novel, these drawings are designed to lessen the text's emphasis on language. However, taken out of context, they do not have the same significance as they do in the text and next to the words on the page. One of the main reasons Vonnegut uses these examples is to show that language can't be replaced by other ways of communicating and that you can't get out of the prison-house of language.

The other reason Vonnegut made these illustrations was to depict a sense of futility; his realization that "I have no culture and I can't live without a culture anymore" (5). Vonnegut's critique of contemporary American culture would not have had the same effect without this work's metafictional aspect,. Since Vonnegut belongs to the same culture, and it is difficult to criticize an institution from inside, metafiction helps Vonnegut to distance himself from contemporary culture and have a deeper awareness of the disadvantages of being an American.

Another characteristic of metafictional novels is the problematic role of the author. As Patricia Waugh suggests, in the realist tradition, especially in the case of nineteenth-century realism, the authorial power is generally "derived from a firm belief in a commonly experienced, objectively existing world of history." (6). Therefore, for Waugh, the forms of fiction, and the conflict of languages and voices, are "resolved through their subordination to the dominant 'voice' of the omniscient, god-like author"(6).According to Waugh, the god-like power of the author over the text refers to "the well-made plot, chronological sequence, the rational connection between what characters 'do' and what they 'are', the causal connection between 'surface' details and the deep', scientific laws' of existence" (7). For the first time, Vonnegut blurs the line between author and text in *Slaughterhouse-Five* (1969), where the autobiographical "preface" appears as Chapter 1, by problematicalizing the "Introduction" and "story". Things get a little weirder, though, when Billy and Co. arrive at the German P.O.W. camp. "I was there," Vonnegut tells us (86).

In *Breakfast of Champions*, Vonnegut makes it impossible to comprehend the difference between the author and the text, and not just as a "character." Vonnegut after beaming down into the cocktail lounge of a Holiday Inn to keep an eye on his characters, he announces, "I was on par with the Creator of the Universe" (200). Here, Vonnegut compares an author to a god since both are all-powerful to construct a universe. On occasion, Vonnegut flexes his authorial muscles by destroying and remaking his world and predicting the future, but he also acknowledges his limited ability to govern his characters: "I could only guide their movements approximately" (202). Vonnegut ultimately loses all of his authorial control over his characters. Vonnegut's strategy of narrative intrusion is even more frequently used in the novel. The characters need the author as much as the author needs his characters in the text. Vonnegut challenges the author's dominance over the text because the authorial intrusions undermine the omniscient power of the author. For example, some factual information in the ordinary life of the author disrupts the fictional world he is creating "Patty Keene hadn't heard the big news yet. Neither had Dwayne, Neither had Kilgore Trout. I only found out about it the day before yesterday"(143). Or "I do not know who invented the body bag. I do know who invented Kilgore Trout. I did"(32). In addition, the plot is disrupted by the relationship between real-world personalities and imaginary ones.

In the novel, the act of narrative intrusion doubles, fictionalizes, and trivializes the author's identity, making it less all-knowing and all-powerful than the author in the realistic narrative tradition. As Waugh points out clearly, "the author attempts desperately to hang on to his or her real identity as creator of the text we are reading. What happens, however, when he or she enters it, is that his or her own reality is also called into question...The 'author' discovers that the language of the text produces him or her as much as lie or she produces the language of the text (Waugh 133).

In metafictional fiction, the author intrudes into the very text he is composing, questioning the god-like power of the realistic author and

breaking the narrative coherence. Authorial intrusion makes the author powerless in terms of his position in the text and structural control over the text.

Works cited :

1. Waugh, Patricia. *Metafiction: The Theory and Practice of Self-Conscious Fiction*. Routledge, Taylor & Francis Group, 1984. *Slaughterhouse 5*. Dial Press, 2009. (1969)
2. Vonnegut, Kurt. *Breakfast of Champions*. Vintage, 2019.
3. Ward. *Teach Yourself Postmodernism*. Hodder Education, 2003.
4. McHale, Brian. *Postmodernist Fiction*. Methuen, 1987.
5. Fletcher, John, and Raymond Federman. "Surfiction: Fiction Now... and Tomorrow." *The Modern Language Review*, vol. 71, no. 3, 1976, p. 612., doi:10.2307/3725757.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Power of Female Agency : Writing the Self and the Body in Devotion

- ***Disha Pokhriyal***, Research Scholar, Department of English, Jamia Millia Islamia, Delhi.

Abstract :

The world of the bhaktins (women Bhakti saints) was a fascinating mix of agency, love, devotion, surrender and passion. In the poems they wrote to their gods, be it Shiva or Krishna, they established a relationship which went beyond the material and mortal. The paper is an attempt at interweaving the voice and the body of the Bhakti saints, and seeing how even in aspiring to merge with The One, the body becomes both a hindrance and a potent medium through which the love for the divine can be realized by the bhaktins. Their poetry was a marker of an intellectual force embedded within the Bhakti Movement.

Keywords : *Bhakti, Body, Self-writing, Gender, Caste.*

Introduction :

A study of the Bhakti Movement involves bringing together and reading varied texts with a methodology that allows for alternative interpretations. The movement constitutes the socio-religious history of India during the medieval period. The women saints in medieval Indian society emerge from an atmosphere of discrimination and blossom forth into thinkers and poets. Their lives and literary output constitute radical forms of self-expression. The Bhakti movement also affords a reflection upon the role of gender ideology being reworked in cultural practices. Ideology plays an important role in the construction and reconstruction of women's experience and oppression in our societies. By exploring the interplay of class, religious and gendered identities, one can understand how women Bhakti saints constructed both collective identities and an individual self. Meanings regarding gender roles have been produced, contested and transformed not only through their voices but through their bodies as well. Taking some of these ideas forward, we now have narratives from the lives of major Bhakti saints-Karaikal Ammiyar from Tamil Nadu, Mahadevi Akka of Karnataka, Bahina Bai from Maharashtra and Mirabai from the North.

Discussion :

Karaikal Ammaiyar, in the 6th century, contributed immensely to the repertoire of Bhakti literature, besides foregrounding the nature of women's identity in the search for salvation. Having negotiated her family life, Karaikal requested Siva to "remove this sack of flesh that bears my beauty only for the sake of this man who has spoken thus (her husband). Instead, give to me, your servant, the form of the ghouls who venerate your sacred feet." She shed her fleshy body and became a body of bones. While her appearance generated fear and horror among people, Karaikal responded "if the leader of the gods recognizes me, why should I explain this form to the throngs of people who are ignorant of the truth?" From a selection of her verses *Arputa Tiruvantati* comes this graphic description:

"Sagging breasts and swollen veins
Protruding eyes, bare white teeth.

Skeletal legs and knobble knees
Has this female pey (ghoul)"

Raising a degree of awe and fascination, Karaikal's explicit attitude to the female body stirs up questions regarding the sexuality of the *bhaktins*. Karaikal transforms her sexuality into a frightening divinity. She becomes unfathomable and inviolable, inhabiting the world of *pretas* (spirits) and, like Siva, crafting a creative outlet for her devotion. At the same time, this metamorphosis renders a containment of female energy.

The confrontation happens in different ways for different women. The 12th century Kannada saint Akka Mahadevi lived through a profound spiritual moment of the Bhakti movement when one of its leaders was Basaveswara, who admitted women equally in his establishment Anubhav Mantap. As an ardent devotee of Siva, she claims,

"I have fallen in love, with the Beautiful
One, who is without any family,
Without any country and without any peer"

Following the trajectory of unsatisfactory familial domain, she bade farewell to her parents and husband, and left behind the dominant image — Akka Mahadevi, "clad only with sky", wandering naked, covered only by her hair and reaching towards renunciation — fracturing, the time-honored authoritative male consciousness. Akka's body is neither an embarrassment nor an impediment, but only the site of her worship. She is brutally frank and forthright about handling the female body with its sexual vigor:

". . . can you confiscate
The body's glory. . .
To the shameless girl. . .
Where's the need for cover and jewel?"

This recurs with Lalla, the 14th century saint from Kashmir, whose verse describes her bare state:

"From without withdraw your gaze within,
And fix it on the inmost self."
I took to heart this one precept,
And therefore naked I began to dance"

Karaikal's experience is more relational, calling the lord 'father' and being referred to as 'Mother'. Similarly Akka and Lalla defy any onslaughts on their sexuality. In stripping off, they refuse to be subsumed by notions of the vulnerable, female body. But all of these women serve to retrieve ground for themselves that was taken over by brahmanical, dominant patriarchy.

The Tamil Alvar and Nayanar movements, of which Karaikal was a part, seem to then have provided support to the radical women as compared to the early 17th century where strange co-optations seem to have taken place. Here we will look at the life of Mirabai, who is acutely conscious of the 'deviancy' in her behavior and still retains a pervasive position in her own right. The contradictions that Mirabai embodies can be examined not only in her rebellion against conventional restrictive norms regulating women's lives, but also the fact that she was condemned by feudal society for such 'deviancy'. By refusing sexual relations with her husband, she deprives herself of the honorable and primary status roles most appropriate for women in the Indian cultural milieu — devoted wife and loving mother. She discards the symbols signifying marital status — vermillion, head ornament, bangles, *kajal*. She tussles with the

ideological construct of *pativrata*, the duty a woman has towards her husband in the dominant cultural construction. As markers of her defiance, Mira tied jingle bells on her feet which immediately revives the association with dancing girls and prostitutes. By indulging in devotional dances in public temples, road side, forests in full public view, Mirabai transgresses the notions of spatial sanctity. Her callous disregard extended to the rejection of caste norms when she became a disciple of Raidas, a chamar (leather worker). She refuses to acknowledge the community's prohibitory norms and customs prescribed for the widows. In her denial to commit *sati*, Mira repudiates the *kulreeti*, the cultural values sustaining the honor of the clan. This brings back the question of historical setting and the body.

Mirabai's poetry conceives of a body in pain, perceived through the "tropes of ecstasy, trance, and martyrdom" (Bhatnagar 12). She sidelines the ideal transcendental Brahmanical Hindu body and develops the notion of a 'pleasured and pleasuring' body, experiencing the heightened moments of spiritual and sensual consummation with Krishna. This agency and political rebellion in terms of the interaction between the human and divine body signifies a juncture when "the master cannot further intimidate, disenfranchise, or strip the slave, when the master/slave dialectic reverses itself" (Bhatnagar 16).

"The sweetness of his lips is a pot of nectar
That's the only curd for which I crave
Mira's lord is girdhar nagar
He will feed me nectar again and again"

Coming after Mirabai, the 17th century Marathi saint, Bahinabai comes down in history as having struck an equilibrium or a compromise between duties to her husband and devotion to God. The kind of 'emancipation' she experienced is evident in her own writings. Bahinabai's poems, especially the ones on marriage and devotion, offer an insight into the tough existence. Her autobiographical poems lament about a longing to renounce the world. She finds a hierarchical distancing between herself and the Vedas, the latter proffering access to the 'Ultimate Goal' (*paramartha*). The only solution she finds is in abiding by the dictates of the Vedas and serving her husband. Bahina vies for certain agency and finds it in Bhakti, praying to vithoba, God of Marathi Saints. No final renunciation is possible for women but through the path of duty and selflessness. She says;

"You alone are my friend, Hari, my sibling…
You must believe that devotion to you allows for wifely duty"

The same strain follows in Bahinabai's other set of poems that reiterate an acknowledgement of a higher state of life as an upper caste married woman dedicated to her husband and to God —"she who conducts her household duties and her religious life equally-only she catches the heavens". This develops into an allegory where *pravrtti* (activity) and *nivrtti* (withdrawal)are two wives of the mind. Their reconciliation is the 'Ultimate Goal' — "the two wives are one. The mind is in mindfulness". Posited as a continuous tug-of-war between duty and renunciation, Bahinabai acquires a Hindu ideal that is as powerful as it is contestable and also brings out the change as time traversed from the 6th to the 17th century. As a contemporary of Tukaram, Bahinabai does not seem to have the option available to Akka who

broke out of familial bondage. Bahina struggles between home and her soul's desire for spiritual journey.

What we must recognize here is that the spiritual journey in itself cannot ensure 'emancipation' or an enabling recuperation. It has to be historicized and embedded in the woman's material condition and her gendered subjectivity. Gender constitutes a space of contestation and propels the understanding of religious and community identities through the vantage point of everyday and the local, while highlighting the possibility of assessing the disjunctions between women's agency and activism on the one hand and emancipation on the other. These relations between agency, activism and empowerment are simultaneously complicated and contradictory. This is because in certain cases women's agency may strengthen systems of gender segregation. Agency need not imply activism, as our current understanding holds of the term, because women have diverse channels to express their discontent. Another important observation is that women who engage in activism might not necessarily be involved in an anti-patriarchal mobilization. Therefore, in appreciating the everyday resistance by women one must also be aware of the nuances involved. Women like Bahinabai may choose to sanction patriarchal authority rather than critiquing it, complying rather than overtly challenging. Problematic issues include agency that foregrounds hierarchy and difference rather than sisterhood, mutual bonding and common humanity. The question, as posed by Kumkum Sangari, is not whether women are victims or agents but rather what sorts of agents women can be despite their subordination. "We need to explore the distinctive ways and diverse arenas in which women deploy their agency, the different people over whom they exercise it and the agendas that orient and direct it" (Jeffery 223).

Relating human agency to women's lives is quite often assumed to take up the form of resistance offered against the exercise of power. Agency within the writings by Bhakti poets can be comprehended through its 'bodily locus', and its engagement with sexuality. Women's bodies are both lived and imaged, the 'real and imagined'. It manifests what Semanthini Niranjana calls "a shifting trajectory with uneven effects and split along dual axes of reinforcement and transgression" (27). A 'body-space orientation', recognition of the centrality of space, both sacred and social, its gendering, the negotiations involved through speech and going back over the notions of an 'inside' and 'outside' as primary social spaces which women are made to identify with, are a few parameters along which communal processes in the Bhakti Movement can be spoken of. How the singular (Mira, wife, saint) becomes the exemplar (popular, chaste, devout) is a conflicting rendition. Also intriguing, but not lending itself to abstraction, is the fathoming of Bhakti as either a secular or a religious discourse. The manifestation of agency into protest, forms of literature or enactment of a certain form of knowledge enables, preliminarily, to dwell into the transition of the religious idiom into the secular, sprinkled with questions about faith, mysticism, and transcendence.

Conclusion :

While the Bhakti movement illustrates both an active and passive subversion of caste hier-

archy, gender hierarchy, brahmanical hegemony and ritualism, it allowed women to express themselves, via their body and their relation to God in a personalized manner. Fluidity in gender roles, cross dressing and a radical reversal of feminized devotion are visible within the movement. Karaikal Ammiyar, Mahadevi Akka, Bahina Bai, Lalla and Mirabai, coming from different regions of the country, made affirmative and intense statements through their voices, bodies, fights and struggles. The following lines about Mirabai seems to capture the radical vigor that all the *bhaktins* shared amongst themselves and with their world:

> "No inhibitions. Totally fearless
> Her tongue sang the fame of her tasteful lord
> The poison she was brought turned elixir in her throat
> *She cringed before none. She beat Bhakti's drum"*(Bly 74).

Works Cited :

1. Barrett, Michele. *Women's Oppression Today: The Marxist/Feminist Encounter*. New York: Verso Books, 2014. Print.
2. Bhatnagar, Rashmi, Renu Dube and Reena Dube. "Meera's Medieval Lyric Poetry in Postcolonial India." Duke University Press (2004). Print.
3. Bly, Robert, Mîrâbâî and Jane Hirshfield. *Mirabai: Ecstatic Poems*. New York: Beacon Press, 2004. Print.
4. Chakravarti, Uma. "The world of the Bhaktin in South Indian Traditions-The body and beyond." *Women in Early Indian Societies.* 1999. pp. 299-321. Print.
5. Jain, Pratibha and Sangeeta Sharma. "Honour, Gender and the Legend of Meera Bai." *Economic and Political Weekly* Vol.37.No.46 (2002): pp. 4646-4650. Print.
6. Jeffery, Patricia and Amrita Basu. *Resisting the Sacred and the Secular: Women's Activism and Politicized Religion in South Asia.* 1999.
7. Niranjana, Seemanthini. *Gender and Space: Femininity,Sexualization and the Female Body.* 2001. Print.
8. Rajan, Rajeshwari Sunder. *Real and Imagined Women: Gender, Culture and Postcolonialism.* 1993. Print.
9. Sangari, Kumkum and Sudesh Vaid. *Recasting Women: Essays in Colonial History.* Rutgers University Press, 1990. Print.
10. Tharu, Susie and K. Lalita. *Women Writing in India: 600 B.C. to the Present.Vol. I: 600 B.C.to the Early Twentieth Century.* Delhi: Oxford University Press, 1991. Print.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Tribal and Non Tribal Secondary School Teachers Effectiveness of using Information and communication Technology (ICT) in Relation to Usage of Computers

- Dr. Sridevi Gugulothu

Abstract :

The growing use of ICTs as tools of everyday life have seen the pool of generic skills expanded in recent years to include information literacy and it is highly probable that future developments and technology applications will see this set of skills growing even more. ICT Stands for Information and Communication Technology. ICT refers to technologies that provide access to information through telecommunications. It is similar to Information Technology (IT), but focuses primarily on communication technologies. This includes the Internet, wireless networks, cell phones, and other communication mediums. In the past few decades, information and communication technologies have provided society with a vast array of new communication capabilities. CT permeates the business environment, it underpins the success of modern corporations, and it provides governments with an efficient infrastructure. At the same time, ICT adds value to the processes of learning, and in the organization and management of learning institutions. The Internet is a driving force for much development and innovation in both developed and developing countries. Countries must be able to benefit from technological developments. To be able to do so, a cadre of professionals has to be educated with sound ICT backgrounds, independent of specific computer platforms or software environments. Technological developments lead to changes in work and changes in the organization of work, and required competencies are therefore changing. The present study was conducted on 160 secondary school teachers in Telangana State. The result reveals that there was a significant difference in the effectiveness among secondary school teachers towards information and communication technology (ICT) in relation to usage of computers.

Key Words : Information and Communication Technology, Computers, Software.

Introduction :

'The nation which embraces technology most willingly and effectively will be the winners in tomorrow's world.'

Hunt :

Information and communication technology (ICT) is a force that has changed many aspects of the way we live. If one was to compare such fields as medicine, tourism, travel business, law, banking, engineering and architecture, the impact of ICT across the past two or three decades has been enormous. The way these fields operate today is vastly different from the ways they operated in the past. ICT's has the capacity to provide support for customized educational programs and to meet the needs of individual learners. Information and communication technology (ICT) refers to a technology employed in form of tools, equipment and application support which helps in the collec-

tions storage, retrieval, use, transmission, manipulation and dissemination of information as accurately and efficiently as possible for the purpose of enriching the knowledge and develop communication, decision making as well as problem solving ability of the user. ICTs provide students with self paced, self directed, problem based or constructivist learning experiences, as well as it helps teachers in evaluating student learning experience in new, interactive and attractive ways that may better assess the depth of their understanding of content and processes. Today, ICTs are used in teaching learning process, distance and on-line education, establishing virtual classrooms, thus, harnessing its power as an effective tool and media of formal, informal and non-formal education.

ICT in Education : Goals

- To prepare learners for their future specialized activities;
- To introduce ICT as a necessary base for lifelong learning system;
- To meet citizens' needs in national culture;
- To educate and cultivate younger generation with healthy moral and body;
- To educate younger generation with liberal, self managing and cooperative principles and sense of responsibility, civil and human awareness.
- To cultivate scientific vision of the world, politics, economics, social and legal culture, and creative thinking;
- To provide students with opportunities to a quire systematic knowledge, that meets needs and demands of society;

Modern information and communication technologies have created a "global village," in which people can communicate with others across the world as if they were living next door. The use of Information and Communication Technology (ICT) in India has begun since more than the last two decades. It has the potential to bring about enormous changes in almost every sphere of life including educational field by transforming the thinking, attitude and ability of the people. This necessitates a change in the mode of delivery and pedagogy in the educational sphere. For providing accessible, affordable and quality higher education, it is essential to integrate the ICT in the education system. Use of ICT in education can provide huge benefits by increasing the flexibility of delivery of education and thereby improving the quality of teaching learning process. In the rural areas, ICT can foster better teaching by reaching out to disadvantaged groups which can lead to democratization of higher education. But at the same time, ICT can pose certain challenges especially in the rural areas which need to be addressed. Combining ICT in rural development can speed up the development process and it can also fill the gaps between the educationally and technologically backward and advanced sections of the society. In the 21st century, modern society is undergoing many profound and rapid technological changes. Among these changes are the invention and rapid development of information and communication technology (ICT). ICT is affecting all areas of society. For instance, ICT is playing an increasingly important role in education. Governments all over the world recognize that the ability of their people to continually master ICT will have

a critical impact on their future global competitiveness and education is the key to meeting this challenge. For this reason, ICT is often studied in the context of how modern communication technologies affect society.

Objective :

To find the effectiveness towards using information and communication technology among tribal and non tribal secondary school teachers in relation to usage of computers.

Hypothesis :

There is no significant difference in the effectiveness towards using information and communication technology among tribal and non tribal secondary school teachers in relation to usage of computers.

Sample of the Study :

The sample consisted of 160 secondary school teachers from Ranga Reddy, Medchal, Warangal and Khammam districts of Telangana State, India

Tool of the Study :

Attitude towards the use of Information and Communication Technology in teaching Scale (ATUITS) developed by Dr. S Rajasekar

Analysis and Interpretation :

Hypothesis : There is no significant difference in the effectiveness towards using information and communication technology among tribal and non tribal secondary school teachers in relation to usage of computers. 't' test was employed to find out the mean score differences among the teachers with respect to usage of computers. Results were presented in the following table :

Table 1

Showing secondary school teachers effectiveness towards ICT – usage of computers wise

	Usage of Computers	N	Mean	SD	F	Sig.	Df
Effectiveness of Secondary School Teachers	Daily	112	58.21	11.24	3.85	.05*	2, 157
	Weekly	33	54.27	11.01			
	Monthly	15	54.01	10.51			
	Total	160	55.49	10.93			

From the above table, out of the total of 160 secondary school teachers, 112 teachers were using the computers daily, 33 teachers were using weekly and the remaining 15 teachers were using monthly. It is evident from the above table that 70% of the secondary school teachers were using the computers daily in their teaching, 20% were using the computers weekly in their teaching and the other 10% were using the computers monthly in their teaching. The mean score obtained for daily computer usage teachers was 58.21, weekly computer usage

teachers was 54.27 and monthly computer usage teachers was 54.01. The obtained F value 3.85 with a df of 2 and 157 was found to be statistically significant at 0.05 level of significance. It is clear from the above table that F value for daily, weekly and monthly computer usage by secondary school teacher's effectiveness towards information and communication technology came out to be 3.85, which was statistically significant at 0.05 level.

Based on the mean scores, it may be inferred that, daily computer usage teachers were better than weekly computer usage teachers who in turn were better than monthly computer usage teachers and it was statistically proved.

Hence the hypothesis, which states that 'There is no significant difference in the effectiveness towards using information and communication technology among tribal and non tribal secondary school teachers in relation to usage of computers, is **rejected**.

Findings :

There is a significant difference in the effectiveness towards using information and communication technology among tribal and non tribal secondary school teachers in relation to usage of computers and it was proved statistically.

Conclusion :

Use of ICT in Indian Higher Education scenario is a necessary response to the changing needs and demands of the time. In order to enhance the quality of education in both urban and rural areas, acquisition of ICT skills are essential. This is possible by providing greater access to technology in the rural areas by overcoming the challenges and also to encourage its use. It is expected and believed that, ICT enabled education will lead to the democratization of education in the near future. This is the age of technology. Everyone and everything seems to have something to do with computers and communications. Our future generation is already showing signs of becoming totally computer and technology dependent. Information and communication technology (ICT) has become, within a very short time, one of the basic building blocks of modern society. Many countries now regard understanding ICT and mastering the basic skills and concepts of ICT as part of the core of education, alongside reading, writing and numeracy. Most software for online learning is interactive and easy to customize both on the administrative and user end. Students can choose what notifications they want to get and instructors or administrators are given step by step instructions on what fields to integrate into the learning experience. Instructors can receive announcements in the system when students have contacted them, turned in assignments or completed tests and quizzes. ICTs have impacted on educational practice in education to date in quite small ways but that impact will grow considerably large in years to come and ICT will become a strong agent for change among many educational practices. The result of this study reveals that there was a significant difference between secondary school teachers attitude towards information and communication technology (ICT) with respect to location.

References :

- Aggarwal, R. (1994). India. In K. Mazurck & M. A. Winzer (Eds.), Comparative studies in special education (pp. 179-203). Washington D. C.: Gallaudet University Press.
- Arulsamy S & Sivakumar P. (2009). Application of ICT in Education. Hyderabad: Neelkamal Publication.
- Azad, Y. A. (1996). Integration of disabled in common schools: A survey-study of IEDC in the country. New Delhi: National Council of Educational Research and Training.
- Barron, A. (1998). Designing Web-based training. British Journal of Educational Technology, 29(4), 355-371.
- Berge, Z. (1998). Guiding principles in Web-based instructional design. Education Media International, 35(2), 72- 76.
- Collis, B. (2002). Information technologies for education and training. In Adelsberger, H., Collis, B, & Pawlowski,
- Das, B.C. (2002). Educational Technology. New Delhi. Kalyani Publishers.
- Freeman, M. (1997). Flexibility in access, interactions and assessment: The case for web-based teaching programs.
- Husain N. (2012). Wiki as a teaching & learning Tool. Edutracks; a monthly Scanner of Trends in Education, 11(5), 3-6.
- Kennedy, D. & McNaught, C.(1997). Design elements for interactive multimedia. Australian Journal of Educational Technology, 13(1), 1-22.
- Laffey J., Tupper, T. & Musser, D. (1998) A computer-mediated support system for project-based learning. Educational Technology Research and Development, 46(1), 73-86.
- NCTE (2007), X-PDITTE. Towards Excellence in Education, Handbook for Teacher Education – Intel. Outernet, https://www.outernet.is/
- Sampath, K, Panneerselvam, A & Santhanam, S (2001) Introduction to Educational Technology. New Delhi: Sterling Publishers Pvt Ltd.
- Sharma, S.R (2003). Educational Technology. New Delhi: Mohit Publications.
- Thiyagu K. (2009). Mobile learning is Future Learning. Edutracks; A monthly Scanner of Trends in Education, 14(2), 12-15.
- Vanaja, M (2007). Educational Technology. Hyderabad: Neelkamal Publishers Pvt Ltd.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Documenting Subaltern Music Instruments

- Dr. Chandraiah Gopani, Associate Professor, G.B Pant Social Science Institute,
Allahabad Central University, Prayagraj, Uttar Pradesh.

Dalits and other marginalised communities (Bahujan) are creators of music. They not only produced many musical instruments and performed them but also generated rich knowledge on music. The studies of art and cultural production are important to understand human expression, taste, beauty and emotions etc. Within cultural production, music plays a unique role to express human emotions and ideas. Dalits are involved in creating a variety of musical forms - from traditional to modern musical genres. But most of the musical traditions among Dalits have survived/are surviving in oral and informal ways. This lack of textualizing and institutionalizing these traditions deeply underlines the urgent need for documentation and critical studies.

The book entitled 'Mula Dhwani' (Aboriginal Sound) is edited by Jayadhir Thirumal Rao and Guduru Manoja. This book was released in 2019, both in Telugu and English with the same title. In the absence of studies on Bahujan Musical Traditions, the book is a unique work in documenting more than 50 musical instruments of Bahujan communities (SC, ST, OBC and Religious Minorities). The book is a result of long-term fieldwork of both authors. Majority of the instruments which are documented in the book are at the stage of extinction with only single performers. Hence, before writing the book, the authors organized a big *Muladhwani* music concert with more than 200 artistes. The music concert was recorded and later brought it into the book form for a wider audience (pp.ix).

The book is an attempt to introduce more than 50 music instruments of Adivasis in particular and Bahujan communities in general. The authors did not intend to go into deep study of each instrument, their purpose was to show the readers how Bahujan communities produced a variety of musical instruments, preserved and performed them for generation to generation.

There are two categories of musical instruments that the book documents 1. Leather based instruments 2. Stringed instruments. All the instruments are performed by people who made it. These instruments are used in their social, religious and everyday life on different occasions. The Adivasi communities had/have rich music knowledge, their instruments are an essential part of their cultural life. In the Telugu region Gonds, Goravayyalu, Banjara, Nayakapodu, Koya, Guttikoya, Kondaredlu etc. carry their rich music life. As the book shows, each tribe has its own specific music instruments which they use in their ritual/cultural life. The authors of the book argue that

"Indian music usually implies either classical Hindustani or Carnatic styles. We never attempt to reflect upon the roots and origins of these musical styles. The era before the advent of the instruments pertaining to these two realms is the quintessential musical golden age. We consider it as a bygone chapter. We do neglect or wish to ignore the long-standing thirst of past mankind who generations upon generations digested and

assimilated string after string musical harmonies and sounds". (pp.v-vi)

A Museum for Bahujan musical instruments and art :

Museums, libraries, archives, art galleries are considered to be the source of history, heritage and knowledge sites that have to be protected and carefully studied. However, in India majority or almost all the museums, libraries, archives and art galleries are places for Brahmanical and elite cultural heritages and histories which are institutionalized through these spheres. The state ideological apparatus continues to reproduce the Brahmanical notions of art, artifacts, heritage for public consumption. The histories, texts, art, musical instruments of the Bahujan communities are deliberately excluded and degraded for centuries.

With many hardships these indigenous instruments are passed from one generation to another. Jayadhir Thirumal Rao and Guduru Manoja argue that many instruments that are used by Adivasi and Bahujan communities are directly linked with their production and labour life. Therefore, pure and impure division of music does not exist among the musical world of Bahujan communities. The Bahujan musical traditions survived even in the absence of the patronage of the state and other institutions for centuries. It clearly tells us that these traditions are inherent to the cultural life of these communities. So, these traditions or not recorded in museums, archives, and art galleries. Hence, the book *Mula Dhwani* suggests the need for museums and art galleries for Bahujan community's heritage.

The Bahujan community's contribution towards Indian civilization has to be written and preserved. The indigenous musical traditions are the expression of the lifeworld of the Bahujan communities. While there is no written tradition of these music styles and the process of making these instruments, each generation have improvised in its own way. The book also documents music of the Siddis, who are believed to have been brought by kings to recruit in armies and security forces in different places. They spread into Hyderabad, Karnataka, Gujarat and Maharashtra etc. They converted to Islam and used different musical instruments like *Arabic, Duff, Marfa* etc. *Pamba* is a pair instrument performed by Pambala caste which is the priestly caste of the Malas in the Telugu region. Its two sides are covered with leather skin. It is played with hands on the left side and sticks on the right side. Two *Pambas* are called *Pambajodu* (pair), and instruments like *Jamidika* and *Shruthi* are accompany the *Pamba*. While one plays *Pamba* another person will play *Talalu. W*ith these instruments they perform many rituals by narrating stories of village goddesses.

Dance and music are intrinsic to Bahujan community's life :

Dance and Music are intrinsic to the Bahujan community's life. Unlike Bharatanatyam and Kuchipudi, Bahujan communities have not imposed any rules for their dance forms, the artistes enjoy full freedom in performing the dances. On majority of the occasions, both males and females take part in dances — *Dhimsa, Chindata* and *Bathukamma* are a case in point. The dance forms of the Bahujan communities are yet to be studied. The music instruments like *Dappu* create many rhythms to which people respond and bend their bodies as the beat goes.

Adivasis have special skills and knowledge in making unique music instruments. The *Oujam* instrument is an essential art of Kondaredlu tribe. The priest of Kondaredlu would make this instrument with devotion: the stem of *panasa (*jack fruit) or Bandari or Karum of around three feet length is needed in the making of *Oujam*. It is parched on two sides. It is broad on two sides but the middle portion would be narrower in order to hold. Seven slices of wood of two- and half-inch length are tied with fiber in the middle. The instrument contains twelve holes. For enhanced sound, other features are incorporated where it is to be drummed. (pp.86)

Runja is an important instrument of *Runjavaru*. *Runjavaru* are a semi-nomadic part of the *Vishvakarmas* (Gold smith, Carpenter, Iron smith, Brass smith, Stone cutters) in the Telugu region. *Runja* is an *Avanadha Vadyam* (membranophone). The Vishvakarma communities also started a literary organization called 'Runja". The instruments become a cultural symbol for these communities. In the initial days, the instrument was prepared with either palm or coconut stem in Kerala. With modern developments, now *Runja* is usually prepared with metal, iron or brass. The *Runja* instruments were mentioned in *PalanatiVeeracharitra, Molla Ramayanam* etc., way back one thousand years ago. The instrument also resembles the tribal instruments of Mexico and African countries. While emphasizing the uniqueness of *Runja*, authors argued that

"Thirty-two (32) instruments could be played on Runja with twenty (20) above ragas with seven (07) notes. Waist length Runja is played with both the hands or with two sticks. They create wondrous sounds on it. While playing Runja seventy-two joints vertebra, sixty-six nerves and nine openings navadraralu. 15 kilogrames muscle vibrate. All these commotions would be connected with the instrument". (pp. 59-60)

Another important music instrument is *Dappu*. Dappu is known as the oldest instrument in the Telugu region, like the *Parai* in Tamil Nadu. There are many types of *Dappus* depending on their sizes, making and playing patterns. Tribes and untouchables play *Dappu*. Among untouchables, Madigas are associated with *Dappu*. It is not an exaggeration to say that in every village of Telugu states *Dappu* is played on many occasions– from birth to death, marriage, festivals and political movements etc. (pp 33). As it is said, percussion instruments are of many types. Some are parched one side, e.g. *Dappu* and others on both sides e.g. *Pamba*. *Dappu* was known as *Duff* in Arabic countries in olden days. In Indian states it is known *Halige* in Karnataka, *Thapeta, Thammeta* in Telugu region, *Dafli* in Hindi. (pp. 34) While commenting on some extinct instruments, the authors observe that

"Vichitra Veena, and MetlaKineera are indigenous instruments. Rudra Veena was ceased to play as barely there is anyone to play it. Only one person is alive who could play Burra Veena and tribal twelve lute stop Kineera. Similarly, there is one or two who could play Kaddi Vadyam. All of them are old. New generation could not catch up with the music for so many reasons, economic condition being one of them". (pp.2)

The above extract is clearly indicating that the vanishing musical instruments and traditions of the Bahujan communities have to be recorded and passed on to the next generation as their ancestral contributions to the music world. So, documenting these instruments is not merely an act of preserving instruments, it is an act of recording life and knowledge that is passed through the musical world.

Leather played a great role in producing the music instruments :

The role of leather is historical in making music instruments. Majority of the Bahujan musical instruments are made out of leather. Leather being considered impure in Brahmanical thinking, Bahujan communities made the same impure element a base for Indian civilizational development. Leather not only played a great role in music but also in overall development of agriculture, security systems and in everyday life of humans. The musical instruments like *Dappu, Nagara, Oggu, Dholu, Runja, Mrudangam, Thabala, Thitthi-Vadyam* etc. are made out of leather. Even the *Mrudangam* which is a part of the classical music concert is prepared by leather that too by Dalits.

But Dalits' contribution in classical music is denied recognition (for more details see Sebastian and Sons, 2020). Making music instruments out of dead animal skin requires deeper knowledge of sound and instrument making processes. The book *Mula Dhawani* documents and argues that the Bahujan communities play a vital role in creation of both music and musical instruments since they are involved in production, artisanal life, being involved in physical labour and are closer to nature. They used all the available resources in nature to creatively produce human necessities, including musical instruments. So, their instruments are not intended to be used in leisure; majority of these instruments are used in their productive, cultural and ritual life, subsequently in the expression of their life world.

It is clear from the authors' experience in the book that there are many challenges in documenting these instruments. We can only identify these instruments when we go to the field and directly interact with makers and performers of the instruments, because, these instruments and performers are not visible in so called mainstream music domain. Therefore, they have to be understood within the cultural world of these communities. The forms and rhythms of these music are specific to the context unique to the community's cultural world. Due to many historical factors these music traditions are vanishing. When these instruments vanish, the skills and knowledge of these instruments are also disappearing without record.

It is also true that due to rapid globalization processes these musical traditions could not sustain themselves and attract new generations of people within these communities. These musical traditions and its makers and performers are yet to enter into institutional and university spaces for deeper engagement. Therefore, scholars hardly get textual source for their studies. Though Bahujan women also take part in the musical life of these communities, majority of the instruments are prepared by males and performed by them. For each occasion they play separate beats. For marriage the beat is entirely different from the village deity festival and death rituals etc. Hence, it has to be stud-

ied: what kind of meanings are attached to each rhythm? What is the future of the traditional instruments in the era of rapid globalization and technological and virtual world changes? All these questions are important to address when we talk about future of these instruments. However, *Mula Dhwani* kind of scholarly works help in documenting and analyzing the Bahujan community's contribution to the music world and become a source of inspiration for new generation of artistes, music composers, singers, cultural activists and scholars etc.

References :

1. Attali. Jacques (2009) *"Noise: The Political Economy of music*", Minnesota Press. London.
2. Brahma Prakash. (2019) "*Cultural Labor: Conceptualizing the Folk Performance in India"* Oxford University, New Delhi.
3. Chandraiah,Gopani, (2021). Dalit Musical Traditions: Culture, Identity and Performing Music, *Samajiki,* August-December. Pp. 93-104.
4. C Joe Arun (2007) "From stigma to self-assertion: Paraiyars and the symbolism of the Parai drum"*Contributions to Indian Sociology,* Volume: 41, Issue: 1, pp-81-104
5. Jayadhir Thirumala Rao, Guduru Manoja (2019) *"Mula Dhwani: Social History of Tribal and Folk Instruments",* Telangana Rachahithala Vedika, Hyderabad.
6. Jeff Todd Titon (2016) *"Worlds of Music"* CENGAGE learning, Canada.
7. Kalyani Kalyani (2022) "Emergence of Dalit Art entrepreneurs: Exploring anti-caste songs as the new-creative industry in North India", *Local Development & Society*, DOI: 10.1080/26883597.2022.2045087
8. T.M Krishna (2018) *"Reshaping Art",* Aleph
9. T.M Krishna (2020) *"Sebastian and Sons: A Brief History of Mrdangam Makers*", Context.
10. Zoe C. Sherinian (2014) *"Tamil Folk Music as Dalit Liberation Theology",* Oxford University Press, New Delhi.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Conflict of Man and Nature in Earnest Hemingway's novel *The Old Man and the Sea*

- *Dr. Narasimha Murthy S V,* Assistant Professor, Department of Languages, Presidency University, Bangalore.

Abstract :

The struggle to save the dignity and career of an old fisherman is the story of 'The Old Man and The Sea'. There is nothing much that happens as far as the events are concerned in this novel, which makes it unique in its own sense. Santiago, the old man, goes out for fishing and he had not been successful in catching anything substantial during the last 84 days. On his 85th day, he succeeds to get a very huge fish, Marlin, after fighting with it for three days. The novel depicts his struggle, physically and psychologically, with the fish, the sea, and the other elements of the nature. He succeeds to bring back the huge fish, but he could not save it, as it was attacked by the sharks. He fights with the sharks but they outnumber him. Santiago seems to develop a kind of affinity with the fish calling it a "Brother'. He has all the empathy for the fish. This article tries to identify the conflict of the old man with nature and its elements**.** Conflict adds to compelling tension in any narrative, and acclimatizing to air the narrative ahead. It is seldom used to affirm a profound meaning in a fiction while drawing attention to cast's inclination, ethics, and lapses. Ernest Hemingway's novella *The Old Man and the Sea* depicts a dominant conflict of man against nature

Key Words : Old man, marlin, Sharks, nature, elements of nature, conflict, struggle.

Introduction :

It is natural that all of us have a propensity to be hooked up by an interesting struggle and readers perpetually wish to understand how a struggle is solved. When one undertakes to evaluate literature, it serves to construe the essence of the contention in the narratives that you grasp. In literature, the conflict is a erudite construction characterized by the encounter between two contradictory forces. Majed S Al-Lehaibi observes the following point in all American writers in the early 1900, which can be true of Hemingway too:

American writers in the early 1900s produced works that captured the changes taking place in the wake of industrialization, immigration, and other cultural upheavals. In documenting such changes, these writers typically criticized the status quo and advocated reform. (P93)

Conflict adds to compelling tension in any narrative, and acclimatizing to air the narrative ahead. It is seldom used to affirm a profound meaning in a fiction while drawing attention to cast's inclination, ethics, and lapses. Ernest Hemingway's novella *The Old Man and the Sea depicts* a dominant conflict in of man against nature. Majed has rightly pointed it out as:

The central conflict of Hemingway's novella is man vs. nature. Santiago is at odds with nature because he makes his living by it, as a fisherman. However, the sea is not providing him with enough catch to survive on. He is able to catch the large marlin, but the sea will not allow him to have it, and he returns to shore with nothing but the skeleton.(3)

Allegorically, however the struggle is archetypal of human conflict with forces that are beyond our control in society, and man's flexibility against these forces. In spite of being beaten by the expanse, Santiago plugs in to slumber dreaming of further feats. He is palpably beaten but emotionally, very stable.

Santiago finally survives, but he does not succeed. His ambition was to catch a gigantic fish, and carry it to market for sale. He was not successful in this objective, although, "he is destroyed, but not defeated" ( ). His natural wellbeing is disturbed, but his noble strength has been reinforced by this astounding synergy with a dignified sea creature. At this moment of conflict and adversity, his inherent character was exposed. Santiago has established his mettle, dignity, and preposterous courage with every sea creatures, with conformity. This battle shows Santiago's amazing cunning and resilience for misery. Totally, However, Santiago's contest to expose the Marlin (the fish) portrays his enduring faith. Towards the end of his expedition, Santiago feels. "It's silly not to hope.. it's a sin" ( ). Even when everything is ravaged, and sharks have moped away the flesh of Marlin, Santiago counts on his aspiration and restores his determination.

In "The Old Man and the Sea", Hemingway narrates the tale of an old man, Santiago, and his struggle to lurch in a big marlin, a fight that goes for many days to resolve, during which the forces of nature in our life, against human beings is focused. The first sentence of the book announces itself as Hemingway's: "He was an old man who fished alone in a skiff in the Gulf stream and he had gone eighty-four days now without taking a fish" (9). Md Sarfaraj Nawab Speaks about the novel as:

The novel is not about taming and hunting the fish only but also forcing the sea itself to submit to Santiago's will. If studied seriously, the myth of human struggles against various odds of nature will appear a recent and new phenomenon. Rather, as Darwin suggested, that any living beings must compete with the other to continue living with its existence. And with human existence, this is no exception. Since the beginning of time, man has had different kinds of enemies to fight battles on. (P15)

Man versus Nature :

Nature performs a colossal role in *The Old Man and the Sea* as the backdrop of the novel is the sea and Santiago's mate is the fish. Nature can be viewed from two angles-first, Santiago's connection to the environment (like, his context, creatures surrounding him) and the second, nature as a symbol: Hemingway depicts the conflict between the nature and human and he tries to portray nature as an antagonistic force to man.The beauty of this struggle is the dignified acknowledgement of power of nature on the contrary to which man is usually seen as powerless. Marakova Lenka interprets this relationship and conflict in her dissertation as follows:

> The omniscient feeling of the natural order can support the explanation for Santiago ´s almost indifferent attitude his life loss. The nature has its constant order and the survival of the fittest belongs there in first place. The old man knows that well. In one moment, he is the predator and marlin his pray. Later he happens to be the prey for sharks, who steal

his fish, because they were simply stronger. The old man does feel sad and angry but accepts the loss. He follows the natural order with the awareness of being only its part. (21)

It happens to some of us that we may not like to get up and do anything constructively. We feel like avoiding our roles and duties- a kind of escapism creeps in to our body and mind. If someone presents this outline in any story, it depicts ourselves over our obligations. It can be a man against man, if we have any confrontation with our fellow human beings. But in *The Old Man and the Sea,* Hemingway portrays the tale of Santiago, the old man, with the most powerful element in nature, the fish, symbol of nature. Md Sarfaraj Nawab feels that Hemingway is reminding the human race to accept the oneness with nature:

> one cannot help but remind the reader that man and nature must coexist even at the expense of some part of each other. It is as if the world is created in such a way that man must confront nature at every step. And what man itself is other than being part of the nature? Hemingway's story covers this type of nature where, the man, the fish and the sea, all emerge into a single-whole. When the fish is overtaken by the man, the man himself in his part is overtaken by his failure and compunction. (P17)

Santiago endures many tough hurdles of nature in *The Old Man and the Sea*. He had to cope with the profound ocean waters, the burning sun, the big fish, and a heap of sharks. Santiago "always thought of her as feminine and as something that gave or withheld great favors, and if she did wild or wicked things it was because she could not help them" (30). Throughout his ordeal, he fights the sun and the water. He didn't realize that he would be spending so much time on the sea. He was not prepared for it too with water, food and other equipment necessary to fight the burning sun; he suffers from lack of moisture. There is sea water but not potable as it may increases the dehydration. He suffers from the burning sun during the day time as he had not got any protection form the scorching sun. His physical struggle begins with the Sun to begin with.

Santiago has another battle with Marlin, the fish. The fish Drags Santiago all over the sea for nearly three days. It does not abstain so easily, and Santiago considers it to be a worthy opponent. Both the fish and Santiago endure a brave battle in their fight. Santiago suffers from hand cramps, cuts, and a ravaged back. The Marlin too suffers as he has a fishing hook in his cavity. Once the fish jumps up and hulks close to expanse. Santiago at the end succeeds to pull him in. Finally, Santiago gains strength and kills the fish. Does he become victorious?

Santiago kills the fish, but his fight with the sharks continue. The sharks attack the fish and he considers them as predators, unworthy opponents, unlike the fish, which appears to be a worthy opponent to fight with. Santiago feels dignified to struggle with the fish. Santiago kills some Sharks with harpoons, but he becomes helpless when the number of sharks increase and his weapons go out of stock. Finally, he has to allow those sharks to eat his fish till he reaches the shore. Clearly, Hemingway seems to suggest the human limitation, when the power of nature is huge and immense. But, Santiago is

not a loser, as wins by killing the huge fish, an admirable competitor, for which he feels proud to be a fisherman.

Santiago asserts fraternity with the elements of nature like the stars on many occasions and defends his desire to sleep, comparing his life with those of the Moon, the Sun and the sea. He expresses, "I am as clear as the stars that are my brothers. Still I must sleep. They sleep and the moon and the sun sleep and even the ocean sleeps sometimes on certain days when there is no current and a flat calm" (77). This extensive identification highlights the harmony of human existence with the Mother Nature.

Marlin is the creation of nature and Santiago's fight with it is a struggle of man against nature. Along with it, his lone battle with the elements of nature, like the sun, the sea, fish, sharks, etc. makes his struggle very interesting too. Santiago remarks that, "all his life the early sun has hurt my eyes"( ). This Combat becomes the theme of the novel- Man against Nature. The predominant conflict that Santiago has to face is the Sea itself. It is wretched to go without catching any fish for such a long period for any fisherman, but Santiago trusts his skills; at the same time has a realization that he is getting old, which makes his task not an easy one. '"I may not be as strong as I think,' **the old man said**. 'But I know many tricks and I have resolution.' ( ). It is very interesting to observe his treatment of the fish. He treats it as an equal or a companion. "Fish,' he said, 'I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends... let us hope so', he thought." The gigantic fish proves to be an intimidating opponent, even fir a skilled fisherman, like Santiago

Santiago versus Marlin :

In most part of the novel, we see Santiago fighting lonely. "He knew he was going far out and he left the smell of the land behind and rowed out into the clean early morning smell of the ocean" (28).He tries to catch something substantial as he had not done it for more than eighty days now. When he catches Marlin, it was a big accomplishment and satisfaction for him, but Marlin was too big for him and his boat. The struggle between them continues for almost 48 hours, till the death of Marlin- a battle of will power, more than a physical one. For most of the tome, Santiago, "wet with sweat and tired deep" ( ). The struggle to hold on continues and Santiago does not want to lose or surrender himself to the fish, the symbol of nature.

The fish has to fight with Santiago and to save its life. It was strong initially as Santiago observes how he, "is being towed by a fish" ( ). It was easy for the fish to dive down and escape. But the fish was not free even as it had a hook inside it. The fish was doomed already. But the struggle against man continues, till the end- the death. Santiago succeeds in killing it and hook it to the boat's side. But the question here remains here – did Santiago succeed in defeating nature? Sharks attack the fish before Santiago brings it to the shore. Santiago's struggle ends here with a partial victory. He does not like to see the bare skeleton of the fish and says, "to look at the fish. He knew that half of him had been destroyed". ( ). Can it be considered that Santiago was victorious in his fight against nature? May be, it can be accepted as he killed the fish, but this was one of his battles amidst bounty of nature. This struggle between

the two seems to suggest the never ending battle between the human and the enigmatic elements of nature.

This story looks like a fable about life- a futile conflict between man and an invincible natural elements in which human being can fail miserably, but his loss bears a dignity, too. In Santiago's struggle with nature, it is noteworthy to observe that this battle is not about blood and violence, but it is about a profound sense of fraternity as it is felt by Santiago, during the fight with Marlin. This struggle of man against nature appears to have noticeable sentimental grandeur. Santiago was exhausted fighting against the adverse situation, he felt an intense warmth for Marlin and reverence for the its tenacity as it dragged its small boat in to the sea. The nature and man developed an intimacy in the interlude, in essence as well as in spot, Santiago is made aware of Marlin's dignity.

"Everything about him was old except his eyes and they were the same color as the sea and were cheerful and undefeated" (10).Despite the old man's battling spirit, to fight, though his hands were bruised and he continues to fight with the fish, in spite of its demanding so much of energy and courage. The determination and will power of the old man was extraordinary in this struggle. He was successful in catching it, but the sharks didn't allow him to enjoy his prize catch. He knew his limitations, but he never gave up his struggle, in spite of being understood the result. His younger spirit never allowed him to succumb, but to continue his efforts at fighting against the nature. He was destroyed but not defeated at the end of this battle.

Towards the end, we start wondering about Santiago struggle with the fish, physically. How was this made possible considering the Old age and his physical condition, contrasting it with the huge and gigantic fish? We learn about Santiago's who lives in a broken down shack, barely eating anything, unable to buy any drink, and he is old and shrunken. During his last three days on his boat, he doesn't have anything to eat or drink, not even enough supply of water. The size of his body can never match with the strength of the gigantic fish, "He is "thin and gaunt with deep wrinkles in the back of his neck...and his hands had deep-creased scars from handling heavy fish on the cords. But none of these scars were fresh. They were as old as erosions in a fishless desert" (10)." Here is an old man, waging war against the nature, which has turned against him completely, but Santiago was certainly, not against any of these. Instead, he was collaborating with those forces with a touch of spirituality and love. Appropriate to the title, *The Old Man and the Sea,* Santiago never considered the fish as only an adversary or enemy. Instead, he feels that both of them have a reverential right on each other and can kill each other with dignity. Santiago seems to be presenting to us that love and death are not reciprocally restrictive; sometimes, one is hunted because of the love it generates towards the hunter.

Santiago's final encounter with marlin after his brief nap, further establishes his equality with it and accessible conception of adulthood which Santiago is capable to uphold. The fish exhausts the Old man and the tired old man exclaims "You are killing me, fish... But you have a right to. Never have I seen a greater, or more beautiful, or a calmer or more noble thing than you, brother. Come on and kill me. I do not care

who kills who" (92). Like earlier, the fish becomes an epitome of nobility. Santiago could recognize the nobility of the fish in his fight with it and also admires the sea creature, unconsciously. There develops an equality between the fish and Santiago, and he starts feeling a kind of empathy towards the fish, even after defeating the noble soul, the fish.

Creatures of the Ocean :

Santiago encounters all the animals as he sails on the ocean. He watches the flying fish, which he thinks as his friends. He admires the turtles for "''their elegance and speed and their great value'( ). The birds too help him as he negotiates to look for the right place to fish. He knows that all the animals in the sea are not pitted against him, but only a few forces of nature like Jellyfish, which can harm, "cause welts and sores on his arms"( ). Probably the massive menace was the sharks.

The sharks combat with Santiago for the fish, his prize catch. They tear into his catch. He struggles with each and every shark, defeating some. But the sharks consider him to be an opponent and also a prey. In the end, he succeeds, ''killed many sharks…and ruined many others" ( ). Santiago appears like the fish in this struggle of man versus nature. Santiago does not want to lose his battle against the sharks, which could mean his end, death itself. The one disadvantage for him was that he was alone, fighting, like the Marlin, who fought against him. We see a reversal of the roles here- Santiago in the place of the fish; the predator becoming a prey. Santiago says, "Fish... I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends" (54). Ritu Rani observes about the protagonists of Hemingway as follows:

In most of the stories the Hemingway protagonist asserts himself in the face of tremendous odds and it is his will to struggle that gives him heroic proportions. Hemingway puts his protagonist in situations when he has to rely completely on his inner resources and in this way brings out his important inner character. His protagonist always remains busy in his single- minded pursuit of courage and in his obstinate attempts to prove himself. In some stories, the Hemingway protagonists are ageing professionals – boxers, bullfighters or fishermen – who despite their age, show tremendous will power by their unwillingness to give up; and it is their effort to prove themselves despite their limitations that all the more increases their heroic stature (P 31-2) (Conclusion)

Conclusion :

Santiago is vied against the animals of the ocean. And hence, some of the critics would like to look at the tale as a diary of human struggle against the nature, but the novella is also precisely the tale of man's place in the nature. Bothe the fish and Santiago exhibit qualities of dignity, respect and bravery and both are controlled by the same law; kill or be killed. Through this fight, Santiago manifests the competence of human essence to endure misery and adversity for the sake of victory. Hemingway tells us that "[Santiago] was too simple to wonder when he had attained humility. But he knew he had attained it and he knew it was not disgraceful and it carried no loss of true pride" (14).

Hemingway seems to suggest the Nature may take away everything from man, but it is impossible to defeat him or defeat his indomitable belligerent spirit, his imperative dignity of human conation because of which the struggle between nature and Man has become an everlasting issue. Hemingway proves that defeat may be inevitable in this combat but man's struggles continues, even when he realsies that he is unable to capture the victory completely-the fighting spirit is what makes him very unique,. Compare with the other animals on this planet. Despite the challenges before him, though, Santiago concludes that "man is not made for defeat... A man can be destroyed but not defeated" (103).This novella provides an insight in to human bravery, more than the struggle between human against nature. The old man's journey itself is parallel to of man's life, which always goes with an up and down, very much like the journey on the sea, with its ebb and flow. The conflict can be equated with man's inner conflict, within himself and without, too.

Primary Sources :

He is "thin and gaunt with deep wrinkles in the back of his neck...and his hands had deep-creased scars from handling heavy fish on the cords. But none of these scars were fresh. They were as old as erosions in a fishless desert" (10).

Hemingway tells us that "[Santiago] was too simple to wonder when he had attained humility. But he knew he had attained it and he knew it was not disgraceful and it carried no loss of true pride" (14).

The first sentence of the book announces itself as Hemingway's: "He was an old man who fished alone in a skiff in the Gulf stream and he had gone eighty-four days now without taking a fish" (9).

"Everything about him was old except his eyes and they were the same color as the sea and were cheerful and undefeated" (10)**.**

"He knew he was going far out and he left the smell of the land behind and rowed out into the clean early morning smell of the ocean" (28).

He wonders, "Why did they make birds so delicate and fine as those sea swallows when the ocean can be so cruel? She is kind and very beautiful. But she can be so cruel..." (29).

Santiago "always thought of her as feminine and as something that gave or withheld great favors, and if she did wild or wicked things it was because she could not help them" (30)**.**

Before light, Santiago casts his bait fish out but does not let them drift with the current. He wants to know exactly where his hooks are. Santiago says of this, "I keep them with precision. Only I have no luck anymore. But who knows? Maybe today. Every day is a new day. It is better to be lucky. But I would rather be exact. Then when luck comes you are ready" (32).

Santiago says, "Fish... I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends" (54).

He even concludes that **"man is not much beside the great birds and beasts. Still I would rather be that beast down there in the darkness of the sea" (68).**

The marlin tries desperately to pull away. Santiago, no longer able to speak be-

cause he has become dehydrated, thinks, "You are killing me, fish... But you have a right to. Never have I seen a greater, or more beautiful, or a calmer or more noble thing than you, brother. Come on and kill me. I do not care who kills who" (92).

Despite the challenges before him, though, Santiago concludes that "man is not made for defeat... A man can be destroyed but not defeated" (103).

Secondary Sources :

Another major theme is the oneness with nature. Santiago loves and respects the fish that he kills. The old man finds it difficult to express the paradoxical love he feels for the fish: 'I do not understand these things,' he thinks, 'but it is good that we do not have to try to kill the sun or the moon or the stars. It is enough to live on the sea and kill our true brothers'. Santiago also speaks to and loves the flying fish, the dolphins, and the noble marlin. The sea is also a part of the nature, perhaps the major presence in the book. Santiago thinks of the sea as a woman, thinks of it 'as la mar ,which is what people call her in Spanish when they love her,' while the younger fisherman think of the sea as the masculine' el mar ' and consider it 'a contestant or a place or even an enemy.' (Nature)

One of the novels which can give us some lessons about life namely The Old Man and the Sea. The Old Man and the Sea is a profound exploration of humankind's relationship with nature, and the human place in nature. Santiago's role as a fisherman who must catch fish in order to live in no way diminishes his deep love of nature and 2 his extraordinary sensitivity to his environment. In fact his natural piety is in large part a function of his identity as fisherman (outsiders concerned with the "beauty of nature," have no access to the depth of Santiago's hard-earned vision of nature.). (NATURE)

What Santiago desperately wants is one epic catch—not just to survive, but to prove once more his skill, reassert his identity as a fisherman, secure his reputation in the community, and ensure for all time that Manolin will forever honor his memory and become his successor in what matters most in life. For Santiago, what matters most in life is to live with great fervor and nobility according to his beliefs, to use his skills and nature's gifts to the best of his ability, to struggle and endure and redeem his individual existence through his life's work, to accept inevitable destruction with dignity, and to pass on to the next generation everything of value that he has gained. In these desires, he reflects the desires of us all (CONCLU)

The Old Man and the Sea is a profound exploration of humankind's relationship with nature, and the human place in nature. Santiago's role as a fisherman who must catch fish in order to live in no way diminishes his deep love of nature and his extraordinary sensitivity to his environment. In fact his natural piety is in large part a function of his identity as fisherman (outsiders, touristically concerned with the 11 "beauty of nature," have no access to the depth of Santiago's hard-earned vision of nature.) (INTRO)

References :

1. (Al-Lehaibi, Majed. (2013). Conflict: A Cultural Theme in the Modern American Novel. English Language and Literature Studies. Vol. 3.10.5539/ells. v3n2p93.- Lit. Paper)
2. Ritu Rani. *Conflict between Self and Society in Hemingway's Short Fiction,* International Journal on Studies in English Language and Literature (IJSELL) Volume 5, Issue 7, July 2017, PP 30-33 ISSN 2347-3126 (Print) & ISSN 2347-3134 (Online)
3. Md Sarfaraj Nawab *Man vs. Wild: Reification of an Epic Struggle in The Old Man and the Sea,* Quest Journals Journal of Research in Agriculture and Animal Science Volume 5 ~ Issue 2 (2018) pp:15-17 ISSN(Online) : 2321-9459
4. Majed S Al-Lehaibi. *Conflict: A Cultural Theme in the Modern American Novel* English Language and Literature Studies; Vol. 3, No. 2; 2013 ISSN 1925-4768 E-ISSN 1925-4776
5. Lenka Maøáková, MASARYK UNIVERSITY IN BRNO FACULTY OF EDUCATION Department of English Language and Literature The interpretation of Hemingway´s The Old Man and the Sea, (Thesis submitted in 2011)
6. Ojedoja, Sanjo. *A Thematic Study of Ernest Hemingway's The Old Man and the Sea,* KEBBI JOURNAL OF LANGUAGE AND LITERATURE (KJLL) VOL. 1, NO 1, MAY, 2020 1SSN:2735-9069
7. G R E G O R Y S T E P H E N S & JANICE COOLS S. *"OUT TOO FAR": HALF-FISH, BEATEN MEN, AND THE TENOR OF MASCULINE GRACE IN THE OLD MAN AND THE SEA,* The Hemingway review, Vol. 32, No. 2, Spring 2013. Copyright © 2013 The Ernest Hemingway Foundation. Published by the University of Idaho, Moscow, Idaho.
8. GENDHIS AF RINNA. *EXISTENCE OF HUMAN BEING AS REFLECTED IN ERNEST HEMINGWAY'S THE OLD MAN AND THE SEA NOVEL (1952): AN EXISTENTIALIST APPROACH,* DEPARTMENT OF ENGLISH EDUCATION SCHOOL OF TEACHER TRAINING AND EDUCATION UNIVERSITAS MUHAMMADIYAH SURAKARTA 2017. (Dissertation)
9. ALIK ALHAKAMUL KHUSNA. *HEROISM REFLECTED IN ERNEST HEMINGWAY'S THE OLD MAN AND THE SEA (1952): A MARXIST APPROACH,* ENGLISH EDUCATION DEPARTMENT SCHOOL OF TEACHER TRAINING AND EDUCATION MUHAMMADIYAH UNIVERSITY OF SURAKARTA, 2018 (Dissertation).

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253

భావవీణ

UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Representation of Cultural identity in Malayalam movie: A special reference study with the movie *Angamaly Diaries*.

- Arya M
Assistant Professor, Department of Visual Communication,
AJK college of Arts and Science,
Palakkad Main Road, Coimbatore.

- Dr.S. Rajesh Kumar
Assistant Professor,
Department of Journalism and Science Communication,
Madurai Kamaraj University, Madurai

Abstract :

The term "cultural identity" in films relates to how films are tied to and comment on their cultural backgrounds. As a result, it considers movies to be "representations" of reality.

Movies, like any other kind of popular media, continue to have an impact on our culture and its inhabitants. Visual representation is the most effective technique to communicate a message. This is due to the human brain's ability to assimilate images quickly. That is why films and their content are significant. It has an impact on popular culture and its inhabitants. Movies are altering people's perceptions of the world, even if we aren't conscious of it. It consciously alters their perspective on life.

The human mind is influenced by movies. Movies have a strong influence on how people believe, particularly among the youth, who are the most susceptible.

Throughout history, movies have shaped our popular culture. They've been ingrained in popular culture. Human emotions, attitudes, and beliefs are reflected in films. That is why films serve as a link between people and cultures. They can make us emotional; they can make us laugh, they can make us cry, and they can teach us about life. But, overall, movies have immense power. *Angamaly Diaries* is such a movie which represents the various cultures of the town of Angamaly.

Key words : Cultural identity, popular media, visual representation, popular culture.

Introduction :

The Malayalam film industry, called Molly wood, is well known for its stories, and scripts take precedence. The Malayalam cinema era can be divided into four stages. The decades of teething troubles, the love affair between Malayalam literature and cinema, the age of a new sensibility, the golden age of Malayalam cinema, the period of larger-than-life heroes and the new generation era.

In Malayalam, the new wave/new generation film movement began in the early 2010s. Because these films were so different from what the average Malayalee had seen in the previous two decades, they were difficult to integrate. The focus of new wave cinema was on characters, not just the lead. The new film portrayed the lives of a typical family. The protagonists became average men and women, and the story became more realistic and truer to reality.

All the new wave of films has been recognised to be often bold and hard-hitting, in contrast to the state's prior highly moralised cinema. These films have had a cultural impact, testing people's mental processes and prompting them to examine their moral standards and societal norms.

In an article for The News Minute, Karthik Subramanian writes, "One of the uplifting quali-

ties of the films of the new-wave Malayalam cinema appears to be that they are rooted in realities inside Kerala or regular lives that the audience can relate to." More importantly, the way the stories are told is making them more accessible to non-Malayalam speakers than ever before. If the necessary cinematic techniques are applied to identify a character and, more importantly, the character's peculiarities, language is barely a barrier.

This new wave's hero is the screenplay, which directs the socio-political and cultural themes that underpin realistic storylines. The tide turned with the advent of a new group of directors (Rajesh Pillai, Aashiq Abu, Sameer Thahir, Anjali Menon, Jeo Baby, DileeshPothan, Jithu Joseph, Lijo Jose Pellissery). The film Traffic, directed by Rajesh Pillai, is widely regarded as one of the films that launched the New Generation Malayalam Cinema.

Women's roles in new wave films evolved as well, with women playing central roles in the narrative. The movement developed female-oriented screenplays like 22 Female Kottayam, Cocktail, Beautiful, 5 Sundarighal, Trivandrum Lodge, Great Indian Kitchen, and others.

About the Director: Lijo Jose Pellisherry :

Pellissery's writing and directing have always set him apart from other new wave filmmakers. Nayakan, a crime film about a Kathakali (a traditional dance form that follows a narrative play structure/genre notably typical of Kerala.) artist who enters the underworld to get revenge on those who murdered his father and sister, was his first directorial debut in 2010. His next project was the criminal drama film 'City of God' (2011). It's the story of a group of land mafia criminals and Tamil migrant workers in Kochi.

The third project is a black comedy satirical film called Amen (2013). In Kumarankari, a village in Kerala's beautiful green backwaters, the plot revolves around an ancient Syrian church and the people who surround it. It's an intriguing story about a clarinet musician who is unable to play his instrument because of his emotions.

Lijo's next film is 'Double Barrel,' a Malayalam gangster comedy film that he wrote and directed.His fifth film was a crime-gangster film Angamaly Diaries (2017).His sixth feature film is Ee.Ma.Yau(2018). This satirical play is set in a fishing community near Eranakulam and revolves around the death of a man named 'Vavachan.'.

Jellikettu(2019), is his seventh movie got recognized and appreciated in various film. A bull escapes from a butcher in a rural village, forcing the entire local men to come to hunt down the animal is the plot of the story.

Churuli is a mystery horror science fiction 7th film that was released in 2021. It's about two undercover cops on the lookout for a wanted criminal.

Among the eight movies of Lijo Jose Pellisherrythe Angamaly Diaries is the one movie is very unique which represents the culture of a small town in Kerala in a realistic manner.

'Angamaly Diaries' was well received wherever it was presented. It was hailed for its realistic approach to filming, photography, casting, and the debutant's remarkable performances despite their inexperience. The film's climax was praised by Deborah Young of the Hollywood

Reporter, who called it a "dazzling, can't-look-away denouement, shot in a single 12-minutetake that throws in everything plus the kitchen sink and brings the story to a screaming conclusion." "Showcasing a mélange of stunning imagery, thumping music, and natural acting, Angamaly Diaries is one of the most innovative and wonderful attempts made by a filmmaker of late in the Indian cinema business," Anjana George of the Times of India remarked.

About The Film :

Angamaly Diaries is a Malayalam film directed by Lijo Jose Pellissery and written by Chemban Vinod Jose. When it was released on March 3, 2017, the film received positive reviews and was a commercial success. Antony Varghese played the male lead in the film, which has 86 debutants.

The plot of the Film :

The story of the film revolves around the various phases of a young person's life in Angamaly, a small town in Kerala. The lead role was played by Vincent Pepe (Antony Varghese). His life incidents from 14 to around 30 are described in the film. He comes from a middle-class family and lives with his mother and sister, while his father owns a cotton farm in the neighbouring state of Karnataka. He is active in church activities and a devotee.

Vincent Pepe, the hero in his teenage years grows up idolizing one of the local goons, Babuji. Following his lead inspiration, Vincent soon forms a gang of his own, called the Palliyangadi team. After the gang formation, his first fight and first love happen during his college days. After the breakup of the first love, his second love Sakhi is a nursing student and her family is settled in Germany. Pepe is hoping to marry Sakhi and settled in Germany.

The protagonist Pepe after his college running a cable business. To make extra money he and his teams planning to start a pork business because in Angamaly pork business is considered as the profitable business. He and his friends planning to approach the pork farm dealer AppaniRavi (Sarath) and U clamp Rajan (Titto Wilson) in town. Pepe and his friends know that Rajan and Ravi were behind Babuji's(protagonist role model)death. Even though reluctantly Pepe decide to start a pork business with Ravi and Rajan. The rest of the story revolves around this incident and how Pepe and his friends together get out of this issue.

Data analysis and Interpretation :

1. Representation of Region/Place :

Angamaly is a northernmost town in Ernakulam district. From the name of the movie *Angamaly Diaries*itself, the audience can able to know it's all about the stories of Angamaly. This movie sketches the vivid life of the town of Angamaly. From the beginning of the film, there is a song which shows the landmarks like Ghee Varghese church, market, municipality, transportation like buses with name boards and railway station, electricity board, varieties of food, hotels, police station, fire station, bands, hospitals, traffic, employment style, business, bank, schools, colleges, and cinema theatre. Angamaly is one of the ancient Christian centres in Kerala. The director through this movie especially through the first intro song reaches all faces and cultures of Angamaly. Pepe describes his mom as is perfect Angamalian who makes curry with fish mango and milk, and adds Chinese yam in pork it describes the authentic food style of Angamaly. Most of the people in

the region love to have non-vegetarian food as shown in the scene in the conversation between the catering agent and Pepe and Lichi. People are showing as if their life is surrounded by a church, giving importance to Sunday masses, and festivals regarding the church. Pork and beef constitute an essential aspect of the economy and daily life in this municipality.

The film delves into the town's pork industry. Pigs crying to death and meat being sliced nonstop are among the frames. Squealing pigs at the time of slaughter play an important role in depicting this cultural domain.

Representation of Food :

Food is needed to survive life and maintain growth. In the movie *Angamaly Diaries*, the director Lijo Joseph Pellissery visualizes food as a visual treat for all the viewers by showing various food images, preparation of food items, and eating styles from the beginning of the film.

Food is the main priority for Angamaly residents, and they enjoy the experience of dining and drinking together. Every gathering, big or small, is greeted with a friendly invitation: "Come, let us part by eating."

It frequently serves as a backdrop, either by being prepared or consumed or by appearing in discussions. The story's progression is determined by the foods and practices involved. The protagonist and the antagonist meet for the first time in a toddy shop over the last plate of rabbit meat. The characters make a point of describing the cuisine in all of its sensory details, whether it is crumbly, gooey, or hot. The film's very first sequence features food on the reel. "Wild" Benny, the boss, is busy serving toddy and a dish cooked by a python.

The protagonist, Pepe, continues to narrate his own life, recalling the flavours and components of his favourite foods. The story of his long-term friendship begins with a tiny argument over mangoes, which finishes with an 'instruction' on how eating raw mango. He liked eating, and the flavour is linked to memories. "I just want to chill comfortably, gobbling some pork chops and drinking a couple of drinks," he says. Pepe even describes his mother as an amazing Angamaly lady who makes a meal with mango and coconut milk and adds Chinese potatoes to hog meat. "You should smash it on a grinding stone and toss the seeds away," Pepe says, recalling his school days and Pork Varkey's dietary advice. "If you have it with salt and chili powder, it will be superb."

In his narrative, Pepe lists the best eating establishments in Angamaly. When Pepe starts comparing his romance to the popular tapioca and egg dish at *Kunju's* local thattukada,(tea shop) we might find it amusing. His first love relationship seemed to be as popular as Kunju's tapioca and egg. His lover appears to have realised that tapioca and egg were not a good match, but that tapioca and pork were. As a result, she marries a Singaporean. In this scenario, Guy is portraying pork.

He met another amazing combination in his second relationship, so following the failure of the first; he is dating another girl, Sakhi, a nursing student, with the intention of settling in Germany through her.

Many kitchen pictures and chats about culinary innovations unique to the residents of Angamaly are included in the film. The film also touches on the Angamaly women's culinary sensibilities. They are extremely concerned

about where they should purchase food, particularly meat.

And they have dishes that are unique to the region for all of these events. The raw mango and pork fried curry are at the top of the list, and they are repeatedly mentioned throughout the film. The movie delves into the town's pork industry. Vegans should reconsider eating lunch in Angamaly. The catering boy mocks Lichi when she asks, "Won't there be any vegetarian dishes?" "We'll add potatoes to the chicken curry and raw banana to the beef if you want vegetarian options, and we can obviously add Chinese potatoes to the pork," he explains.

Food becomes the reason for enemiety and friendship. Foods like mango with chilli powder, ice sticks, and *masala dosa* are the favourites that Pepe and a group of his friends enjoyed in their school days, which act as a way to make the bond stronger. Rabbit meat serves as a cause of enmity in Pepe's life. Food as a factor in connecting love is exemplified by Pepe's buddy Varkichan's love relationship, which evolves through offers of pork and other non-vegetarian food items.

Food has been discovered to have a strong link between pleasure and misery. Refusing to eat is associated with unhappiness and concern, whereas eating a lot of food, especially pork, and drinking a lot of wine, is associated with happiness and joy. Pepe, who is described as a food enthusiast, declines tea and refuses food only at a crisis point in his life, when he accidentally becomes a killer and blinks in vain at a dismal, horrible future.

He gets coffee for his girlfriend, Sakhi, in a restaurant but not for himself. This is Pepe's separation from Sakhi. It is a period of intense pain for him as his heart yearns for her, but his practical sense tells him that as a murderer awaiting punishment, he has no future or life to share with her. Food, on the other hand, is an unavoidable part of all happy occasions, whether they are religious holidays, big home celebrations such as housewarmings, or casual get-togethers of friends and carefree fun.

In fact, pork and wine, as well as a little fighting and adventure, are all part of the Angamalian way of life! Food is a point of dispute between Pepe and his friends and Maramkothy Raju (Appani Ravi brother in law) and his friends, one of whom Pepe accidentally kills. A minor quarrel over who ordered a rabbit meat dish first at the neighbourhood restaurant throws Pepe's life into disarray, sparking a feud that leads to murder. In the area market, which is dominated by hog meat, rabbit meat is a rare find.

Representation of Gender :

The female characters in the film Angamaly Diaries are unorthodox rather than traditional. The female characters in this film, on the other hand, are strong and autonomous. Women are not portrayed as subservient in the movie. They have a strong sense of independence. Vincent Pepe's mother is a self-sufficient woman who looks after her home and children after her husband leaves for business in Karnataka.

Pepe marries "Lichi" near the end of the film. She is a typical Angamaly girl who is not frightened of drinking alcoholic beverages and is accustomed to doing so on special occasions. This holds true for other female characters as well. Lichi also goes against the old convention when she declares her love for Pepe. She is,

after all, older than Pepe, and she proposes to Pepe rather than Pepe proposing to her. This could be interpreted as a rejection of the traditional male-dominant behaviour of wooing and proposing to a female.

Lichi is also aware of Pepe's previous connection with Sakhi. It's also worth noting that she acted as a go-between in his relationship with Sakhi. These things aren't going to stop Lichi from declaring her love for Pepe. She is not surprised and bluntly reveals it.

All of this gives her a unique and autonomous lady persona that is unlike anything seen in mainstream Malayalam cinema.

The male youth characters in the film are shown as short-tempered and portrayed as their only philosophy in life is having meat and drinks in the evening. Pepe, the hero of this film was influenced by a senior local goon and his life is full of aggression, but he never treats anything seriously.

Kadan Benny is eating python meat, proving that he is a macho man who can eat anything out of the ordinary and offers the meat to another muscular man and tells the false adventurous story to portray himself as wild and brave.

Homosexual guy approaches Kadan Benyny, a mocho man, to address his troubles. A homosexual guy is displaying as brave less to tackle his own problems.

"Angamaly Diaries places a certain kind of small-town, short-fused masculinity under a microscope. Men are defined by their actions – and I'm not just talking about the action sequences" commented BharadwajRangan, Film Companion.

Socio-Economic Representation :

The Angamaly Diaries focus mostly on Angamaly's Christian community. Garish events centered on the small church, Holy Mass, betrothal, wedding, Easter, Carols, and Processions depict the customs of Christians in Angamaly. For all of these festivals, they offer delicacies that are unique to the region.

Food and drinks are constantly available in Angamaly to enjoy and share their joy, whether it's religious occasions, weddings, or other family gatherings.

The majority of the characters in the film work in the meat business. Pepe started his job in the cable before teaming up with other friends to start a pork business since they felt it would be more successful than any other. In this film, young male characters are educated yet they are depicted to be engaged in business, whereas female characters such as Sakhi and Lichi are nurses who want to migrate to another nation, and other characters are shown as higher education students.

Representation of Language :

All the actors in the film are good at handling Angamaly slang. In one of the interviews, the script writer, Chemban Vinod, added, "The crew has only selected the performers who could be able to handle Angamaly slang with ease". After the vist to Angamaly by Martin Chappellthe majority of people names become Marti else used as lased name like a tail such as Kanakunamarti, Dance Marti,Kothaku Marti and so on. The word "team" is used throughout the movie to represent the gang. Youth words like "scoot" are used,it means escape.

Conclusion :

Films retain the title of 'Evergreen powerful visual media' because of their appealing to the audiences. They are structured in such a way that they activate the desire of unconscious, when we do so because it allows experiencing the parts ourselves that are there but consciously not known. In Freudian terms, this means that films are constructed in such a way to allow us to indulge in unconscious, repressed, socially prohibited pleasures. Thus, films may have the direct impact on audiences which may be cultural or behavioural. The audiences may try to imbibe the cultural or behavioural changes in their lives. Accordingly they are exposed to be changes occurring in the society in terms of food culture, dress culture, linguistics culture and so on.

The director reveals to the audience the realities of Angamaly, a small town, and the life of a group of young people from teenage to adolescence, their emotions, their cuisine, their Christian customs, their festivals and celebrations in a very realistic way. Only Christian community is represented in the film. Youths are shown as aggressive and rebel.

References :

1. Chow, P., (2012) "The Landmark on Film: Representations of Place and Identity", *Opticon1826* 13, p.14-22.
2. Mammen, M. (2019, March). [Review of *Food, Gender and Films: Representation of the Gender in Culinary Discourses through the Eyes of Movie Salt and Pepper*]. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/51560_Food_Gender_and_Films_Representation_of_the_Gender_in_Culinary_Discourses_through_the_Eyes_of_Movie_Salt_and_Pepper
3. Ravindran, Dr. Dhanya. (2019). [Review of *Cooking Identity: Reading the Semiotics of Food in Angamaly Diaries*]. *CASS Studies*, *3*(1), 43–48. Retrieved from https://hebnic.in/cass/admin/freePDF/0yzeiekw2kdhqst0bx0x.pdf
4. S, Malar., &Rajasekhar, S. (2020). [Review of *Cinematic Representation of Native Culture and Identity in Tamil Films: An Analysis of Selected Movies of Director Seenu Ramasamy*]. *Global Media Journal-Indian Edition*, *12*(2). Retrieved from http://gmj.manipal.edu/issues/december2020/malar&%20Sandhya.pdf
5. P, Navami., & K J, Amrutha. (2019). [Review of *Regional Specificities Represented through Food in Malayalam Films: A Study Focused on Films Angamaly Diaries and MaheshintePrathikaram*]. *Language in India*, *19*(1), 453–460. Retrieved from http://www.languageinindia.com/jan2019/periyaruniv/navami.pdf
6. P V, Balasubramanian. (2018). [Review of *Narrative Structure and Visual style of LIJO JOSE PELLISSERY*]. St. Joseph's college (Autonomous), Bangalore. Retrieved fromhttps://www.academia.edu/36717262/Narrative_Structure_and_Visual_style_of_Lijo_Jose_Pellissery.

7. (2021, March). [Review of *Movies and Culture Essay: Representation of Muslims in Movies*]. Retrieved from Grade Fixer website: https://gradesfixer.com/free-essay-examples/movies-and-culture-essay-representation-of-muslims-in-movies/
8. ://en.wikipedia.org/wiki/Angamaly_Diaries
9. Karimpaniyil, R. (2021). [Review of *Narratives of Subversion, and Cinema: A Critical Study of Angamaly Diaries*]. *Pesquisa*, *5*(1), 64–69. Retrieved from http://pesquisaonline.net/wp-content/uploads/64-69-page.pdf
10. Rangan, B. (2017, March 4). [Review of *Angamaly Diaries Movie Review*]. Retrieved from film companion website: https ://www.filmcompanion.in/reviews/malayalam-review/angamaly-diaries-movie-review/
11. https://www.nowrunning.com/movie/19875/malayalam/angamaly-diaries/preview/
12. Vetticad, A. (2017, March 13). [Review of *REVIEW 472: ANGAMALY DIARIES*].
13. Moviebuzz. (2017, March). [Review of *Lijo's reply to "Angamaly Diaries" reviewer is sensational*]. Retrieved from Sify website: https://www.sify.com/movies/lijos-reply-to-angamaly-diaries-reviewer-is-sensational-news-malayalam-rdloyzgeihbag.html
14. Soman, D. (2017, March 2). [Review of *Chemban Vinod says that for Angamaly Diaries, he wanted actors who can speak the region's slang with ease*]. Retrieved from https://timesofindia.indiatimes.com/entertainment/malayalam/movies/news/chemban-vinod-says-that-for-angamaly-diaries-he-wanted-actors-who-can-speak-the-regions-slang-with-ease/articleshow/57430882.cms
15. Rajput, A. (2017, August). [Review of *Angamaly Diaries – Gangs of Angamaly*]. Retrieved from CineMumbles website: https://cinemumbles.wordpress.com/2017/08/29/angamaly-diaries/
16. Malayalam Cinema (keralaculture.org)
17. Soham. (2017, September). [Review of *The Zany and Flimsy ANGAMALY DIARIES*]. Retrieved from EXTRASENSORY website: https://extrasensoryfilms.wordpress.com/2017/09/13/the-zany-and-flimsy-angamaly-diaries/

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

An Introduction to Sandesakavya

- ***Dr. Asa Devi. G,*** *Associate Professor*, Sanskrit Department, N.S.S. College, Pandalam.

Lyrical poems are known as Khandakavyas in Sanskrit. In these types of poems, plants and animals are treated with great charm. Lyric poems are divided into two classes, they are erotic lyrics and devotional lyrics. The stotras belong to the devotional type. Sandesakavyas belong to the erotic type. These erotic lyrics contain beautiful poems describing natures beauty and the feelings of human beings. Rigveda, Ramayana and Mahabharatha are the specimens of lyrical poetry. In the Puranas and Ramayan we have the message of Rama through Hanuman, and Nala through the Swan. All these might have given a poetic inspiration for Kalidasa. Thus came a new branch of literature namely Sandesakavyas. The present paper is an attempt to explain Kalidasas meghaduta as an introduction to Sandesakavya.

The idea of Rama's message was the source of Kalidasa's inspiration. Theme of the poem is a message sent through a cloud by a separated lover Yaksha, to his beloved wife, who was far away in Alaka. Various attempts have been made to get at the source which may have suggested the central idea of sending a message. Kalidasa is trying to present a picture universally true, at the same time realistic and idealized clearly conceived and combined into one of a love-in-separation and his mental anguish, emotions and moods during the helpless period of separation. It is the first creation of the Poet's fancy to invest the inanimate cloud with the feeling of the animate.

The story of Rama included in the Kishkinda kanda and Sundarakandas constituted the main source and basis for Kalidasa's Meghduta. The idea of the cloud as a messenger has the parallelism in the great epic Ramayana, where Rama sends a message to Sita through Hanuman from Kishkinda to Lanka. We can see the words in Rama's message and the Yaksha's message are in a same manner.

The commentators of Meghasandasa have the view that the idea of representing the cloud as a messenger came to Kalidasa at the period of the great epic Ramayana.

"Kave yakshavrthantha Sitharaghava Vrthantha Samaadhi asthi ithi, kechith

(Purna Saraswathy)

Sitham Prathi Ramasya Hanumatsandesam manasi nidhaya meghasandesam

kavih krthavaan ithi aahu."

(Mallinatha)

Many of the situations of Kalidasa's Meghaduta as compaired with Ramayana and identical. Kalidasa provides a touch of similarity between the Ramayana and his own kavya, also his close respect with Valmiki ramayana. Many such similarities could be seen and compared as in Meghasandesa sloka 1 and sloka 12th.

The embassy of Hanuman, conveying Rama's message to Sita, the words of the message etc are in the same manner. The two poets came very close to each other in the use of ideas and expression and the depth of love in separation etc. The mountain described by Kalidasa in Meghaduta is identical with that which is mentioned in the Valmiki's Ramayana,

where Rama inhabited during his exile. The tell-tale expressions Ramagiryasrameshu and Janakathanaya Snanapunyodakeshu which come in the formerly mentioned stanzas.

The main characters, the emotional background as well as the physical environment and many incidents along with the details appear distinctly to have been taken over from the great epic. In the first chapter of Sundarakanda Hanuman is described mahamegha-samkashaha, vidyutganavibhooshitha, pavanayoni, vayusoonu, kamaroopa etc... Hanuman flying over the ocean to Lanka has been repeatedly compaired with a big cloud. Hanuman travelled through the sky to communicate the message of Rama to Sita. Description of the way and the flying Hanuman, most probably is likened to big roaring and attended with lightening cloud.

Meghaduta is the first creation of poet's fancy to invest the inanimate cloud with the feeling of the animate. This work shows a clear picture of love in separation. At the same time, we can see the beauty of nature. The creation of the poet is highly imaginative. The poem is beautiful, glorious, lovely and sweet. The theme of the poem is an image of the beautiful land. It is a love romance of the newly married lovers. Young Yaksha out of passion for his recently wedded wife, neglects his duty. Then he is banished from the heavenly city for one year to the lovely life at Ramagiri. His unhappy and gloomy time passes on. After a few months, on the first day of the rains he saw a dark cloud. The Yaksha loses tranquility of his mind. He cannot discriminate between animate and inanimate objects. Kalidasa shows this picture through the fifth stanza of Meghasandesa.

In Ramayana also we can see Rama in the same state of mind. To find out Sita, Rama asked about her to each and every plants and creatures around him. He requests the cloud to convey his message of consolation to his beloved.

The lyric poem Meghasandesa consists of one hundred and fifteen stanzas. All the stanzas are composed in Mandakranta metre of four lines of seventeen syllables. The poem is divided into two parts. The first part is called Purvabhaga or Purvamegha. In Purvabhaga, the poet describes the path of the megha from Ramagiri to Alake. This part is the description of the eternal nature. The second part is uttaramegha or uttarabhaga. In this part the poet describes the city of Alaka, the beauty of Yaksha's wife her changes in separation and lastly the message of Yaksha. In this part the poet mainly describes the human feelings.

Kalidasa is a poet of Nature. Nature and man are closely related. It plays an important role in human life. The poet's characters have close communication with nature. In his works nature may either be animate or inanimate. Kalidasa also says that he chooses the inanimate megha as a messenger, one of the reason is that it belongs to a noble family and is generous.

Kalidasa presents a charming picture of the Narmada River flowing on the feet of the Vindhya. It is running up and down due to uneven passes in the mountain with white water around the mountain the river looks like a white line of ash on the body of an elephant when seen from the height. This vividly portrayed in the nineteenth sloka of Meghasandesa.

In this poem Kalidasa draws beautiful pictures of evening. Then he suggests the cloud to worship Siva through which his life will be fruitful. Siva is worshipped in the temple of Mahakala. At the evening worship in the Siva temple the poet suggests the cloud to serve as a drum. During the thaandava nirtha, Siva stretches his arms upwards. The cloud over his arms bears red lusture of lightning due to the reflection of the setting sun. At that time Siva seems to wear the elephant's skin from which the drops of blood are trickling. Thirty eight slokas of Meghasandesa beautifully exemplify the scene.

The success of Kalidasa's Meghasadesa can be seen in the origin of a number of Sandesa Kavyas in Sanskrit and in other languages.

'Hamsasedesa' of vedandadesika is a beautiful Sandesakavya. In this work Sri Rama sends message to Sita at Lanka through a Swan. 'Kokilasandesa' is a Sandesakavya of Uddanda Sastri. This work composed in the early 15th century A.D. Khatakarpara was one of the nine gems in the court of Vikramadithya. This Khatakarpara wrote a small poem in twenty-two verses known as Khatakarparakavyam. This poem describes a love message sent by a young wife to her lover through a cloud. Pavanaduta is another work of ghoyee. Ghoyee was one of the court poets of king Lakshmanasena of Bengal. Sukasadesam, Bhrnga Sandesam, etc. are some other Sandesa Kavyas. As mentioned above we have a number of Sandesakavyas still the rank of Meghasandesa has not yet changed to the second or third place.

References :

- Sures Chandra Banerji, Kalidasa – Kosa, Chawkhamba Publication, Varanasi, 1968.
- M. Krishnamachariar, History of Classical Sanskrit Literature, Motilal Banarsidass, Delhi, 1974.
- T.K. Ramachandra Aiyar, A Short history of Sanskrit Literature, R.S.Vadhyar & Sons, Palghat, 1998.
- V.K. Paranjpe, Fresh Light on Kalidasa's Meghaduta, Kalidasa Sanshodhan Mandal, Poona, 1960.
- Amal Dhari Singh, Kalidasa a Critical Study Bharatiya Vidya Prakashan, Varanasi, 1977.
- K. Krishnamoorthy, Kalidasa, Motilal Banarsidass, Delhi, 1982.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Work Place Harassment Impact on Organisation (Care about WHAT you say HOW you say it... Before you say it)

Dr. Shanmukha Rao Padala, Lecturer in Commerce, Government College (Autonomous), Rajahmundry, East Godavari (District), Andhra Pradesh,

Abstract :

There is an emerging need for good working environment to maintain cordial relations among the employee as well as management. Many organizations recognize the importance of taking a proactive approach to dealing with workplace harassment.Any anti-harassment and bullying initiative's success is dependent on a well-planned and systematic education and training programme supported by a realistic budget. A strategy should identify, analyze and highlight techniques to remove the harassment and show the impact on individual as well as organizational productivity. Careful consideration should be given to whom can best provide the training, and how this is to be assessed. In this study highlight meaning, impact and various types of harassments and applicable legislation and its impact on the organization productivity.

Introduction :

Many organizationsrecognize the importance of taking a proactive approach to dealing with workplace harassment. Its effects are harmful to all concerned – the people directly involved in a complaint, team members and the whole organization. The aim is to encourage a workplace culture in which everybody treats their colleagues with dignity and respect, and where all steps are taken to minimize the occurrence of harassment. However, it is also important that organizations have appropriate policies and procedures to deal effectively with harassment when it does happen. A useful guide for dealing with bullying and harassment.

Most organizations now have policies and procedures for dealing with harassment. These are critical first steps in resolving this serious workplace conflict.But the effectiveness of harassment initiative, and the development of a healthy workplace culture, require more than policy statements and agreed procedures. This good practice guidancelooks at what else is needed to achieve success and ensure the organization performs effectively. An employer has a legal obligation to protect their employees' mental and physical health. That means protection from harassmentandviolence. Many provincial occupational health and safety acts have expanded the definition of harassment to include psychological harm. Managers should never tolerate aggressive, harassing, or violent behaviour, including threats of violence. Violent or aggressive behaviour harms everyone in the organization's mental health and creates a psychologically unsafe work environment filled with fear and anxiety.

A written policy :

Managers should develop a written policy in collaboration with staff and staffside that applies to all grades and levels of employees. Consultation must be genuine and transparent, and it must include the perspectives of a diverse range of employees. The policy should

be finalised through the agreed-upon joint negotiating arrangements. The process of policy development is as important as the policy statement itself. Joint work between staff and managers helps to show what causes harassing behaviour, and how they can be tackled. Involving staff leads to the sharedownership of the problem and its resolution, and develops trust and confidence between staff and managers.

It is critical to select a trust/company board member who will be held accountable for policy implementation. This will demonstrate that the senior management team is committed to developing and maintaining a healthy organizational culture that values employees. It means that staff knows who to inform if they have any concerns about how the policy is being implemented. It also ensures that the policy monitoring and review process is centrally coordinated.

What is Harassment?

Harassment is similar to bullying, and many research papers define them as the same thing.

- Every workplace has the potential for harassment, including sexual harassment.
- Harassment occurs frequently when power is misused.
- Harassment is any unwelcome verbal or physical conduct based on protected bases (Race, Colour, Religion, Sex, National Origin, Age, Disability, Retaliation)
- While some people believe that "harassment" only refers to "sexual harassment," it has become clear that in today's workplace, the term is much broader than that.

Impact of Harassment :

Harassment is an expensive proposition for businesses. It may lead to:

- Low morale
- Absenteeism
- Reduced productivity
- Employee turnover
- Damages and litigation costs

Types of Harassment :

There are various types of workplace harassment that can occur. Workplace harassment, whether it be verbal or physical badgering based on sex, religion, or race, is unlawful and also a form of discrimination.Unwelcome, discriminatory conduct is legally considered harassment when it is bothersome enough to have a negative impact on the workplace Furthermore, if a supervisor's harassment results in an obvious change in the employee's salary or status, the behaviour is considered unlawful workplace harassment.

Harassment is just like a multi-faceted devil which can show its ugly side in any form. Earlier it was believed that the main target of people with this unwanted conduct affects only the women but in the last few decades it has been observed that it is not a gender specific evil. However, out of the two genders mostly females have been and are being harassed by their male counterparts. Talking about the different forms of harassment, the following are some of the main types of harassment.

Psychological Harassment :

This is humiliating, intimidating, or abusive behaviour that is frequently difficult to detect, leaving only victim reports or complaints as evidence; this typically lowers a person's self-

esteem or causes them torment. This can take the form of verbal comments, staged intimidation episodes, aggressive actions, or repeated gestures. This category includes workplace harassment by individuals or groups known as mobbing. Community Based Harassment — stalking by a group against an individual using repeated distractions that the individual is sensitized to, such as clicking an ink pen—is another subtype of this.

Sexual Harassment :

There is no single definition for sexual harassment that is universally accepted. The most important element to emphasize in any definition is that sexual harassment is unwelcome behaviour of a sexual nature. Sexual harassment is not a form of behaviour based on mutual attraction, friendship, or respect. It is not sexual harassment if the interaction is consensual, welcome, and reciprocated.

Sexual harassment is a form of power abuse, but it is not always committed by someone in a higher position of power in the workplace; for example, male employees may sexually harass their female boss, or a female employee may sexually harass a male colleague.

- "An unwelcome request for sexual favours or other unwelcome sexual conduct."
- Sexual harassment may be an isolated instance or a series of incidents and can effect anyone regardless of gender.
- Sexual harassment is a form of power abuse.
- Sexual harassment that includes physical harassment may be considered sexual assault.

Criminal behavior—certain types of harassment may also be considered criminal offenceslaw—physical molestation or assault, indecent exposure, sexual assault including rape, stalking and obscene communications including phone calls, emails, text messages and letters.

Some examples of sexual harassment include :

- Personally offensive verbal comments
- Sexual or smutty jokes
- Remarks about a person's alleged sexual activities or way of life
- Unwanted social invitations or phone calls on a regular basis
- Being followed home from work—stalking
- Stares and leers
- Offensive hand or body gestures
- Uninvited touching, kissing or embraces

Racial Harassment :

People are targeted based on their race or ethnicity. Harassment may include words, deeds, and actions intended to make the target feel inferior because of their race or ethnicity.Racial harassment is unlawful under the Equal Opportunity Act when a person threatens, abuses, insults or taunts another person because ofhis or her race, and that other person is disadvantaged, or has reasonable grounds for believing that he or she will be taking objection, he or she is disadvantaged, or has reasonable grounds to believe that he or she will be disadvantaged. Racial harassment is prohibited in the workplace, education, and housing.

Mobbing :

Without a lawful trial, violence committed directly or indirectly by a loosely affiliated and organised group of individuals to punish or even execute a person for some alleged offence.The "offence" can range from a serious crime such as murder to the simple expression of unfavourable ethnic, cultural, or religious attitudes. The victim's actual guilt or innocence is frequently irrelevant to the mob, because the mob typically relies on unverifiable, unsubstantiated, or completely fabricated claims.

Degrees of Mobbing :

First Degree—The victim successfully resists, flees at an early stage, or is fully rehabilitated in the original workplace or elsewhere.

Second Degree—Victim is unable to resist or flee immediately and suffers from temporary or long-term mental and/or physical disability, as well as difficulty reentering the labour force.

Third Degree—The victim is unable to return to work and suffers from serious, long-term mental or physical disability.

Bullying :

Harassment that can occur on the playground, at school, in the workplace (whether sexual or verbal), or anywhere else. Physical and psychological harassment perpetrated against an individual by one or more people. Bullying in the workplace and in schools has emerged as far more serious and widespread in recent years than previously thought.

Stalking :

The unauthorized following and surveillance of an individual, to the extent that the person's privacy is unacceptably intrude upon, and the victim fears for their safety.Stalking can be defined as the willful and repeated following, watching, and / or harassing of another person. The majority of the time, stalking is done to try to force a relationship with someone who is unwilling or otherwise unavailable. Unlike other crimes, which usually involve a single act, stalking is a series of actions that take place over time. Although stalking is illegal, actions that contribute to stalking are legal, such as gathering information, calling someone, sending gifts, emailing, or instant messaging. Such actions are usually not abusive in and of themselves, but they can become abusive if they are repeated frequently over time.

Hazing :

To persecute, harass, or torture as part of a deliberate, calculated, and planned induction into a group. Because hazing is typically performed as part of a group's initiation rituals, the targeted individual is usually a subordinate or outsider, such as a fraternity pledge, a new employee, or a first-year military cadet. Hazing is illegal in many instances.

Risk assessment and mechanisms for tracking incidents of bullying and harassment :

Health and safety legislation requires that all workplace hazards be risk assessed so that action can be taken to prevent harm.The assessment is applicable to both physical and psychosocial issues, and its goal is to highlight the steps required to control risk and protect employees. Illness caused by bullying or harassment requires the same treatment as illness caused by physical problems.The employer has a duty to take action and eliminate the risks. Access to information is an important part of

the process of assessing risk. Existing management information systems can detect stress-related issues caused by bullying or harassment. The following are some indicators that you should look into further :

- Sickness absence
- Erratic or poor timekeeping
- Increases in patient complaints
- Increase in number of employees taking counseling
- Increase in grievances
- Poor working relationships
- Conflict between colleagues.

These indicators do not have a single cause, and a more detailed audit may provide more accurate information to address the underlying causes. As a result, interventions are more likely to be effective. The best way to assess the risks of workplace bullying and harassment is to ask individual employees. This could be by:

- Questionnaire
- Interviews
- Focus groups
- A combination approach.

There are a number of standard questionnaires designed to provide data on employee health and wellbeing. But a better approach is to tailor the questionnaire to the organisation to demonstrate links between poor health and stress in the workplace. It is important to respect the confidentiality of staff. Inform them about how the information will be used and include them in any subsequent decisions. Surveys collect numerical data on bullying and harassment incidents, but this is only a snapshot of the level of incidents at the time of the survey. Other reporting systems could be set up to provide continuous monitoring. These include:

- The use of existing accident forms
- Establishing a confidential telephone reporting system and introducing a special form for incidents of bullying or harassment.
- Reassuring employees about confidentiality is critical in encouraging them to report incidents.

Counseling and other support for staff :

Complaints and investigations into bullying and harassment, according to previous experience, can cause stress and anxiety in all parties involved. This may include witnesses, investigators, staff representatives, and supporters in addition to the complainant and the alleged harasser. Consider what appropriate support should be provided. Many health care employers now offer independent counseling in the workplace to all staff. These services are increasingly recognized as a valuable service1. They can provide much-needed support to everyone involved in a complaint and assist people in determining the best course of action for them. Counseling may also be accessed privately, through voluntary sector organizations and via some general practitioner services.

Promoting healthy workplace environments :

Minor tensions can occur in any work team, and in healthy organizational cultures those tensions can be avaluable force for initiating change. But if unhealthy tensions are not resolved swiftly, bullying and harassing behaviour can start to occur. Overreliance on policy and procedures does not always result in an early

resolution of the problem, especially if people are hesitant to complain or decide to leave or take long-term sick leave.The longer the unacceptable behaviour continues, the more negative effects the entire work team suffers, and recovery can take months. Managers play an important role in implementing an organization's anti-harassment and bullying strategy and must be proactive in conflict resolution.But many managers avoid a direct approachbecause they lack confidence in their own skills to deal with the situation, and fear that they could make the situation worse rather than better. Managers must understand:

- the negative consequences of failing to effectively resolve bullying and harassment on the organisation in order to implement the organization's anti-harassment and bullying strategy.
- their legal responsibilities as the "employer's representatives" under health and safety and discrimination legislation
- the importance of setting standards of behaviour. Managers must be skilled in the following areas to effectively carry out their responsibilities.
- conflict resolution-related training and educationgeneral management training in coaching and mediation, delegation and performance reviews and appraisals.

The value of these skills cannot be underestimated. Managers frequently engage in bullying/harassing behaviour, according to studies on the prevalence of bullying and harassment. Clearly, there is a world of difference between exercising authority and consistently treating employees in a hurtful manner.

Abusive clients/patients :

There is an increasing incidence of violence and harassment towards health care staff by patients, their relatives and members of the public. Health care employers are responsible for providing safe working conditions for all staff, and they must develop separate policies and procedures to address this issue. Risk assessments should be used to address the potential for harm to employees from patients/clients. A written policy should include:

- A written commitment to protect staff
- A definition of violence that includes threats of violence and verbal abuse.
- Details of the relevant legislation, including health and safety legislation and the Crime and Disorder Act 1998 (including reporting procedures)
- A description of procedures to follow during and after an incident (including reporting procedures)
- Information about the support available following an incident (including opportunities for debriefing and access to counseling services)
- A written promise to assist staff who initiate criminal proceedings against the offender (s)
- Details of staff training
- Details of relevant local plans/procedures involving community-based personnel.

Every attempt should be made by employers and employees to minimize the risk of violent or threatening incidents. This includes informing the general public (both patients and relatives) that aggressive behaviour toward staff is unacceptable and will not be tolerated. Health

care organizations should display notices and posters prominently to inform visitors that inappropriate behaviour (citing examples) will not be tolerated. They should be reminded that the organization is private property. If visitors behave inappropriately, staff should inform them and direct their attention to the posters. If visitor(s) persist in behaving inappropriately, staff should be instructed to liaise with security staff and the police to have the visitors removed from the building.

Harassment, Discrimination & Workplace Bullying Policy-Legislation :

- Public Service Act 1999
- Human Rights and Equal Opportunity Commission Act 1986
- Racial Discrimination Act 1975
- Sex Discrimination Act 1984
- Disability Discrimination Act 1992
- Age Discrimination Act 2004
- Occupational Health and Safety Act 1991
- Workplace Relations Act 1996
- Freedom of Information Act 1982
- Privacy Act 1988
- Crimes Act 1900
- Criminal Code 2002

Conclusion :

Many organisations now have excellent written policies against bullying and harassment. But employment tribunals have frequently commented that organizations fail to take the steps that ensure these policies are translated into practice. Everyone must follow the policies like: No one wants to work in an environment where he or she feels harassed and uncomfortable, respectful behavior facilitates more productive employees, disrespectful, harassing behavior can cost the perpetrator their job and Harassment lawsuits usually have personal legal & financial consequences for the harasser.Key among these is the need for policies and procedures to be regularly promoted. The benefits are increased awareness of individual responsibilities, familiarity and understanding of acceptable behavior and recognition of continued commitment by senior management.

References :

1) Eliza G.C. Collins and Timothy B. Blodgett (1981) 'Sexual Harassment….. Some See It…Some Won't' Harvard Business Review, Vol. 69, No.2, April, 1981, p. 84-85.
2) George K. Kronenberger and David L. Bourke (1981) 'Effective Training and the Elimination of Sexual Harassment', Personnel Journal, Vol.60, No. 11, Nov. 1981, p. 882.
3) FlippoEdwin B. (2007) 'Personnel Management', Mac-Hill International Editions- Management Series, p.75-79.
4) Jenkins, C.D., (1979) 'Psychological modifiers of responses to Stress', Journal of Human Stress, Dec., 1979, 3.15.
5) Robbins, Stephen P. (1978) 'Personnel- The Management of Human Resources', Prentice Hall Inc., New Jersey, p. 271-284.
6) Stodgill, R.M., (1959) 'Individual Behaviour and Group Achievement' Oxford University Press, New York.
7) Kyriacou, C. & Sutcliffe, J. (1978)'Employee Stress – Prevalence, Sources, and Symptoms', British Journal of Educational Psychology, vol. 48, 158 – 167.

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Four Decades of Writing Poetry
(An Encounter with the Poet, K.V.Raghupathi)

Interviewed by

- K. Naresh
Research Scholar in English,
JNTUA, Ananthapuramu, Andhra Pradesh.

- Dr. G. Hampamma
Professor in English, Research Supervisor,
Presidency University, Bangalore.

About the Poet :

Born in 1957 in a Telugu speaking family in Andhra Pradesh, Dr. K.V.Raghupathi, a Ph.D. holder in English Literature, writes in English. Poet, novelist, short story writer, and critic, he has so far published thirty books. His first passion is poetry. Began writing seriously in the early 1980s. Since then he has published twelve poetry collections, two novels, and two short story collections besides edited eight critical works. His poetry collections include *Desert Blooms* (1987), *Echoes Silent* (1988), *The Images of a Growing Dying City* (1989), *Small reflections* (2000), *Samarpana* (2006), *Voice of the Valley* (2006, 2014), *Wisdom of the Peepal Tree* (2006, 2014) *Dispersed Symphonies* (2010), *Orphan and Other Poems* (2010), *Between Me and the Babe* (2014), *On and Beyond the Surface* (2018), and *The Mountain is Calling*... (2018). His poetry is endowed with rich and dense philosophy, mystical/transcendental thoughts, romantic elements, and imagery comprising similes, metaphors, personifications, apostrophe, irony, climax, anti-climax, and full of rhetoric and symbols. His two novels are *The Invalid* (2012) and *The Disappointed* (2014); his short fiction includes: *The Untouchable Piglet* (2015) and *A Gay and a Straight Woman* (2017). His poems and short stories, besides thought-provoking and stimulating scholarly papers, have appeared in various newspapers like *The Hindu, The Statesman*, Print journals, and online journals. He taught at three different universities, S.V.University, Tirupati (1997-2007), Yogi Vemana University, Kadapa (2007-2011), and the Central University of Tamil Nadu, Thiruvarur (2011-2019). His other passions include classical Karnatic Music and Yoga. As a Yoga practitioner in Patanjali's tradition, he has published over thirty articles and four books on Yoga besides delivered eighty-six discourses on his Yoga channel.

He is a recipient of several awards for his creativity that include Michael Madhu-sudhan Dutt Award, Kolkata in 2001, H.D.Thoreau Fellowship, Dhvanyaloka, Mysore in 2000, the best-chosen poet for 2003, Poetry Society of India, New Delhi Poetry Chain, Mumbai, Life Time Achievement Award, Chennai Poetry Circle, Chennai in 2010, and Rock Pebbles National Award for creativity, 2014, Bhubaneswar and Phrasal King Arbind Choudhary National Award for Poetry, Mahatma Gandhi Education and Welfare Society, Parbhani, Maharastra, a citation of Brightest Honour for his distinguished contribution to Indian English Poetry by International Sufi Centre, Bangalore 2020; and two awards in Yoga, Best Yogic Publication of the Year Award, 2018, and Life-time Achievement Award in Yoga, 2018, New Delhi.

Text of the Interview

When did you start writing?

I began writing in the early 1980s. In my writing career spanning over four decades, I have so far published twelve books in poetry, two short story collections, two novels besides edited eight critical books.

What inspired you to start writing?

My own sufferings and my own experiences.

When did you discover that inside you lived a poet?

I did not discover nor did I ever want to become a poet in my life nor did I ever make an effort to become a poet. It just happened in my life and I embraced it wholeheartedly. My philosophy is to let things happen on their own, rather I allow things to happen naturally, then I respond.

What literary pilgrimages have you undergone in your life?

Two literary pilgrimages I have undergone in my life, one is I have studied Literature at the Postgraduate level, and of course, I did my Ph.D. in it. The second one is my own reading. I am a great lover of reading books. In my student days, I used to go straight to the University library after class hours and spend my time reading. Even after I completed my university education, I used to spend eight to ten hours in the library reading books that my hands touched. I sustained this hobby and passion for reading after entering the teaching profession. Now, after retirement, I spend leisurely reading. Now there is no compulsion as to what I should read and what I should not read as was the case in the profession.

What are common traps for aspiring writers?

It varies from writer to writer. Some want to become writers, and they become with effort. Yet some become writers without aspiring. In my case, as I have just now stated that it happened. I never wanted to become a poet. It just happened. That is all.

What is the first book that made you cry?

You mean the first book among my publications. If it is, then I must say my first publication, *Desert Blooms* published in 1987 after three years of pursuit.

What is the most unethical practice in the publishing industry?

Not paying the royalties.

Does writing energize or exhaust you?

Mostly, writing is a painful exercise in the sense that you need to spend time on it setting aside your other material pursuits. As I am concerned, I do not feel its pain. In fact, I enjoy it myself because it is born out of my experiences. For me it is a joyful act. Just as a mother feels joyful while giving birth because it is her baby, born from her womb.

Did you ever consider writing under a pseudonym?

No. Why should I take pseudonym when I already have one? Why should I hide myself? It makes no difference.

Do you want to be more original or to deliver to readers what they want?

I want to be original. I speak and write about my experiences. Why should I put myself in others' shoes? Why should I write to satisfy others' tastes? I am not a scriptwriter.

What other writers are your friends? How do they help you become a better writer?

Quite a few writers. None of them could ever influence me to shape my writings. Each has his/her own style of writing and experiences. Imitation is suicidal.

Do you want each book to stand on its own, or are you trying to build a body of work with connections between each book?

Each book stands on its own merit. There is no connection from book to book although you would see mystical and romantic elements as common features.

How did publishing your first book change your process of writing?

I am less worried about publishing although the attitude of the publishers has pained m e . But I have kept writing. I have never postponed the urge to write nor have I ever attem -pted to nip it in the bud.

What does literary success look like to you?

It matters nothing to me. The measure of success is relative. Sometimes it comes while being alive. Sometimes it happens posthumously. I have never bothered about it. If it happens, let it happen. If it doesn't happen, it doesn't worry. I am equally happy.

I understand you write research articles. They carry new ideas. How do you write articles? Can you please throw some light on this dimension of your personality?

Yes. I write articles. For me, to write an article on an aspect of literature, I need a minimum of three months. I don't depend on web sources. I secure books and read and explore what I should write, formulate ideas, and then proceed. I don't like the repetition of ideas. Most of the articles published in academic institutions are repetitive. They do not carry any new ideas. They are a stereotype.

Do you read your book reviews? How do you deal with bad or good ones?

Yes, I do read reviews of my books. I have never bounced with any bad reviews. Even if it were to happen, I would be cool.

Does your family support your career as a writer?

I don't have a family. My brothers and their children hardly react and respond.

Do you believe in writer's block?

I don't know. I haven't experienced it yet.

In several individual poems, you talk about contemporary issues. What do they represent for you?

Yes. I have written some individual poems dealing with contemporary issues. Some are global and some local/regional.

How much poetry do you "receive", especially being spiritually inclined you are?

In fact, my life itself is a big poem,rhythmical. I am very creative in my living. A part of it I translate into conventional poetry form.

Can you work anywhere or is there a certain space and quietude required to write?

Definitely, you need a calm atmosphere and a calm mind, free from both internal and external disturbances.

What is your thirst area in literature?

I have no specific area of interest in literature. I read all genres. But poetry is my first passion.

Recently you started another genre of English Literary writing that is short story. How do you feel and are there any strong factors to take up this?

In fact, I have never written any short stories in the past. It was my poet-friend Dr. P. Raja from Pondicherry constantly encouraged me to write short fiction. With his encouragement and motivation, I began writing short fiction in 2015 and published the first collection with the title, *The Untouchable Piglet.* It contained eighteen stories drawn from my personal experiences. In 2017, I brought out my second collection, *A Gay and a Straight Woman*, comprising eighteen stories. These were written in the first person.

We read that you first started novel/fiction writing but those writings did not see light for years. What were the reasons behind it?

I first wrote poetry. Later, I wrote fiction in the 1980s, three novels. I tried my best to get them published in those days but I could not succeed. Several publishers whom I contacted declined. So, I abandoned my pursuits. It was only after three decades, in 2014 and 2015 I published two novels, namely, *The Invalid* and *The Disappointed* with a less known publisher, Cyberwit. net in Allahabad. I was not serious about the print of my third novel, *The Rebel* since I lost the script.

You are more a critic than a poet. How do you substantiate?

I am both a critic and a poet. You need to be a critic if you want to be a writer. You have to critically examine your own writings by rewriting, editing, and re-editing several times. It is in this sense I am a critic in my own way. If you are successful, you can be equally successful outside when you write scholarly papers/ articles.

In English literature various poets have given various definitions for poetry. How do you define poetry?

First of all poetry is indefinable because it is profound, elusive, and uncertain. It is true many poets in the past attempted to define poetry in their own way. But none of their definitions are comprehensive, total, and full. Each one gave his/her own perspective, touching and highlighting a particular aspect or element in poetry. What is poetry? It is asking lovers what love is. They can't tell what it is. Samuel Johnson once said: "If you ask me what it is, I do not know; if you don't ask me, I know what it is." A poem is a basic experience. It is a transformed experience, a refined one, and not a crude one. It is a response. We all respond. But a poet responds sensitively. Responding sensitively means feeling deeply and intently. It is this response between the poet and the object that is very important, that makes difference. The emotions generated undergo a radical transformation in the hands of a poet. A poet has two personalities: Empirical personality and Implied personality. Empirical personality dies down in the creative process. Implied personality emerges on the surface. It is this 'Implied Personality' that creates, that does all the function of creation. Once this is over, the implied personality goes down, empirical comes on to the surface. The poet gains his normality.

For me, poetry is a mere feeling. Feeling needs to be distinguished from emotionality. The feeling is almost an internal form of the sense of touch. In contrast, emotions are mere local disturbances of the body-mind complex. Feel-

ing transcends them all, just as it transcends our self-sense and our bodily image. In feeling, we reach out beyond the apparent walls of our body-mind. Emotions are impermanent, while feelings are transcendental and permanent. Above all, writing poetry for me is a transcendental experience. I write poetry because I have a deep urge to explore the meaning of existence. And I find poetry serves me as the best vehicle. It experiences and expresses truth much more clear way than prose. Hence my poetry is chiefly marked by romantic and transcendental elements.

You are the recipient of Thoreau Fellowship from Dhvanyaloka, Mysore. What can you say about your association with late C.D. Narasimhaiah?

It is difficult to come across a teacher like him in whom academic and moral values were personified to the highest degree. He was the very embodiment of all virtues that an inspiring teacher has. He was the one who belonged to the first generation of teachers in the post-Independence era that included Dr. C.R.Reddy, Dr. Laksmana Swamy Mudaliar, Dr. S. Radhakrishnan, Professor Humayun Kabir, Professor K.R.Srinivasa Iyengar, and others. They were simply great and inspiring. They had never cared for the emoluments that the profession had offered in those times, but they simply loved it not only for the sake of profession but also for the sake of service which had been strongly present in their lives. I have derived an immense source of inspiration from him, but for him, I wouldn't have discovered a small writer and a successful teacher in me. I owe this humble success to him.

Let me here recall how I was picked up for Thoreau Fellowship instituted by him for scholars and writers. His admiration for Thoreau was so great that he had built a small cabin on the northern side of the Dhvanyaloka and named it Thoreau's Cabin and a small grove with a pond and named it Walden Pond. The first occupant of the fellowship was Gopal Honnalgere, a distinguished Indo-Anglian poet of the first generation of the post-independence era, a much unrecognized and forgotten poet. Of course, he had lived in anonymity, shunning all publicity and recognition. After his death, I edited all his six wonderful collections of his poems.

One day, on learning that I was an Emersonian scholar asked why I should not apply for this Fellowship. I was a bit flabbergasted and dumbfounded, not knowing how I should respond to this gesture, but quick the splutter came from his mouth without waiting for my answer, "It is not an offer, but try your luck… send me Your CV…I cannot assure you… there is a committee which has to approve." I was greatly humbled because it came from his mouth without my asking and it was difficult to resist him, and I simply said in a feeble voice, "I shall do it." On my return to Tirupati from Mysore, I sent my CV to him, but nothing happened, a year had passed, and I too did not pursue it. It was at an All India Teachers' Conference held at S.K.University, Anantapur (AP) in 1999 I met him, as he was invited to address a plenary session. He remembered me having sent my CV, but he asked me to send one more CV of mine for scrutiny. I obliged. After four months, in January 2000 as there was no communication from him I

wrote an inquiry letter. Soon I received a letter from his hand informing me that he had already written to me conveying my selection for the Fellowship. It was incredible for me. I wondered how I had been offered it. Later I received a full-length letter offering me the Fellowship and specifying the terms and conditions as to what I was expected to do during my stay — one of them was that I should maintain a journal recording my experiences while leading a life of Thoreau. Wonderful, I thought. I took up this Fellowship in April/May 2000 and led a life of Thoreau at Dhvanyaloka. During this six-week stay, I had a fruitful discussion with him and he had taken insight into my personality. My bond with him thickened as the days went by. He took a personal interest in sending me every food item that was prepared in the house through the cook. One afternoon, I skipped my lunch, and on knowing that I had returned to my cabin, in the evening around eight he came to my cabin and called me and asked me why I had skipped my lunch. Gently, he chided me and told me how he and other members of the family had waited in the afternoon for my turn. He took me holding my hand to his house. This was the kind of personality Professor CDN was. I was deeply moved and touched by his magnanimity and concern.

Recently you have come out with a comparative paper on Tagore and Aurobindo. What similarities and dissimilarities have you found as a critic of merit?

The actual title of the article is "Aesthetics of Tagore and Sri Aurobindo", it was published in *Galaxy: International Multidisciplinary Research Journal*Vol. I. Issue. II 5 April 2012.I will reproduce here a part of the article.

My purpose in writing this paper is not to demonstrate whether Tagore or Sri Aurobindo is great, that would be mean and disgraceful for me, but to show the degree of difference in their pronouncements on aesthetics thereby to prove that how these two great mystic poets summed up the essence of poetics that has flown in unbroken continuity right from Bharata, regarded as the first Sanskrit poetician in our tradition. It is only in this sense I proceeded to critically examine and evaluate their poetics. Not much should be read as that would mar the pristine beauty of their expressions. To start with, both Tagore and Sri Aurobindo hailed from Bengal, but were brought up in two different backgrounds, the former in *gurukula* tradition, the latter in western tradition but had soon realized the immensity of Indian tradition after his arrival in India in 1893 and never deviated from it till he attained *Maha Samadhi*. Both were mystic poets, both had a vision of India and life, both had dwelt extensively on moral and spiritual values, both had defined the concept of man in the backdrop of Indian tradition, both were deeply involved in and championed the cause of freedom for the nation, both were original thinkers, philosophers, and seers, brilliant speakers and writers. However, in contrast, Tagore though a mystic and revealed his mystic experiences in his poetry had never swerved from the realities of life in the world. He struck harmony between the two worlds, the empirical and the transcendental. On the other, Sri Aurobindo had left his revolutionary life and devoted completely to yogic life, almost led a secluded life. Yet he had never for-

gotten the mission of transforming the world into divine and for this from his highest plane of spiritual experiences, he had guided humanity in realizing this. Both were not interested in building up a theory of art, either eclectically or originally. Both had abhorred academicism and little interest in theorizing. Both however had spoken extensively on poetry about what they felt and experienced. Indian, Neo-Platonic, Hegelian, Kantian, and nineteenth-century romantic theories of art influenced their thought, but their influences could hardly be traced in their writings. Both remained to the core original in their thinking. The sources of Tagore's pronouncements on poetics are seen in his essays: "What is Art?", "The Realization of Beauty", "The Poet's Religion", whereas "The Future Poetry" and letters embodied Sri Aurobindo's views of art and poetry.

Both Tagore's and Sri Aurobindo's philosophy of poetry focuses on the supreme beauty and truth of the Infinite in all its shapes and forms. Sri Aurobindo's poetry emanates from the sublimity of his mystical experiences. His theory of poetry is characterized by profound yogic experiences. It certainly opens up new horizons though it is difficult to agree with him that all future poetry will be essentially spiritual and the product of the superconscious mind. As a poet, Tagore is basically romantic. He believes that man is by his very nature creative; as there are infinite possibilities in man, man's art or literature also has infinite potentiality. According to him, man and nature are closely united. Like romantics, he believes in the importance of feelings, creative imagination (it includes sympathy as well as empathy), and the value of the writer's own individual self. Tagore admits that the writer expresses not his own individuality, but the writer's human quality, his essential human nature. Though there are differences in their pronouncements on poetics, though one may discover near similarities in their views, one may notice the synthesis of west and east in their personalities which are reflected in their writings. However, one cannot be completely and blindly swept by narrow perception and one is undoubtedly convinced that their poetics has enriched the Indian poetic tradition which started with Bharata and continued and culminated in Tagore and Sri Aurobindo. I must say here the continuity is seen in these two giant mystic poets because only poets with spiritual realization and vision can express the highest.

What is literary criticism? How can you measure literary criticism in terms of evaluation of any branch of literature?

Literary criticism is simply defined as analyzing, interpreting, evaluating, and judging a work of art. Walter Pater defined it as "The art of interpreting art." Criticism is literature of literature. It itself is an art. T.S.Eliot writes, "commentation and exposition of works of art". He adds that the end of criticism is "the elucidation of works of art and the correction of taste."

Criticism is bound to happen where there is creation. It is the other side of the coin of creation. Both creativity and criticism are incompatible with each other. But Mathew Arnold, a Victorian poet, and critic, justifies the practice of criticism. He argues that the critic himself is cultured, knows the best that has been thought and said in the world, and thereby helps others become cultured. He admits that good criti-

cism is better than inferior creative writing. Therefore, according to him, men may exercise their creative power in producing great critical works as well as great works of literature and art. Criticism assumes equal importance with creative activity as it provides the necessary preparation ground for the latter. It is the critic who discovers the ideas, propagates them. Thus, he gives criticism a high place. But, this art of criticism, he argues, should be a disinterested endeavour, by which he means that a critic who is not attached to any particular creed or ideology can be good or disinterested. It is a free play of the mind on all subjects. If a critic is confined to a certain ideology, it hinders and cripples the free play of the mind. It is the most important quality of a good critic and criticism.

T.S. Eliot's "The Waste Land" projects that 21st century is the century of despair, disappointment and disillusionment. How do you rationalize the comment in the context of happenings in the world now?

The Waste Land is a landmark of poetic complexity. Though it was written and published in 1922 when entire Europe was enveloped with war clouds and undergoing pain and suffering, it represents a history of human hope and despair through the ideas that Eliot considers the metaphysical basis of reality. This continuing despair of humanity is the result of an inability to free the purely emotional and spiritual character of a man from its intellectual cloak. The poem is surcharged with despondency and the values are not found to restore fertility to the Waste Land, and this atmosphere continues until it reaches the last section, "What the Thunder Said," where the sudden lightning brings the promise of rain that is hope for the wastelanders. The thunder utters three Sanskrit words, *Datta, Dayadhvam*, and *Damyata,* that is, "Give, sympathize, control". Eliot borrows these three Sanskrit words from *Brihadaranyaka Upanishad*. The message of the poem is relevant not only to the twenty-first century of the world but for all times.

You did your research on Emerson's Orientalism. What is Emerson's outlook towards India?

Emerson was greatly influenced by Indian thought and philosophy. He was totally disillusioned with the religion and philosophy of the west, chiefly Christianity. So, in despair, he turned to India for solace. India provided him spiritual thought and solace. Ideas like pantheism, mysticism, and idealism in his Transcendentalism are identical with Indian philosophy and thought. He had a great admiration and love for Eastern wisdom particularly Hindu Philosophy. For him, Hindu philosophy expressed the essence of orientalism. His temperament was essentially that of a Hindu. The long years of his reading of Indian philosophy and literature shaped and moulded his thought and philosophy which ultimately led him to disband all authority and tradition. All his questions and doubts were peacefully and happily resolved, and his vacillating mind of self-reliance got confirmed in the Hindu thought. Ideas such as Impersonal God, Maya, karma, and rebirth deeply influenced him. His transcendentalism was strengthened by accepting various ideas from India. Without the influence of these ideas, Emerson's transcendentalism would not have sustained its vitality, vigour, strength, and beauty.

As people know that Emerson is a transcendentalist and your writings also say that you are a transcendentalist. Is there any influence of Emerson's on you?

How can you presume that Emerson had an influence on me when he was influenced by Indian thought and philosophy? I was born and brought up in India. The spiritual philosophy of this land is in my DNA. Nobody can influence me since Indian thought is far superior to any western thought and philosophy. Many of the concepts and ideas of the west are nothing before Indian thought. In fact, they find echo in Indian thought and philosophy. I do not subscribe to the view that Emerson had a profound influence on me. My writings were born out of my intense personal experiences. If you discover some transcendental thought in my poetry, it is your findings as a researcher. Just because I did a Ph.D. on Emerson, it should not be construed that I came under his influence. It is unacceptable to me.

You are known as a Yoga practitioner. You have published four books on yoga as well. How is yoga relevant to Indian Society?

India is the land of yoga and yogis. It is silly to ask how relevant it is to Indian society. It is relevant to the whole of humanity. Despite all the achievements human has made in the last few hundred years, he has not grown psychologically and spiritually. Morally and spiritually he has become bankrupt. He is highly divided and fragmented on trivial things, and too narrowly compartmentalized in his outlook and understanding. It is a sad commentary on human's life which, having caught in a world of consumerism, garish and antediluvian and anachronistic values and ideas, has become deeply unconcerned, insensitive, apathetic, cruel and brutal in all respects of his living and thus has lost the fragrance of life in every sense. Too many ideas and goals, thoughts and ideas, institutions and associations, sects, and groups have generated more animosity and hatred and widened the hiatus between man and man. The relevance of Yoga is intensely felt in this context. Yoga has greater relevance than any other branch of science that has brought misery along with knowledge. If all knowledge goes in one direction, Yoga synthesizes and integrates. Yoga is a science of sciences, it is a science of the self, deals with body and mind. It is not a religion or a dogma or a creed, but a way of life. The foundation of all systems of knowledge is Yoga. Yoga is an experience, it is not knowledge. At the core, it is an experience, a great inexplicable experience. And this experience is non-transmittable and non-transferable. It is a purely subjective experience. But through this individual experience, a *Yogin* achieves universal experience.

Literary awards in India are conferred based on community, region and religion. How far is the allegation true about?

It is partly correct. But one should not write for fame, recognition, and awards. A writer should not aspire for it. If the writings carry merit, they will fetch the awards on their own.

Tell us something that the world wants to know more about you?

First I am a humble human being, deeply sensitive to the core of my being. Second, as an artist, not in the sense of writings, but in my own way of living, I am more creative.

So far, you have brought out thirty books out of which twelve are poetry collections.

Your poems are a repository of wisdom garnered in the spiritual treatises of the world. Could you briefly comment on those works?

I have nothing to comment on my own books. It is for the readers to comment.

"Wisdom of the Peepal Tree" and "Voice of the Valley" are your poetry collections rooted in simple dialogues and formulations. What quests do you open for readers? What roots and the routes have you laid for spiritual awakening? Why is the Peepal tree so significant?

Not only these two books, but also the other books like *Desert Blooms, Echoes Silent, Dispersed Symphonies, Samarpana,* and *The Mountain is Calling*…contain profound philosophy and pure wisdom born out of my intense quest for Truth. Not scientific truth, but Truth beyond it. Peepal tree is one of the five trees (other four trees being mango, neem, banyan, and tamarind) considered sacred in our tradition. Also, it symbolically stands for enlightenment and wisdom.

"Samarpana" is another collection in which an album of the spiritual sketches has been drawn. What are your poetic offerings in this collection? Any specific attachments, please?

I wrote this collection comprising fifty reflections while I was an H.D. Thoreau Fellow at Dhvanyaloka, Mysore in 2000. I have not only captured the beauty of my surroundings but also rendered spiritual touch to my experiences. As I said earlier, I am a humble seeker of Truth. Hence my poetry has mostly gained mystical touch.

Your poetry is rich in abundant figures of speech? Why do you use so many such poetic parameters? What do you search for?

Yes, my poetry is replete with dense imagery mostly drawn from nature. I have not deliberately employed. It has come to me naturally without any volition, best suiting the context and the thought. Also, imagery strikes at the root of understanding the most difficult incomprehensible truth. It is the life-blood of genuine poetry.

"Voice of the Valley" is a single long composition with pyramids of Vedantic metaphysics. A character called 'Bindura' has been created. Who and what does 'Bindura' represent in the collection?

Bindura represents a sincere seeker of Truth.

As a poet, how have you reiterated the Indian notion of spiritual transcendence while depicting 'reality' in the individual experience?

My poetry speaks that.

Your "Desert Blooms" is centered on a conversation among three souls about philosophy of life. What is the philosophy of life that you want to show in Desert Blooms?

In this book, there are three personae identified not with any specific names but simply as souls. Each soul has its own perspective of what life is, argues, and presents its own version of what life is. But none of the three souls arrives at any consensus in defining and understanding what life is. There is neither disagreement among the three souls nor understanding. So, the debate goes on and on without arriving at any conclusion. But none of the soul's per-

spective is wrong nor completely right. This is the human dilemma and it has been succinctly captured and rendered poetically. The philosophy of life that each soul presents is for the reader to perceive and understand. If I give it in a nutshell, it will defeat the purpose of my writing. Each soul's perspective is right in its own way. That is about the book. This was my first book published in 1987 by the Writers Workshop, Kolkata.

Mysticism, Nature and Imagery are the embroidered jewelry of your collections. How do they reflect in your poetry?

You have rightly pointed out the three dimensions of my poetry. Mystical thoughts are the ultimate ends, nature is the medium, and imagery the sustaining life-blood of my poetry.

"Dispersed Symphonies" a serialized collection, is rooted in meditative, transcendental and spiritual reflections. What is your overall mindset behind such an artistic creation?

The overall mindset is cool and calm. Only in tranquil state can you capture the beauty and truth of Creation. This collection comprising 104 reflections was composed while I was an H.D. Thoreau Fellow at Dhvanyaloka, Mysore in 2000. These reflections are highly mystical.

Yourtwo Collections"Orphan and Other Poems" and "Between Me and the Babe"seem to be different from others. Could you please throw some light on these two?

They differ from the earlier collections in the sense that these two contain individual poems which I have penned occasionally. A charge has been made by my readers that I have failed to write single individual poems. It was true in the beginning. Occasionally, I do write individual poems. A few poems deal with social issues.

What are your future projects? Will you find interest in translation works? Do you also write in your mother tongue, Telugu language?

I have completed one book of verse, *The Great Creation: The Book of the Movement.* It carries 108 reflections. These too are mystical. Besides, I would like to bring out one more collection of poems which I have written in the past four years. These poems have been published both in on-line and print journals. I have never attempted translation since it requires proficiency in my mother tongue, Telugu. Since I barely read literary books in Telugu, I have never attempted it. I don't write in my mother tongue. Sometimes, I feel guilty for this act of omission in my writing career. I repent for it.

Do you have any specific goal/s to achieve as a writer? What are the messages that you want to give to your readers and to the human world? How do you spend your time? Which kind of books do you read?

I don't have any specific goals in my life. When there is an urge to write, I write. Or else, I read and take long walks in nature since I enjoy watching nature. I learn a lot by watching. It is for this reason nature figures prominently in my poetry. For my imagery, I draw immensely from nature.

I read all genres. I keep tracking new arrivals in Sunday Magazines which English dailies carry. I read the review and if it carries new idea/s and sounds interesting and appealing I will place an order for it on Amazon. I don't borrow books. That is not my ethics. Instead, I buy and secure them in my personal library.

My philosophy is when I buy I will read it. When I want to read a particular book, I will buy it. I don't simply procure books for the sake of the show. Sometimes I visit university or public libraries to read for a change.

Regarding giving a message to the world, I have none. My writings are my messages. I have conveyed all that I wanted in my poetry. There is nothing that I wish to give in the form of a message to the readers in particular or humanity in general outside of my writings.

Thank you Dr. K.V. Raghupathi for giving me the chance to explore your mind.

Thank you. *Namasthe*.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253

భావ వీణ

UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Achievement Motivation of Prospective Teachers in Relation to their Lifestyle

- Mr. Kishor Kumar
Assistant Professor, Department of Teacher Education,
Central University of South Bihar,
Gaya, Bihar.

- Dr. Sandeep Kumar
Assistant Professor, Department of Teacher Education,
Central University of South Bihar,
Gaya, Bihar.

Abstract :

The study is mainly aimed to determine the relationship between achievement motivation and life style of prospective teachers, and to compare the life style and achievement motivation of prospective teachers with respect to their gender, locality, and programme. Study was confined on a sample of 292 prospective teachers of Central University of South Bihar, Gaya, Bihar (India). The investigators used the two standardized scales as 'Achievement Motivation Scale' of Deo, P. & Mohan, A. (2011) and 'Life Style Scale' which was developed by Bawa, S. K. & Kaur, S. (2005) to study the life style and achievement motivation of prospective teachers. Findings revealed that a significant difference has been found between the achievement motivation of male and female prospective teachers but no significant difference has been found between the achievement motivation of prospective teachers with respect to their locality and programmes i.e. B.A.B.Ed. and B.Sc.B.Ed. Findings depicted that a significant difference has been found between the lifestyle of B.A.B.Ed. and B.Sc.B.Ed. prospective teachers but no significant difference has been found between the life style of prospective teachers with respect to their gender and locality. Moreover, it was concluded that a significant difference has been found between high and low achievement motivation groups of prospective teachers on the measures of their life style. Also, a significant relationship has been found between the achievement motivation of prospective teachers and their life style.

Key Words : Achievement Motivation, Life Style and Prospective Teachers

Introduction :

In developed as well as developing nations, for achieving the aims of education, elementary and secondary education must be successfully implemented. The important job of an educational institution is to give pupils learning opportunities that will take them from ignorance to knowledge. Teachers are the most essential individuals in the institutions who contribute significantly to this development. According to NCTE (1998), "The teacher is the most important element in any educational program. It is the teacher who is mainly responsible for the implementation of the educational process at any stage." Demands and expectations placed on teachers by the National Curriculum Framework (2005) must be met in both initial and ongoing teacher education. The National Council for Teacher Education (NCTE) has stated that teacher education programmes include formal education non-formal education, part-time education, adult education, and distance (cor-

respondence) education courses. They also include research and training of individuals to teach from pre-primary to senior secondary stages in schools. The authorities should create policies, regulate educational interventions, and develop strategies for promoting self-efficacy beliefs and promoting a healthy lifestyle for all teachers due to the sensitive role that teachers play as an effective human force in the development and evolution of society and as role models for their students (Abbasi *et al.,* 2021).

Concept of Achievement Motivation :

Motivation is connected to a variety of outcomes, including curiosity, perseverance, learning, performance, and academic development (Steinmayr and Spinath, 2009). A pattern of planning, doing, and emotion linked to persistent efforts to meet an internalized standard of behaviour is called achievement motivation. Achievement motivation influences many of an individual's daily activities and aids him in overcoming obstacles that stand in the way of achieving his objectives, carrying out the project through a successful competition, or seeking success for its own sake. Atkinson (1964) defined achievement motivation "as the tendency to endeavour for the attainment of the goal." Heckhausen (1967) defined the achievement motivation as "The striving to increase or to keep as high as possible, one's capabilities in all activities in which a standard of excellence is through to apply and where the execution of such activities can therefore either succeed or fail".

Concept of Lifestyle :

Some scholars defined lifestyle as the way one lives or wants to live their life, which is very close to the notion of way of life (Pulkkinen and Kokko, 2020). Some believe that lifestyle encompasses all aspects that are connected to health, including tobacco, alcohol, drugs, fat, sugar, and exercise (Cockerham, 2002; Bolt, 2002). Others claim that your lifestyle is very much influenced by what you consume (Stoll-Kleemann *et al.*, 2001; Connolly and Prothero, 2003; Michaelis, 2003; San Juan, 2003; Poster, 2004). According to Giddens (1991), "Lifestyles are routine practices, the routines incorporated into habits of dress, eating, modes of acting and favoured milieus for encountering others; but the routines followed are reflexively open to change in the light of the mobile nature of self-identity", or how individuals live and is the whole representation of social beliefs, characteristics, and activities (Baghiani and Ehrampoush, 2003). Lifestyle encompasses activities like eating habits, sleeping and resting, exercising, controlling one's weight, consuming alcohol and tobacco, getting immunised against diseases, managing stress, and having access to family and social support (Monahan et al., 2003).Academic achievement, which is a reliable indicator of "future income, productivity, and health," depends on healthy lifestyle practises for both short-term and long-term health (Faught *et al.*, 2017). Afrazandeh *et al.* (2018) identified a favourable and substantial association between lifestyle and desire for academic accomplishment. According to studies, parents and educators must make sure that kids eat breakfast every day, foster their independence and motivation from an early age, and monitor their participation in regular activity as they become older in order to effectively improve academic performance (Takizawa and Kobayashi, 2022).The transition from youth to

adulthood generally occurs during the college years, which are a delicate time for young people to make lifestyle choices that will affect their health for the rest of their lives (Bell and Lee, 2006).

Due to adapted modern lifestyles and altered lifestyle patterns, teachers' lifestyles are gradually altering. The teachers' personalities are directly impacted by leading a healthy lifestyle. Teachers are required to live a healthy lifestyle because they serve as role models for the kids.

Justification of the Study :

Future educators must maintain a healthy lifestyle and be constantly motivated, as the teaching profession demands. The most crucial psychological notion in education is motivation, and studies have demonstrated that it is connected to a number of outcomes, including curiosity, perseverance, learning, and performance (Deci and Ryan, 1985). Achievement motivation is task-oriented behaviour that influences a variety of personal actions and aids in removing barriers to goal achievement. It is a pattern of preparation, execution, and feeling motivated by significant effort.

Healthy lifestyle behaviours are important not only long-term health, but also for the academic success, which is a strong predictor of "future wealth, productivity, and health" (Faught et al., 2017). From the various researches, it has been cleared that accomplishment motivation and lifestyle have a significant impact on the potential teachers, and even instructors' lives.

Shivakumar and Kumar (2015) explored a study on the relationship of lifestyle and achievement motivation of students which revealed that B.Ed. students have a low level of achievement motivation, male and female B.Ed. students, graduate and post- graduate B.Ed. students, as well as science and non- science differ significantly in their levels of achievement motivation, while rural and urban B.Ed. students, did not differ significantly in their levels of achievement motivation. Pirzadeh *et al*., (2012) studied a healthy lifestyle of 96 teachers in Iran and found that 1% of the teachers had a weak lifestyle, 13.5% had a moderate one, and 85.4% had a good lifestyle. In terms of nutrition, 2% of the teachers had a weak lifestyle, 23% moderate, and 74% good. 76% in terms of physical activity, 29.2% smoking, and 21.9% stress had a weak lifestyle. Kargun *et al.,* (2013) found a significant relationship between gender and health lifestyle sub-dimensions, but no such relationship existed between lifestyle and life stress. Cheng and Wong (2015) conducted a survey on a sample of 54 in-service teachers and 130 pre-service teachers. Researchers revealed that both pre-service and in-service instructors believed that lifestyle modification was an effective strategy to improve students' well-being; they were hesitant to assume responsibility for teaching lifestyle modification to their pupils. Dhawan (2016) explored the teachers' lifestyle choices for how they supported their health in the areas of stress management, physical activity, healthy eating, spiritual development, and health responsibility. Less than 10% of teachers, according to the study, exhibit highly healthy lifestyles, while the majority of instructors lead average lives. Niragudi (2021) concluded that no substantial difference was found in the accomplishment

motivation of prospective teachers with respect to academic streams, and also gender variations do not alter this motivation. It revealed that prospective teachers' drive for achievement is unaffected by their academic streams.

According to various studies, students who are motivated by their own goals are more likely to embrace an active lifestyle, thus it's critical to understand how male and female student teachers live. Few researches concluded that people live a variety of lifestyles, from unhealthy to fulfilling, it is crucial to pay attention to the promotion of health and well-being among people from different nations. Investigators chose this topic for research because they recognized the significance of achievement motivation and lifestyle among potential teachers.

Statement of the Problem :

The problem under investigation is entitled as *"Achievement Motivation of Prospective Teachers in Relation to their Lifestyle"*

Operational Definitions of the Terms Used:

Achievement Motivation: In present study achievement motivation implies the students' needs or desires towards their achievement.

Prospective Teachers: The interns who are enrolled in B.Sc.B.Ed. and B.A.B.Ed. programme in Central University of South Bihar are the prospective teachers for the present study.

Lifestyle: The term Lifestyle refers to the living style of prospective teachers which affects the interns who adopts it and also the society. It focuses on the attitudes, values and somewhat the exhibits the social position of prospective teachers. A person's pattern of living expressed through his/her activities, interests, and opinions.

Objectives of the Study :

The objectives of the study were:

1. To study the achievement motivation of prospective teachers with respect to their gender, locality and programme.
2. To study the lifestyle of prospective teachers with respect to their gender, locality and programme.
3. To study the high and low achievement motivation groups of prospective teachers on the measures of their lifestyle.
4. To study the relationship between the lifestyle and achievement motivation of prospective teachers.

Hypotheses of the Study :

Following were the formulated hypotheses for present study :

1. There is no significant difference between the achievement motivation of male and female prospective teachers.
2. There is no significant difference between the achievement motivation of rural and urban prospective teachers.
3. There is no significant difference between the achievement motivation of prospective teachers with respect to their programmes.
4. There is no significant difference between the lifestyle of male and female prospective teachers.
5. There is no significant difference between the lifestyle of rural and urban prospective teachers.
6. There is no significant difference between the lifestyle of prospective teachers with respect to their programmes.

7. There is no significant difference between the high and low achievement motivation groups of prospective teachers on the measures of their lifestyle.
8. There is no significant relationship between the lifestyle of prospective teachers and their achievement motivation.

Research Methodology :

Researchers used the normative survey method to study the problem. The study is confined on a sample of 292 prospective teachers (169 from B.Sc.B.Ed and123 from B.A.B.Ed.) from the Central University of South Bihar, Gaya. Standardized 'Achievement Motivation Scale' and 'Life Style Scale' were used by the investigators for the collection of data and scales were developed by Deo, P., & Mohan, A. (2011) and Bawa, S. K., & Kaur, S. (2005) respectively. The data have been collected through random sampling technique. The collected data were analysed statistically by t-test, standard deviation, means, and correlation to test the framed hypotheses.

Results and Discussions :

Researchers collected relevant data and subjected to statistical analysis and interpreted according to the norms as following:

Table No.1: Mean, SD and t-value of Achievement Motivation of Prospective Teachers with respect their Gender, Locality and Programme

Group (s) of Prospective Teachers	N	Mean	SD	t- value	df	Level of Significance
Male	166	138.29	20.23	3.123	290	0.05*
Female	126	145.07	15.61			
Rural	152	141.02	19.80	0.187	290	0.05**
Urban	140	141.43	17.39			
B.A.B.Ed.	123	142.85	19.43	1.275	290	0.05**
B.Sc.B.Ed.	169	140.03	18.04			

* Significant at 0.05 level of significance

** Not significant at 0.05 level of significance

Table no.1 depicts that obtained mean scores of achievement motivation of male and female prospective teachers are 138.29 and 145.07 respectively and their corresponding SD are 20.23 and 15.61. Obtained t-value is 3.123 which is significant at 0.05 level of significance. So, the hypothesis i.e. "There is no significant difference between the achievement motivation of male and female prospective teachers" is rejected. It means there is significant difference between the achievement motivation of male and female prospective teachers. Above table also reveals that obtained mean scores of achievement motivation of rural and urban pro-

spective teachers are 141.02 and 141.43 respectively and the SD are 19.80 and 17.39 respectively. Calculated t-value is 0.187 which is not significant at 0.05 level of significance. So, the hypothesis i.e. "There is no significant difference between the achievement motivation of rural and urban prospective teachers" is accepted. It means there is no significant difference between the achievement motivation of rural and urban prospective teachers. Also, both comparable groups have almost similar levels of achievement motivation.

Moreover, table no.1 also showing that mean scores of achievement motivation of prospective teachers of B.A.B.Ed. and B.Sc.B.Ed. programmes are 142.85 and 140.03 respectively and their corresponding SD are 19.43 and 18.04. Obtained t-value is 1.275 which is not significant at 0.05 level of significance. So, hypothesis i.e. "There is no significant difference between the achievement motivation of prospective teachers with respect to their programmes i.e. B.A.B.Ed. and B.Sc.B.Ed." is accepted. It means, no significant difference has been found between the achievement motivation of prospective teachers with respect to their programmes i.e. B.A.B.Ed. and B.Sc.B.Ed.

Table No.2 : Mean, SD and t-value of Lifestyle of Prospective Teachers with respect their Gender, Locality and Programme

Group (s) of Prospective Teachers	N	Mean	SD	t- value	df	Level of Significance
Male	166	145.98	22.30	0.081	290	0.05**
Female	126	145.78	20.00			
Rural	152	146.59	20.87	0.583	290	0.05**
Urban	140	145.14	21.82			
B.A.B.Ed.	123	141.12	21.13	3.321	290	0.05*
B.Sc.B.Ed.	169	149.37	20.81			

* Significant at 0.05 level of significance

** Not significant at 0.05 level of significance

Table no. 2 discloses that obtained mean scores of lifestyle of male and female prospective teachers are 145.98 and 145.78 respectively and their corresponding SD are 22.30 and 20.00. The calculated t-value is 0.081 which is not significant at 0.05 level of significance. So, the hypothesis i.e. "There is no significant difference between the lifestyle of male and female prospective teachers" is accepted. It means there is no significant difference between the lifestyle of male and female prospective teachers. Also, both comparable groups

have almost similar Lifestyle. The above table depicted that obtained mean scores of lifestyle of rural and urban prospective teachers are 146.59 and 145.14 respectively and the SD are 20.87 and 21.82 respectively. Obtained t-value is 0.583 which is not significant at 0.05 level of significance. So, the hypothesis i.e. "There is no significant difference between the lifestyle of rural and urban prospective teachers" is accepted. It means there is no significant difference between the lifestyle of rural and urban prospective teachers.

In addition, table no.1 also showed that mean scores of lifestyle of prospective teachers of B.A.B.Ed. and B.Sc.B.Ed. programmes are 141.12 and 149.37 respectively and their corresponding SD are 21.13 and 20.81. Obtained t-value is 3.321 which is significant at 0.05 level of significance. So, hypothesis i.e. "There is no significant difference between the lifestyle of prospective teachers with respect to their programmes i.e. B.A.B.Ed. and B.Sc.B.Ed." is rejected. It means there is significant difference between the lifestyle of prospective teachers with respect to their programmes i.e. B.A.B.Ed. and B.Sc.B.Ed.

Table No.3 : Mean, SD and t-value of High and Low Achievement Motivation Groups of Prospective Teachers on the measures of their Lifestyle

Group	N	Mean	SD	t-value	df	Level of Significance
High Achievement Motivation Group	73	150.44	17.77	5.666	144	0.05*
Low Achievement Motivation Group	73	133.44	18.48			

* Significant at 0.05 level of significance

Table no.3 discloses that obtained mean scores of high and low achievement motivation groups of prospective teachers on the measures of their lifestyle are 150.44 and 133.44 respectively and their SD are 17.77 and 18.48 respectively. Calculated t-value is 5.666 which is significant at 0.05 level of significance. So, the hypothesis i.e. "There is no significant difference between the high and low achievement motivation groups of prospective teachers on the measures of their lifestyle" is rejected. It means there is a significant difference between the high and low achievement motivation groups of prospective teachers on the measures of their lifestyle. Therefore, finding inferred those prospective teachers, who are having high level of lifestyle, have the high achievement motivation in comparison to the group of low level of lifestyle.

Table No.4 : Correlation Coefficient between the Lifestyle of Prospective Teachers and their Achievement Motivation (N= 292)

Variable	Pearson Correlation Coefficient (r)	Level of Significance
Lifestyle	0.380	0.01*
Achievement Motivation		

* Significant at 0.01 level of significance

Table No. 4 reveals that the obtained Pearson Correlation Coefficient (r) between the lifestyle of prospective teachers and their achievement motivation is r = 0.380 which is significant at 0.01 level of significance. So, the hypothesis i.e. "There is no significant relationship between the lifestyle of prospective teachers and their achievement motivation" is rejected. It means there is significant relationship between the lifestyle of prospective teachers and their achievement motivation. The calculated value of Pearson correlation coefficient (r = 0.380) inferred that there exists a low positive and significant correlation between the lifestyle of prospective teachers and their achievement motivation. It implies that level of lifestyle is a major predictor of the achievement motivation of perspective teachers.

Table No.5 : Inter-correlation matrix for the measures of Achievement Motivation and the different dimensions of Lifestyle of Prospective Teachers (N= 292)

	AM	HC	AO	CO	SO	TS	FO
AM	1	.298**	.494**	.142*	.279**	.141*	.208**
HC		1	.478**	.469**	.277**	.140*	.377**
AO			1	.317**	.488**	.297**	.234**
CO				1	.144*	-.047	.393**
SO					1	.486**	-.059
TS						1	-.267**
FO							1

** Significant at 0.01 level of significance

*Significant at 0.05 level of significance

In table no.5, inter-correlation matrix reveals the correlations for achievement motivation (AM) and all the six components of lifestyle i.e., health conscious (HC), academic oriented (AO), career oriented (CO), socially oriented (SO), trend seeking (TS) and family oriented (FO). The above table depicts that low positive but significant correlation has been found between the achievement motivation and health (.298, $p < 0.01$) conscious (HC) i.e., the dimension of lifestyle. It is noticed that the variable achievement motivation revels moderate positive significant correlation with academic (.494, $p < 0.01$) oriented (AO) dimension of lifestyle. Achievement motivation has yielded very low positive but statistically significant correlations with career (.142, $p < 0.05$) oriented (CO) and trend (.141, $p < 0.05$) seeking (TS) dimensions of lifestyle. It is depicted that the variable achievement motivation shows low positive and significant correlation with socially (.208, $p < 0.01$) oriented (SO) dimension of lifestyle. Hence, all the correlations have been found positive and significant for the measure of achievement motivation and all the six dimensions of lifestyle of prospective teachers.

Educational Implications :

It can be concluded that the present study will provide in-depth insight to teacher educators in the identification of various factors related to the lifestyle of prospective teachers. Findings of the study will provide a useful resource to the teachers of schools, colleges and universities. Further, it would be more significant to understand the relationship between the lifestyle of prospective teachers and their achievement motivation. Moreover, study will helpful for researchers, educationists, psychologists, and policy makers to identify the more responsible dimension for 'extremely high level' of lifestyle and 'extremely low level' or 'average level' of lifestyle of prospective teachers.

Therefore, conclusions of present study are emphasized on the proper adaptation of different dimensions of lifestyle i.e., career orientation (CO), health conscious (HC), academic orientation (AO), family orientation (FO), trend seeking (TS) and social orientation (SO). Because these dimensions are found more significant and positively correlated with the achievement motivation of the prospective teachers. The study also focused on the intension of teacher educators towards the above said dimensions of lifestyle of prospective teachers.

References :

1. Bawa, S. K.,& Kaur, S. (2005). *Lifestyle Scale*.Agra: National Psychological Corporation.
2. Deo, P., & Mohan, A. (2011). *Achievement Motivation Scale*. Agra: National Psychological Corporation.
3. Abbasi, F., Ghahremani, L., Zazari, M., Fararouei, M., &Khoramaki, Z. (2021). Lifestyle in female teachers: Educational interventions based on self- efficacy theory in the South of Fars Province, Iran. *BioMed Research International, 2021*, 1-8.

4. Afrazandeh, S. S., Ebrahimi, M., Asadi, F., Bahador, F., Mosavi, S. Z., &Rajabzadeh, J. (2018). The Relationship between lifestyle and academic achievement motivation in the students of Ferdows Paramedical and Health School, Birjand University of Medical Science, Birjand, Iran. *Journal of Nursing Education, 7* (2), 1-7, DOI: 10.21859/jne-07021
5. Atkinson, F. (1966). *A theory of achievement motivation*. New York: John Wiley and Sons.
6. Baghiani, M., &Ehrampoush, M. H. (2003). *The principles of health.* Yazd: Gheragh-E-Danesh and Albab Pub.
7. Bell, S., &Lee, C. (2006). Does timing and sequencing of transitions to adulthood make a difference? Stress, smoking, and physical activity among young Australian women. *International journal of Behavioral Medicine, 13*, 265- 274.
8. Bolt, H.M. (2002). Occupational versus environmental and lifestyle exposures of children and adolescents in the European Union. *Toxicol Letters, 127*:121 – 126.
9. Cheng, N. Y. I., & Wong, M. Y. E. (2015). Knowledge and attitude of school teachers towards promoting healthy lifestyle to students. *Health, 7*, 119- 126. http://dx.doi.org/10.4236/health.2015.71014
10. Clark, M. H., &Schroth, C. A. (2010). Examining relationships between academic motivation and personality among college students. *Learning and Individual Differences, 20* (1), 19-24.
11. Cockerham, W.C. (2002). Health lifestyles in Russia. *Social Science and Medicine, 51*:1313-1324.
12. Connolly, J., & Prothero, A. (2003). Sustainable consumption: consumption, consumers and the commodity discourse. *Consumption Markets Cult 6*:275 – 291.
13. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). I*ntrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press.
14. Dhawan, S. (2016). Teachers' lifestyle for promotion of health in schools. *Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies, 3* (23), 1752- 1760.
15. Dhawan, S., &Upreti, S. (2018). Lifestyle of pupil teachers with respect to gender and stream. *Scholarly Research Journal of Humanity Science & English Language, 6* (26), DOI:10.21922/srjhsel.v6i26.11683
16. Faught, E. L., Ekwaru, J. P., Gleddie, D., Storey, K. E., Asbridge, M., &Veugelers, P. J. (2017). The combined impact of diet, physical activity, sleep and screen time on academic achievement: a prospective study of elementary school students in Nova Scotia, Canada. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 14* (29). https://doi.org/10.1186/s12966-017-0476-0

17. Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge, UK: Polity Press.
18. Haerens, L., Kirk, D., Cardon, G., Bourdeaudhujj, I. D., &Vansteenkiste, M. (2010). Motivational profile for secondary school physical education and its relationship to the adoption of a physically active lifestyle among university students. *European Physical Education Review, 16* (2) 117- 139. DOI: 10.1177/1356336X10381304
19. Heckhausen, H. (1967). *The anatomy of achievement motivation*. New York: Academic Press.
20. Kargun, M., Cenikli, A., Dalkilic, M., Ozturk, F. R., & Mamak, H. (2013). Prospective Physical education and sports teacher's healthy lifestyle behaviors. *International Journal of Academic Research, 5* (5), 325-329.
21. Michaelis, L. (2003). Sustainable consumption and greenhouse gas mitigation. *Climate Policy 3S1*:135 – 146.
22. Monahan, F., Sands, J. K., Neighbors, M., Marek, J. F., & Green, C. J. (2003). *Phipps' medical-surgical nursing: Health and illness perspectives (7th ed)*. St. Louis: Mosby.
23. Niragudi, S. A. H. (2021). Learning Strategies of prospective teachers Ballary district in relation to achievement motivation. *International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT), 9* (11), b110- 115.
24. OECD (2012). Education at a Glance: Highlights, Paris: OECD. http://dx.doi.org/10.1787/eag-2012-en
25. Pirzadeh, A., Sharifirad, G., & Kamran, A. (2012). Healthy lifestyle in teachers. *Journal of Education and Health Promotion, 1*: 24-27.
26. Poster, M. (2004). Consumption and digital commodities in the everyday. *Cultural Studies, 18*:409-423.
27. Pulkkinen, L., &Kokko, K. (2020). Identity development in adulthood: A longitudinal study. *Journal of Research in Personality, 34*: 445-470.
28. Roeser, W. R., & Eccles, S. J. (1998). Adolescents' perceptions of middle school: Relation to longitudinal changes in academic and psychological adjustment. *8* (1), 123- 158.
29. Rusillo, M. T. C., & Arias, P. F. C. (2004). Gender differences in academic motivation of secondary school students. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology, 2* (1), 97- 112.
30. San Juan, E. J. (2003). Challenging the theory and practice of contemporary American Studies. *Review of Education, Pedagogy, and Cultural Studies, 25*:303 – 333.

31. Saneghi, A.,&Ahmady, K. (2016). The impact of life-goals training (based on lifestyle) on educational motivation and, self-efficacy among secondary school students. *Journal of School Psychology, 5,* (3), 78-99.
32. Scheel, M., Madabhushi, S., & Backhaus, A. (2009). The academic motivation of at- risk students in a counseling prevention program. *Counseling Psychologist, 37* (8), 1147-1178.
33. Shivakumar, R. (2016). Achievement motivation of teacher trainees in colleges of education. *Journal of Contemporary Educational Research and Innovations, 6* (5), 180-186.
34. Shivakumar, G., & Kumar, S. (2015). A study of Achievement motivation and teaching competency of B.Ed. students. *Journal of Contemporary Educational Research and Innovations, 5* (6), 331- 336.
35. Srivastava, N. (2020). Achievement motivation of prospective teachers with regard to certain demographic variables. *International Journal of Arts, Humanities and Management Studies, 6* (9), 14-21.
36. Steinmayr, R., &Spinath, B. (2009). The importance of motivation as a predictor of school achievement. *Learning and Individual Differences, 19,* 80- 90. doi:10.1016/j.lindif.2008.05.004
37. Stoll-Kleemann S., O'Riordan T., & Jaeger, C. C. (2001). The psychology of denial concerning climate mitigation measures: evidence from Swiss focus groups. *Global Environmental Change, 11*:107 – 117.
38. Takizawa, Y., & Kobayashi, K. (2022). Cross-sectional, longitudinal relationships of gender, academic motivation, learning activities, and lifestyle activities with academic performance among Japanese children: A 3- year sequential cohort study. *International Journal of Educational Research Open, 3*, https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2022.100149
39. Titrek, O., Cetin, C., Kaymak, E., &Kasikci, M. M. (2018). Academic motivation and academic self-efficacy of prospective teachers. *Journal of Education and Training Studies, 6* (11a), 77-87.
40. World-Health-Organization (2010). *Global Status Report on Non-Communicable Diseases*. Geneva, Switzerland: WHO.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

A Brief note on Phonological Processes of Lambada

- ***Krishna Banothu,*** Research Scholar, Department of Linguistics, Osmania University, Hyderabad.

Abstract :

An attempt is made in this paper to present a note onphonological processes of lambadaof Maripeda thanda. Lambada is a nomadic tribal language spoken by many speakers in India. Most of the linguistic features of Lambada are similar to those of various Indo-Aryan Languages like Hindi, Marathi, Gujarathi, Rajasthani etc. In spite of the massive borrowing of lexical items, Lambada has retained several linguistic features that are not found in other Indo-Aryan Languages. This paper attempts to look at various basic linguistic features of Lambada language such as speech sounds of Lambada, phonological processes and grammatical features in a brief note.

Key words : *Lambada, Indo-Aryan, Nomadic Tribe, Telangana, Phonology, Grammatical System.*

Introduction :

Lambada belongs to the Indo-Aryan Language Family which is spoken mainly in Maharashtra, Karnataka, Telangana, Andhra Pradesh etc. Lambada is also termed as Banjara, Vanjari, Sugali, Lambani, etc. According to Thurston (1994), Lambada means Brinjari or Banjari and Sugali or Sukali. Lambadas speak Lambada language which is mostly influenced by various languages in India. Lambada spoken in Telangana is mostly influenced by Telugu, Hindi, Marathi, Kannada (in border regions), and English. Lambada Language has been in usage for quite a long time in Telangana. Though Lambada is an Indo-Aryan language, it exists in Dravidian geographical area. Lambada from the perspective of phonological and morpho-syntactic properties belongs to the Indo-Aryan language family. Although it has been influenced by Dravidian languages like Kannada and Telugu, and by other local languages to a great extent, Lambada borrows words mainly from Rajasthani, Gujarati, Marathi and other local language of the particular region.The current study is organized to investigate some linguistic aspects of language.

Lambadas and Lambada Language in Telangana :

Telangana is the traditional home of nearly 9 Tribes out of 461. Lambada is the largest tribal community among all the existing tribal communities in Telangana. As per the report of census 1991, the population of Lambada is 13, 89, 240 in total in Telangana. According to 2014 census conducted by Telangana government, the Lambadas are 20, 46,117 in number in Telangana. There are no documents and historical evidences to ascertain the history and the origin of the Lambadas in Telangana. They are situated in Khammam, Warangal, Nalgonda, Mahabubnagar, Rangareddy, Hyderabad, Adilalabad, Karimnagar, and Nizamabad in Telangana.

The place where Lambadas live is called as 'Thanda'. Thandas are generally located quite far from the common villages. Head of the Thanda is called as 'Nayak'. According to historians, the origin of Lambadas can be traced back to Rajasthan. They belong to one of the Rajput communities such as Gurjari, and

Marwadi. Lambadas have been living in the state of Telangana for centuries. As per the historians, they migrated from Rajasthan to Hyderabad at the time of Nizam rule (Lal, B, 2012). Their occupation was to export food grains and goods from North India to Hyderabad State. Nizam rulers provided them thousand acres land to continue their business from the state of Hyderabad, i.e. Banjara Hills. They gradually spread all over Telangana and some parts of Andhra Pradesh.

Lambadas speak Lambada language which is mostly influenced by many languages in Telangana. Lambada spoken in Telangana is mostly influenced by Telugu, Hindi, Marathi, Kannada (in border regions), and English. Lambada Language has been in usage for quite a long time in Telangana.

Phonological System of Lambada :

Lambada phonological system is comprised of twenty-nine consonant phonemes and five vowel phonemes. All the consonants and the vowels are produced with aggressive lung air. The consonants and the vowels of Lambada are given below (Ronald, 1970):

Lambada Consonants :

Table-1: Lambada Consonants

	Labial	Dental-Alveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Glottal
Plosives	p b	t̪ d̪		c j	k g	
Fricatives		s				h
Nasals	m	n	ɳ			
Laterals		l	ɭ			
Flaps		r				
Continuants	w			y		

There are eight phonemic occlusives in Lambada i.e., p, b, t, d, k, g and two affricates, c and j are all unaspirated consonants.

Lambada Vowels(Ronald, 1970)

Table-2: Vowels of Lambada

	Front	Central	Back
High	i		U
Mid	e		O
Low		a:	

Diphthongs :

/ai/
/au/
/eu/

Phonological Processes :

Phonological rules are feature changing rules which are expressed in formal expression. Phonological rules account for segments which undergo change. In this small section, we will try to find out some phonological processes in Lambada language.

Consonant Clusters :

The consonant cluster is a sequence of group consonants without vowel's intervention in-between the word. The consonant clusters in Lambada language are given below:

Table-3 : Consonant Clusters

Initial cluster	Medial cluster	Glossary
	kuṭra	Dog
	tʃɒkra	Boy
	matla	Pot
Prema		Love
ḍrakʃa		Grapes

As per the provided data, Lambada language does not seem to have initial and final clusters. The words that are found with initial clusters are borrowed from Telugu.

Assimilation :

When a sound changes its features more similar to its adjacent sound is called assimilation. The segment which undergoes the change becomes either voiced or voiceless. This also occurs in Lambada when a voiceless obstruent is followed by the voiced obstruent. This process is called regressive voicing assimilation.

***Example*s :** **Glossary**

1. /mot+da:ɳ/ → /modda:ɳ/ big stick
   /t/→/d/

   Here the voiceless alveolar stop /t/ becomes voiced/d/ when it is followed by voiced /d/.

2. /ra:k+g^{h}a:l/ → /ra:gg^{h}a:l/ put ash
   /k/→/g/

   Here the voiceless segment /k/ becomes voiced /g/ when it is followed by voiced /g/

3. /se:p+b^{h}jja/ → /se:bb^{h}jja/ give apple brother
   /p/→/b/

Here the voiceless segment /p/ becomes voiced /b/ when it is followed by voiced /g/

Insertion :

If an extra sound is inserted between two sounds is called insertion. This also occurs in Lambada when the conjunction is inserted between two individual words.

Example :

4. /rat/+d/ija/ → /ratndija/ day and night
   Ø→/ t/__ d/

Deletion :

When a segment, such as an unstressed or a weak consonant, is eliminated in rapid speech is called as deletion. This process also takes place in Lambada.

Examples :

Glossary

5. /k^{h}e:t/+d/ekɘ/ → /k^{h}e:dek/ see the field
   t→Ø/__d
6. /kat/+d'at*ʃ*i/ → /kad'at*ʃ*i/ where do you go?
   t/→Ø/__d'

Loanwords :

Lambada has borrowed many words from Telugu and other languages as it does not have equivalent words for some word in Lambada.

***For example* :**

Glossary

7. /brat/uku/ → /bat/uku/ life
8. /b^{h}ramas/ → /bamas/ priest

Simplification of Clusters :

The words borrowed from Telugu which have consonant clusters are simplified in Lambada.

Deletion of Vowel in Final Position :

When we borrow some items from other languages, we tend to pronounce in our own way. When Lambadas pronounce some words that are borrowed from Telugu, they omit the final segment of the words.

***For example*:**

Glossary

9. /kuragajalu/ → /kuragajal/ vegetables
10. /bassu/ → /bas/ bus

Conclusion :

To conclude, these factors specify that the Lambada has an independent survival in Telangana and other parts of India. It has been influenced by other Indo-Aryan languages and even Dravidian languages. Despite this influence, it has maintained its distinct characteristic as it derived from a group of Rajasthani languages.

This language has quite a good number of shared linguistic features of Rajasthani, Hindi and other Indo-Aryan languages. The script is essential for the overall development of this language as it is spoken by quite a reasonable number of people across India.As Lambada hamlets are located far away from the mainstream village, Lambada language has less possibility to become endangered language. While, in an urban situation, it is stated that Lambada has more possibilities to become endangered language as it is substituted by other local and dominant languages such as English, Telugu, Hindi and other dominant languages in their respective settlements.

References :

1. Gopal Rao Naik, S. (1990). Banjara Charitra, Gandhiji Sugali Sevak Sangh, Piduguralla, Andhra Pradesh, p.45.
2. Grierson, G.A. (1909). *Linguistic Survey of India.*
3. Hunter, W.W. (1976). *A Comparative Vocabulary of the Languages of India and High Asia*. New Delhi: Cosmo Publications.
4. Lal, B. (2012). Historical Facts aboutMigration of Banjaras to Hyderabad State.
5. Masica, C.P. (1999). *The Indo-Aryan Languages*. Cambridge University Press.
6. Naik, D. B. (2000). *The art and literature of Banjara Lambanis: a socio-cultural study*. Abhinav Publications.
7. Raju Nayak, V. (2007).*Moving Cultures: Narrative and Performative Traditions of Lambadas.* Unpublished M. Phil Dissertation (CIEFL).
8. Ronald L.Trail. (1970). *The Grammar of Lambani.* Published by Summer Institute of
9. Linguistics in the University of Oklahoma, Norman.
10. Suneetha. R.K. (2010) Deconstructing the caste Hegemony: "Lambadi Oral literature". Journal of alternative Perspectives in social sciences vol 2. No 1 455-467
11. Thurston, E., & Rangachari, K. (1987).*Castes and tribes of southern India* (Vol. 1). Asian Educational Services.
12. Upender, M. & Dutta, H. (2018). *Language Attitudes and Lambada Youth in a Multilingual Domain.* LINCOM Studies in Sociolinguistics.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 10(1), October 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253

భావ వీణ

UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Smart and Assistive Technology for Creating Inclusive School Learning Spaces

- Dr. P. William Benarji
Lecturer in Education,
Department of Education,
Central University of Odisha,
Koraput, Odisha.

- Dr.R.S.S.Nehru
Assistant Professor,
Department of Education,
Sikkim University, Gangtok, India &
Post Doctoral Scholar in D.Litt in
Education; Sambalpur University;
Sambalpur, Odisha, India.

- Dr. P. Janardhana Kumar Reddy
Associate Professor & Head,
Department of Education,
Bharathiar University,
Coimbatore, TamilNadu,
India.

Abstract :

Educators, parents, and school administrators agree that smart technology is crucial to the classroom. The terms "assistive technology" and "accessible technology" are sometimes used interchangeably since they help students with learning challenges. Educators, teachers, and staff are required to acquire knowledge in the delivery, teaching, and evaluation of accessible courses, as well as the ability to connect and communicate with persons with disabilities and utilize alternative formats for learning. With the Assistive Technology Evaluation's addition of accessible settings for modern classrooms, students can use assistive technology to help them study.

Keywords : learning spaces, Inclusive learning, Smart learning, assistive technology

Introduction :

The educational inclusion and education of "those with disabilities have offered much-needed equality, allowing them to demonstrate their unique skills accurately. The new approach emphasizes the need to adjust classroom paths and to improve infrastructure, teaching, and educational materials' attitudes, preparation, and accessibility (Ahmad, 2014; 2015b; Stainback & Stainback, 1984). All disabled children can learn from a network of support services in joint schools, schools, and communities through inclusion training.

Integration research focuses on Northern and Western Europe (Gronlund et al., 2010; Meijer et al., 2007). Charisma et al. Inefficient government assistance, inadequate policy and law, lack of financial aid, insufficient education and support of people, political instability, and economic crisis are common challenges to the effective and efficient use of supporting technologies (Chitiyo, 2007).

Students with impairments are excluded from education, Society, and development programs without equal participation (Ahmad, 2015a). Efficient technological integration can enable all students to access general education courses and accomplish tasks (Roberts et al., 2008; education is vital to people's growth) (Ahmad, 2014). A school system that emphasizes education for everyone should meet each child's needs and talents (Johnson, 2002). Education exposes children to the market (UNESCO, 1994). Children feel "left out" and do not attend school, take a break, or are "pushed out" without being met. These kids illustrate that mainstream schools do not teach instead of learning (Lindsey, 2007).

It also benefits their education (Ramchand & Dummugudem, 2014; Ahmad, 2015(a)). ICF(2001). The medical interpretation of "deficient" has evolved to include human rights and equal participation for all (Wolery, 2000); The social model of disability emphasizes societal barriers, negative attitudes, and social exclusion (intentionally or inadvertently); interaction between an individual's functional state and physical, cultural, and political environment explains them (Shakespeare & Watson, 1997). (1999) Inclusion needs personal and social involvement, such as supporting services, universally designed infrastructure, and changing attitudes and views of disability.

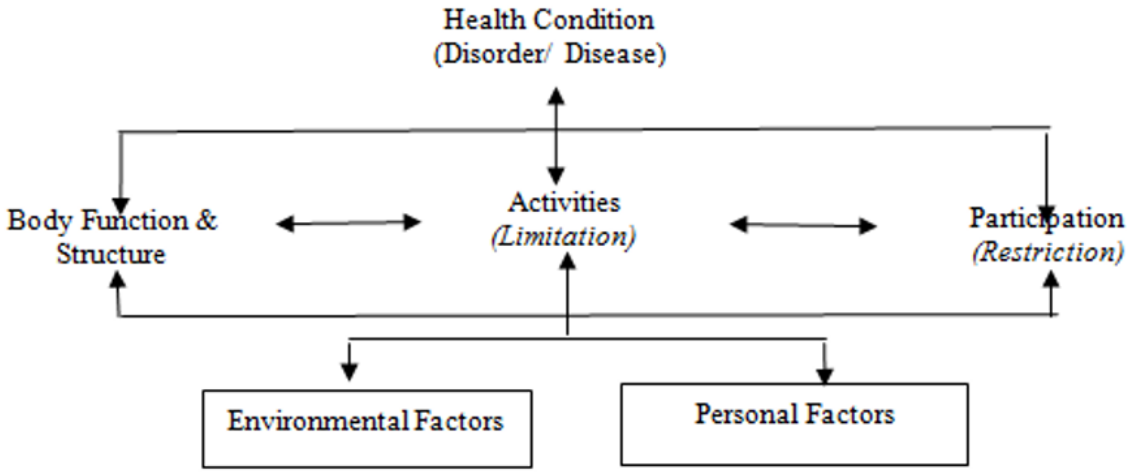
The International Classification of Working, Disability, and Health (ICF) does not utilize "inclusion." It transfers the argument from children to environmental elements that influence and maybe enable their engagement in everyday life (ICF, 2001; Simeonsson, 2003), such as a person's business functions, structures, activities, and life and environment. "Activities" are vital, whereas "participation" involves attending school. Body function limitations and an unfavorable environment cause "activity restrictions' and "limitations."

Inclusion of Disabled Students in the General Curriculum :

The state ensures PWDs' education rights based on need and capacity. People with disabilities can start school later than allowed; enrollment is prioritized. They can apply for scholarships and support for educational equipment and materials. They are excluded from courses or activities for which they are physically unfit.

Disabled students with suitable educational equipment, prepared materials, and hearing and speech problems must study sign language. According to national guidelines, visually impaired students must use Braille. The Socialist Republic of Vietnam National Assembly Term 12, Session 07 adopted Vietnam's Disability Law on June 17, 2010.

The ICF's First Model (2001) :

Source : WHO is ICF classifies functioning, disability, and health(2001)

Disability limits a person's role (depending on age, gender, Society, and culture) (WHO, 1980). Assistive gadgets aid learning and other tasks, decrease barriers and increase accessibility.

"Assistive technology" refers to tailored tactics and services. "Technology can erase barriers for disabled individuals" (Simon, 1991).

Technology gives all students a general education. 'nearly everything to compensate for skill gaps' (Reed & Bowser, 2005). WHO(2009). Glass can be used as a "technical aid" or "assistive device" to improve people's functionality. Programs, word processors, and grammatical examiners are valuable technologies.

Inclusive learning assistance employs technology to facilitate learning. Many "at-risk" students need care but are typically neglected because they are labeled physical, mental, or emotional (Smith et al., 2005). Students with text decoding challenges can utilize a screen reader as a 'bridge' between writing and reading. Students employ several tools to complete work using assistive technology.

Educational Use of Assistive Technology :

a) The reasons for using technology: Inclusive education teaches practices and aids learning. Many students at risk are not diagnosed, preventing them from getting help. Focused kids are less anxious, which improves academic performance. Students with disabilities have access to communication tools.

b) Personalized strategy: Rehabilitation and medical care-related cultural and social skills. A disabled youngster will not attend the same educational program as other disabled children. Many children's functions are lacking or underdeveloped due to a deficiency or inability to feed. Disabled youngsters cannot participate in most activities due to a lack of parts. In this method, ICT solutions force students to develop knowledge, skills, and attitudes (including students with disabilities).

c) The social approach: Disabled children can ultimately engage in education. In a typical academic atmosphere, children can learn school information and social skills and adapt and integrate into the community according to this strategy (special, integrated, and inclusive education).

d) Student Profile: The learner's disability profile may comprise social and cognitive features and information displaying cognitive or physical limitations. Educators can create and supply a pedagogical-technological learning model based on this profile.

Applications of Technology :

a) Reading, writing, memory, speaking, listening, math, etc.,
b) Social skills: organization, cooperation, peer
c) Accessibility: movement, social/athletic involvement, etc.,
d) Classroom (ICT rich enabling environment)

"ICTs for Inclusive Education" is used to produce more effective teaching tools and methods. ICTs boost learning and let disabled students participate.

Four learning settings have various qualities. Focusing on students, learners, assessments, and the community can build learning environments.

Table-1 : Technologies for inclusive learners

CATEGORY/ FUNCTIONAL AREA	TECHNOLOGY APPLICATIONS ASSISTIVE	NEED AND RELEVANCE IN LEARNING CLASSROOM
Reading	Electronic books, page-shooting books, single-word scanners, predictable text, tabs, and speech software	For kids who have trouble reading, interpreting the text, and focusing.
Writing	Pencil grips, plugins, word processors, word cards/books/wall, grammar/spellcheck, paper modification	For students with challenges with writing or composition
Math	Scientific calculators, talking clocks, enlarged worksheets, and voice output measurement devices.	For pupils with computer problems and confusion and difficulty doing well in mathematics.
Vision	CCTV, Braille Large Print Books, Audio Learning Tapes, Screen Enhancement.	For kids who have a complicated or weak vision
Computer Access	Word prediction, keypads, pointing choices, switches, and voice recognition software.	Students have difficulty accessing the computer in their standard form and doing academic obligations.
Augmentative/ Alternative Communication	Speech synthesis type gadget, Panel/frame of the eye gazing, Device of Voice Output	Speech synthesis gadget, eye view panel/frame, voice output device
Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) and Learning Disabilities	Use of graduate and difficult reading and writing (dyslexia), practical coordination, expressiveness, and composition (dystrophy), motor abilities, coordination (dyspraxia), and mathematics (dyscalculia) (ADHD)	Students have language, reading, and writing difficulties (dyslexia). Coordination, composition, writing skills (dysgraphia). ADHD, dyspraxia, dyscalculia, and coordination issues.

The aid must be required, inexpensive for manufacture, purchasing, and maintenance, and efficient to use, with user input throughout design and development. Desires, emotional needs, lifestyle, culture, and local customs are compatible with technology; local standards are unobtrusive, and users' physical comfort is suitable. It must be adaptive (Warger, 1998) and resistant to elements, use, and other conditions to ensure user safety.

Smart Learning for disabled children :

a) **Accessibility -** Equipment should cost less. Governments and nonprofits may offer or acquire free or cheap tools; installation, assembly, and maintenance must require a few resources and skills.

b) **Simple devices -**Users with low technological experience should not need substantial training or challenging skills; different learning skills, environments, and strategies can assist disabled kids in learning. Technology, resources and new instructional practices can help (Ahmad, 2014). Poor students are more impaired and less able to get support and rehabilitation facilities. Students caught in a cycle of violence lack proper help. Lack of expertise limits future career opportunities and worsens disadvantages. Technology can help disabled people overcome sensory, cognitive, learning, and physical limitations.

Mobility-impaired students get tech help :

Students with engine issues may need a larger keyboard, an on-screen keyboard, or speech recognition. Trackballs, head trackers, and touch screens are mouse substitutes. The software creates "sticky keys" by laying SHIFT, CONTROL, and another key down to enable two-key commands.

Computer workstations can be raised for wheelchair users. A keyboard positioned at a height that allows people with restricted mobility to press the keys and use disc guides can benefit those with limited fine motor skills. Left- and right-handed keyboards are better for one-handed use.

Users with significant mobility disabilities can use keyboard emulation with certain switches, such as the head, finger, knee, or mouth. Hundreds of switches accommodate input devices. Speech recognition systems enable users to manage computers by speaking. People who cannot read books can use on-screen aids.

Ramps, lifts, automatic doors, braille signage, and telecommunications facilities discourage and limit student participation. Access to classrooms, offices, and labs via lifts, washrooms with height-adjustable worktops and sinks, etc., has a universal design to tackle the hidden barrier.

Student's Safety?

Students spend more time on foundational tasks because of technology. Daily tech users have higher self-esteem, confidence, and work pride. Technology can make learning more fun and social for pupils. Students who learn by doing and analyzing might participate in class quizzes or online discussions.

Online social networks & tools?

Increase student-teacher dialogue. Face book and Twitter help students and teachers connect. Teachers can use social networking sites to create forums where students can share ideas and get help. School networks provide

tools, materials, training, and ideas to create new and transform older schools. In schools, their networks will improve teaching quality.

Adaptive / Personalised ?

Never-ending personalized learning. Adaptive learning technology adjusts information and preferences as it goes. Plans for students' growth are emphasized. It gathers data and draws judgments. Many pupils struggle to focus; they cannot tell helpful from useless information. These connections can help students visualize complex ideas.

Assistive technology for blind/visually impaired:

Accessing printed or computer-specific graphics can be complex for visually impaired students. Standard keys can enable blind users to access braille input devices with required labels, and OBR software can analyze dot design, translate text, and display line-by-line screen editing. Visually challenged individuals can print. OCR scanners can read computer-stored braille and speech-synthesis printed content. These technologies let visually impaired students access diaries, curriculums, and homework. Job Access with Speech (JAWS) or a screen reader can modify the measurement's volume, pitch, and pace. Screen readers save titles as headlines or categories. The computer reads text, analyzes phonetical word structure, and recreates words using synthetic phonemes so that students can use headphones with voice output systems.

Audio materials like speaker books and cassettes are available for visually impaired students; A descriptive video service with narrative visual features can boost students' socialization and knowledge (Petty, 2012).

Low-vision assistive tech students:

Low-vision pupils may struggle to read conventional letters or document sizes on computer screens or distinguish colors. Low-vision pupils may benefit from specific display or printer output modification equipment and computer symbols on monitors and printers. Light-sensitive folks can read better on a black-to-white-to-black screen. The anti-light and speech output systems help the visually handicapped read. Printed information can be scanned and saved with speech Synthesis for reading or significant print publication. Closed-circuit TV, lenses, hand lupus, Braille, voice machines, and tape recorders can help low-vision students (Burgstahler, 1992).

Students' hearing and speech aid :

The software can help deaf students write. Deaf people can utilize the keyboard and mouse; Speech synthesizers benefit non-speaking students. Once their computers give them voices, mobile students can join class conversations. Recorded tapes, voice trainers, photo albums, charts of articulations, specific difficulties, and other visual clues can help hearing or speech-impaired pupils. Text phones allow phone conversations to be typed and read, while voice recognition software translates spoken words into text documents for deaf and hard-of-hearing pupils.

Students with specific learning disabilities (LD) assisted:

Students with learning difficulties can gain skills through multisensory experiences, positive reinforcement, individualized training, and repetition. Dysgraphia kids can utilize computers to complete writing projects, and tutorials can be a beneficial tool, like a typical word pro-

cessor. Quiet surroundings and ear protection can help distract youngsters. Large printers, computer colors, and speech output can help readers. Voice synthesizer numbers assist students in matching pencil-and-paper math problems. "Abbreviation Expanders" allow students to generate, store, and reuse abbreviations for frequent words and sentences. The teacher may record a lecture while the student records audio by tapping a pen or charts (Liao et al., n.d.). This aids pupils in listening, writing, remembering, and reading. Students with impaired vision can better perceive errors when forceful font words are spoken or printed. Reading-difficulty aids include electronic documentation and more prominent synthesizers.

Assistive technology improves student performance and ensures practical evaluation to test and suggest solutions for further assessment. Support and a learning environment can help overcome operational hurdles.

Entry and achievement obstacles:

Growing inaccessibility prevents kid inclusion. Key obstacles and drivers for inclusive classrooms include technology and application expertise, teacher training, student perception, movement, and acceptance, and curriculum modification and technology integration.

Immersive Digital Environments, Mobility :

Adequate technology allows kids with impairments to attain their full potential. Encourage community interaction with people and researchers to keep devices user-friendly. The situation and user access should determine the appropriate support technology. The student must identify obstacles and eliminate options. Software and hardware may need to be upgraded. Thus, support technology is not a one-time cost; plan and analyze student prices, accessibility, training time, and comfort. The technology's portability and accessibility should be evaluated; Instead of relying on others, encourage student participation.

The cost of assistive technology may also hinder schools and pupils. Many people cannot afford to support technologies like display readers, speech recognition software, and joysticks. Technology is an investment in student achievement. Helping pupils acquire educational technologies should be a priority. During technology installation, accessibility and lesson integration is critical. The school should give teachers and support staff training and technical support, avoiding wheel reinvention every year and utilizing current systems when practical (Warger, 1998).

Smart Learning for disabled children :

Teachers are trained to differentiate instruction for children. Youngsters' physical and intellectual learning environments are often overlooked, especially those with special needs. We need enough educational options to meet all pupils' needs. We may use the same pedagogical and curricular ideas for physical and intellectual learning.

Change / Adaptation Barriers :

All other environmental hurdles emerge from misleading rights and opportunities, isolating disabled children (Heyne, 2003; Odom, 2000; Parsarum, 2006). Integration systems depend on teacher behavior (Winzing et al., 2010).

Curriculum, tech integration rewritten :

Including impaired kids in schools necessitates reforms to provide equal learning for all. Help and education technology are part of a

more significant attempt to make the general curriculum accessible. As part of educational reforms, assistive technologies can help impaired students access general curricula. It builds skills and overcomes barriers to disability (Lewis, 1994).

Training student expectations :

Helping students use technology might have adverse outcomes. Many impaired students receive specific support in college or university technology (Katz & Mirenda, 2002). Institutions must prepare for training, assistance, and direction. Students with impairments must view and use assistive technologies for selection and long-term use. Regular training can help students learn more efficiently (Lyon et al., 2001). An honest conversation about technology or software might motivate kids. A system should be in place to refer parents and educators to local agencies or specialists. In addition to evaluating students, their environment, and accessible resources, successful technology integration involves solid practice with appropriate apps for relevant tasks, such as class assignments—similar applications and technological adjustments for school and home students.

Smart Learning model for Inclusive Learning (R.S.S.Nehru and Ton Quang : Areas

The concept proposed a learning ecosystem that includes learners, materials, assistive technology, physical space, learning access and style, culture, and learning strategy.

Complex assistive technology helps disabled students learn. These tools assist educators in building appropriate curricula for students with physical and mental disabilities and access learning materials, equipment, resources, lab activities, and other services.

These model components have interrelationships. By using various assistive technology tools (software/hardware, physical tools), disabled students' learning can be adjusted. This intelligent environment can help students succeed and be active learners. They can use cognitive, psychomotor, and affective mobility to gain skills and competence.

Concluding remarks and suggestions :

In order to understand Inclusive learning, one must be aware of the many moving parts involved. Several research initiatives investigate lab and field topics to improve education for all students. This study delves into the impact of background knowledge on education, learning as an energetic procedure, learning for understanding, and adaptive expertise. Moreover, cultural settings, their broad applicability, subject-specificity, evaluation to improve education, and cutting-edge tools for teaching and learning are discussed.

References :

1. Ahmad, F. K. (2015a). "Exploring the Invisible: Issues in Identification and Assessment of Students with Learning Disabilities in India." Transcience: A Journal of Global Studies vol.6(1). pp. 91–107.
2. Chitiyo, M. and Chitiyo, G. (2007). "Special education in Southern Africa: Current challenges and future threats" The Journal of the International Association of Special Education, vol. 8, no.1, pp. 61-68.

3. Hopkins, Janet. Assistive Technology (AT) to support students with Special Needs. Available at: www.curriculum.org/storage/108/1278482872AssistiveTechnology.pdf
4. ICF (2001) "International Classification of Functioning, Disability, and Health." World Health Organization, ISBN-13: 9789241545440, pp.228.
5. Home | Department of Computer Science. (n.d.). Www.cs.cornell.edu. Retrieved August 25, 2021, from http://www.cs.cornell.edu/
6. Lindsey, G. (2007). "Educational Psychology and the effectiveness of inclusive education/ mainstreaming" British Journal of Educational Psychology vol.77,(1). pp. 1-24
7. Meijer, C., Soriano, V., and Watkins, A. (2007). "Inclusive education across Europe: Reflections upon 10 years of work from the European Agency for Development in Special Needs Education" Childhood Education, Vol. 83, no. 6, pp. 361-365
8. MHRD (2005) Action Plan for Inclusive Education of Children and Youth with Disabilities. Available at: http://www.education.nic.in
9. Assistive Technology in the Classroom: http://atto.buffalo.edu/registered/ATBasics/ Foundation/intro/index.php/
10. Odom, S.L. (2000) "Preschool Inclusion: What we know and where we go from here." Topics in Early Childhood Special Education vol.20 (20).pp.20-27
11. Parasuram, K. (2006). "Variables that affect teachers' attitudes towards disability and inclusive education in Mumbai, India." Disability & Society vol.21(3).pp.231–242.
12. Petty, R. E. (2012) Technology Access in the Workplace and Higher Education for Persons with Visual Impairments: An Examination of Barriers and Discussion of Solutions. Independent Living Research Utilization at TIRR: Houston, Texas
13. Ramchand, B. and Dummugudem. (2014): "Inclusion Education as Solution to Barriers of CWSN and Answer for their Success." International Journal of Humanities and Social Science Invention vol.3(8).
14. Reed, P. & Bowser, G. (2005). "Assistive technologies and the IEP" in Edyburn, Handbook of Special Education Technology Research and Practice. Knowledge by Design Inc. Whitefish bay.
15. Roberts, J. M. A., Keane, E., & Clark, T. R. (2008). "Making inclusion work: Autism Spectrum Australia's satellite class project" Teaching Exceptional Children Vol. 41(2), pp. 23–27.
16. R.S.S.Nehru and Ton Quang Cuong(2021), CREATE LEARNING SPACES FOR INCLUSIVE LEARNING WITH SMART AND ASSISTIVE TECHNOLOGIES, DesignEngineering, Issue: 8, pp- 2930-2941,

17. Shakespeare, T. and N. Watson (1997): "Defending the Social Model." Disability and Society, vol.12(2), pp. 293–300.
18. Stainback, W., and Stainback, S. (1984). "A rationale for the merger of special and regular education" Exceptional Children, vol.51, pp. 102-111.
19. Simeonsson, R.J., Leonard, M., Dollar, D., Bjorck-Akessoon, E., Hollenweger, J., and Martinuzzi, A. (2003). "Applying the international classification of functioning, disability, and health (ICF) to measure childhood disability. Disability and Rehabilitation vol.25 (11-12), pp. 11-17.
20. The Quality Indicators for Assistive Technology (QIAT) Available at: http://www.qiat.org/
21. Warger, C. (1998). Integrating Assistive Technology into the Standard Curriculum. ERIC/ OSEP Digest E568.
22. Welcome, fctd.info - BlueHost.com. (n.d.). Www.fctd.info. Retrieved August 25, 2021, from http://www.fctd.info/
23. WHO (2009): "Assistive devices/technologies", Available at: http://www.who.int/ disabilities/technology/en/
24. The Law on Persons with Disabilities of Vietnam (2010). https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—ed_protect/—protrav/—ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_174606.pdf
25. THE NATIONAL ASSEMBLY - SOCIALIST REPUBLIC OF VIET NAM Independence -Freedom -Happiness. (2010). https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—ed_protect/—protrav/—ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_174606.pdf
26. Zhu, ZT., Yu, MH. & Riezebos, P(2016). A research framework of intelligent education. Smart Learn. Environ. 3, 4. https://doi.org/10.1186/s40561-016-0026-2

★★★

ISSN No. : 2456-4702
RNI No. APTEL/2003/12253
UGC Care List Group - 1
Journal under Arts and Humanities Category

భావవీణ

BHAVA VEENA

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

కళలు, సాహిత్య, సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక

October (1) 2022

నన్నయ

తిక్కన

సోమనాథుడు

ఎర్రన

పోతన

శ్రీనాథుడు

శ్రీకృష్ణదేవరాయలు

నంది తిమ్మన

మొల్ల

కందుకూరి వీరేశలింగం

గురజాడ అప్పారావు

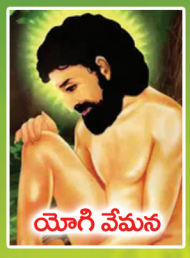

గిడుగు రామ్మూర్తి

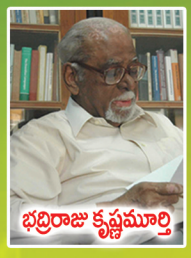

అన్నమయ్య

బండారు అచ్చమాంబ

గుర్రం జాషువా

బోయి భీమన్న

యోగి వేమన

భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి

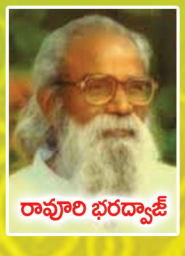

కాళోజి నారాయణరావు

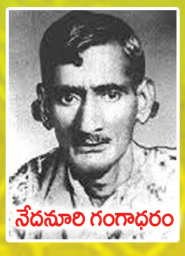

బిరుదురాజు రామరాజు

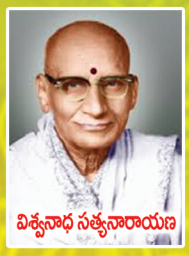

సి. నారాయణరెడ్డి

దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి

శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు (శ్రీశ్రీ)

రావూరి భరద్వాజ్

నేదనూరి గంగాధరం

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

దాశరథి కృష్ణమాచారి

రాయప్రోలు సుబ్బారావు

Edited, Printed, Published and owned by Kolla Srikrishna Rao, Rohini Towers, 2/11 Brodipet, GUNTUR - 522 002.
Andhra Pradesh. Cell : 7386529274, 7989781963. E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com.
Printed at : GLS Enterprises, Kavitha Nagar, Guntur - 522 002. Ph. 94 94 660 509.